

راهنمای کتاب احتمال، متغیرهای تصادفی

و

فرآیندهای اتفاقی

۲۰۱

نجمه رحیمی شانديز

نشر گل آفتاب

مشهد

نشر گل آفتاب

مشهد - بلوار ملک آباد - خیابان حامد جنوبی - بین حامد ۷ و ۹ - شماره ۲۱ تلفن: ۶۰۹۷۷۷۱ - ۵۱۱

راهنمای کتاب احتمال، متغیرهای تصادفی و فرآیندهای اتفاقی	
تالیف	: آنناسیوس پاپولیس - بو، اس، پیلی
برگردان	: ترجمه رحیمی شالندیز
لینتوگرافی	: مهرنگار ۸۷۹۰۸۴۷-۵۱۱
چاپ و صحافی	: دقت ۳۸۱۰۲۲۰-۵۱۱
چاپ یکم	: زمستان ۱۳۸۷
شمارگان	: ۱۰۰۰ نسخه ولیری
بها	: ۴۰۰۰۰ ریال
شابک	: ۹۶۴-۵۵۹۹-۹۳-۸

۱۳۸۵ ۳۲۲ الف ب/ ۲- QA ۲۲۳ :

رده بندی کتبره

۴۱۲۵۷-۸۵م

شماره کتابشناسی ملی

پاپولیس، آتانسوس، ۱۹۲۱-م.

سرشناسه

Papoulis, Athanasios

حل المسائل احتمال متغیرهای تصادفی و فرآیندهای اتفاقی / آتانسوس پاپولیس،

عنوان و نام پدیدآور

[اولی کریشناپیلای]؛ برگردان نجمه رحیمی شاندریز.

وضعیت نشر

مشهد: گلی آفتاب، ۱۳۸۷.

۲۵۶ ص.

مشخصات ظاهری

۸-۹۳-۵۵۹۹-۹۶۴

شابک

فیبا

یادداشت کلی

یادداشت عنوان و پدیدآور : عنوان اصلی : Solutions manual to accompany, probability random variables and stochastic process, 4th ed

یادداشت، ویراست و کت... : این کتاب حل المسائل کتاب "احتمال متغیرهای تصادفی و فرآیندهای اتفاقی می باشد."

احتمالت - - مسائل، تمرین ها و غیره.

موضوع

متغیرهای تصادفی - - مسائل، تمرین ها و غیره.

موضوع

فراگردهای احتمالی - - مسائل، تمرین ها و غیره.

موضوع

پیلای، اونی کریشنا، ۱۹۹۵- م.

شناسه افزوده

Pillai, Unnikrishna :

شناسه افزوده

رحیمی شاندریز، نجمه، ۱۳۵۳ - مترجم.

شناسه افزوده

۵۱۹/۲ :

رده بندی دیویی

فهرست نویسی بدون کتب است.

یادداشت فهرست نویسی

فهرست مطالب

	فصل اول: معنی احتمال
۱	فصل دوم: قضایای احتمال
۹	فصل سوم: آزمایشات تکرار شده
۱۵	فصل چهارم: مفهوم متغیر تصادفی
۲۷	فصل پنجم: توابع متغیر تصادفی
۲۷	فصل ششم: دو متغیر تصادفی
۹۹	فصل هفتم: دنباله‌های متغیرهای تصادفی
۱۱۵	فصل هشتم: آمار
۱۲۹	فصل نهم: مفاهیم کلی
۱۵۱	فصل دهم: گام‌های تصادفی و کاربردهای دیگر
۱۶۵	فصل یازدهم: نمایش طیفی
۱۷۳	فصل دوازدهم: تخمین طیف
۱۸۵	فصل سیزدهم: تخمین میانگین مربع
۲۰۱	فصل چهاردهم: آنزروی
۲۱۱	فصل پانزدهم: زنجیرهای مارکوف
۲۲۵	فصل شانزدهم: فرآیندهای مارکوف و نظریه صف

۱-۲) با استفاده از قانون دمورگان:

(a) $\overline{A+B} + \overline{A+B} = AB + \overline{AB} = A(B+\overline{B}) = A$

(b) $(A+B)(\overline{AB}) = (A+B)(\overline{A+B}) = \overline{AB} + \overline{BA}$

چون

$$A\overline{A} = \{\emptyset\} \quad B\overline{B} = \{\emptyset\}$$

۲-۲) اگر

$$A = \{2 \leq x \leq 5\} \quad B = \{3 \leq x \leq 6\} \quad S = \{-\infty < x < \infty\}$$

آنگاه

$$A+B = \{2 \leq x \leq 6\} \quad AB = \{3 \leq x \leq 5\}$$

$$\begin{aligned} (A+B)(\overline{AB}) &= \{2 \leq x \leq 6\} [\{x < 3\} + \{x > 5\}] \\ &= \{2 \leq x < 3\} + \{5 < x \leq 6\} \end{aligned}$$

$$AB = \{\emptyset\}$$

۳-۲) اگر

$$A \subset \overline{B}$$

آنگاه

$$P(A) \leq P(\overline{B})$$

پس

۴-۲

الف) اگر

$$P(A) = P(AB) + P(\overline{AB})$$

$$P(B) = P(AB) + P(\overline{AB})$$

بنابراین

$$P(A) = P(B) = P(AB)$$

پس

$$P(\overline{AB}) = 0$$

$$P(\overline{AB}) = 0$$

بنابراین

$$P(\overline{AB} + \overline{AB}) = P(\overline{AB}) + P(\overline{AB}) = 0$$

ب) اگر

$$P(A) = P(B) = 1$$

پس

$$1 = P(A) \leq P(A+B)$$

از آنجایی که

$$1 = P(A+B) = P(A) + P(B) - P(AB) = 2 - P(AB)$$

نتیجه می دهد

$$P(AB) = 1$$

چون (۵-۲)

$$ABAC = ABC.$$

از (۲-۱۳) نتیجه می شود که

$$P(A+B+C) = P(A) + P(B+C) - P[A(B+C)]$$

$$P(B+C) = P(B) + P(C) - P(BC)$$

$$P[A(B+C)] = P(AB) + P(AC) - P(ABC)$$

از ترکیب این دو نتایج مطلوبی حاصل می شود.

با استفاده از استنتاج، به طور مشابه می توانیم نشان دهیم:

$$P(A_1 + A_2 + \dots + A_n) = P(A_1) + P(A_2) + \dots + P(A_n)$$

$$- P(A_1 A_2) - \dots - P(A_{n-1} A_n)$$

$$+ P(A_1 A_2 A_3) + \dots + P(A_{n-2} A_{n-1} A_n)$$

$$\pm P(A_1 A_2 \dots A_n)$$

۶-۲) هر زیر مجموعه از S دارای اعضای قابل شمارشی است، بنابراین به صورت اجتماع قابل

شمارشی نوشته می شود. پس یک پیشامد است.

۷-۲) از شکل همه زیر مجموعه ها، اجتماع و اشتراک مجموعه {1} و {2,3}، ما زیر مجموعه های

زیر را به دست می آوریم:

$$\{\emptyset\}, \{1\}, \{4\}, \{2,3\}, \{1,4\}, \{1,2,3\}, \{2,3,4\}, \{1,2,3,4\}$$

۸-۲) اگر

$$P(B) = 1/3, \quad A \subset B, \quad P(A) = 1/4$$

آن گاه

$$P(A|B) = \frac{P(AB)}{P(B)} = \frac{P(A)}{P(B)} = \frac{1/4}{1/3} = \frac{3}{4}$$

$$P(B|A) = \frac{P(AB)}{P(A)} = 1$$

(۹-۲)

$$\begin{aligned} P(A|BC)P(B|C) &= \frac{P(ABC)}{P(BC)} \frac{P(BC)}{P(C)} \\ &= \frac{P(ABC)}{P(C)} = P(AB|C) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} P(A|BC)P(B|C)P(C) &= \frac{P(ABC)}{P(BC)} \frac{P(BC)}{P(C)} P(C) \\ &= P(ABC) \end{aligned}$$

۲-۱۰) از استنتاج استفاده می‌کنیم. معادله برای $n = 2$ درست است، چون

$$P(A_1 A_2) = P(A_2 | A_1) P(A_1)$$

فرض کنید این برای n درست باشد. از آنجایی که

$$P(A_{n+1} A_n \cdots A_1) = P(A_{n+1} | A_n \cdots A_2 A_1) P(A_1 \cdots A_n)$$

ما نتیجه می‌گیریم که این برای $n+1$ نیز بایستی درست باشد.

۲-۱۱) راه حل اول: مجموع اعداد از زیرمجموعه عضو m برابر است با $\binom{n}{m}$ (مسئله ۲-۲۶ را

بینید). مجموع اعداد از زیرمجموعه عضو m شامل ζ_0 برابر است با $\binom{n-1}{m-1}$. بنابراین

$$p = \frac{\binom{n}{m}}{\binom{n-1}{m-1}} = \frac{n}{n-1}$$

راه حل دوم: به طور وضوح

$$P(\zeta_0 | A_m) = m/n$$

احتمالی است که ζ_0 در یک A_m مشخص است. بنابراین (مجموع احتمالات)

$$p = \sum P(\zeta_0 | A_m) P(A_m) = \frac{m}{n} \sum P(A_m) = \frac{m}{n}$$

در جایی که اجتماع بر همه مجموعه A_m است.

(۱۲-۲)

$$(a) P\{6 \leq t \leq 8\} = \frac{2}{10}$$

$$(b) P\{6 \leq t \leq 8 | t > 5\} = \frac{P\{6 \leq t \leq 8\}}{P\{t > 5\}} = \frac{2}{5}$$

$$P(t_0 \leq t \leq t_0 + t_1 | t \geq t_0) = \int_{t_0}^{t_0 + t_1} \alpha(t) dt / \int_{t_0}^{\infty} \alpha(t) dt$$

از (۱۳-۲) از (۲۷-۲) نتیجه می‌شود که

$$P(t \leq t_1) = \int_0^{t_1} \alpha(t) dt$$

از تساوی دو طرف و قرار دادن $t_1 = t_0 + \Delta t$ برای هر t_0 به دست می‌آوریم

$$\alpha(t_0) / \int_{t_0}^{\infty} \alpha(t) dt = \alpha(0)$$

بنابراین

$$-\ln \int_{t_0}^{\infty} \alpha(t) dt = \alpha(0) t_0 \quad \int_{t_0}^{\infty} \alpha(t) dt = e^{-\alpha(0) t_0}$$

تفاضل مجموعه‌ها $c = \alpha(0)$ است. ما نتیجه می‌گیریم که

$$\alpha(t_0) = c e^{ct}$$

$$P\{t \leq t_1\} = 1 - e^{-ct_1}$$

(۱۴-۲) اگر A و B مستقل باشند، آن‌گاه

$$P(AB) = P(A)P(B)$$

اگر آن‌ها ناسازگارند پس

$$P(AB) = 0$$

بنابراین A و B ناسازگارند و مستقل اگر و فقط اگر

$$P(A)P(B) = 0$$

(۱۵-۲) واضح است که

$$A_1 = A_1 A_2 + A_1 \bar{A}_2$$

بنابراین

$$P(A_1) = P(A_1 A_2) + P(A_1 \bar{A}_2)$$

اگر پیشامدهای A_1 و $\bar{A}_2$ مستقل باشند، آن‌گاه

$$\begin{aligned} P(A_1 \bar{A}_2) &= P(A_1) - P(A_1 A_2) = P(A_1) - P(A_1)P(A_2) \\ &= P(A_1)[1 - P(A_2)] = P(A_1)P(\bar{A}_2) \end{aligned}$$

بنابراین پیشامدهای A_1 و $\bar{A}_2$ مستقل هستند. علاوه بر این S با هر A مستقل است، چون

$$SA = A$$

از این نتیجه می‌شود:

$$P(SA) = P(A) = P(S)P(A)$$

بنابراین، قضیه برای هر $n = 2$ درست است. برای اثبات این مطلب از استنتاج استفاده می‌کنیم: فرض

کنید که A_{n+1} از $A_1, \dots, A_n$ مستقل است. واضح است که، A_{n+1} و $\bar{A}_{n+1}$ از $B_1, \dots, B_n$

مستقل هستند. بنابراین

$$P(B_1 \cdots B_n A_{n+1}) = P(B_1 \cdots B_n)P(A_{n+1})$$

$$P(B_1 \cdots B_n \bar{A}_{n+1}) = P(B_1 \cdots B_n)P(\bar{A}_{n+1})$$

(۱۶-۲) احتمالات مطلوب داده شده به وسیله

$$\frac{\binom{m}{k}}{\binom{n}{k}}$$

$$\frac{\binom{m-1}{k-1}}{\binom{n}{k}}$$

(ب)

(الف)

(۱۷-۲) فرض کنید A_1, A_2 و A_3 نماینده پیشامدها باشند:

"پیشامد عدد روی گوی کمتر یا مساوی m باشد" $A_1 =$

"پیشامد عدد روی گوی مساوی m باشد" $A_2 =$

"پیشامد عدد روی گوی بزرگتر از m باشد" $A_3 =$

$$P(A_1 \text{ occurs } n_1 = k-1, A_2 \text{ occurs } n_2 = 1 \text{ and } A_3 \text{ occurs } n_3 = 0)$$

$$= \frac{(n_1 + n_2 + n_3)!}{n_1! n_2! n_3!} p_1^{n_1} p_2^{n_2} p_3^{n_3}$$

$$= \frac{k!}{(k-1)!} \left(\frac{m}{n}\right)^{k-1} \left(\frac{1}{n}\right)$$

$$= \frac{k}{n} \left(\frac{m}{n}\right)^{k-1}$$

۱۸-۲) همه ماشین‌ها مشابه به نظر می‌رسند، بنابراین اولین ماشین با احتمال $p = 1/3$ انتخاب می‌شود. این احتمال استنتاج شده را نتیجه می‌دهد.

$$\binom{10}{3} \left(\frac{1}{3}\right)^3 \left(\frac{2}{3}\right)^7 = 0.26$$

۱۹-۲

$$P\{\text{"drawing a white ball"}\} = \frac{m}{m+n}$$

$$P\{\text{"at least one white ball in } k \text{ trials"}\}$$

$$= 1 - P\{\text{"all black balls in } k \text{ trials"}\}$$

$$= 1 - \frac{\binom{n}{k}}{\binom{m+n}{k}}$$

۲۰-۲) فرض کنید $D = 2r$ نشان‌دهنده قطر سکه باشد. بنابراین طول r به عنوان فاصله مرکز از هر گوشه مربع است، فرض می‌شود که سکه داخل مربع است. در نتیجه احتمال زیر را داریم:

$$\frac{(1-2r)^2}{1} = \left(1 - \frac{3}{4}\right)^2 = \frac{1}{16}$$

۲۱-۲) با اشاره به مثال ۳-۱۴.

الف) با استفاده از $(3, 39)$ به دست می‌آوریم:

$$P\{\text{"all one-digit numbers"}\} = \frac{\binom{9}{6} \binom{42}{0}}{\binom{51}{6}} = 5 \times 10^{-6}$$

ب)

$$P\{\text{"two one-digit and four two-digit numbers"}\} = \frac{\binom{9}{2} \binom{42}{4}}{\binom{51}{6}} = 0.224$$

۲۲-۲) تعداد معادله‌های به شکل $P(A_1 A_k) = P(A_1) P(A_k)$ برابر است با $\binom{n}{2}$. تعداد معادله‌های

درگیر گروه‌های I برابر است با $\binom{n}{2}$. بنابراین مجموع اعداد N از چنین معادلاتی برابر است با

$$\binom{n}{0} + \binom{n}{1} + \dots + \binom{n}{n} = (1+1)^n = 2^n \quad \text{و از} \quad n = \binom{n}{2} + \binom{n}{3} + \dots + \binom{n}{n}$$

نتیجه می‌گیریم که

$$n = 2^n - \binom{n}{0} - \binom{n}{1} = 2^n - 1 - n$$

۲۳-۲) با B_1 و B_2 به ترتیب توپ‌های درون جعبه ۱ و ۲ و R مجموع توپ‌های قرمز را نشان می‌دهیم. داریم (فرض)

$$P(B_1) = P(B_2) = 0.5 \quad P(R|B_1) = 0.999 \quad P(R|B_2) = 0.001$$

بنابراین (قضیه بیز)

$$P(B_1|R) = \frac{P(R|B_1)P(B_1)}{P(R|B_1)P(B_1) + P(R|B_2)P(B_2)} = \frac{0.999}{0.999 + 0.001} = 0.999$$

۲۴-۲) ما نشان می‌دهیم که B_1 و B_2 به ترتیب توپ‌های درون جعبه ۱ و ۲ و D همه جفت‌ها از بخش‌های ناقص هستند. ما داریم (فرض)

$$P(B_1) = P(B_2) = 0.5$$

برای به دست آوردن $P(D|B_1)$ مشابه مثال ۲-۱۰ عمل می‌کنیم:

راه حل اول: در جعبه B_1 تعداد 1000×999 جفت وجود دارد. تعداد جفت‌های ناقص برابر 100×99 است. بنابراین

$$P(D|B_1) = \frac{100 \times 99}{1000 \times 999}$$

$$P(D|B_2) = \frac{100}{2000} \times \frac{99}{1999} \quad \text{به طور مشابه به دست می‌آوریم:}$$

$$(a) \quad P(D) = P(D|B_1)P(B_1) + P(D|B_2)P(B_2) = 0.0062$$

$$(b) \quad P(B_1|D) = \frac{P(D|B_1)P(B_1)}{P(D)} = 0.80$$

۲۵-۲) مشابه دلیل مثال ۲-۱۳، نتیجه می‌گیریم که احتمال ملاقات اتوبوس و قطار برابر است با

$$x = 60 - 10\sqrt{11} \quad \text{از تساوی با صفر، ما به دست می‌آوریم:} \quad (10+x)60 - \frac{10^2}{2} - \frac{x^2}{2}$$

۲-۲۶) نشان می‌دهیم که تعداد $N_n(k)$ از اعضای زیرمجموعه‌های S برابر است با

$$N_n(k) = \frac{n(n-1) \cdots (n-k+1)}{1 \cdot 2 \cdots k}$$

این برای $k=1$ درست است. چون تعداد زیرمجموعه‌های یک عضوی برابر n است. با استفاده از استقرا k باید نشان دهیم که

$$N_n(k+1) = N_n(k) \frac{n-k}{k+1} \quad 1 < k < n \quad (1)$$

به هر زیرمجموعه k عضوی از S یکی از باقی‌مانده $n-k$ عضو از S را اضافه می‌کنیم. پس زیرمجموعه‌های دارای تعداد عضو به صورت زیر را تشکیل می‌دهیم:

$$N_n(k) (n-k) \text{ } k+1\text{-element}$$

هر یک از آنها $k+1$ عضو یکسان دارند. پس باید، رابطه را بر $k+1$ تقسیم کنیم.

۲-۲۷) در این آزمایش ما ۸ پيشامد داریم. هر پيشامد انتخابی از یک طرف سکه و توالی مشخص از شیرها و خطها است: برای مثال fhh یک پيشامد است "با پرتاب عادلانه سکه‌ها hh را مشاهده می‌کنیم. پيشامد $\{ \text{انتخاب عادلانه سکه} \} = \bar{F}$ است که چهار خروجی fhh, fth, fht, ftt را نتیجه می‌دهد. مکمل آن $\bar{F}$ انتخاب فقط دو خط hh است. واضح است که:

$$P(F) = P(\bar{F}) = \frac{1}{2} \quad P(HH|F) = \frac{1}{4} \quad P(HH|\bar{F}) = 1$$

مشکل ما پیدا کردن $P(F|HH)$ است. از (۲-۴۱) و (۲-۴۳) نتیجه می‌شود

$$P(HH) = P(HH|F)P(F) + P(HH|\bar{F})P(\bar{F}) = \frac{5}{8}$$

$$P(F|HH) = \frac{P(HH|F)P(F)}{P(HH)} = \frac{1/4 \times 1/2}{5/8} = \frac{1}{5}$$

(۱-۳) الف

$$\begin{aligned}
 &P(\text{پیشامد } A \text{ حداقل دو بار در هر } n \text{ آزمایش رخ دهد}) \\
 &= 1 - P(A \text{ never occurs in } n \text{ trials}) - P(A \text{ occurs once in } n \text{ trials}) \\
 &= 1 - (1-p)^n - np(1-p)^{n-1}
 \end{aligned}$$

(ب)

$$\begin{aligned}
 &P(\text{پیشامد } A \text{ حداقل سه بار در هر } n \text{ آزمایش رخ دهد}) \\
 &= 1 - P(A \text{ never occurs in } n \text{ trials}) - P(A \text{ occurs once in } n \text{ trials}) \\
 &\quad - P(A \text{ occurs twice in } n \text{ trials}) \\
 &= 1 - (1-p)^n - np(1-p)^{n-1} - \frac{n(n-1)}{2} p^2(1-p)^{n-2}
 \end{aligned}$$

(۲-۳)

$$P(\text{double six}) = \frac{1}{6} \times \frac{1}{6} = \frac{1}{36}$$

"حداقل سه بار جفت شدن در n آزمایش"

$$\begin{aligned}
 &= 1 - \binom{50}{0} \left(\frac{1}{36}\right)^0 \left(\frac{35}{36}\right)^{50} - \binom{50}{1} \left(\frac{1}{36}\right) \left(\frac{35}{36}\right)^{49} - \binom{50}{2} \left(\frac{1}{36}\right)^2 \left(\frac{35}{36}\right)^{48} \\
 &= 0.162
 \end{aligned}$$

(۳-۳) اگر $A = \{\text{seven}\}$ ، آن گاه

$$P(A) = \frac{6}{36} \quad P(\bar{A}) = \frac{5}{6}$$

اگر ناس ۱۰ مرتبه پرتاب شود، آن گاه احتمال $\bar{A}$ در ۱۰ مرتبه برابر با $(5/6)^{10}$ خواهد شد.

بنابراین، احتمال p که {هفت} حداقل یک مرتبه نشان داده شود، برابر است با

$$1 - (5/6)^{10}$$

(۴-۳) اگر k تعداد خطها باشد، پس

$$P\{\text{even}\} = P\{k = 0\} + P\{k = 2\} + \dots \\ = q^n + \binom{n}{2} p^2 q^{n-2} + \binom{n}{4} p^4 q^{n-4} + \dots$$

اما

$$1 = (q + p)^n = q^n + \binom{n}{1} p q^{n-1} + \binom{n}{2} p^2 q^{n-2} + \dots \\ (p - q)^n = q^n - \binom{n}{1} p q^{n-1} + \binom{n}{2} p^2 q^{n-2} - \dots$$

با جمع کردن طرفین، به دست می آوریم:

$$1 + (p - q)^n = 2 P\{\text{even}\}$$

۳-۵) در این آزمایش، مجموع تعداد خروجی عدد $\binom{N}{n}$ از تعداد n انتخاب از N شی است. تعداد

راه‌های انتخاب k شی از K عضو خوب برابر $\binom{K}{k}$ است و تعداد راه‌های انتخاب $N-K$

از مولفه‌های خراب برابر $\binom{N-K}{n-k}$ است. بنابراین، تعداد راه‌های انتخاب k مولفه‌های خوب و

$n-k$ مولفه‌های خراب برابر $\binom{K}{k} \binom{N-K}{n-k}$ است. از این و از (۲-۲۵) نتیجه می‌شود که

$$p = \binom{K}{k} \binom{N-K}{n-k} / \binom{N}{n}$$

۳-۶)

(الف)

$$p_1 = 1 - \left(\frac{5}{6}\right)^6 = 0.665$$

(ب)

$$1 - \left(\frac{5}{6}\right)^{12} - \binom{12}{1} \left(\frac{1}{6}\right) \left(\frac{5}{6}\right)^{11} = 0.619$$

ج

$$1 - \left(\frac{5}{6}\right)^{18} - \binom{18}{1} \left(\frac{1}{6}\right) \left(\frac{5}{6}\right)^{17} - \binom{18}{2} \left(\frac{1}{6}\right)^2 \left(\frac{5}{6}\right)^{16} = 0.597$$

۷-۳ الف) فرض کنید که n نشان دهنده تعداد بردها در ۵۰ بازی باشد. بنابراین برد خالص یا باخت \$۱ وجود ندارد. از این نتیجه می شود که برد خالص عبارت است از

$$-1 < n - \frac{50-n}{4} < 1$$

$$16 < n < 17.3$$

$$n = 17$$

$$P(\text{net gain does not exceed } \$1) = \binom{50}{17} \left(\frac{1}{4}\right)^{17} \left(\frac{3}{4}\right)^{33} = 0.432$$

$$P(\text{net gain or loss exceeds } \$1) = 1 - 0.432 = 0.568$$

ب) فرض کنید که n نشان دهنده تعداد بازی لازم باشد، که در آن برد خالص یا باخت بیش از \$۵ نباشد. در نتیجه داریم:

$$-5 < n - \frac{(50-n)}{2} < 5$$

$$13.3 < n < 20$$

$$P(\text{net gain does not exceed } \$5) = \sum_{n=14}^{19} \binom{50}{n} \left(\frac{1}{4}\right)^n \left(\frac{3}{4}\right)^{50-n} = 0.349$$

$$P(\text{net gain or loss exceeds } \$5) = 1 - 0.349 = 0.651$$

۸-۳) پیشامدهای زیر را تعریف می کنیم:

$A =$ " r successes in n Bernoulli trials "

$B =$ "success at the ith Bernoulli trial "

$C =$ " $r - 1$ successes in the remaining $n - 1$ Bernoulli trials excluding

آزمین آزمایش

$$P(A) = \binom{n}{r} p^r q^{n-r}$$

$$P(B) = p$$

$$P(C) = \binom{n-1}{r-1} p^{r-1} q^{n-r}$$

ما نیاز داریم:

$$P(B|A) = \frac{P(AB)}{P(A)} = \frac{P(BC)}{P(A)} = \frac{P(B)P(C)}{P(A)} = \frac{r}{n}$$

۹-۳ در این جا $\binom{52}{13}$ راه انتخاب ۱۳ کارت از ۵۲ کارت وجود دارد. تعداد راه‌های انتخاب ۱۳

کارت به هر ترتیبی (از ۱۳ کارت) برابر $\binom{13}{13} = 1$ است. چهار انتخاب {ناسازگار} از مجموع ۱۳ عدد به هر ترتیب دلخواه برابر ۴ است. بنابراین احتمال مطلوب به صورت زیر داده می‌شود:

$$\frac{4}{\binom{52}{13}} = 6.3 \times 10^{-12}$$

۱۰-۳ با استفاده از راهنمایی داریم:

$$p(N_{k+1} - N_k) = q(N_k - N_{k-1}) - 1$$

فرض کنید

$$M_{k+1} = N_{k+1} - N_k$$

بنابراین تکرار بالا نتیجه می‌دهد

$$M_{k+1} = \frac{q}{p} M_k - \frac{1}{p}$$

$$= \begin{cases} \left(\frac{q}{p}\right) M_1 - \frac{1}{p-q} \left\{1 - \left(\frac{q}{p}\right)^i\right\}, & p \neq q \\ M_1 - \frac{k}{p}, & p = q \end{cases}$$

اگر از $N_0 = 0$ استفاده شود، رابطه زیر نتیجه می‌شود:

$$N_i = \sum_{k=0}^{i-1} M_{k+1} = \begin{cases} \left(M_1 + \frac{1}{p-q} \right) \sum_{k=0}^{i-1} \left(\frac{q}{p} \right)^k - \frac{i}{p-q}, & p \neq q \\ iM_1 - \frac{i(i-1)}{2p}, & p = q \end{cases}$$

به طور مشابه با قرار دادن $N_{a+b} = 0$ به دست می‌آوریم

$$M_1 + \frac{1}{p-q} = \frac{a+b}{p-q} \cdot \frac{1-q/p}{1-(q/p)^{a+b}}$$

بنابراین

$$N_i = \begin{cases} \frac{a+b}{p-q} \cdot \frac{1-(q/p)^i}{1-(q/p)^{a+b}} - \frac{i}{p-q}, & p \neq q \\ i(a+b-i), & p = q \end{cases}$$

که برای $i = a$ می‌دهد

$$N_a = \begin{cases} \frac{a+b}{p-q} \cdot \frac{1-(q/p)^a}{1-(q/p)^{a+b}} - \frac{a}{p-q}, & p \neq q \\ ab, & p = q \end{cases} \\ = \begin{cases} \frac{b}{2p-1} - \frac{a+b}{2p-1} \cdot \frac{1-(q/p)^b}{1-(q/p)^{a+b}} - \frac{a}{p-q}, & p \neq q \\ ab, & p = q \end{cases}$$

۱۱-۳) با بحث بر روش (۳-۴۳) رابطه تکراری زیر را داریم:

$$P_n = pP_{n+\alpha} + qP_{n-\beta}$$

و با پیش رفتن به روش مثال ۳-۱۵:

$$P_n = P_{n+\alpha} + qP_{n-\beta}$$

۱۲-۳) شرط اول فرض براین که $k = 1, 2, \dots, 6$ پس:

$$p_1 = P(k \text{ appears on one dice}) = \binom{3}{1} \left(\frac{1}{6}\right) \left(\frac{5}{6}\right)^2$$

$$p_2 = P(k \text{ appear on two dice}) = \binom{3}{2} \left(\frac{1}{6}\right)^2 \left(\frac{5}{6}\right)$$

$$p_3 = P(k \text{ appear on all the three dice}) = \left(\frac{1}{6}\right)^3$$

$$p_0 = P(k \text{ appear none}) = \left(\frac{5}{6}\right)^3$$

بنابراین به دست می آوریم:

$$\text{Net gain} = 2p_1 + 3p_2 + 4p_3 - p_0 = 0.343.$$

۱-۴) $1 - F(x) = F(x)$: $f(x)$ از زوج بودن

و از تعریف $1 - u = F(x_{1-u})$ ، $u = F(x_u)$: x_u داریم:

$$1 - u = 1 - F(x_u) = F(-x_u) = F(x_{1-u}) \quad -x_u = x_{1-u}$$

۲-۴) از تقارن داریم:

$$f(x): 1 - F(\eta+a) = F(\eta-a)$$

بنابراین {۸-۴} را ببینید

$$P(\eta-a < \underline{x} < \eta+a) = F(\eta+a) - F(\eta-a) = 2F(\eta+a) - 1$$

از این نتیجه می‌شود:

$$1 - \alpha = 2F(\eta+a) - 1 \quad F(\eta+a) = 1 - \alpha/2 \quad \eta+a = x_{1-\alpha/2}$$

$$F(a-\eta) = \alpha/2 \quad a-\eta = x_{\alpha/2}$$

۳-۴) الف) در درون‌یابی خطی:

$$x_u \approx x_a + \frac{x_b - x_a}{u_b - u_a} (u - u_a) \quad \text{for } x_a < x_u < x_b$$

از جدول ۱-۲

$$z_{0.9} \approx 1.25 + \frac{0.00565}{0.00885} \times 0.05 = 1.2819$$

با ادامه دادن به طور مشابه، به دست می‌آوریم:

u =	0.9	0.925	0.95	0.975	0.99
z _u =	1.282	1.440	1.645	1.960	2.327

ب) اگر $\underline{z}$ چنین باشد $\underline{x} = \eta + \sigma \underline{z}$ پس $\underline{z}$ باید $N(0,1)$ و $G(z) = F_x(\eta + \sigma z)$

بنابراین

$$u = G(z_u) = F_x(\eta + \sigma z_u) = F_x(x_u) \quad x_u = \eta + \sigma z_u$$

(۴-۴)

$$p_k - 2G(k) = 1 = 2 \operatorname{erfc} k$$

الف) از جدول ۱-۴

k =	1	2	3
p _k =	0.6827	0.9545	0.9973

ب) از جدول ۱-۳ با درون‌یابی خطی:

p _k =	0.9	0.99	0.999
k =	1.282	2.32	3.090

ج)

$$P(\eta - z_u \sigma < \underline{x} < \eta + z_u \sigma) = 2G(z_u) - 1 = \gamma$$

بنابراین

$$G(z_u) = (1 + \gamma)/2 \quad u = (1 + \gamma)/2$$

(۵-۴) الف)

$$F(x) = x \text{ for } 0 \leq x \leq 1; \text{ hence, } u = F(x_u) = x_u$$

ب)

$$F(x) = 1 - e^{-2x} \text{ for } x \geq 0; \text{ hence, } u = 1 - e^{-2x_u}$$

$$x_u = -\frac{1}{2} \ln(1-u)$$

u =	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9
x _u =	0.0527	0.1116	0.1783	0.2554	0.3466	0.4581	0.6020	0.847	1.1513

۴-۵) درصد از واحدها بین ۹۶ و ۱۰۰ اهم برابر ۱۰۰p است در جایی که

$$p = P(96 < R < 104) =$$

$$F(104) - F(96)$$

(الف)

$$F(R) = 0.1(R-95) \text{ for } 95 \leq R \leq 105.$$

بنابراین

$$p = 0.1(104-95) - 0.1(96-95) = 0.8$$

(ب)

$$p = G(2.5) - G(-2.5) = 0.9876$$

۷-۴ از (۲-۳۴)، با $\alpha = 2$ و $\beta = 1/\lambda$ به دست می آوریم:

$$f(x) = c^2 x e^{-cx} U(x)$$

$$F(x) = c^2 \int_0^x y e^{-cy} dy = 1 - e^{-cx} - cxe^{-cx}$$

(۸-۴)

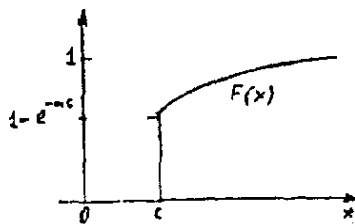
$$\{(x-10)^2 < 4\} = \{8 < x < 12\}$$

$$P\{(x-10)^2 < 4\} = G(12-10) - G(8-10) = 0.954$$

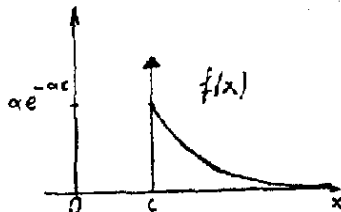
$$f(x) | \{(x-10)^2 < 4\} = \frac{f(x)}{P(8 < x < 12)} = \frac{1}{0.954\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{(x-10)^2}{2}}$$

برای

$8 < x < 12$ and zero otherwise

$$F(x) = (1 - e^{-ax})U(x-c)$$

$$f(x) = (1 - e^{-ac})\delta(x-c) + e^{-ax}U(x-c)$$

(الف) (۱۰-۴)

$$P\{1 \leq x \leq 2\} = G\left(\frac{2}{2}\right) - G\left(\frac{1}{2}\right) = 0.1499$$

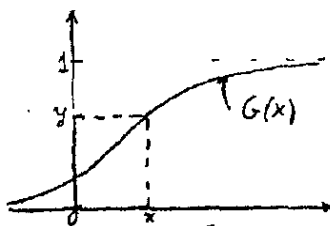
ب.

$$P\{1 \leq \underline{x} \leq 2 | \underline{x} \geq 1\} = \frac{G(1) - G(0.5)}{1 - G(0.5)} = \frac{0.1499}{0.3085} = 0.4857$$

چون

$$\{1 \leq \underline{x} \leq 2, \underline{x} \geq 1\} = \{1 \leq \underline{x} \leq 2\}$$

(۱۱-۴)

If $\underline{x}(t_1) \leq x$

then

$$t_1 \leq y = G(x)$$

Hence,

$$P\{\underline{x} \leq x\} = P\{t_1 \leq y\} = y = G(x)$$

(الف) (۱۲-۴)

$$P(\bar{x} < 1024) = G\left(\frac{1024 - 1000}{20}\right) = G(1.2) = 0.8849$$

(ب)

$$P(\bar{x} < 1024 | \bar{x} > 961) = \frac{P(961 < \bar{x} < 1024)}{P(\bar{x} > 961)}$$

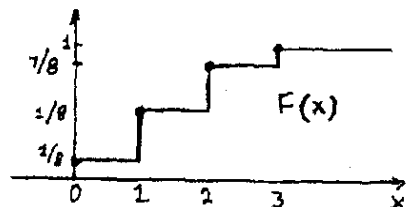
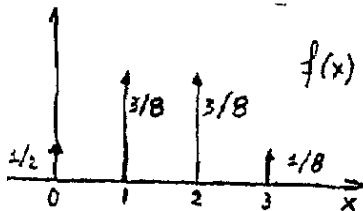
$$= \frac{G(1.2) - G(1.95)}{1 - G(1.95)} = 0.8819$$

(ج)

$$P(31 < \sqrt{x} \leq 32) = P(961 < x \leq 1024) = 0.8593$$

(۱۳-۲)

$$P(x=0) = \frac{1}{8} \quad P(x=1) = \frac{3}{8} \quad P(x=2) = \frac{3}{8} \quad P(x=3) = \frac{1}{8}$$

(۱۴-۴ الف)

$$1. \quad f_x(x) = \frac{1}{2^{900}} \sum_{k=0}^{900} \binom{900}{k} \delta(x-k)$$

$$2. \quad f_x(x) = \frac{1}{15\sqrt{2\pi}} \sum_{k=0}^{900} e^{-(k-450)^2/450} \delta(x-k)$$

(ب)

$$P(435 \leq x \leq 460) = G\left(\frac{10}{15}\right) - G\left(-\frac{15}{15}\right) = 0.5888$$

$$(\bar{x} \leq x) = S \quad F(x) = 1 \quad \text{اگر } x > b \text{ آن گاه (۱۵-۴)}$$

اگر $x < a$ آن گاه $F(x) = 0$ $\{x \leq x\} = \emptyset$

(۱۶-۴) اگر $y(z_1) \leq w$ آن گاه $x(z_1) \leq w$ چون $x(z_1) \leq y(z_1)$ بنابراین

$$P(y \leq w) \leq P(x \leq w)$$

پس

$$F_y(w) \leq F_x(w)$$

(۱۷-۴) از (۱۸-۴)

$$f(x) = kx e^{-\int_0^x ktdt} = kx e^{-kx^2/2}$$

(۱۸-۴) از (۴۱-۲) و رابطه زیر نتیجه می شود.

$$A_1 = \{x \leq x\} \quad A_2 = \{x > x\}$$

(۱۹-۴) از رابطه زیر نتیجه می شود.

$$F_x(x|A) = \frac{P(x \leq x, A)}{P(A)} \quad P(A|x \leq x) = \frac{P(x \leq x, A)}{P(x \leq x)}$$

(۲۰-۴) همه احتمالات در (۱۸-۴) را با احتمالات شرطی با فرض $\{x \leq x_0\}$ جایگزین می کنیم.

این نتیجه می دهد:

$$\int_{-\infty}^{\infty} P(A|x = x, x \leq x_0) f(x|x \leq x_0) dx \quad (x \leq x_0)$$

اما

$$f(x|x \leq x_0) = 0 \quad \text{for } x > x_0$$

و

$$\{x = x, x \leq x_0\} = \{x = x\} \text{ for } x \leq x_0$$

بنابراین

$$\int_{-\infty}^{x_0} P(A|x = x) f(x|x \leq x_0) dx = P(A|x \leq x_0)$$

با نوشتن رابطه مشابه برای $P(B|x \leq x_0)$ ما نتیجه می‌گیریم که

$$P(A|x = x) = P(B|x = x) \text{ for } x \leq x_0$$

$$P(A|x \leq x_0) = P(B|x \leq x_0)$$

۴-۲۱) الف) واضح است که $f(p) = 1$ for $0 \leq p \leq 1$ و صفر جاهای دیگر است. بنابراین

$$P\{0.3 \leq p \leq 0.7\} = \int_{0.3}^{0.7} dp = 0.4$$

ب) می‌خواهیم احتمالات $P(0.3 \leq p \leq 0.7|A)$ را پیدا کنیم در جایی که $\{A\}$ خط در ۱۰ پرتاب

است $A = \{ \}$ واضح است که $P(A|p=p) = p^6(1-p)^4$ می‌باشد. پس، $\{A\}$ را ببینید

$$f(p|A) = \frac{p^6(1-p)^4}{\int_0^1 p^6(1-p)^4 dp} = \frac{p^6(1-p)^4}{4329 \times 10^{-7}}$$

از این نتیجه می‌شود:

$$P(0.3 \leq p \leq 0.7|A) = \int_{0.3}^{0.7} f(p|A) dp = \frac{10^7}{4329} \int_{0.3}^{0.7} p^6(1-p)^4 dp = 0.768$$

۴-۲۲) الف) در این مساله $f(p) = 5$ for $0.4 \leq p \leq 0.6$ و صفر جاهای دیگر، بنابراین

 $\{A\}$ را ببینید

$$P(H) = 5 \int_{0.4}^{0.6} p dp = 0.5$$

(ب) با $A = \{60 \text{ heads in } 100 \text{ tosses}\}$ از (۸۲-۴) برای $0.4 \leq p \leq 0.6$ و جاهای دیگر صفر نتیجه می شود که

$$f(p|A) = p^{60}(1-p)^{40} / \int_{0.4}^{0.6} p^{60}(1-p)^{40} dp$$

جایگزینی $f(p)$ با $f(p|A)$ در (۸۲-۴)، ما خواهیم داشت:

$$P(H|A) = \int_{0.4}^{0.6} pf(p|A) dp = 0.56$$

(۲۳-۴)

$$n = 900 \quad p = q = 0.5 \quad np = 450 \quad \sqrt{npq} = 15$$

$$k_1 = 420 \quad k_2 = 465 \quad \frac{k_2 - np}{\sqrt{npq}} = 1 \quad \frac{k_1 - np}{\sqrt{npq}} = -2$$

$$P(420 \leq k \leq 465) = G(1) - [1 - G(-2)] = G(1) + G(2) - 1 = 0.819$$

(۲۴-۴) برای پرتاب عادلانه سکه $\sqrt{npq} = \sqrt{n}/2$ اگر

$$k_1 = 0.49n \text{ and } k_2 = 0.52n$$

پس

$$\frac{k_2 - np}{\sqrt{npq}} = \frac{0.52n - n/2}{\sqrt{n}/2} = 0.04\sqrt{n} \quad \frac{k_1 - np}{\sqrt{npq}} = -0.02\sqrt{n}$$

$$P(k_1 \leq k \leq k_2) = G(0.04\sqrt{n}) + G(0.02\sqrt{n}) - 1 \geq 0.9$$

از جدول ۴-۱ به دست می آوریم که

$$0.02\sqrt{n} > 1.3 \quad n > 65^2$$

(۲۵-۴) الف) با در نظر گرفتن $n = 1,000$ (به تصحیح صورت مساله توجه کنید)

$$P(A) = 0.6 \quad np = 600 \quad npq = 240 \quad k_2 = 650 \quad k_1 = 550$$

$$\frac{k_2}{n} = \frac{50}{\sqrt{240}} = 3.23 \quad \frac{k_1 - np}{\sqrt{npq}} = -3.23$$

$$P\{550 \leq k \leq 650\} = 2G(3.23) - 1 = 0.999$$

(ب)

$$P\{0.59n \leq k \leq 0.61n\} = 2G\left(\frac{0.01n}{\sqrt{0.24n}}\right) - 1$$

$$= 2G\left(\sqrt{\frac{n}{2400}}\right) - 1 = 0.476$$

بنابراین، (جدول ۱-۳) $n \cong 9220$ با (۲۶-۴) در نظر گرفتن $a=0$ و $b=T/4$ نتیجه می‌گیریم که

$$1 - e^{-1/4} = 0.22 \quad np = 220 \quad npq = 171.6 \quad k_2 = 100$$

$$\frac{k_2 - np}{\sqrt{npq}} = -9.16 \quad \text{and } (4-100) \text{ yields}$$

$$P\{0 \leq k \leq 100\} = G(-9.16) = 0.$$

(۲۷-۴) پیشامد

 $A = \{k \text{ امین خط در اولین } n \text{ پرتاب و نه زودتر رخ دهد}\}$

رخ می‌دهد اگر و فقط اگر دو پیشامد زیر اتفاق بیفتند:

 $B = \{k-1 \text{ خط در اولین } n-1 \text{ پرتاب رخ دهد}\}$
 $C = \{\text{خط در } n \text{ امین پرتاب رخ دهد}\}$

و چون این دو پیشامد مستقل هستند و

$$P(B) = \binom{n-1}{k-1} p^{k-1} q^{n-1-(k-1)} \quad P(C) = p$$

نتیجه می‌گیریم که

$$P(A) = P(B)P(C) = \binom{n-1}{k-1} p^k q^{n-k}$$

$$-\frac{d}{dx} \left(\frac{1}{x} e^{-x^2/2} \right) = \left(1 + \frac{1}{x^2} \right) e^{-x^2/2} > e^{-x^2/2}$$

با ضرب در $1/\sqrt{2\pi}$ و انتگرال گرفتن از x تا ∞ خواهیم داشت:

$$\frac{1}{x\sqrt{2\pi}} e^{-x^2/2} > \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_x^{\infty} e^{-\zeta^2/2} d\zeta = 1 - G(x)$$

چون

$$\frac{1}{x} e^{-x^2/2} \xrightarrow{x \rightarrow \infty} 0$$

اولین نامساوی به طور مشابه به دنبال می‌آید، چون

$$-\frac{d}{dx} \left[\left(\frac{1}{x} - \frac{1}{3} \right) e^{-x^2/2} \right] = \left(1 - \frac{3}{4} \right) e^{-x^2/2} < e^{-x^2/2}$$

۲۹-۴) اگر $P(A) = p$ آن‌گاه $P(\bar{A}) = 1 - p$ است. واضح است که $Q_1 = 1 - P_1$ در جایی که $Q_1 = (1-p)^n \approx 1 - np$ و $P_1 = p$ آن‌گاه $pn \ll 1$ است. اگر $pn \ll 1$ است. برابر با احتمال عدم وقوع A است.

۳۰-۴) با $p = 0.02$, $n = 100$, $k = 3$ از (۱۰۷-۴) نتیجه می‌شود که احتمال مجهول برابر است با

$$\binom{100}{3} (0.02)^3 (0.98)^{97} = \frac{2^3}{3!} e^{-2} = \frac{4}{3} e^{-2}$$

با (۳۱-۴)

$$-n = 3, r = 3, k_1 = 2, k_2 = 2, k_3 = 1, p_1 = p_2 = p_3 = 1/6$$

از (۱۰۲-۴) نتیجه می‌شود که احتمال مجهول برابر است با

$$\frac{5!}{1!2!2!} \frac{1}{6} = 0.00386$$

$$t = 2, k_1 = k, k_2 = n - k, p_1 = p, p_2 = 1 - p = q$$

با (۲۲-۴)

دست می‌آوریم:

$$k_1 - np_1 = k - np$$

$$k_2 - np_2 = n - k - nq = np - k$$

بنابراین پرانتز (۱۰۳-۴) مانند (۹۰-۴) برابر است با

$$\frac{(k_1 - np_1)^2}{np_1} + \frac{(k_2 - np_2)^2}{np_2} = \frac{(k - np)^2}{n} \left(\frac{1}{p} + \frac{1}{q} \right) = \frac{(k - np)^2}{npq}$$

$$\text{زوج های } M \text{ و } \bar{M} \text{ حاصل از } P(M) = 2/36 \quad P(\bar{M}) = 34/36 \quad (۲۳-۴)$$

افزای هستند بنابراین، (۲۱-۲) را ببینید

$$P(A) = P(A|M)P(M) + P(A|\bar{M})P(\bar{M})$$

قطعا، $P(A/M) = 1$ است، چون اگر M در در دفعه اول اتفاق افتد، برد با X است. احتمال برد

X بعد از دفعه اول برابر $P(A/\bar{M})$ است. اما در آزمایشاتی که در دور دوم شروع می‌شود، بازیکن

اول Y است و احتمال برد او برابر $P(\bar{A}) = 1 - p$ است. بنابراین، $P(A/\bar{M}) = P(\bar{A}) = 1 - p$ و

از آنجایی که $P(M) = 1/18$ و $P(\bar{M}) = 17/18$ نتیجه می‌شود که

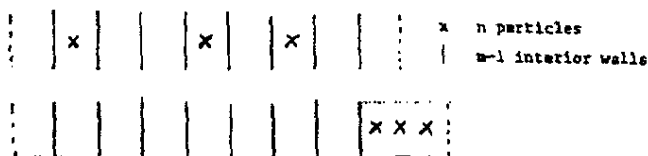
$$p = \frac{1}{18} + (1-p) \frac{17}{18} \quad p = \frac{18}{35}$$

(۲۴-۴) الف) هر یک از n ذره می‌تواند در یکی از m جعبه جای گیرد. آن‌ها n ذره هستند بنابراین،

تعداد حالات ممکن برابر است با $N = m^n$. در m جعبه از پیش انتخاب شده، ذره‌ها می‌توانند به

صورت $N_A = n!$ طریق جای بگیرند. (همه جایگشت‌ها از n شی). بنابراین $P(n/m^n)$

(ب)

همه حالات ممکن از جایگشت $n+m-1$ شی شامل $m-1$ دیواره داخلی با n ذره حاصل می‌شود. $(m-1)!$ جایگشت دیواره‌ها و $n!$ جایگشت ذرات یک حالت محاسبه می‌شود.

$$N = \frac{(n+m-1)!}{n!(m-1)!} \quad N_A = 1$$

ج) فرض کنید که S مجموعه دوزنر گرفته شده از m جعبه است. هر محل از قسمت‌های مخصوص زیرمجموعه‌ای از ترکیب n شی است (جعبه‌ها). تعداد چنین زیرمجموعه‌هایی برابر است

$$\text{با } \binom{m}{n} \text{ (مساله ۲-۲۶ را ببینید). بنابراین،}$$

$$N = \binom{m}{n} \quad N_A = 1$$

۴-۳۵) اگر $k_1 + k_2 \ll n$ آن‌گاه $k_3 \approx n$

$$k_3(p_1 + p_2) = [n - (k_1 + k_2)](p_1 + p_2) = n(p_1 + p_2)$$

$$p_3 = 1 - (p_1 + p_2) = e^{-(p_1 + p_2)} \quad p_3^{k_3} = e^{-n(p_1 + p_2)}$$

$$\frac{n!}{k_1! k_2! k_3!} = \frac{n(n-1) \dots (n-k_3+1)}{k_1! k_2!} = \frac{n^{k_1+k_2}}{k_1! k_2!}$$

بنابراین

$$\frac{n!}{k_1! k_2! k_3!} p_1^{k_1} p_2^{k_2} p_3^{k_3} = e^{-np_1} \frac{(np_1)^{k_1}}{k_1!} e^{-np_2} \frac{(np_2)^{k_2}}{k_2!}$$

۴-۲۶) احتمال p که نقطه برخورد در فاصله $(0,2)$ باشد، برابر با $2/100$ است. الف) از (۳-۱۳)

نتیجه می‌شود که احتمال p_1 که تنها یکی از ۲۰۰ نقطه از فاصله $(0,2)$ باشد، برابر است با

$$p_1 = \binom{200}{1} \times 0.02 \times 0.09^{199}$$

ب) با $np = 200 \times 0.02 = 4$ و $k = 1, (3-41)$ به دست می‌آوریم:

$$p_1 \approx e^{-4} \times 4 = 0.073$$

(1-5)

$$\eta = 2\eta_x + 4 = 14 \quad \sigma_y^2 = 4\sigma_x^2 = 16$$

(2-5)

$$\{y \leq y\} = \{-4x + 3 \leq y\} \{x \leq (y-3)/4\}$$

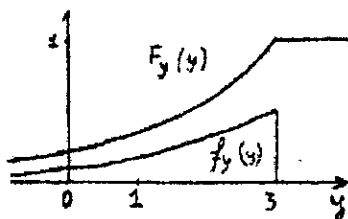
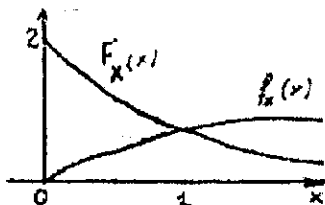
بنابراین

$$F_y(y) = P \left\{ x \geq \frac{3-y}{4} \right\} = 1 - F_x \left(\frac{3-y}{4} \right) \quad f_y(y) = \frac{1}{4} f_x \left(\frac{3-y}{4} \right)$$

از آنجایی $F_x(x) = (1 - e^{-2x})U(x)$ از این نتیجه می‌شود:

$$F_y(y) = e^{(y-3)/2} U \left(\frac{y-3}{2} \right)$$

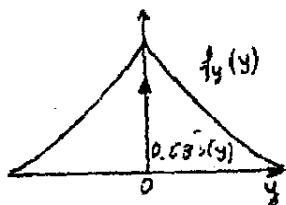
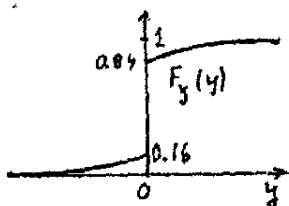
$$f_y(y) = \frac{1}{2} e^{(y-3)/2} U \left(\frac{y-3}{2} \right)$$

(3-5) از مثال 3-5 با $F_x = G(x/c)$:

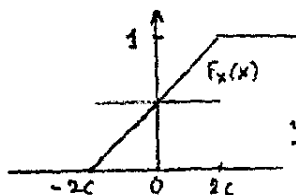
$$f_y(y) = \begin{cases} G(y/c+1) & y > 0 \\ G(y/c-1) & y < 0 \end{cases}$$

$$f_y(y) = 0.68 \delta(y) + \frac{1}{c\sqrt{2\pi}} \left[e^{-(y+c)^2/2c^2} U(y) + e^{-(y-c)^2/2c^2} U(-y) \right]$$

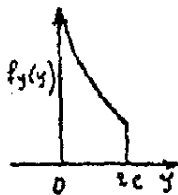
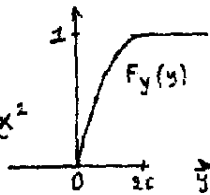

(۲-۵) اگر $F_X(x) = (x+2c)/4c$ و $\underline{y} = x^2$ برای $|x| \leq 2c$ پس (مثال ۲-۵ را ببینید)

$$0 < y < 2c \text{ برای } f_Y(y) = 1/4\sqrt{y}, F_Y(y) = \sqrt{y}/2c$$

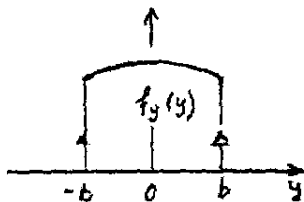
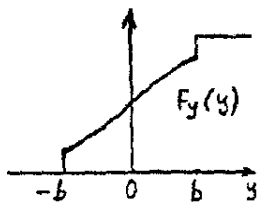

$$\underline{y} = \underline{x}^2$$

(۵-۵) از مثال ۲-۵ و رابطه $F_X(x) = G(x/b)$ برای $F_Y(y) = G(y/b)$ و $|x| \leq b$

$$f_Y(y) = 0.16\delta(y+b) + \frac{1}{b\sqrt{2\pi}} e^{-y^2/2b^2} + 0.16\delta(y-b)$$

(۶-۵) معادله $- \ln x = y$ تنها جواب $x = e^{-y}$ برای $y > 0$ است و هیچ جوابی برای $y < 0$ نیست.

علاوه بر این $g(x) = -1/x = -e^y$

$$f_Y(y) = \frac{f_X(e^{-y})}{e^y} U(y) = e^{-y} U(y)$$

(۷-۵) واضح است که، $\bar{z} \leq z$ است، اگر و فقط اگر عدد $n(0, z)$ در فاصله $(0, z)$ حداقل یک باشد.
پس:

$$F_z(z) = P\{\bar{z} \leq z\} = P\{n(0, z) > 0\} = 1 - P\{n(0, z) = 0\}$$

احتمال p که نقطه خاصی در فاصله $(0, z)$ باشد برابر $z/100$ می‌باشد. با $n = 200$ و $k = 0$

و $p = z/100$ (۳-۲۱) نتیجه می‌دهد که $P\{n(0, z) = 0\} = (1-p)^{200}$ بنابراین

$$F_z(z) = 1 - \left[1 - \frac{z}{100}\right]^{100} \quad \text{(الف)}$$

ب) از (۴-۱۰۷) نتیجه می‌شود که در الف $F_z(z) \approx 1 - e^{-2z}$ برای $z \ll 100$

$$Y = \sqrt{X} \Rightarrow x_1 = y^2 \quad \text{(۸-۵)}$$

$$\frac{dy}{dx} = \frac{1}{2\sqrt{x}} = \frac{1}{2y}$$

$$f_Y(y) = \frac{1}{\left|\frac{dy}{dx}\right|} f_X(x_1) = 2y f_X(y^2) \quad \text{بنابراین}$$

$$\frac{2y}{\lambda} e^{-y^2/\lambda} = \begin{cases} \frac{y}{\sigma^2} e^{-y^2/2\sigma^2}, & y > 0 \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases}$$

(۹-۵) برای هر دو حالت $f_Y(y) = 0$ برای $y < 0$ است.

الف) اگر $|x| = y, y > 0$ در این صورت $x_1 = y, x_2 = -y$ بنابراین

$$f_Y(y) = [f_X(y) + f_X(-y)]U(y)$$

ب) اگر $y > 0$ و $e^{-x}U(x) = y$ پس $x = -\ln y$ علاوه بر این $F_X(0) = P\{x \leq 0\} = P\{y = 0\}$

بنابراین

$$f_Y(y) = F_X(0)\delta(y) + \frac{1}{y} f_X(-\ln y)U(y)$$

(۱۰-۵)

الف) اگر $y \geq 0$ و $\{x \leq y+1\}$ پس $(x-1)U(x-1) = y, y \geq 0$

اگر $y < 0$ آن گاه $\{y < y\} = \{\emptyset\}$

$$F_y(y) = F_x(1+y)U(y) = [1 - e^{-2(y+1)}]U(y)$$

$$f_y(y) = (1 - e^{-2})\delta(y) + 2e^{-2(y+1)}U(y)$$

(ب) اگر $y > 0$ و $y = x^2$ ، بنابراین $\{y \leq y\} = \{-\sqrt{y} \leq x \leq \sqrt{y}\}$

$$F_y(y) = F_x(\sqrt{y}) - F_x(-\sqrt{y}) = (1 - e^{-2\sqrt{y}})U(y)$$

$$f_y(y) = \frac{1}{\sqrt{y}} e^{-2\sqrt{y}} U(y)$$

(۱۱-۵) اگر $y = \arctan x$ آن گاه $\frac{dy}{dx} = \frac{1}{1+x^2}$

$$f_y(y) = (1+x^2)f_x(\tan y) = \frac{1+x^2}{\pi(1+x^2)} = \frac{1}{\pi} \quad \frac{\pi}{2} < y < \frac{\pi}{2} \quad (11-5)$$

(الف) اگر $y = x^3$ آن گاه $x = \sqrt[3]{y}$ برای هر y

$$f_y(y) = \frac{1}{3\sqrt[3]{y^2}} f_x\left(\sqrt[3]{y}\right) = \frac{1}{12\pi\sqrt[3]{y^2}}$$

برای $|y| \leq 8\pi^3$ و جاهای دیگر صفر.

(ب) اگر $y = x^4$ و $y > 0$ پس $x_1 = \sqrt[4]{y}$ $x_2 = -\sqrt[4]{y}$

$$f_y(y) = \frac{1}{4\sqrt[4]{y^3}} \left[f_x(\sqrt[4]{y}) + f_x(-\sqrt[4]{y}) \right] = \frac{1}{8\pi\sqrt[4]{y^3}}$$

برای $0 < y < 16\pi^4$ و جاهای دیگر صفر است.

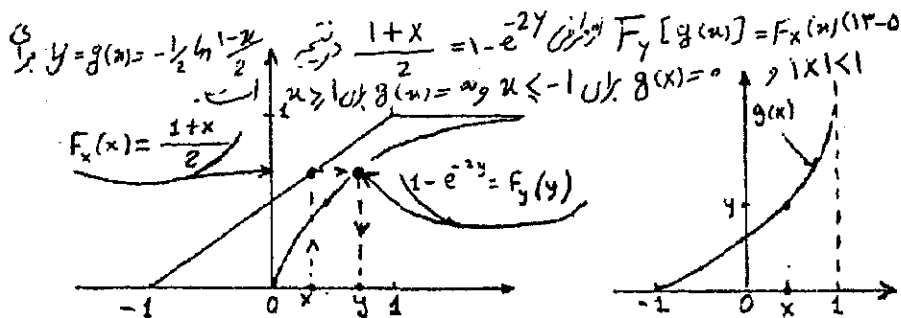
(ج) اگر $y = 2 \sin(3x + 40^\circ)$ و $|y| < 2$ آن گاه $x = x_1$ به صورتی که نشان داده شد.

$$\frac{dy}{dx} = \frac{1}{6\sqrt{1-y^2/4}}$$

در درون پایی $(-2\pi, 2\pi)$ دوازده x_1 's وجود دارد. بنابراین

$$f_y(y) = \frac{1}{3\sqrt{4-y^2}} \quad \left\{ \begin{aligned} f_x(x_1) &= \frac{12}{12\pi\sqrt{4-y^2}} = \frac{1}{\pi\sqrt{4-y^2}} \end{aligned} \right.$$

برای $|y| < 2$ و جاهای دیگر صفر.

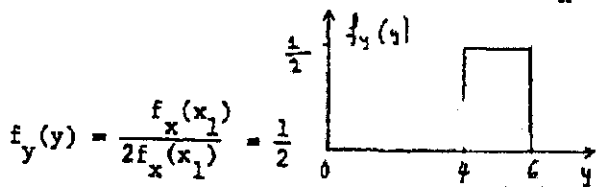

(الف) (۱۴-۵)

$$g(x) = 2F_x(x) + 4$$

$$g'(x) = 2f_x(x)$$

اگر $4 < y < 6$ آن گاه $y = 2F_x(x) + 4$ دارای یک جواب واحد برای x_1 است و

$$f_y(y) = \frac{f_x(x_1)}{2f_x(x_1)} = \frac{1}{2}$$

(ب) به طور مشابه

$$y = 2F_x(x) + 8$$

(۱۵-۵) الف) متغیر تصادفی X دارای مقادیر $k = 0, 1, \dots, 10$ می باشد و

$$P\{X = k\} = p_k = \binom{10}{k} \frac{1}{2^{10}} \quad 0 \leq k \leq 10$$

و $F_X(x)$ تابع پدای است با گسستگی در نقاط $x = k$ و مقادیر پرش برابر با احتمال p_k است.

(ب) متغیر تصادفی $Y = (X - 3)^2$ مقادیر $y = k^2$ را برای $k = 0, 1, \dots, 7$ می گیرد و

احتمالات برابر $P\{Y = k^2\} = q_k$ است.

(۲۳-۵) اگر $\underline{x}$ دارای چگالی ریلی است، پس $\{ (۲۶-۵) \}$ را ببینید

$$E\{\underline{x}^2\} = 2a^2 \quad E\{\underline{x}^4\} = 8a^4$$

اگر $\underline{y} = b + cx^2$ باشد آن گاه

$$E\{\underline{y}\} = b + 2a^2c \quad E\{\underline{y}^2\} = b^2 + 4c^2a^4 + 8a^4c^2$$

$$\sigma_y^2 = E\{\underline{y}^2\} - E^2\{\underline{y}\} = 4a^4c^2$$

(۲۴-۵)

$$\underline{y} = 3\underline{x}^2 \quad E\{\underline{x}^2\} = \sigma_x^2 = 4 \quad E\{\underline{x}^4\} = 3\sigma_x^4 = 48$$

$$E\{\underline{y}\} = 12 \quad E\{\underline{y}^2\} = 9 \times 48 = 432 \quad \sigma_y^2 = 432 - 144 = 288$$

اگر $y > 0$ باشد، آن گاه

$$3x^2 = y \text{ for } x = \pm\sqrt{y/3} \quad y' = 6x$$

$$f_y(y) = \frac{2a}{\sqrt{12y}} f_x\left(\sqrt{\frac{y}{3}}\right) = \frac{1}{\sqrt{24\pi y}} e^{-y/24} u(y)$$

(۲۵-۵)

$$X \sim B(n, p) \Rightarrow P(X = k) = \binom{n}{k} p^k q^{n-k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, n.$$

(الف)

$$E(X) = \sum_{k=0}^n k P(X = k) = \sum_{k=1}^n k \frac{n!}{k!(n-k)!} p^k q^{n-k}$$

$$= np \sum_{k=1}^n \frac{(n-1)!}{(k-1)!(n-k)!} p^{k-1} q^{n-k}$$

$$= np(p+q)^{n-1} = np.$$

(ب)

$$E[X(X-1)] = \sum_{k=2}^n k(k-1) \frac{n!}{k!(n-k)!} p^k q^{n-k}$$

$$= n(n-1)p^2 \sum_{k=2}^n \frac{(n-2)!}{(k-2)!(n-k)!} p^{k-2} q^{n-k}$$

$$= n(n-1)p^2(p+q)^{n-2}$$

$$= n(n-1)p^2$$

$$\begin{aligned}
 E[X(X-1)(X-2)] &= \sum_{k=3}^n k(k-1)(k-2) \frac{n!}{k!(n-k)!} p^k q^{n-k} & \text{ج} \\
 &= n(n-1)(n-2)p^3 \sum_{k=3}^n \frac{(n-3)!}{(k-3)!(n-k)!} p^{k-3} q^{n-k} \\
 &= n(n-1)(n-2)p^3 (p+q)^{n-3} \\
 &= n(n-1)(n-2)p^3
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 E(X^2) &= E(X(X-1)) + E(X) = n^2 p^2 + npq \\
 E(X^3) &= E(X(X-1)(X-2)) + 3E(X^2) - 2E(X) \\
 &= n(n-1)(n-2)p^3 + 3(n^2 p^2 + npq) - 2np \\
 &= n^3 p^3 + 3n^2 p^2 q + npq(q-p).
 \end{aligned}$$

(۲۶-۵)

$$X \sim P(\lambda) \Rightarrow P(X=k) = e^{-\lambda} \frac{\lambda^k}{k!}, \quad k=0, 1, 2, \dots$$

$$E(X) = \lambda, \quad \text{Var}(X) = \sigma_X^2 = \lambda \quad \text{الف}$$

از نامساوی چیبی (۸۸-۵) داریم:

$$\begin{aligned}
 P(|X - \mu| < \lambda) &> 1 - \frac{\sigma^2}{\lambda^2} = 1 - \frac{1}{\lambda} \\
 |X - \mu| < \lambda &= |X - \lambda| < \lambda \Rightarrow 0 < X < 2\lambda
 \end{aligned}$$

$$P(0 < X < 2\lambda) > 1 - \frac{1}{\lambda} = \frac{\lambda - 1}{\lambda} \quad \text{که نتیجه می‌دهد:}$$

$$E[X(X-1)] = \sum_{k=2}^{\infty} k(k-1) e^{-\lambda} \frac{\lambda^k}{k!} \quad \text{ب}$$

$$= e^{-\lambda} \lambda^2 \sum_{k=2}^{\infty} \frac{\lambda^{k-2}}{(k-2)!} = e^{-\lambda} \lambda^2 e^{\lambda} = \lambda^2.$$

$$E[X(X-1)(X-2)] = \sum_{k=3}^{\infty} k(k-1)(k-2) e^{-\lambda} \frac{\lambda^k}{k!}$$

$$= e^{-\lambda} \lambda^3 \sum_{k=3}^{\infty} \frac{\lambda^{k-3}}{(k-3)!} = \lambda^3.$$

از (۲۷-۴) نتیجه می‌شود:

$$E(\underline{x}) = \int_{-\infty}^{\infty} \underline{x} f(\underline{x}) d\underline{x} = \int_{-\infty}^{\infty} \underline{x} \sum_1^m f(\underline{x}|A_1) P(A_1) d\underline{x}$$

$$E\{x|A_1\} = \int_{-\infty}^{\infty} xf(x|A_1) dx$$

(۲۸-۵) از (۸۹-۵) با $\alpha = \sqrt{n}$ خواهیم داشت

$$P\{x \geq \sqrt{n}\} \leq n/\sqrt{n} = \sqrt{n}$$

(۲۹-۵) از (۸۶-۵) با $g''(x) = 6x$ و $g(x) = x^3$

$$E\{x^3\} = n^3 + 6n \frac{\sigma^2}{2} = 1120$$

(۳۰-۵) الف) اگر $y = x^3$, then $x = \sqrt[3]{y}$ $g'(x) = 3x^2 = 3\sqrt[3]{y^2}$

اما $f_x(x) = 10 < x < 12$ یعنی برای $10^3 < y < 12^3$ و از (۱۶-۵) داریم:

$$f_y(y) = \frac{0.5}{3\sqrt[3]{y^2}} \quad 10^3 < y < 12^3$$

و جاهای دیگر صفر است. (ب) $E\{x^3\} \approx 1342$ $\sigma_x^2 = 1/3$ $E\{x\} = 11$

(۳۱-۵) با $\eta = 100$ $g''(x) = 2/x^3$ $g(x) = 1/x$ و $\sigma = 3$ (5-55) نتیجه می‌گیریم که

$$E\left\{\frac{1}{x}\right\} \approx \frac{1}{100} + \frac{9}{2} \times \frac{2}{100^3} = 0.010009$$

(۳۲-۵)

$$\frac{\partial |x-a|}{\partial a} = \begin{cases} 1 & x < a \\ -1 & x > a \end{cases} \quad \text{If } I(a) = E\{|x-a|\}$$

آن‌گاه

$$\frac{dI(a)}{da} = E \frac{\partial |x-a|}{\partial a} = 1 P\{x < a\} - 1 P\{x > a\} \\ = 2 F(a) - 1 \quad \text{(الف)}$$

$$I(a) = I(m) + \int_m^a I'(a) da = I(m) + \int_m^a [2 F(a) - 1] da$$

$$= E\{|x - m|\} - 2 \int_m^a x f(x) dx$$

چون

$$\int_m^a F(x) dx = a F(a) - m F(m) - \int_m^a x f(x) dx$$

$$F(m) = \frac{1}{2} \quad \int_m^a f(x) dx = F(a) - F(m)$$

(ب) $I(a) = E\{|x - a|\}$ حداقل است اگر

$$I'(a) = 2F(a) - 1 = 0 \quad \text{i.e. if } F(a) = \frac{1}{2} \quad a = m$$

(۳۳-۵)

$$E\{|x|\} = \int_0^{\infty} x f(x) dx - \int_{-\infty}^0 x f(x) dx$$

$$\eta = E\{x\} = \int_0^{\infty} x f(x) dx + \int_{-\infty}^0 x f(x) dx$$

$$\frac{E\{|x| + \eta\}}{2} = \int_0^{\infty} x f(x) dx = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \int_0^{\infty} x e^{-(x-\eta)^2/2\sigma^2} dx$$

$$\frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \int_0^{\infty} (x+\eta) e^{-(x-\eta)^2/2\sigma^2} dx = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \int_{\eta}^{\infty} y e^{-y^2/2\sigma^2} dy = \frac{\sigma}{\sqrt{2\pi}} e^{-\eta^2/2\sigma^2}$$

$$\frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \int_0^{\infty} e^{-(x-\eta)^2/2\sigma^2} dx = G\left(\frac{\eta}{\sigma}\right)$$

با ضرب کردن آخرین خط در η و تفریق از خط چهارم، داریم:

$$\frac{E\{|x| + \eta\}}{2} = \frac{\sigma}{\sqrt{2\pi}} e^{-\eta^2/2\sigma^2} + G\left(\frac{\eta}{\sigma}\right)$$

(۳۴-۵) اثبات در فصل (۳-۱۴): (۱۰۰-۱۴) را ببینید.

(۳۵-۵) الف) این از (۸۹-۵) نتیجه می‌شود.

(ب) $e^{sx} \geq e^{sA}$ است اگر و فقط اگر $x \geq A$ for $s > 0$ و $x \leq A$ for $s < 0$.

(۳۶-۵) اثبات نامساوی لیاپانوف را ببینید (فصل ۵ معادله (۹۲-۵)).

(۳۷-۵) الف) اگر $\phi(\omega) = e^{-\alpha|\omega|}$ آن گاه $\{ (۳۲-۵) \}$ را ببینید

$$f(x) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-\alpha|\omega|} e^{j\omega x} d\omega = \frac{1}{\pi} \int_0^{\infty} \cos \omega x e^{-\alpha\omega} d\omega = \frac{\alpha}{\pi(\alpha^2 + x^2)}$$

ب) اگر $f(x) = \frac{\alpha}{2} e^{-\alpha|x|}$ آن گاه $\{ (۹۴-۵) \}$ را ببینید.

$$\phi(\omega) = \frac{\alpha}{2} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-\alpha|x|} e^{-j\omega x} dx = \alpha \int_0^{\infty} e^{-\alpha x} \cos \omega x dx = \frac{\alpha^2}{\alpha^2 + \omega^2}$$

(۳۸-۵) الف) از مقایسه معادله (۳۴-۴) با (۱۰۶-۵) و مثال ۲۹-۵ نتیجه می‌گیریم که

$$X \sim G(\alpha, \beta) \Rightarrow \phi_X(\omega) = (1 - j\beta\omega)^{-\alpha}$$

$$\phi'_X(\omega) = -\alpha(1 - j\beta\omega)^{-(\alpha+1)} (-j\beta)$$

بنابراین

$$E(X) = \frac{1}{j} \phi'_X(0) = \alpha\beta.$$

به طور مشابه

$$\phi''_X(\omega) = j\alpha\beta(\alpha+1)(1 - j\beta\omega)^{-(\alpha+2)} (j\beta)$$

از آن جایی که

$$E(X^2) = \frac{1}{j^2} \phi''_X(0) = \alpha\beta^2(\alpha+1).$$

بنابراین

$$\text{Var}(X) = E(X^2) - (E(X))^2 = \alpha\beta^2.$$

ب)

$$X \sim \chi^2(n) \Rightarrow \alpha = \frac{n}{2}, \quad \beta = 2$$

در گامی (α, β) . این نتیجه می‌دهد:

$$\phi_X(\omega) = (1 - j2\omega)^{-n/2}$$

$$E(X) = n$$

$$\text{Var}(X) = 2n.$$

(ج)

$$X \sim B(n, p).$$

از قسمت الف و ب مساله ۲۵-۵

$$E(X) = np$$

$$\text{Var}(X) = E(X(X-1)) + E(X) = npq.$$

و

$$\begin{aligned} \phi_X(\omega) &= \sum_{k=0}^n e^{jk\omega} P(X=k) \\ &= \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} (pe^{j\omega})^k q^{n-k} = (pe^{j\omega} + q)^n. \end{aligned}$$

(د)

$$X \sim N \text{ Binomial}(r, p).$$

از (۴۴-۴) داریم:

$$\begin{aligned} \phi_X(\omega) &= \sum_{k=0}^{\infty} e^{jk\omega} P(X=k) \\ &= \sum_{k=0}^{\infty} \binom{r+k-1}{k} p^r (qe^{j\omega})^k \\ &= p^r \sum_{k=0}^{\infty} \binom{-r}{k} (-qe^{j\omega})^k \\ &= p^r (1 - qe^{j\omega})^{-r}. \end{aligned}$$

(۴۹-۵)

$$\Gamma(z) = \sum_{k=0}^{\infty} p q^k z^k = \frac{p}{1 - qz} \quad q = 1-p$$

$$\Gamma'(z) = \frac{pq}{(1-qz)^2}$$

$$\Gamma'(1) = \frac{pq}{(1-q)^2} = \frac{p}{q} = n_x$$

$$\Gamma''(z) = \frac{2pq^2}{(1-qz)^3}$$

$$\Gamma''(1) = \frac{2q^2}{p^2} = m_2 - m_1$$

$$\sigma^2 = m_2 - m_1^2 = 2 \frac{q^2}{p^2} + m_1 - m_1^2 = \frac{q}{p}$$

(۴۰-۵)

$$\Gamma(z) = p^n \sum_{k=0}^{\infty} \binom{-n}{k} (-q)^k z^k = p^n (1 - qz)^{-n}$$

(توزیع دوجمله‌ای با نمای منفی)

$$\Gamma'(z) = \frac{n p^n q}{(1-qz)^{n+1}}$$

$$\Gamma'(1) = \frac{nq}{p} = n_x$$

$$\Gamma''(z) = \frac{n(n+1)p^n q^2}{(1-qz)^{n+2}}$$

$$\Gamma''(1) = \frac{n(n+1)q^2}{p^2} = m_2 - m_1$$

$$\sigma_x^2 = \Gamma''(1) + m_1 - m_1^2 = \frac{nq}{p^2}$$

۲۱-۵ داریم:

$$P(X = k) = \binom{k-1}{r-1} p^r q^{k-r}, \quad k = r, r+1, \dots$$

اگر $k = n+r$ باشد، آن‌گاه

$$P(X = n+r) = \binom{n+r-1}{r-1} p^r q^n, \quad n = 0, 1, 2, \dots$$

$$= \frac{(n+r-1)!}{n! (r-1)!} p^r (1-p)^n$$

$$= \frac{1}{n!} \frac{(n+r-1)(n+r-2) \cdots (r)}{r^n} [r(1-p)]^n p^r$$

$$= \frac{\lambda^n}{n!} \left\{ \left(1 + \frac{n-1}{r}\right) \left(1 + \frac{n-2}{r}\right) \cdots \right\} \left(1 - \frac{r(1-p)}{r}\right)^r$$

$$= \frac{\lambda^n}{n!} \left\{ \prod_{k=1}^n \left(1 + \frac{n-k}{r}\right) \right\} \left(1 - \frac{\lambda}{r}\right)^r$$

در جایی که $\lambda = r(1-p)$ است. بنابراین

$$\lim_{r \rightarrow \infty} P(X = n+r) = \frac{\lambda^n}{n!} \left\{ \lim_{r \rightarrow \infty} \prod_{k=1}^n \left(1 + \frac{n-k}{r}\right) \right\} \lim_{r \rightarrow \infty} \left(1 - \frac{\lambda}{r}\right)^r$$

$$\rightarrow \frac{\lambda^n}{n!} e^{-\lambda} \sim P(\lambda).$$

(۲۲-۵)

$$\begin{aligned} E(e^{sX}) &= e^{s\eta} E(e^{s(X-\eta)}) = e^{s\eta} E\left\{ \sum_{n=0}^{\infty} \frac{s^n}{n!} (X-\eta)^n \right\} \\ &= e^{s\eta} \sum_{n=0}^{\infty} \frac{s^n}{n!} \mu_n \end{aligned}$$

(۲۳-۵) اگر $\phi(\omega_1) = 0$ آن گاه {ممکنین (۹-۱۷۶) را ببینید}

$$\int_{-\infty}^{\infty} (1 - e^{j\omega_1 x}) f(x) dx = 0, \text{ hence, } f(x) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} p_n \delta(x - \frac{2\pi n}{\omega_1})$$

(۲۴-۵) الف) اگر $n = 0$ باشد، آن گاه $\lambda_1 = n = 0$ $\mu_n = \mu_n$

$$\phi(s) = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{\mu_n}{n!} s^n \quad \psi(s) = \sum_{n=2}^{\infty} \frac{\lambda_n}{n!} s^n$$

$$1 + \frac{\mu_2}{2!} s^2 + \frac{\mu_3}{3!} s^3 + \frac{\mu_4}{4!} s^4 + \dots = \exp\left\{ \frac{\lambda_2}{2!} s^2 + \frac{\lambda_3}{3!} s^3 + \frac{\lambda_4}{4!} s^4 + \dots \right\}$$

با بسط دادن و مساوی قرار دادن با s به دست می آوریم:

$$\mu_2 = \lambda_2 \quad \mu_3 = \lambda_3 \quad \frac{\mu_4}{4!} = \frac{\lambda_4}{4!} + \frac{1}{2!} \left(\frac{\lambda_2}{2!}\right)^2$$

ب) اگر y به صورت $N(0; \sigma_y^2)$ باشد آن گاه

$$\psi_y(s) = \frac{\lambda_2}{2} s^2, \text{ hence, } \lambda_n = 0 \text{ for } n \geq 3$$

(۲۵-۵)

$$P\{y = 0\} = P\{x \leq 1\} = p_0 + p_1$$

$$P\{y = k\} = P\{x = k + 1\} = p_{k+1} \quad k \geq 1$$

$$\Gamma_y(z) = p_0 + p_1 + \sum_{k=1}^{\infty} p_{k+1} z^k = p_0 + z^{-1} [\Gamma_x(z) - p_0]$$

$$\eta_y = \sum_{k=1}^{\infty} k P_{k+1} = \sum_{r=1}^{\infty} r P_r - \sum_{r=1}^{\infty} P_r = \eta_x - 1 + P_0$$

$$E\{y^2\} = \sum_{k=1}^{\infty} k^2 P_{k+1} = \sum_{r=1}^{\infty} (r-1)^2 P_r = E\{x^2\} - 2\eta_x + 1 - P_0$$

(۲۶-۵)

$$0 \leq E \left\{ \left| \sum_{i=1}^n a_i e^{j\omega_i x} \right|^2 \right\} = E \left\{ \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n a_i a_j^* e^{j(\omega_i - \omega_j)x} \right\}$$

$$= \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n a_i a_j^* \phi(\omega_i - \omega_j)$$

۲۷-۵ از فرض نتیجه می‌شود که

$$g'(-x) = -g'(x) \quad g''(x) \geq 0 \quad f(x-\eta) = f(\eta-x)$$

بنابراین، اگر $I(a) = E\{g(x-a)\}$ باشد آن‌گاه

$$I'(a) = - \int_{-\infty}^{\infty} g'(x-a) f(x) dx \quad I'(\eta) = 0$$

$$I''(a) = \int_{-\infty}^{\infty} g''(x-a) f(x) dx \geq 0 \quad \text{all } a$$

بنابراین، $I(a)$ برای $a = \eta$ حداقل است.

(۲۸-۵)

$$f(x, v) = \frac{1}{\sqrt{2\pi v}} e^{-x^2/2v}$$

$$\sqrt{2\pi} \frac{\partial f}{\partial v} = \frac{-1 + x^2/v}{2v \sqrt{v}} e^{-x^2/2v}$$

$$\sqrt{2\pi} \frac{\partial^2 f}{\partial x^2} = \frac{-1 + x/v}{v \sqrt{v}} e^{-x^2/2v}$$

بنابراین (همچنین (۶-۱۹۸) - (۶-۱۹۹) را ببینید)

$$\boxed{\frac{\partial f}{\partial v} = \frac{1}{2} \frac{\partial^2 f}{\partial x^2}} \quad (1)$$

الف) از انتگرال گیری جزء به جزء و استفاده از (۱) و با فرض این که $g^{(k)}(x) f(x) \rightarrow 0$

وقتی $|x| \rightarrow \infty$, $k = 0, 1, 2$ نتیجه می گیریم که

$$E\{g''(x)\} = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{d^2 g}{dx^2} f dx = \int_{-\infty}^{\infty} g \frac{\partial^2 f}{\partial x^2} dx = 2 \int_{-\infty}^{\infty} g \frac{\partial f}{\partial v} dx$$

$$= 2 \frac{d}{dv} \int_{-\infty}^{\infty} g f dx = 2 \frac{d}{dv} E\{g(x)\}$$

ب) گشتاور $\mu_n(u) = E\{x^n\}$ از x وابسته به واریانس v از x و (۱) به دست می آید.

$$\mu'_n(v) = \frac{d}{dv} E\{x^n\} = \frac{1}{2} E\{n(n-1)x^{n-2}\} = \frac{n(n-1)}{2} \mu_{n-2}(v)$$

علاوه بر این، $\mu_n(0) = 0$ است. چون اگر $v = 0$ باشد، آن گاه $x = 0$ خواهد بود.

پس

$$\mu_n(v) = \frac{n(n-1)}{2} \int_0^v \mu_{n-2}(B) dB$$

(۴۹-۵) تابع

$$\Gamma(e^{j\omega}) = E\{e^{jx\omega}\} = \sum_{k=0}^{\infty} P_k e^{jk\omega}$$

دوره ای با دوره تناوب 2π و ضرایب سری فوریه $P_k = E\{x = k\}$ است.۵۰-۵) پیشامد $\{X = 1\}$ با اجتماع $"TH \cup HT"$ داده شده است. به طور مشابه،پیشامد $"X = k"$ با اجتماع از اشتراک پیشامدهای

داده شده $(k \text{ "T"s followed by "H" or } k \text{ "H"s followed by "T"})$

است.

$$\text{"TT...TTH"} \cup \text{"HH...HHT"}, \quad k = 1, 2, \dots$$

بنابراین

$$\begin{aligned} P(X = k) &= P(\text{"TT...TTH"} \cup \text{"HH...HHT"}) \\ &= P(\text{TT...TH}) + P(\text{HH...HT}) = q^k p + p^k q, \quad k = 1, 2, \dots \end{aligned}$$

همچنین

$$\begin{aligned} E(X) &= \sum_{k=1}^{\infty} k P(X = k) \\ &= \sum_{k=1}^{\infty} k q^k p + \sum_{k=1}^{\infty} k p^k q = pq \left\{ \sum_{k=1}^{\infty} k q^{k-1} + \sum_{k=1}^{\infty} k p^{k-1} \right\} \\ &= pq \left\{ \frac{\partial}{\partial q} \sum_{k=1}^{\infty} q^k + \frac{\partial}{\partial p} \sum_{k=1}^{\infty} p^k \right\} = pq \left\{ \frac{\partial}{\partial q} \left(\frac{q}{1-q} \right) + \frac{\partial}{\partial p} \left(\frac{p}{1-p} \right) \right\} \\ &= pq \left\{ \frac{1}{p^2} + \frac{1}{q^2} \right\} = \frac{p}{q} + \frac{q}{p}. \end{aligned}$$

(۵۱-۵ الف) وقتی نمونه‌ها با جایگذاری باشند، احتمال هر مورد خراب با رابطه

$$p = \frac{M}{N} < 1 \quad (\text{constant}) \quad \text{و خراب نبودن با } q = 1 - p = \frac{N - M}{M} < 1 \text{ داده می‌شود:}$$

در این مورد (با جایگذاری)، راه‌های ممکن از مرتب کردن k مورد خراب میان n مورد انتخاب

شده است. و هر مورد چنین مرتب شده دارای احتمال $p^k q^{n-k}$ است. این نتیجه می‌دهد:

$$P(X = k) = \binom{n}{k} p^k q^{n-k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, n$$

که تعریف توزیع دوجمله ای است.

ب) اگر نمونه‌ها بدون جایگزینی کشیده شوند، در این صورت $\binom{M}{k}$ راه ممکن از k مورد

انتخاب خراب از مجموع M مورد خراب است، و $\binom{N-M}{n-k}$ راه ممکن انتخاب $n-k$ مورد

"خوب" از $N-M$ مورد "خوب" مستقل است. از این نتیجه می‌شود

$$\binom{M}{k} \binom{N-M}{n-k}$$

برای جمع بودن اعداد راه‌های انتخاب k خراب و $n-k$ مورد "خوب" از زیر نمونه از M و $N-M$ مورد تعریفی (راه‌های دلخواه). اما آن‌ها مجموع از $\binom{N}{n}$ راه انتخاب شده از n مورد در میان N مورد است. این نتیجه می‌دهد:

$$P(X = k) = \frac{\binom{M}{k} \binom{N-M}{n-k}}{\binom{N}{n}}$$

وقتی $n-k \leq N-M, n-k \geq 0, 0 \leq k \leq M$ یعنی

$$0 \leq k \leq M, k \leq n, k \geq n + M - N$$

(ج) از (ب)

$$P(X = k) = \frac{M!}{k!(M-k)!} \frac{(N-M)!}{(n-k)!(N-M-n+k)!} \frac{n!(N-n)!}{N!}$$

$$= \binom{n}{k} \frac{M(M-1)\cdots(M-k+1)}{N(N-1)\cdots(N-k+1)} \frac{(N-M)(N-M-1)\cdots(N-M-n+k+1)}{(N-k)(N-k-1)\cdots(N-n+1)} \binom{N-n}{n-k}$$

$$= \binom{n}{k} \left(\frac{M}{N}\right)^k \left(\frac{N-M}{N}\right)^{n-k} = \binom{n}{k} p^k (1-p)^{n-k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, n$$

وقتی $N \rightarrow \infty, M \rightarrow \infty$ مثل این که $M/N \rightarrow p$ و $n \ll N$. بنابراین

$$P(X = k) \rightarrow \text{Binomial}(n, p = M/N)$$

تحت شرایط ذکر شده در بالا است.

(۵۷-۵) الف) با اشاره به بحث موجود در مساله (۵۱-۵) الف) اگر نمونه با جایگزینی انجام شده باشد،

$$p = \frac{n}{n+m}$$

تعریف احتمال انتخاب مهره سفید در هر آزمایش است. احتمال پشامد " $x = k$ " با $r-1$ مهره

سفید در میان اولین $k-1$ آزمایش دارای توزیع دو جمله‌ای است که با $p^{r-1} q^{k-r}$ داده

می‌شود. بنابراین

$$P(X = k) = \binom{k-1}{r-1} p^{r-1} q^{k-r} p = \binom{k-1}{r-1} p^r q^{k-r}, \quad k = r, r+1, \dots$$

که تعریف توزیع دو جمله‌ای منفی است.

(ب) اگر نمونه با جایگذاری انجام شده باشد، پس راه‌های مطلوب انتخاب توپ‌های سفید به وسیله

رابطه زیر داده می‌شود:

$$(1) \quad \text{راه انتخاب } r-1 \text{ توپ سفید از میان اولین } k-1 \text{ آزمایش}$$

(2) یک راه انتخاب (r) توپ سفید در k امین آزمایش

$$(3) \quad \text{راه انتخاب } n-r \text{ توپ سفید از میان } m+n-k \text{ توپ است.}$$

از این نتیجه می‌شود $\binom{k-1}{r-1} \cdot 1 \cdot \binom{m+n-k}{n-r}$ مجموع اعداد راه‌های دلخواه انتخاب توپ‌های

سفید است. چون $n+m$ توپ وجود دارد، انتخاب n توپ سفید به $\binom{n+m}{n}$ طریق

انجام می‌شود. در نتیجه داریم:

$$P(X = k) = \binom{k-1}{r-1} \frac{\binom{m+n-k}{n-r}}{\binom{n+m}{n}}, \quad k = r, r+1, \dots$$

(ج) از (ب) می‌توان نوشت

$$P(X = k) = \binom{k-1}{r-1} \frac{(m+n-k)!}{(n-r)! (m-k+r)!} \frac{n! m!}{(m+n)!}$$

$$= \binom{k-1}{r-1} \left(\frac{n}{m+n}\right) \left(\frac{n-1}{m+n-1}\right) \dots \left(\frac{n-r+1}{m+n-r+1}\right) \left(\frac{m!(m+n-k)!}{(m+n-r)! (m-k+r)!}\right)$$

$$\approx \binom{k-1}{r-1} \left(\frac{n}{m+n}\right)^r \left(\frac{m}{m+n-r}\right) \left(\frac{m-1}{m+n-r-1}\right) \dots \left(\frac{m-k+r+1}{m+n-k+1}\right)$$

$$\approx \binom{k-1}{r-1} \left(\frac{n}{m+n}\right)^r \left(\frac{m}{m+n}\right)^{k-r} \text{ as } m+n \rightarrow \infty$$

$$= \binom{k-1}{r-1} p^r q^{k-r}, \quad k = r, r+1, \dots, \quad q = 1-p$$

$$\sim NB(r, p = n/(n+m)).$$

(۱-۶) الف) باتوجه به تعریف

$$Z = X + Y$$

مردو X و Y احتمال‌های تصادفی مثبت هستند بنابراین (با استفاده از معادله (۴۵-۶))

$$\begin{aligned} f_Z(z) &= \int_0^z f_{XY}(z-y, y) dy = \int_0^z e^{-(z-y+y)} dy \\ &= z e^{-z} U(z). \end{aligned}$$

(ب)

$$Z = X - Y$$

دامنه Z بالای محور تقارن واقعی برای احتمالات تصادفی X و Y است (معادله (۵۵-۶)) را

ببینید

$$F_Z(z) = \begin{cases} \int_0^\infty \int_0^{z+y} f_{XY}(x, y) dx dy, & z > 0 \\ \int_{-z}^\infty \int_0^{z+y} f_{XY}(x, y) dx dy, & z < 0 \end{cases}$$

از تفریق کردن به دست می‌آوریم:

$$f_Z(z) = \begin{cases} \int_0^\infty f_{XY}(z+y, y) dy, & z > 0 \\ \int_{-z}^\infty f_{XY}(z+y, y) dy, & z < 0 \end{cases}$$

$$f_Z(z) = \begin{cases} \int_0^\infty e^{-(z+y+y)} dy = e^{-z} \int_0^\infty e^{-2y} dy = \frac{1}{2} e^{-z}, & z > 0 \\ \int_{-z}^\infty e^{-(z+y+y)} dy = e^{-z} \int_{-z}^\infty e^{-2y} dy = \frac{1}{2} e^z, & z < 0 \end{cases}$$

یا

$$f_Z(z) = \frac{1}{2} e^{-|z|}, \quad -\infty \leq z \leq \infty.$$

(ج)

$$Z = XY.$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P\{Z \leq z\} = P\{XY \leq z\} \\ &= \int_0^\infty \int_0^{z/y} f_{XY}(x, y) dx dy \end{aligned}$$

یا معادله (۶-۱۴۸) را ببینید)

$$f_Z(z) = \int_0^{\infty} \frac{1}{y} f_{XY}\left(\frac{z}{y}, y\right) dy = \int_0^{\infty} \frac{1}{y} e^{-((z/y)+y)} dy$$

(۵)

$$Z = X/Y$$

$$F_Z(z) = P\{Z \leq z\} = P\left\{\frac{X}{Y} \leq z\right\}$$

$$= \int_0^{\infty} \int_0^{yz} f_{XY}(x, y) dx dy$$

(با استفاده از معادله (۶-۶۰))

$$f_Z(z) = \int_0^{\infty} y f_{XY}(yz, y) dy = \int_0^{\infty} y e^{y(z+1)} dy = \int_0^{\infty} y e^{(1+z)y} dy$$

$$= \left[y \frac{e^{-(1+z)y}}{-(1+z)} \right]_0^{\infty} + \left(\frac{1}{1+z} \right) \int_0^{\infty} e^{(1+z)y} dy$$

$$= \left(\frac{1}{1+z} \right) \left[\frac{e^{-(1+z)y}}{-(1+z)} \right]_0^{\infty} = \frac{1}{(1+z)^2} U(z)$$

(۶)

$$Z = \min(X, Y)$$

$$F_Z(z) = P\{\min(X, Y) \leq z\}$$

$$= 1 - P\{Z > z, Y > z\}$$

$$= 1 - [1 - F_X(z)][1 - F_Y(z)]$$

$$= F_X(z) + F_Y(z) - F_X(z)F_Y(z)$$

(معادله (۶-۸۱) را ببینید)

$$f_Z(z) = f_X(z) + f_Y(z) - F_X(z)f_Y(z) - f_X(z)F_Y(z).$$

داریم:

$$f_X(z) = f_Y(z) = e^{-z} U(z)$$

بنابراین

$$F_X(z) = \int_0^z e^{-x} dx = (1 - e^{-z}) U(z) = F_Y(z)$$

$$\begin{aligned} f_Z(z) &= [e^{-z} + e^{-z} - 2(1 - e^{-z})e^{-z}]U(z) \\ &= 2e^{-z}[1 - 1 + e^{-z}]U(z) \\ &= 2e^{-2z}U(z) \sim \text{Exponential (2)}. \end{aligned}$$

$$Z = \max(X, Y)$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P\{\max(X, Y) \leq z\} = P\{X \leq z, Y \leq z\} \\ &= P\{X \leq z\}P\{Y \leq z\} = F_X(z)F_Y(z) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} f_Z(z) &= F_X(z)f_Y(z) + f_X(z)F_Y(z) \\ &= e^{-z}(1 - e^{-z}) + e^{-z}(1 - e^{-z}) \\ &= 2e^{-z}(1 - e^{-z})U(z) \end{aligned}$$

6

$$Z = \frac{\min(X, Y)}{\max(X, Y)}, \quad 0 < z < 1$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P\left\{\left(\frac{\min(X, Y)}{\max(X, Y)}\right) \leq z\right\} \cap ((X \leq Y) \cup (X > Y)) \\ &= P\left\{\left(\frac{\min(X, Y)}{\max(X, Y)}\right) \leq z\right\} \cap (X \leq Y) + P\left\{\left(\frac{\min(X, Y)}{\max(X, Y)}\right) \leq z\right\} \cap (X > Y) \\ &= P\left\{\frac{X}{Y} \leq z, X \leq Y\right\} + P\left\{\frac{Y}{X} \leq z, X > Y\right\} \\ &= P\{X \leq Yz, X \leq Y\} + P\{Y \leq Xz, X > Y\} \\ &= \int_0^\infty \int_0^{yz} f_{XY}(x, y) dx dy + \int_0^\infty \int_0^{xz} f_{XY}(x, y) dy dx \quad \text{lr} \\ f_Z(z) &= \int_0^\infty y f_{XY}(yz, y) dy + \int_0^\infty x f_{XY}(x, xz) dx \\ &= \int_0^\infty y f_{XY}(yz, y) dy + \int_0^\infty y f_{XY}(y, yz) dy \\ &= \int_0^\infty y (e^{-(yz+y)} + e^{-(y+yz)}) dy \\ &= 2 \int_0^\infty ye^{-y(1+z)} dz = \begin{cases} \frac{2}{(1+z)^2}, & 0 \leq z \leq 1 \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases} \end{aligned}$$

$$f_{XY}(x, y) = f_X(x) f_Y(y) = \frac{1}{a^2}, \quad 0 < x \leq a, \quad 0 < y \leq a$$

(الف)

$$F_Z(z) = P\left\{\frac{X}{Y} \leq z\right\} = P\{X \leq zY\}$$

$$z < 1 \quad (1)$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P\{X \leq zY\} \\ &= \int_0^a \int_0^{zy} \frac{1}{a} \cdot \frac{1}{a} dx dy = \frac{z}{2}, \quad z \leq 1 \end{aligned}$$

$$z \geq 1 \quad (2)$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P\{X \leq zY\} \\ &= 1 - \int_0^a \int_0^{x/z} \frac{1}{a} \cdot \frac{1}{a} dy dx \\ &= 1 - \int_0^1 \frac{x}{z} dx = 1 - \frac{1}{2z} \quad z > 1 \end{aligned}$$

$$f_Z(z) = \begin{cases} \frac{1}{2}, & z \leq 1 \\ \frac{1}{2z^2}, & z > 1 \end{cases}$$

(ب)

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P(Z \leq z) = P\left\{\frac{Y}{X+Y} \leq z\right\} \\ &= P\left\{\frac{X}{Y} \geq \frac{1}{z} - 1\right\} = 1 - P\left(\frac{X}{Y} \leq \frac{1-z}{z}\right) \\ &= \begin{cases} \frac{1}{2} \left(\frac{z}{1-z}\right), & 0 < z \leq 1/2 \\ 1 - \frac{1}{2} \left(\frac{1-z}{z}\right), & 1/2 < z < 1 \end{cases} \end{aligned}$$

$$f_Z(z) = \begin{cases} \frac{1}{2(1-z)^2}, & 0 < z \leq 1/2 \\ \frac{1}{2z^2}, & 1/2 < z < 1 \end{cases}$$

(ج)

$$\begin{aligned}
 F_Z(z) &= P\{Z \leq z\} = P\{|X - Y| \leq z\} \\
 &= P\{(|X - Y| \leq z) \cap (X \geq Y)\} + P\{(|X - Y| \leq z) \cap (X < Y)\} \\
 &= P\{X - Y \leq z, X \geq Y\} + P\{Y - X \leq z, X < Y\} \\
 &= \int_0^\infty \int_y^{y+z} f_{XY}(x, y) dx dy + \int_0^\infty \int_x^{x+z} f_{XY}(x, y) dy dx \\
 &= \int_0^\infty \int_y^{y+z} f_{XY}(x, y) dx dy + \int_0^\infty \int_y^{y+z} f_{XY}(y, x) dx dy \\
 &= \int_0^\infty \int_y^{y+z} \{f_{XY}(x, y) + f_{XY}(y, x)\} dx dy.
 \end{aligned}$$

به طور کلی

$$\begin{aligned}
 f_Z(z) &= \int_0^\infty \frac{d}{dz} \int_y^{y+z} f_{XY}(x, y) + f_{XY}(y, x) dx dy \\
 &= \int_0^\infty \{f_{XY}(y+z, y) + f_{XY}(y, y+z)\} dy.
 \end{aligned}$$

اینجا

$$X \sim U(0, a), \quad Y \sim U(0, a)$$

$$F_Z(z) = 1 - \frac{1}{a^2} \cdot 2 \cdot \frac{(a-z)^2}{2} = 1 - \left(1 - \frac{z}{a}\right)^2$$

$$f_Z(z) = \frac{2}{a} \left(1 - \frac{z}{a}\right) \quad 0 \leq z \leq a.$$

(۳-۶)

$$\begin{aligned}
 F_Z(z) &= P\{Z \leq z\} = P\{X + Y \leq z\} \\
 &= \frac{1}{2} - \frac{z^2}{2}, \quad -1 < z < 0,
 \end{aligned}$$

(که معرف ناحیه زیر خط $X + Y = z$ است)

$$\begin{aligned}
 F_Z(z) &= P\{Z \leq z\} = P\{X + Y \leq z\} \\
 &= \frac{1}{2} + \frac{z^2}{2}, \quad 0 \leq z < 1
 \end{aligned}$$

$$f_Z(z) = \begin{cases} -z, & -1 \leq z < 0 \\ z, & 0 \leq z < 1 \end{cases}$$

(۴-۶)

$$Z = X - Y$$

برای $z < 0$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P\{Z \leq z\} \\ &= \int_0^{(1+z)/2} \int_{x-z}^{1-x} f_{XY}(x, y) dy dx = \int_0^{(1+z)/2} \int_{x-z}^{1-x} 6x dy dx \\ &= \int_0^{(1+z)/2} 6x [y]_{x-z}^{1-x} dx = \int_0^{(1+z)/2} 6x(1-x-x+z) dx \\ &= 6 \left[(1+z) \frac{x^2}{2} - \frac{2x^3}{3} \right]_0^{(1+z)/2} = 6 \left[\frac{(1+z)^3}{8} - \frac{(1+z)^3}{12} \right] \\ &= \frac{(1+z)^3}{4}, \quad z \leq 0. \end{aligned}$$

برای $z > 0$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P\{Z \leq z\} = 1 - P\{Z > z\} \\ &= 1 - \int_0^{(1-z)/2} \int_{z+y}^{1-y} f_{XY}(x, y) dx dy = 1 - \int_0^{(1-z)/2} \int_{z+y}^{1-y} 6x dy \\ &= 1 - \int_0^{(1-z)/2} \left[\frac{6x^2}{2} \right]_{z+y}^{1-y} dy = 1 - 3 \int_0^{(1-z)/2} [(1-y)^2 - (z-y)^2] dy \\ &= 1 - 3(1+z) \left[\frac{(1-z)^2}{2} - \frac{(1-z)^2}{4} \right] = 1 - \frac{3}{4}(1+z)(1-z)^2 \quad z \leq 0. \end{aligned}$$

$$f_Z(z) = \begin{cases} \frac{3}{4}(1-z)(1+3z), & 0 \leq z \leq 1 \\ \frac{3}{4}(1+z)^2, & -1 < z < 0 \end{cases}$$

(۵-الف) برای جواب مثال ۱۵-۶ را ببینید.

(ب) برای جواب مثال ۱۴-۶ را ببینید.

(ج)

$$U = X - Y \sim N(0, 2\sigma^2)$$

چون ترکیب خطی متغیرهای تصادفی مشترک گوسی، متغیرهای تصادفی گوسی هستند (متن معادله

(۶-۱۲) را ببینید). این جا

$$\text{Var}(U) = \text{Var}(X) + \text{Var}(Y) = 2\sigma^2.$$

(۶-۶)

$$Z = XY$$

$$F_Z(z) = P(XY \leq z) = 1 - P(XY > z)$$

$$= 1 - \int_z^1 \int_{z/y}^1 f_{XY}(x, y) dx dy$$

$$f_Z(z) = 1 + \int_z^1 \frac{1}{y} f_{XY}(z/y, y) dy = 1 + \int_z^1 \left\{ \frac{2}{y} - \frac{2z}{y^2} \right\} dy$$

$$= 1 - 2 \ln z + 2z, \quad 0 \leq z \leq 1$$

(۶-۷ الف)

$$Z_1 = X + Y$$

$$F_{Z_1}(z) = P(X+Y \leq z) = \begin{cases} \int_0^z \int_0^{z-y} f_{XY}(x, y) dx dy, & 0 < z < 1 \\ 1 - \int_{z-1}^1 \int_{z-y}^1 f_{XY}(x, y) dx dy, & 1 < z < 2 \end{cases}$$

$$f_{Z_1}(z) = \begin{cases} \int_0^z f_{XY}(z-y, y) dy, & 0 < z < 1 \\ \int_{z-1}^1 f_{XY}(z-y, y) dy, & 1 < z < 2 \end{cases}$$

$$= \begin{cases} z^2, & 0 < z < 1 \\ z(2-z), & 1 < z < 2 \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases}$$

(ب)

$$Z_2 = XY$$

$$F_{Z_2}(z) = P(XY \leq z) = 1 - \int_z^1 \int_{z/y}^1 f_{XY}(x, y) dx dy$$

$$\begin{aligned} f_{Z_2}(z) &= \int_z^1 \frac{1}{y} f_{XY}(z/y, y) dy = \int_z^1 \frac{1}{y} \left(\frac{z}{y} + y \right) dy \\ &= 2(1-z), \quad 0 < z < 1 \end{aligned}$$

$$Z_3 = \frac{Y}{X}$$

$$F_{Z_3}(z) = P(Y/X \leq z) = \begin{cases} \int_0^1 \int_0^{zx} f_{XY}(x, y) dy dx, & 0 < z < 1 \\ 1 - \int_0^1 \int_0^{y/z} f_{XY}(x, y) dx dy, & z > 1 \end{cases}$$

$$f_{Z_3}(z) = \begin{cases} \int_0^1 x f_{XY}(x, zx) dx, & 0 < z < 1 \\ \int_0^1 \frac{y}{z^2} f_{XY}(y/z, y) dy, & z > 1 \end{cases}$$

$$= \begin{cases} \frac{1+z}{3}, & 0 < z < 1 \\ \frac{1+z}{3z^3}, & z > 1 \end{cases}$$

$$Z_4 = Y - X$$

$$F_{Z_4}(z) = P(Y - X \leq z) = \begin{cases} 1 - \int_z^1 \int_0^{y-z} f_{XY}(x, y) dx dy & 0 < z < 1 \\ \int_0^{z+1} \int_{y-z}^1 f_{XY}(x, y) dx dy, & -1 < z < 0 \end{cases}$$

$$f_{Z_4}(z) = \begin{cases} \int_z^1 f_{XY}(y-z, y) dy, & 0 < z < 1 \\ \int_0^{z+1} f_{XY}(y-z, y) dy, & -1 < z < 0 \end{cases}$$

$$= \begin{cases} 1-z, & 0 < z < 1 \\ 1+z, & -1 < z < 0 \end{cases} = 1-|z|, \quad |z| < 1$$

(۸-۶)

$$F_Z(z) = P(X + Y \leq z)$$

$$= \begin{cases} \int_0^{z/3} \int_{2y}^{z-y} f_{XY}(x, y) dx dy = \frac{z^2}{6}, & 0 < z < 2 \\ 1 - \int_{2z/3}^2 \int_{z-x}^{x/2} f_{XY}(x, y) dy dx = 2z - \frac{z^2}{3} - 2, & 2 < z < 3 \end{cases}$$

بنابراین

$$f_Z(z) = \begin{cases} \int_0^{z/3} f_{XY}(z-y, y) dy & 0 < z < 2 \\ \int_{2z/3}^2 f_{XY}(x, z-x) dx & 2 < z < 3 \end{cases}$$

$$f_Z(z) = \begin{cases} \frac{1}{3}z, & 0 < z < 2 \\ 2 - \frac{2z}{3}, & 2 < z < 3 \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases}$$

(۹-۶ الف)

$$Z = \frac{X}{Y}, \quad z \geq 1$$

$$F_Z(z) = P(X \leq Yz) = \int_0^1 \int_{x/z}^x f_{XY}(x, y) dy dx$$

$$f_Z(z) = \int_0^1 \frac{x}{z^2} f_{XY}(x, x/z) dx = \frac{1}{z^2}, \quad z \geq 1$$

(ب)

$$W = XY$$

$$F_W(w) = P(W \leq w) = P(XY \leq w) = 1 - P(XY > w)$$

$$= 1 - \int_{\sqrt{w}}^1 \int_{w/x}^x f_{XY}(x, y) dy dx$$

پس

$$f_W(w) = \int_{\sqrt{w}}^1 \frac{1}{x} f_{XY}(x, w/x) dx = \int_{\sqrt{w}}^1 \frac{2}{x} dx$$

$$= \ln(1/w), \quad 0 < w \leq 1$$

(الف) (۱۰-۶)

$$Z = X + Y$$

$$F_Z(z) = \int_0^{z/2} \int_x^{2-x} f_{XY}(x, y) dx = \frac{z^2}{4}, \quad 0 < z < 2$$

$$f_Z(z) = \frac{z}{2}, \quad 0 < z < 2$$

(ب)

$$W = X - Y$$

$$F_W(w) = \frac{1}{2} (2+w) \left(1 + \frac{w}{2}\right) = \left(1 + \frac{w}{2}\right)^2$$

$$f_W(w) = \begin{cases} 1 + \frac{w}{2}, & -2 < w < 0 \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases}$$

(الف) (۱۱-۶)

تابع مشخصه $X + Y$ به وسیله رابطه زیر داده می‌شود

$$\begin{aligned} \phi_{X+Y}(w) &= \phi_X(w) \phi_Y(w) = \frac{1}{(1-jw\beta)^\alpha} \cdot \frac{1}{(1-jw\beta)^\alpha} \\ &= \frac{1}{(1-jw\beta)^{2\alpha}} \sim \text{Gamma}(2\alpha, \beta) \end{aligned}$$

(ب)

$$f_{XY}(x, y) = f_X(x) f_Y(y) = \frac{(xy)^{\alpha-1}}{(\Gamma(\alpha)\beta^\alpha)^2} e^{-(x+y)/\beta}, \quad x > 0, y > 0$$

بباید

$$Z = \frac{X}{Y}$$

با استفاده (معادله ۶۰-۶) خواهیم داشت:

$$\begin{aligned} f_Z(z) &= \int_0^\infty y \frac{(y^2 z)^{\alpha-1}}{(\Gamma(\alpha)\beta^\alpha)^2} e^{-(1+z)y/\beta} dy \\ &= \frac{z^{\alpha-1}}{(\Gamma(\alpha)\beta^\alpha)^2} \int_0^\infty y^{2\alpha-1} e^{-(1+z)y/\beta} dy \\ &= \frac{z^{\alpha-1}}{(\Gamma(\alpha))^2 \beta^{2\alpha}} \frac{\beta^{2\alpha-1}}{(1+z)^{2\alpha-1}} \frac{\beta}{(1+z)} \int_0^\infty u^{2\alpha-1} e^{-u} du \\ &= \frac{(\Gamma(2\alpha)) z^{\alpha-1}}{(\Gamma(\alpha))^2 (1+z)^{2\alpha}}, \quad z > 0 \end{aligned}$$

(همچنین مثال ۲۷-۶ را برای جواب ببینید)

(ج)

$$W = \frac{X}{X+Y} = \frac{X/Y}{X/Y+1} = \frac{Z}{Z+1}$$

$$F_W(w) = P\left(\frac{Z}{Z+1} \leq w\right) = P\left(Z \leq \frac{w}{1-w}\right) = F_Z\left(\frac{w}{1-w}\right)$$

این نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned} f_W(w) &= \frac{1}{(1-w)^2} f_Z\left(\frac{w}{1-w}\right) \\ &= \frac{\Gamma(2\alpha)}{(\Gamma(\alpha))^2} w^{\alpha-1} (1-w)^{\alpha-1} \\ &\sim \text{Beta}(\alpha, \alpha) \end{aligned}$$

در جایی که ما از نتایج (ب) در بالا استفاده کنیم.

$X \sim U(0, 1), Y \sim U(0, 1), X, Y$ مستقل هستند و

$$U = X + Y, \quad V = X - Y \Rightarrow |v| < u < 2.$$

U و V یکی از قسمت‌های جواب داده شده به وسیله رابطه زیر را دارند

$$x_1 = \frac{u+v}{2}, y_1 = \frac{u-v}{2}.$$

هم چنین ژاکوبین با رابطه زیر داده شده است:

$$J = \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{vmatrix} = -2$$

از آن جا که

$$f_{UV}(u, v) = \frac{1}{|J|} f_{XY}(x_1, y_1) = \frac{1}{2}, \quad 0 < |v| < u < 2$$

(۱۳-۶)

$$f_{XY}(x, y) = \frac{xy}{\sigma^4} e^{-(x^2+y^2)/2\sigma^2}, \quad x, y \geq 0$$

$$Z = \frac{X}{Y}$$

$$F_Z(z) = P(Z \leq z) = P(X/Y \leq z) = \int_0^\infty \int_0^{zy} f_{XY}(x, y) dx dy.$$

از این به دست می‌آوریم که تابع چگالی از z عبارت است از

$$\begin{aligned} f_Z(z) &= \int_0^\infty y f_{XY}(zy, y) dy = \int_0^\infty \frac{zy^3}{\sigma^4} e^{-(z^2y^2+y^2)/2\sigma^2} dy \\ &= \frac{z}{\sigma^4} \int_0^\infty y^3 e^{-y^2(z^2+1)/2\sigma^2} dy \quad \text{Let, } t = y^2(z^2+1)/2\sigma^2; \\ &= \frac{2z}{(z^2+1)^2} \int_0^\infty t e^{-t} dt = \frac{2z}{(z^2+1)^2}, \quad 0 \leq z < \infty. \end{aligned}$$

(۱۴-۶)

$$\underline{z} = \underline{x} + \underline{y}$$

$$f_z(z) = f_x(z) * f_y(z)$$

برای $z > 0$

$$c^2 z e^{-cz} = \int_0^z c e^{-c(z-y)} f_y(y) dy$$

$$cz = \int_0^z e^{cy} f_y(y) dy \quad c = e^{cz} f_y(z)$$

(تفاضل). بنابراین، $f_y(z) = c e^{-cz}$ و صفر برای $z < 0$

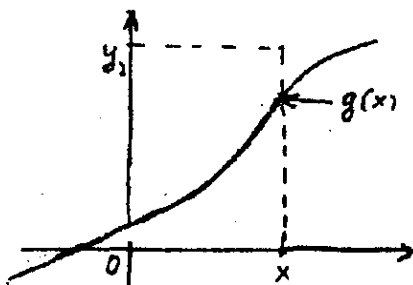
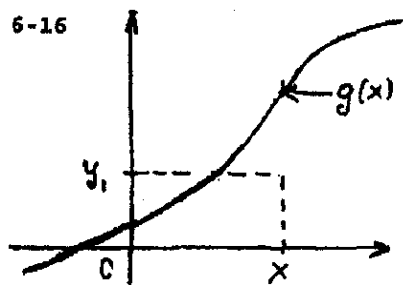
(۱۵-۶)

$$f_z(z) = \int_{-\infty}^{\infty} f_x(x) f_y(z-x) dx = \int_{z-1}^z f_x(x) dx = F_x(z) - F_x(z-1)$$

چون $f_y(z-x) = 1$ for $z-1 < x < z$ و جاهای دیگر صفر است.

(۱۶-۶)

6-16

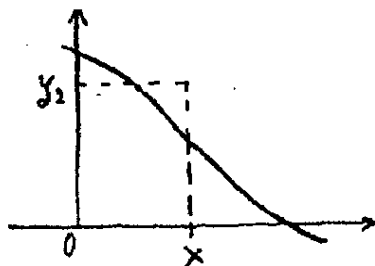
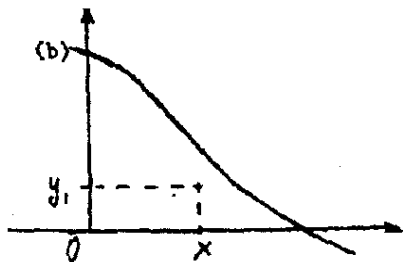
همه احتمالات اجرام بر روی خط $y = g(x)$ هستند.

الف) اگر $y = y_1 < g(x)$ آنگاه

$$F(x, y) = P\{x \leq x, y \leq y_1\} = P\{y \leq y_1\} = F_y(y_1)$$

ب) اگر $y = y_2 > g(x)$ آنگاه

$$F(x, y) = P(\underline{x} \leq x, \underline{y} \leq y_2) = P(\underline{x} \leq x) = F_x(x) \quad ۱$$

اگر $y = y_1 < g(x)$ آن گاه

$$F(x, y) = P(\underline{x} \leq x, \underline{y} \leq y_1) = 0$$

اگر $y = y_2 > g(x)$ آن گاه

$$\begin{aligned} F(x, y) &= P(\underline{x} \leq x, \underline{y} \leq y_2) = P(\underline{x} \leq x) - P\{y > y_2\} \\ &= F_x(x) - [1 - F_y(y_2)] \end{aligned}$$

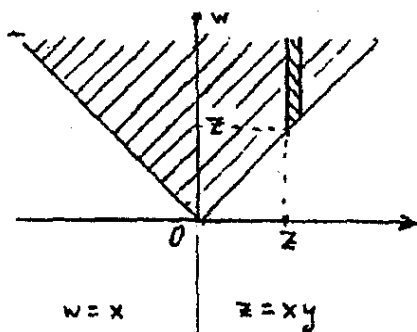
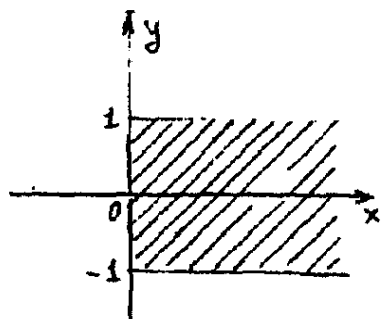
(۱۷-۶) الف) اگر

$$\underline{z} = 2\underline{x} + 3\underline{y} \text{ then } E(\underline{z}) = 0 \quad \sigma_z^2 = 4\sigma_x^2 + 9\sigma_y^2 = 5^2$$

بنابراین $\underline{z}$ عبارت است از $N(0; \sqrt{5^2})$

ب) اگر $\underline{z} = \underline{x}/\underline{y}$ آن گاه از (۶۳-۶) با $\sigma_1 = \sigma_2 = 2, r = 0$

$$F_z(z) = \frac{1}{2} + \frac{1}{\pi} \arctan z \quad f_z(z) = \frac{1}{\pi(1+z^2)}$$

$$f_{zw}(z,w) = \frac{1}{|x|} f_{xy}(x,y)$$

$$x = w \quad y = z/w$$

تابع $f_{zw}(z,w)$ در تیزترین نقطه نشان داده شده متفاوت از صفر است. بنابراین، با

$$w^2 - z^2 = s^2$$

$$\begin{aligned} f_z(z) &= \frac{1}{\pi a^2} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-w^2/2a^2} \frac{dw}{\sqrt{1-z^2/w^2}} \\ &= \frac{1}{\pi a^2} \int_0^{\infty} e^{-(z^2+s^2)/2a^2} ds = \frac{1}{\alpha\sqrt{2\pi}} e^{-z^2/2a^2} \end{aligned}$$

(۱۹-۶ الف)

$$z = x/y \quad w = y \quad J = 1/y$$

$$f_z(z) = \int_{-\infty}^{\infty} |w| f_x(zw) f_y(w) dw \quad z > 0$$

$$= \frac{z}{\alpha^2 \beta^2} \int_0^{\infty} w^3 e^{-cw^2} dw = \frac{z}{2\alpha^2 \beta^2 c^2} \quad c = \frac{z^2}{2\alpha^2} + \frac{1}{2\beta^2}$$

$$= \frac{2\alpha^2}{\beta^2} \frac{z}{(z^2 + \alpha^2/\beta^2)^2} \quad \text{for } z > 0 \text{ and zero otherwise}$$

(ب)

$$F_z(z) = \int_0^z \frac{2\alpha^2 z dz}{\beta^2 (z^2 + \alpha^2/\beta^2)^2} = \frac{\alpha^2}{\beta^2} \int_{\alpha^2/\beta^2}^{z^2 + \alpha^2/\beta^2} \frac{dt}{t^2}$$

$$= \frac{z^2}{z^2 + \alpha^2/\beta^2} = P\{z \leq z\} = P\{x \leq zy\}$$

۶-۲۱) ۱- چگالی $2x$ برابر است با $\frac{1}{2} f_x(\frac{x}{2})$. بنابراین، اگر $z = 2x + y$ آن‌گاه

$$f_z(z) = \int_0^z \frac{\alpha}{2} e^{-\alpha x/2} \beta e^{-\beta(z-x)} dx = \frac{\alpha\beta}{\alpha - 2\beta} (e^{-\beta z} - e^{-\alpha z/2}) U(z)$$

۲- چگالی y برابر است با $f_y(-y)$. بنابراین، اگر $z = x - y$ آن‌گاه

$$f_z(z) = f_x(z) * f_y(-z)$$

$$= \alpha\beta \begin{cases} \int_0^z e^{-\alpha x} e^{-\beta(x-z)} dx = \frac{\alpha\beta}{\alpha + \beta} e^{-\alpha z} & z > 0 \\ \int_0^\infty e^{-\alpha x} e^{-\beta(x-z)} dx = \frac{\alpha\beta}{\alpha + \beta} e^{\beta z} & z < 0 \end{cases}$$

$$z = x/y \quad w = y \quad J = 1/y$$

$$f_z(z) = \alpha\beta \int_0^{\infty} w e^{-\alpha zw} e^{-\beta w} dw = \frac{\alpha\beta}{(\alpha z + \beta)^2} U(z)$$

-۴

$$z = \max(x, y) \quad F_z(z) = F_{xy}(z, z) = F_x(z)F_y(z)$$

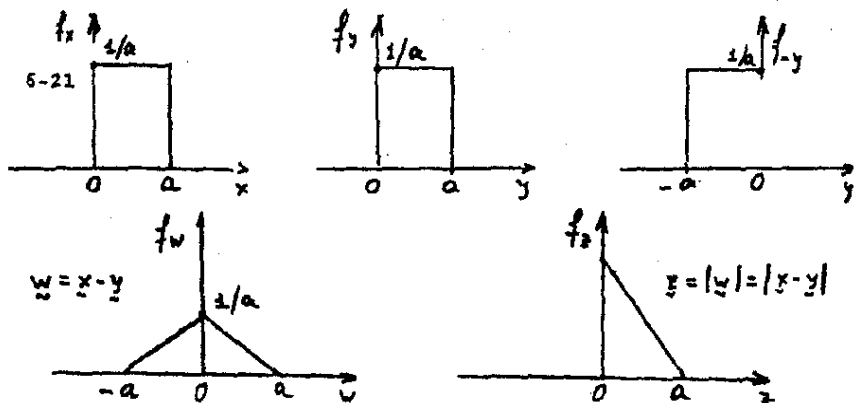
$$\begin{aligned} f_z(z) &= f_x(z)F_y(z) + f_y(z)F_x(z) \\ &= \left[\alpha e^{-\alpha z} (1 - e^{-\beta z}) + \beta e^{-\beta z} (1 - e^{-\alpha z}) \right] U(z) \end{aligned}$$

-۵

$$z = \min(x, y) \quad F_z(z) = F_x(z) + F_y(z) - F_x(z)F_y(z)$$

$$f_z(z) = f_x(z)[1 - F_y(z)] + f_y(z)[1 - F_x(z)] = (\alpha + \beta)e^{-(\alpha + \beta)z} U(z)$$

(۲۱-۶)

(۶-۲۲ الف)

$$ay^2 + \beta(x-y)^2 = (\alpha + \beta) \left(y - \frac{\beta x}{\alpha + \beta}\right)^2 + \frac{\alpha\beta}{\alpha + \beta} x^2$$

$$\begin{aligned} e^{-\alpha x^2} * e^{-\beta x^2} &= \int_{-\infty}^{\infty} e^{-ay^2 - \beta(x-y)^2} dy \\ &= e^{-\alpha\beta x^2 / (\alpha + \beta)} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-(\alpha + \beta) \left(y - \frac{\beta x}{\alpha + \beta}\right)^2} dy = \sqrt{\frac{\pi}{\alpha + \beta}} e^{-\frac{\alpha\beta x^2}{\alpha + \beta}} \end{aligned}$$

$$\frac{\alpha/\pi}{x^2 + \alpha^2} * \frac{\beta/\pi}{x^2 + \beta^2} = \frac{\alpha\beta}{\pi^2} \int_{-\infty}^{\infty} \frac{dy}{(y^2 + \alpha^2) \{(x-y)^2 + \beta^2\}} = \frac{(\alpha + \beta) / \pi}{x^2 + (\alpha + \beta)^2} \quad (\text{ب})$$

تابع مشخصه منجر به بیان ساده‌تر در بالا می‌شود {۶-۱۹۲} را ببینید

۶-۲۳) ما متغیر کمکی $w=y$ را معرفی می‌کنیم. ژاکوبین تبدیل $z=nx/my$ ، $w=y$ برابر

n/my است.

وقتی $x = mzw/n$ و $y = w$ و متغیر تصادفی جمع x و y مستقل هستند، از (۶-۱۱) نتیجه

می‌شود که:

$$f_{zw}(z, w) = \frac{mw}{n} f_x \left[\frac{m}{n} zw \right] f_y(w) = w(zw)^{m/2-1} e^{-mzw/2} w^{n/2-1} e^{-w/2}$$

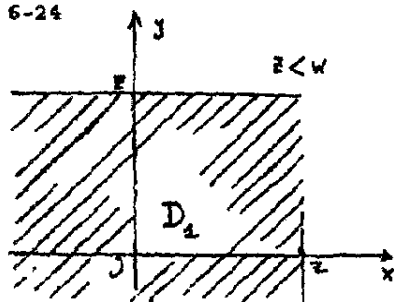
برای $z > 0, w > 0$ و همچنین صفر. با انتگرالگیری نسبت به w خواهیم داشت:

$$f_z(z) = z^{m/2-1} \int_0^{\infty} w^{(m+n)/2-1} \exp\left\{-\frac{w}{2} \left(1 + \frac{m}{n}z\right)\right\} dw$$

$$= \frac{z^{m/2-1}}{(1+mz/n)^{(m+n)/2}} \int_0^{\infty} q^{(m+n)/2-1} e^{-q} dq$$

(۶-۲۴)

6-24

If $z \leq w$ then

$$P\{z \leq z, w \leq w\} = P\{z \leq z\} = P\{(x, y) \in D_1\} = F_{xy}(z, z)$$

اگر $z > w$ آن‌گاه

$$\begin{aligned} P\{z \leq z, w \leq w\} &= P\{(x, y) \in D_2\} \\ &= F_{xy}(z, w) + F_{xy}(w, z) - F_{xy}(w, w) \end{aligned}$$

(۷۵-۶)

$$X \sim \text{Exponential}(\lambda), \quad Y \sim \text{Exponential}(\lambda)$$

 X و Y مستقل هستند بنابراین

$$f_{XY}(x, y) = f_X(x) f_Y(y) = \frac{1}{\lambda^2} e^{-(x+y)/\lambda} U(x) U(y)$$

$$Z = X + Y$$

$$\phi_Z(\omega) = \phi_X(\omega) \phi_Y(\omega) \frac{1}{(1 - j\omega\lambda)^2}$$

$$Z \sim \text{Gamma}(2, \lambda)$$

از این نتیجه می‌شود

$$f_Z(z) = \frac{z}{\lambda^2} e^{-z/\lambda} U(z)$$

$$P(Z > 2\lambda) = \int_{2\lambda}^{\infty} \frac{z}{\lambda^2} e^{-z/\lambda} dz = \int_2^{\infty} x e^{-x} dx = 3e^{-2} = 0.406$$

اگر

$$W = Y - X$$

آن‌گاه

$$P(Y - X > \lambda) = P(W > \lambda) = \int_{\lambda}^{\infty} f_W(w) dw$$

توجه کنید که $F_W(w)$ به وسیله (۶-۵۵) داده شده است.برای $w > 0$ ، نتیجه می‌شود:

$$\begin{aligned} f_W(w) &= \int_0^{\infty} \frac{1}{\lambda^2} e^{-(w+2y)/\lambda} dy = \frac{1}{\lambda^2} e^{-w/\lambda} \int_0^{\infty} e^{-2y/\lambda} dy \\ &= \frac{1}{2\lambda} e^{-w/\lambda}, \quad w > 0 \end{aligned}$$

بنابراین

$$P(Y - X > \lambda) = P(W > \lambda) = \int_{\lambda}^{\infty} \frac{1}{2\lambda} e^{-w/\lambda} dw = \frac{1}{2e}$$

(۶-۲۶ الف)

$$R = W - Z$$

$$= \max(X, Y) - \min(X, Y)$$

$$= \begin{cases} X - Y, & X \geq Y \\ Y - X, & X < Y \end{cases}$$

$$F_R(r) = P\{R \leq r\}$$

$$= P\{R \leq r, X \geq Y\} + P\{R \leq r, X < Y\}$$

$$= P\{X - Y \leq r, X \geq Y\} + P\{Y - X \leq r, X < Y\}$$

$$= 1 - 2 \frac{(1-r)^2}{2} = 1 - (1-r)^2, \quad 0 \leq r \leq 1$$

$$f_R(r) = \begin{cases} 2(1-r), & 0 \leq r \leq 1 \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases}$$

(ب)

$$S = W + Z$$

$$= \max(X, Y) + \min(X, Y) = X + Y$$

مورد ۱: $0 < s < 1$

$$F_S(s) = P\{S \leq s\} = P\{X + Y \leq s\} = \frac{s^2}{2}, \quad 0 < s < 1$$

مورد ۲:

$$F_S(s) = P\{S \leq s\} = P\{X + Y \leq s\} = 1 - \frac{(2-s)^2}{2}, \quad 1 \leq s \leq 2$$

$$F_S(s) = \begin{cases} s, & 0 \leq s \leq 1 \\ (2-s), & 1 \leq s \leq 2 \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases}$$

۲۷-۶ الف) X و Y مستقل و متغیرهای تصادفی به طور یکسان تقسیم شده نمایی هستند.

$$Z = \frac{Y}{\max(X, Y)} = \begin{cases} \frac{Y}{X}, & X \geq Y \\ 1, & X < Y \end{cases} \Rightarrow 0 < z \leq 1.$$

$0 < z < 1$

$$F_Z(z) = P(Z \leq z) = P\left\{\frac{Y}{X} \leq z, X > Y\right\}$$

$$= P\{Y \leq Xz, X > Y\} = \int_0^\infty \int_0^{xz} f_{XY}(x, y) dy dx$$

$$f_Z(z) = \int_0^\infty x f_{XY}(x, xz) dx = \int_0^\infty \frac{x}{\lambda^2} e^{-(1+z)x/\lambda} dx = \frac{1}{(1+z)^2}, \quad 0 < z < 1.$$

همچنین

$$P(Z = 1) = P(X < Y) = \int_0^\infty \int_0^y \frac{1}{\lambda^2} e^{-(x+y)/\lambda} dx dy = \frac{1}{2}$$

(ب)

$$W = \frac{X}{\min(X, 2Y)} = \begin{cases} \frac{X}{2Y}, & X \geq 2Y \\ 1, & X < 2Y \end{cases} \Rightarrow 1 \leq w < \infty$$

$$F_W(w) = P(X \leq 2Yw, X > 2Y) = \int_0^\infty \int_{2Y}^{2wY} f_{XY}(x, y) dx dy$$

این نتیجه می دهد:

$$f_W(w) = \int_0^\infty 2y f_{XY}(2wy, y) dy = \int_0^\infty \frac{2y}{\lambda^2} e^{-(1+2w)y/\lambda} dy$$

$$= \frac{2}{(1+2w)^2}, \quad w > 1$$

همچنین

$$P(W = 1) = P(X < 2Y) = \int_0^\infty \int_0^{2y} \frac{1}{\lambda^2} e^{-(x+y)/\lambda} dx dy = \frac{2}{3}$$

توجه کنید که تابع چگالی احتمال Z مانند W به ترتیب $z=1$ و $w=1$ ضربه است. (۲۸-۶) X و Y مستقل و متغیرهای تصادفی به طور یکسان تقسیم شده نمایشی هستند.

$$Z = \frac{X}{X+Y}$$

$$F_Z(z) = P\left(\frac{X}{X+Y} \leq z\right) = P\left(\frac{X}{Y} \leq \frac{z}{1-z}\right)$$

$$= P\left\{X \leq \frac{zY}{1-z}\right\} = \int_0^\infty \int_0^{(zy)/(1-z)} f_{XY}(x, y) dx dy$$

$$f_Z(z) = \int_0^\infty \frac{y}{(1-z)^2} f_{XY}(zy/(1-z), y) dy$$

$$= \frac{1}{(1-z)^2} \int_0^\infty y \frac{1}{\lambda^2} e^{-(z/(1-z)+1)(y/\lambda)} dy$$

$$= \frac{1}{(1-z)^2} \int_0^\infty \frac{y}{\lambda^2} e^{-[y/(1-z)\lambda]} dy$$

$$= \int_0^\infty u e^{-u} du = 1, \quad 0 < z < 1$$

$$\Rightarrow \frac{X}{X+Y} \sim U(0, 1)$$

(۲۹-۶) فرض کنید:

$$f_X(x) = \frac{1}{\lambda} e^{-x/\lambda} U(x), \quad f_Y(y) = \frac{1}{\lambda} e^{-y/\lambda} U(y).$$

$$Z = \min(X, Y)$$

$$W = \max(X, Y) - \min(X, Y)$$

$$Z = \begin{cases} Y, & X \geq Y \\ X, & X < Y \end{cases}$$

$$W = \begin{cases} X - Y, & X \geq Y \\ Y - X, & X < Y \end{cases}$$

$Z = \min(X, Y)$ برای حل مثال ۱۸-۶ و معادله (۸۲-۶) را ببینید. از آنجا (با جایگزینی z با

$1/\lambda$ در (۸۲-۶)) خواهیم داشت:

$$f_Z(z) = \frac{2}{\lambda} e^{-2z/\lambda} U(z).$$

$$\begin{aligned}
 F_W(w) &= P(X - Y \leq w, X \geq Y) + P(Y - X \leq w, X < Y) \\
 &= \int_0^\infty \int_y^{y+w} f_{XY}(x, y) dx dy \\
 &\quad + \int_0^\infty \int_x^{x+w} f_{XY}(x, y) dy dx, \quad w > 0
 \end{aligned}$$

این نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned}
 F_W(w) &= \int_0^\infty f_{XY}(y+w, y) dy + \int_0^\infty f_{XY}(x, x+w) dx \\
 &= 2 \int_0^\infty \frac{1}{\lambda^2} e^{(2y+w)/\lambda} dy \\
 &= \frac{2}{\lambda^2} e^{-w/\lambda} \left. \frac{e^{-2y/\lambda}}{-2/\lambda} \right|_0^\infty = \frac{1}{\lambda} e^{-w/\lambda}, \quad w > 0
 \end{aligned}$$

همچنین:

$$\begin{aligned}
 F_{ZW}(z, w) &= P\{Z \leq z, W \leq w\} \\
 &= P\{Y \leq z, X - Y \leq w, X \geq Y\} \\
 &\quad + P\{X \leq z, Y - X \leq w, X < Y\} \\
 &= \int_0^z \int_y^{y+w} f_{XY}(x, y) dx dy + \int_0^z \int_x^{x+w} f_{XY}(x, y) dy dx
 \end{aligned}$$

با تکرار استفاده از (۴-۶) - (۳۹-۶) نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned}
 f_{ZW}(z, w) &= f_{XY}(z+w, z) + f_{XY}(z, z+w) \\
 &= \frac{2}{\lambda^2} e^{-(2z+w)/\lambda} = \frac{2}{\lambda} e^{-2z/\lambda} \frac{1}{\lambda} e^{-w/\lambda} \\
 &= f_Z(z) f_W(w)
 \end{aligned}$$

بنابراین Z و W متغیرهای تصادفی به طور یکسان تقسیم شده نمای می‌هستند.

(۳۰-۶) الف) فرض کنید:

$$U = X + Y, \quad 0 < u < 2\beta.$$

تابع چگالی احتمال از U می‌تواند از (۴۸-۶) - (۵۰-۶) محاسبه شود. با استفاده از شکل ۶-۱۱،برای $0 < u \leq 2\beta$ داریم:

$$F_U(u) = \int_0^u \int_0^{u-x} f_{XY}(x, y) dy dx$$

که این نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned}
 f_U(u) &= \int_0^u f_{XY}(x, u-x) dx = \alpha^2 \beta^{-2\alpha} \int_0^u x^{\alpha-1} (u-x)^{\alpha-1} dx \\
 &= \alpha^2 \beta^{-2\alpha} u^{2\alpha-1} \int_0^1 y^{\alpha-1} (1-y)^{\alpha-1} dy \\
 &= B(\alpha, \alpha) \alpha^2 \beta^{-2\alpha} u^{2\alpha-1} \quad 0 < u \leq \beta
 \end{aligned}$$

در جایی که جای گذاری $y = ux$ و استفاده از تابع بنای تعریف شده در (۲۹-۴) تا (۵۱-۴) انجام گیرد به طور مشابه برای $\beta < u \leq 2\beta$ نتیجه میگیریم ((۲۹-۶) را ببینید) ک

$$F_U(u) = 1 - \int_{u-\beta}^{\beta} \int_{u-x}^{\beta} f_{XY}(x, y) dy dx$$

و بنابراین

$$\begin{aligned}
 f_U(u) &= \int_{u-\beta}^{\beta} f_{XY}(x, u-x) dx = \alpha^2 \beta^{-2\alpha} \int_{u-\beta}^{\beta} x^{\alpha-1} (u-x)^{\alpha-1} dx \\
 &= \alpha^2 \beta^{-2\alpha} u^{2\alpha-1} \int_{1-\beta/u}^{\beta/u} y^{\alpha-1} (1-y)^{\alpha-1} dy, \quad \beta < u \leq 2\beta
 \end{aligned}$$

(ب)

$$Z = \min(X, Y), \quad W = \max(X, Y)$$

با جلو رفته است مثال ۶-۲۱ برای کامل کردن این مسئله از (۲۹-۶) و (۹۳-۶) خواهیم داشت:

$$F_{ZW}(z, w) = \begin{cases} F_{XY}(z, w) + F_{XY}(w, z) - F_{XY}(z, z), & w \geq z \\ F_{XY}(w, w), & w < z \end{cases}$$

که نتیجه می دهد:

$$f_{ZW}(z, w) = f_X(z)f_Y(w) + f_X(w)f_Y(z), \quad 0 < z \leq w < \beta$$

$$f_{ZW}(z, w) = \begin{cases} 2\alpha^2 \beta^{-2\alpha} z^{\alpha-1} w^{\alpha-1}, & 0 < z \leq w < \beta \\ 0, & \text{otherwise} \end{cases}$$

کنترل:

$$\begin{aligned}
 \int_0^{\beta} \int_0^w f_{ZW}(z, w) dz dw &= 2\alpha^2 \beta^{-2\alpha} \int_0^{\beta} w^{\alpha-1} \left(\frac{z^{\alpha}}{\alpha} \Big|_0^w \right) dw \\
 &= 2\alpha \beta^{-2\alpha} \int_0^{\beta} w^{2\alpha-1} dw = 1
 \end{aligned}$$

نکته: Z و W متغیرهای مستقل تصادفی نیستند بنابراین

$$f_Z(z) = 2\alpha\beta^{-2\alpha} z^{\alpha-1} (\beta^\alpha - z^\alpha), \quad 0 < z < \beta$$

$$f_W(w) = 2\alpha\beta^{-2\alpha} w^{2\alpha-1}, \quad 0 < w < \beta$$

ج) فرض کنید

$$V = \frac{Z}{W} = \frac{\min(X, Y)}{\max(X, Y)} = \begin{cases} \frac{Y}{X}, & X \geq Y \\ \frac{X}{Y}, & X < Y \end{cases}$$

$$W = \max(X, Y) = \begin{cases} X, & X \geq Y \\ Y, & X < Y \end{cases}$$

برای $0 < v < 1, 0 < w < \beta$

$$\begin{aligned} F_{VW}(v, w) &= P(V \leq v, W \leq w) \\ &= P\{V \leq v, W \leq w, (X \geq Y) \cup (X < Y)\} \\ &= P\{Y \leq Xv, X \leq w, X \geq Y\} \\ &\quad + P\{X < Yv, Y \leq w, X < Y\} \\ &= \int_0^w \int_0^{Xv} f_{XY}(x, y) dy dx + \int_0^w \int_0^{Yv} f_{XY}(x, y) dx dy \end{aligned}$$

پس:

$$\begin{aligned} f_{VW}(v, w) &= \frac{\partial^2 F_{VW}(v, w)}{\partial v \partial w} \\ &= \frac{\partial}{\partial v} \left\{ \int_0^{vw} f_{XY}(w, y) dy + \int_0^{vw} f_{XY}(x, w) dx \right\} \\ &= w \{ f_{XY}(w, vw) + f_{XY}(vw, w) \} \\ &= 2\alpha^2 \beta^{-2\alpha} w^{2\alpha-1} v^{\alpha-1}, \quad 0 < v < 1, 0 < w < \beta \end{aligned}$$

بنابراین

$$f_V(v) = \int_0^\beta f_{VW}(v, w) dw = \alpha v^{\alpha-1}, \quad 0 < v < 1$$

$$f_W(w) = \int_0^1 f_{VW}(v, w) dv = 2\alpha \beta^{-2\alpha} w^{2\alpha-1}, \quad 0 < w < \beta$$

$$f_{VW}(v, w) = f_V(v) f_W(w).$$

بنابراین V و W متغیرهای تصادفی مستقل هستند.

۳۱-۶ الف) در مثال‌های ۶-۲۷ و ۶-۱۲ حل شده است.

ب) در مثال ۶-۲۷ حل شده است.

ج)

$$Z = X + Y, \quad W = \frac{X}{X + Y}$$

$$x_1 = zw, \quad y_1 = z - x_1 = z(1 - w)$$

$$J = \left| \begin{array}{cc} 1 & 1 \\ \frac{y}{(x+y)^2} & -\frac{x}{(x+y)^2} \end{array} \right| = \frac{1}{x+y} = \frac{1}{z}$$

$$\begin{aligned} f_{ZW}(z, w) &= \frac{z}{\alpha^{m+n} \Gamma(m) \Gamma(n)} (zw)^{m-1} \{z(1-w)\}^{n-1} \\ &= \left(\frac{z^{m+n-1}}{\alpha^{m+n} \Gamma(\alpha + \beta)} e^{-z/\alpha} \right) \left(\frac{\Gamma(m+n)}{\Gamma(m) \Gamma(n)} w^{m-1} (1-w)^{n-1} \right) \\ &= f_Z(z) f_W(w) \end{aligned}$$

بنابراین Z و W متغیرهای تصادفی مستقل هستند.

۳۲-۶ الف)

$$Z = \frac{X}{|Y|}, \quad W = \frac{|X|}{|Y|} = |Z|$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P(Z \leq z) = P(X \leq |Y|z) = \int_{-\infty}^{\infty} \int_0^{|y|z} f_{XY}(x, y) dx dy \\ &= 2 \int_0^{\infty} |y| f_{XY}(|y|z, y) dy = \frac{2}{2\pi\sigma^2} \int_0^{\infty} ye^{-(z^2+1)y^2/2\sigma^2} dy \\ &= \frac{1/\pi}{1+z^2}, \quad -\infty < z < \infty \end{aligned}$$

بنابراین Z متغیر تصادفی کوشی است. جالب این که، متغیر تصادفی X/Y نیز هم چنین متغیر تصادفی کوشی است (مثال ۶-۱۱) را ببینید.

$$W = |Z|$$

بنابراین

$$\begin{aligned} F_W(w) &= P(W \leq w) = P(|Z| \leq w) \\ &= P(-w < Z < w) = F_Z(w) - F_Z(-w) \end{aligned}$$

پس

$$f_W(w) = f_Z(w) + f_Z(-w) = \frac{2/\pi}{1+w^2}, \quad w > 0.$$

(ب)

$$U = X + Y \sim N(0, 2)$$

$$V = X^2 + Y^2 \sim \text{Exponential}(2)$$

(مثال ۶-۱۴ را ببینید). در این جا U, V مستقل نیستند، بنابراین

$$J(x, y) = \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 2x & 2y \end{vmatrix} = -2(x - y) = 2\sqrt{2v - u^2}$$

و

$$\begin{aligned} f_{UV}(u, v) &= \frac{1}{2\sqrt{2v - u^2}} \frac{1}{2\pi\sigma^2} e^{-v/2\sigma^2} \\ &\neq f_U(u) f_V(v), \quad -\infty < u < \infty, \quad v > 0. \end{aligned}$$

(۳۳-۶)

$$Z = X + Y, \quad W = X - Y$$

متغیرهای تصادفی مشترک نرمال هستند. بنابراین اگر آنها ناممکن باشند پس آنها همچنین مستقل هستند.

$$\begin{aligned} \text{Cov}(Z, W) &= E\{(Z - \mu_Z)(W - \mu_W)\} \\ &= E\{[(X - \mu_X) + (Y - \mu_Y)] [(X - \mu_X) - (Y - \mu_Y)]\} \\ &= \text{Var}(X) - \text{Var}(Y) = \sigma_X^2 - \sigma_Y^2. \end{aligned}$$

تا همبسته بودن متغیرهای تصادفی Z و W به همراه دارد که $\text{Cov}(Z, W) = 0$. بنابراین شرط لازم و کافی برای وابسته بودن $X + Y$ و $X - Y$ است.

۳۴-۶ الف-ب) فرض کنید:

$$R = \sqrt{X^2 + Y^2}, \quad \theta = \tan^{-1} \left(\frac{Y}{X} \right)$$

از مثال ۲۲-۶، R و θ متغیرهای تصادفی مستقل با تابع چگالی احتمال مشترک مانند (۶-۱۲۸) هستند. (مثال (۶-۱۳۱) را ببینید). در جمله R و θ ، $X = R \cos \theta$ و $Y = R \sin \theta$ می‌باشد پس خواهیم داشت:

$$U = \frac{X^2 - Y^2}{\sqrt{X^2 + Y^2}} = R \cos 2\theta$$

$$V = \frac{2XY}{\sqrt{X^2 + Y^2}} = R \sin 2\theta$$

این نتیجه می‌دهد:

$$J = \begin{vmatrix} \cos 2\theta & -2r \sin 2\theta \\ \sin 2\theta & 2r \cos 2\theta \end{vmatrix} = 2r = 2\sqrt{u^2 + v^2}$$

$$r = \sqrt{u^2 + v^2}, \quad \theta_1 = \frac{1}{2} \tan^{-1} \left(\frac{v}{u} \right), \quad 2\theta_2 = \pi + 2\theta_1.$$

در این جا دو مجموعه جواب (r, θ_1) و (r, θ_2) وجود دارد. با جای گذاری در (۶-۱۲۸) نتیجه می‌شود:

$$\begin{aligned} f_{UV}(u, v) &= \frac{1}{|J|} \{f_{r,\theta}(r, \theta_1) + f_{r,\theta}(r, \theta_2)\} = \frac{2}{|J|} f_{r,\theta}(r, \theta_1) \\ &= \frac{2}{2\sqrt{u^2 + v^2}} \frac{\sqrt{u^2 + v^2}}{2\pi\sigma^2} e^{-(u^2 + v^2)/2\sigma^2} \\ &= \frac{1}{2\pi\sigma^2} e^{-(u^2 + v^2)/2\sigma^2} = \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sigma^2} e^{-u^2/2\sigma^2} \cdot \frac{1}{\sqrt{2\pi}\sigma^2} e^{-v^2/2\sigma^2} \\ &= f_U(u) f_V(v) \end{aligned}$$

بنابراین U و V متغیرهای تصادفی نرمال مستقل هستند. پس از این نتیجه می‌شود که

$$V/2 = \frac{XY}{\sqrt{X^2 + Y^2}} \quad \text{و} \quad U = \frac{X^2 - Y^2}{\sqrt{X^2 + Y^2}}$$

(ج)

$$Z = \frac{(X - Y)^2 - 2Y^2}{\sqrt{X^2 + Y^2}} = \frac{(X^2 - Y^2) - 2XY}{\sqrt{X^2 + Y^2}}$$

$$= \frac{X^2 - Y^2}{\sqrt{X^2 + Y^2}} - \frac{2XY}{\sqrt{X^2 + Y^2}}$$

$$= U - V \sim N(0, 2\sigma^2).$$

(۳۵-۶ الف) $Z \approx F(m, n)$ از فرمول (۱۵۷-۶) نتیجه می‌شود فرض کنید

$$Y = \frac{1}{Z}$$

پس

$$F_Y(y) = \int_{|dy/dz|} f_Z(1/y)$$

$$= \frac{1}{y^2} \frac{(m/n)^{m/2}}{\beta(m/2, n/2)} \frac{1}{y^{m/2-1}} \frac{1}{(1 + m/ny)^{m+n/2}}$$

$$= \frac{(n/m)^{n/2}}{\beta(n/2, m/2)} y^{n/2-1} \left(1 + \frac{n}{my}\right)^{-(m+n)/2}$$

$$\sim F(n, m).$$

(ب)

$$W = \frac{Zm}{Zm + n}$$

$$F_W(w) = P(W \leq w) = P\left(\frac{Zm}{Zm + n} \leq w\right)$$

$$= P\left(Z \leq \frac{nw}{m(1-w)}\right) = F_Z\left(\frac{nw}{m(1-w)}\right)$$

که از این نتیجه می‌شود

$$f_W(w) = \frac{n}{m(1-w)^2} f_Z\left(\frac{nw}{m(1-w)}\right)$$

$$= \frac{n}{m(1-w)^2} \frac{(m/n)^{m/2}}{\beta(m/2, n/2)} \left(\frac{nw}{m(1-w)}\right)^{m/2-1} \left(1 + \frac{w}{(1-w)}\right)^{-(m+n)/2}$$

$$= \frac{1}{\beta(m/2, n/2)} w^{m/2-1} (1-w)^{n/2-1}, \quad 0 < w < 1.$$

بنابراین W دارای توزیع بتا است.

$$Z = X + Y > 0, \quad W = X - Y > 0$$

$$x_1 = \frac{z+w}{2}, \quad y_1 = \frac{z-w}{2}$$

این تنها جواب است. بعلاوه

$$J = \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{vmatrix} = -2$$

بنابراین

$$f_{ZW}(z, w) = \frac{1}{|J|} f_{XY}(x_1, y_1) = \frac{1}{2} e^{-(z+w)/2}, \quad 0 < w < z < \infty$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= \int_0^z f_{ZW}(z, w) dw = \frac{1}{2} e^{-z/2} \left. \frac{e^{-w/2}}{(-1/2)} \right|_0^z \\ &= \frac{1}{2} e^{-z/2} \left. \frac{e^{-w/2}}{(-1/2)} \right|_0^z = e^{-z/2} (1 - e^{-z/2}), \quad z > 0 \end{aligned}$$

(۳۷-۶)

$$Z = X + Y > 0, \quad W = \frac{Y}{X} > 1$$

$$y = xw, \quad x(1+w) = z, \quad x_1 = \frac{z}{1+w}, \quad y_1 = \frac{zw}{1+w}$$

این تنها جواب است. همچنین

$$J = \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ -\frac{y}{x^2} & \frac{1}{x} \end{vmatrix} = \frac{x+y}{x^2} = \frac{(1+w)^2}{z}$$

این نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned} f_{ZW}(z, w) &= \frac{1}{|J|} f_{XY}(x_1, y_1) \\ &= \frac{z}{(1+w)^2} 2e^{-z}, \quad z > 0, w > 1 \\ &= ze^{-z} \frac{2}{(1+w)^2} = f_Z(z) f_W(w) \end{aligned}$$

$$f_Z(z) = \int_1^{\infty} f_{ZW}(z, w) dw$$

$$= 2ze^{-z} \int_1^{\infty} \frac{1}{(1+w)^2} dw = ze^{-z}, \quad z > 0$$

$$f_W(w) = \int_0^{\infty} f_{ZW}(z, w) dz$$

$$= \frac{2}{(1+w)^2} \int_0^{\infty} ze^{-z} dz = \frac{2}{(1+w)^2}, \quad w > 1.$$

بنابراین Z و W متغیرهای تصادفی مستقل هستند.

(۳۸-۶)

$$z = xy$$

$$y = \cos(\omega t + \theta)$$

$$w = y$$

$$J = |y|$$

$$f_y(y) = \begin{cases} \frac{1}{\pi\sqrt{1-y^2}} & |y| < 1 \\ 0 & |y| > 1 \end{cases}$$

متغیرهای تصادفی X و Y مستقل هستند. بنابراین

$$f_{ZW}(z, w) = \frac{1}{|w|} f_X\left(\frac{z}{w}\right) f_Y(w)$$

$$f_Z(z) = \frac{1}{\pi} \int_{-1}^1 \frac{f_X(z/w)}{|w|\sqrt{1-w^2}} dw = \frac{1}{\pi} \int_{|x| > z} \frac{f_X(x)}{\sqrt{x^2 - z^2}} dx$$

(۳۹-۶)

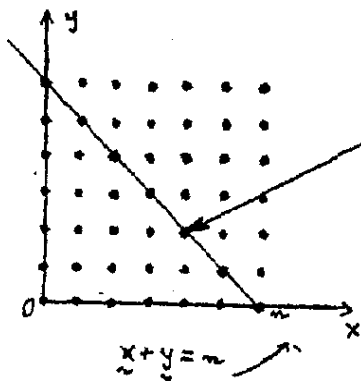
$$z = x + s$$

$$s = a \cos y$$

$$f_Z(z) = f_X(z) * f_S(z) \quad f_S(s) = \begin{cases} \frac{1}{\pi\sqrt{a^2 - s^2}} & |s| < a \\ 0 & |s| > a \end{cases}$$

$$f_Z(z) = \frac{1}{\pi\sigma\sqrt{2\pi}} \int_{-a}^a \frac{e^{-(z-s)^2/2\sigma^2}}{\sqrt{a^2 - s^2}} ds = \frac{1}{\pi\sigma\sqrt{2\pi}} \int_{-\pi}^{\pi} e^{-(z - a \cos y)^2/2\sigma^2} dy$$

(۴۰-۶)

Point masses

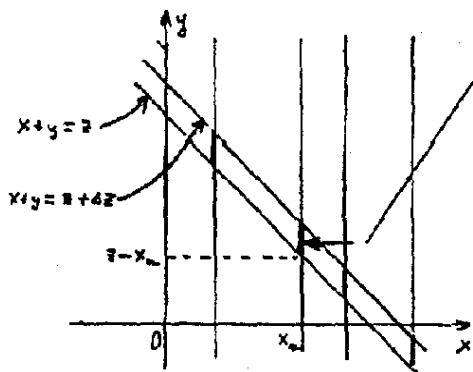
$$P\{\underline{x}=k, \underline{y}=n-k\} = a_k b_{n-k}$$

$$\{z=n\} = \sum_{k=0}^n \{\underline{x}=k, \underline{y}=n-k\}$$

$$P\{z=n\} = \sum_{k=0}^n P\{\underline{x}=k, \underline{y}=n-k\}$$

(۴۱-۶ الف)

6-41 (a)

Line masses

$$P\{\underline{x}=x_n, z-x_n < \underline{y} \leq z-x_n + \Delta z\}$$

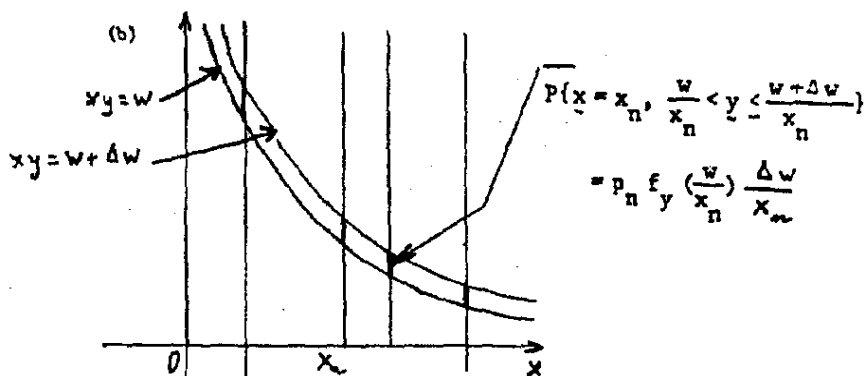
$$= p_n f_y(z-x_n) \Delta z$$

$$\{z < \underline{z} \leq z + \Delta z\} = \sum_n \{\underline{x}=x_n, z-x_n < \underline{y} \leq z-x_n + \Delta z\}$$

$$f_z(z) \Delta z = \sum_n p_n f_y(z-x_n) \Delta z$$

(ب)

$$P\{w < \underline{w} \leq w + \Delta w\} = \sum_n P\{x = x_n, \frac{w}{x_n} < y \leq \frac{w + \Delta w}{x_n}\}$$

$$f_w(w) \Delta w = \sum_n p_n f_y\left(\frac{w}{x_n}\right) \Delta w$$

۴۲-۶) X و Y متغیرهای تصادفی هندسی مستقل هستند. بنابراین

$$\begin{aligned} P\{X = k, Y = m\} &= P\{X = k\} P\{Y = m\} \\ &= (pq^k)(pq^m) = p^2 q^{k+m}, \quad k, m = 0, 1, 2, \dots \end{aligned}$$

(الف) فرض کنید:

$$Z = X + Y$$

$$\begin{aligned} P\{Z = n\} &= P\{X + Y = n\} = \sum_k P\{X = k, Y = n - k\} \\ &= \sum_{k=0}^n P\{X = k, Y = n - k\} \\ &= \sum_{k=0}^n P\{X = k\} P\{Y = n - k\} \\ &= \sum_{k=0}^n pq^k pq^{n-k} = \sum_{k=0}^n p^2 q^n \\ &= (n + 1) p^2 q^n, \quad n = 0, 1, 2, \dots \end{aligned}$$

(ب) فرض کنید:

$$W = X - Y$$

حالت اول: $W < 0 \Rightarrow X < Y$ بنابراین برای $m \geq 0$

$$\begin{aligned}
 P\{W = m\} &= P\{X - Y = m\} = \sum_{k=0}^{\infty} P\{X = m+k, Y = k\} \\
 &= \sum_{k=0}^{\infty} P\{X = m+k, Y = k\} \\
 &= \sum_{k=0}^{\infty} P\{X = m+k\} P\{Y = k\} \\
 &= \sum_{k=0}^{\infty} (pq^{m+k}) (pq^k) = p^2 q^m \sum_{k=0}^{\infty} q^{2k} \\
 &= p^2 q^m (1 + q^2 + q^4 + \dots) = \frac{p^2 q^m}{(1 - q^2)} \\
 &= \frac{pq^m}{1+q}, \quad m = 0, 1, 2, \dots \quad (1)
 \end{aligned}$$

(ب) حالت دوم: $W < 0 \Rightarrow X < Y$. بنابراین برای $m < 0$

$$\begin{aligned}
 P\{W = m\} &= P\{X - Y = m\} = \sum_k P\{X = k, Y = k - m\} \\
 &= \sum_{k=0}^{\infty} P\{X = k, Y = k - m\} \\
 &= \sum_{k=0}^{\infty} P\{X = k\} P\{Y = k - m\} \\
 &= \sum_{k=0}^{\infty} (pq^k) (pq^{k-m}) = p^2 q^{-m} \sum_{k=0}^{\infty} q^{2k} \\
 &= \frac{p^2 q^{-m}}{(1 - q^2)} = \frac{pq^{-m}}{1+q}, \quad m = -1, -2, \dots \quad (2)
 \end{aligned}$$

بنابراین از ترکیب (۱) و (۲) می‌توان نوشت:

$$P\{W = m\} = \frac{pq^{|m|}}{1+q}, \quad m = 0, \pm 1, \pm 2, \dots$$

۲۳-۶ می‌دانیم که X و Y مستقل هستند و $P(X = k) = P(Y = k) = p_k$. همچنین

$$\begin{aligned}
 P(X = k | X + Y = k) &= \frac{P(X = k, Y = 0)}{P(X + Y = k)} \\
 &= \frac{p_k p_0}{\sum_{i=0}^k p_i p_{k-i}} = \frac{1}{k+1}. \quad (1)
 \end{aligned}$$

همچنین

$$\begin{aligned}
 P(X = k-1 | X + Y = k) &= \frac{P(X = k-1, Y = 1)}{P(X + Y = k)} = \frac{p_{k-1} p_1}{\sum_{i=0}^k p_i p_{k-i}} = \frac{1}{k+1}. \quad (2)
 \end{aligned}$$

از (۱) و (۲):

$$\frac{p_k}{p_{k-1}} = \frac{p_1}{p_0} \Rightarrow p_k = \lambda p_{k-1} = \lambda^k p_0$$

در جایی که $\lambda = p_1/p_0$ ، وقتی $\sum_{k=0}^{\infty} p_k = 1$ ، باید $\lambda < 1$ قرار دهیم و این نتیجه می‌دهد

$$\sum_{k=0}^{\infty} p_k = \frac{p_0}{1-\lambda} = 1 \rightarrow p_0 = 1-\lambda.$$

بنابراین

$$p_k = p_0 \lambda^k = (1-\lambda)\lambda^k, \quad k = 0, 1, 2, \dots, \quad 0 < \lambda < 1$$

که تعریف توزیع هندسی است. بنابراین X و Y متغیرهای تصادفی هندسی هستند.

۴۴-۶ تابع مولد گشتاور از X و Y داده شده است ((۵-۱۱۷) را ببینید)

$$\Gamma_X(z) = (pz + q)^n, \quad \Gamma_Y(z) = (pz + q)^n$$

همچنین

$$\Gamma_{X+Y}(z) = E[z^{X+Y}] = \Gamma_X(z)\Gamma_Y(z) = (pz + q)^{2n} \sim \text{Binomial}(2n, p)$$

۴۵-۶ الف) فرض کنید:

$$Z = \min(X, Y), \quad W = X - Y$$

$$P\{Z = k, W = m\}$$

$$= P\{\min(X, Y) = k, X - Y = m\}$$

$$= P\{(\min(X, Y) = k, X - Y = m) \cap (X \geq Y \cup X < Y)\}$$

$$= P\{Y = k, X - Y = m, X \geq Y\} + P\{X = k, X - Y = m, X < Y\}$$

$$= P\{X = m + k, Y = k, X \geq Y\} + P\{X = k, Y = k - m, X < Y\}$$

توجه کنید که $k \geq 0$ و m مقادیر صفر، مثبت و منفی را می‌گیرد. بنابراین

$$P\{Z = k, W = m\} = \begin{cases} P\{X = k + m, Y = k, X \geq Y\}, & k \geq 0, m \geq 0 \\ P\{X = k, Y = k - m, X < Y\}, & k \geq 0, m < 0 \end{cases}$$

$$= \begin{cases} pq^{k+m} p q^k, & k \geq 0, m \geq 0 \\ p q^k p q^{k-m}, & k \geq 0, m < 0 \end{cases}$$

$$P\{Z = k, W = m\} = p^2 q^{2k+|m|}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, \quad m = 0, \pm 1, \pm 2, \dots$$

همچنین

$$\begin{aligned} P\{Z = k\} &= \sum_{m=-\infty}^{\infty} P\{Z = k, W = m\} \\ &= p^2 q^{2k} \sum_{m=-\infty}^{\infty} q^{|m|} = p^2 q^{2k} \left(1 + 2 \sum_{m=1}^{\infty} q^m\right) \\ &= p^2 q^{2k} \left(1 + \frac{2q}{p}\right) = p(1+q)q^{2k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} P\{W = m\} &= \sum_{k=0}^{\infty} P\{Z = k, W = m\} \\ &= p^2 q^{|m|} \sum_{k=0}^{\infty} q^{2k} \\ &= \frac{p}{1+q} q^{|m|}, \quad m = 0, \pm 1, \pm 2, \dots \end{aligned}$$

توجه کنید که

$$P\{Z = k, W = m\} = P\{Z = k\} P\{W = m\}$$

و از آنجایی که Z و W در این مورد نیز متغیرهای تصادفی مستقل هستند.

(ب) فرض کنید:

$$Z = \min(X, Y), \quad W = \max(X, Y) - \min(X, Y)$$

بالاتمام مانند (الف)، نتیجه می‌گیریم:

$$\begin{aligned} P\{Z = k, W = m\} &= P(Y = k, X - Y = m, X \geq Y) + P(X = k, Y - X = m, X < Y) \\ &= P(X = k + m, Y = k, X \geq Y) + P(X = k, Y = k + m, X < Y) \\ &= \begin{cases} pq^{k+m} pq^k + pq^k pq^{k+m}, & k = 0, 1, 2, \dots, \quad m = 1, 2, \dots \\ pq^{k+m} pq^k, & k = 0, 1, 2, \dots, \quad m = 0 \end{cases} \\ &= \begin{cases} 2p^2 q^{2k+m}, & k = 0, 1, 2, \dots, \quad m = 1, 2, \dots \\ p^2 q^{2k}, & k = 0, 1, 2, \dots, \quad m = 0 \end{cases} \end{aligned}$$

این نتیجه می‌دهد

$$\begin{aligned}
 P\{Z = k\} &= \sum_{m=0}^{\infty} P\{Z = k, W = m\} \\
 &= p^2 q^{2k} \left(1 + 2 \sum_{m=1}^{\infty} q^m\right) = p^2 q^{2k} \left(1 + \frac{2q}{p}\right) \\
 &= p(1+q)q^{2k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots
 \end{aligned}$$

همچنین

$$\begin{aligned}
 P\{W = m\} &= \sum_{k=0}^{\infty} P\{Z = k, W = m\} \\
 &= \begin{cases} \frac{p}{1+q}, & m = 0 \\ \frac{2p}{1+q} q^m, & m = 1, 2, \dots \end{cases}
 \end{aligned}$$

توجه کنید که

$$P\{Z = k, W = m\} = P\{Z = k\} P\{W = m\}$$

و بنابراین Z و W

نیز در این مورد متغیرهای تصادفی مستقل هستند.

۴۶-۶) تابع مولد گشتاور از X و Y داده شده است ((۵-۱۱۹) را ببینید)

$$\Gamma_X(z) = e^{\lambda_1(z-1)}, \quad \Gamma_Y(z) = e^{\lambda_2(z-1)}$$

همچنین

$$\Gamma_{X+Y}(z) = \Gamma_X(z)\Gamma_Y(z) = e^{(\lambda_1+\lambda_2)(z-1)}$$

بنابراین

$$Z \sim P(\lambda_1 + \lambda_2)$$

پس

$$P(X+Y = k) = e^{-(\lambda_1+\lambda_2)} \frac{(\lambda_1 + \lambda_2)^k}{k!}$$

و

$$P(X = k | X + Y = n)$$

$$= \frac{P(X = k, X + Y = n)}{P(X + Y = n)} = \frac{P(X = k)P(Y = n - k)}{P(X + Y = n)}$$

$$= \frac{e^{-\lambda_1} (\lambda_1^k / k!) e^{-\lambda_2} (\lambda_2^{n-k} / (n-k)!)}{e^{-(\lambda_1+\lambda_2)} (\lambda_1 + \lambda_2)^n / n!}$$

$$= \binom{n}{k} \left(\frac{\lambda_1}{\lambda_1 + \lambda_2} \right)^k \left(\frac{\lambda_2}{\lambda_1 + \lambda_2} \right)^{n-k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, n$$

$$\sim \text{Binomial}(n, p), \text{ where } p = \frac{\lambda_1}{\lambda_1 + \lambda_2}.$$

همچنین (۲۲۲-۶) را ببینید. از آن نتیجه می‌گیریم که عکس آن نیز صحیح است (مانند مثال ۶-۳۳ جلوه رفته است).

$$C = \begin{bmatrix} \sigma_1^2 & r\sigma_1\sigma_2 \\ r\sigma_1\sigma_2 & \sigma_2^2 \end{bmatrix} \quad \Delta = \sigma_1^2\sigma_2^2(1-r^2) \quad (۲۷-۶)$$

$$C^{-1} = \begin{bmatrix} \frac{1}{(1-r^2)\sigma_1^2} & \frac{r}{(1-r^2)\sigma_1\sigma_2} \\ \frac{r}{(1-r^2)\sigma_1\sigma_2} & \frac{1}{(1-r^2)\sigma_2^2} \end{bmatrix}$$

$$XC^{-1}X^t = \frac{1}{(1-r^2)} \left(\frac{x_1^2}{\sigma_1^2} - 2r \frac{x_1x_2}{\sigma_1\sigma_2} + \frac{x_2^2}{\sigma_2^2} \right)$$

(۲۸-۶)

$$\{x \underline{y} < 0\} = \{x < 0, y > 0\} + \{x > 0, y < 0\}$$

$$P\{x \underline{y} < 0\} = F_x(0)[1 - F_y(0)] + [1 - F_x(0)]F_y(0)$$

$$F_x(0) = 1 - G\left(\frac{n}{\sigma_x}\right) \quad F_y(0) = 1 - G\left(\frac{n}{\sigma_y}\right)$$

(۲۹-۶) اگر $w = x - y$ پس

$$E\{w\} = 0 \quad \sigma_w^2 = \sigma_x^2 + \sigma_y^2 = 2\sigma^2$$

بنابراین

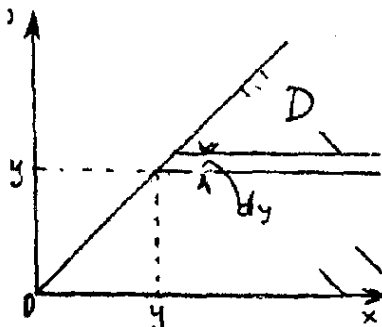
$$\psi = 1, N(0; \sigma\sqrt{2})$$

و (۷۴-۵) را ببینید

$$E\{z\} = E\{|\psi|\} = \sqrt{2} \sigma \sqrt{\frac{2}{\pi}}$$

$$E\{z^2\} = E\{\psi^2\} = 2\sigma^2$$

(۵۰-۶)

$$\begin{aligned} E\{z\} &= \iint_D (x-y) f(x,y) dx dy \\ &= \int_0^{\infty} \int_y^{\infty} (x-y) e^{-x} e^{-y} dx dy = \frac{1}{2} \end{aligned}$$

۵۱-۶) وقتی $|E\{x|y\}| \leq E\{|x||y\}$ می‌توانیم فرض کنیم که متغیرهای تصادفی x و y حقیقی هستند.

(الف)

$$D \leq E\{[z \bar{x} - \bar{y}]^2\} = z^2 E\{\bar{x}^2\} - 2z E\{\bar{x} \bar{y}\} + E\{\bar{y}^2\}$$

در بالادرجه دو در z برای همه z هاست. بنابراین مبین غیر منفی است.

ب) با استفاده از (الف)، نتیجه می‌گیریم:

$$E\{\bar{x}^2\} + E\{\bar{y}^2\} + 2\sqrt{E\{\bar{x}^2\}E\{\bar{y}^2\}}$$

$$\geq E\{\bar{x}^2\} + E\{\bar{y}^2\} + 2 E\{\bar{x} \bar{y}\} = E\{(\bar{x} + \bar{y})^2\}$$

۵۲-۶) اگر $r_{xy} = 1$ باشد آن‌گاه:

$$E^2\{(\bar{x} - \eta_{\bar{x}})(\bar{y} - \eta_{\bar{y}})\} = E\{(\bar{x} - \eta_{\bar{x}})^2\}E\{(\bar{y} - \eta_{\bar{y}})^2\}$$

یعنی، جداکننده درجه دوم.

$$E\{[z(\bar{x} - \eta_{\bar{x}}) - (\bar{y} - \eta_{\bar{y}})]^2\}$$

صفر است. این تنها وقتی ممکن است که جداکننده برای تعدادی $z = z_0$ صفر است. این نشان می‌دهد که

$$z(x - \eta_x) - (y - \eta_y) = 0$$

اگر (۵۳-۶)

$$E\{z\} = E\{y^2\} = E\{z y\}$$

آن‌گاه:

$$E\{(x - y)^2\} = E\{x^2\} + E\{y^2\} - 2 E\{x y\} = 0.$$

بنابراین $x = y$ از دید حداقل مربعات است.

۵۴-۶ اگر x چگالی کوشی دارد پس (مسئله ۵-۳۱)

$$E\{e^{j\omega x}\} = e^{-\alpha|\omega|} \quad E\{e^{j\omega kx}\} = e^{-\alpha k|\omega|}$$

بنابراین [۶-۲۴۰] را ببینید.

$$\phi_z(\omega) = E\{e^{j\omega n x}\} = E\{E\{e^{j\omega n x} | n\}\} =$$

$$\sum_{k=0}^{\infty} E\{e^{j\omega k x}\} e^{-\lambda} \frac{\lambda^k}{k!} = e^{-\lambda} \sum_{k=0}^{\infty} e^{-\alpha k|\omega|} \frac{k}{k!} = e^{-\lambda} e^{-\lambda e^{-\alpha|\omega|}}$$

۵۵-۶ اگر $X = k$ آن‌گاه:

$$Y = n - k$$

$$Z = X - Y = 2X - n,$$

در جایی که Z مقادیر $n, n-2, \dots, -(n-2), -n$ را می‌گیرد.

$$P\{Z = z\} = P\{2X - n = z\} P\{X = \frac{n+z}{2}\}$$

$$= \binom{n}{n+z/2} p^{(n+z)/2} q^{(n-z)/2}.$$

همچنین

$$E(Z) = E[2X - n] = 2np - n = n(2p - 1).$$

$$\text{Var}(Z) = E\{(z - \mu_z)^2\} = 4E\{(X - np)^2\} = 4\text{Var}(X) = 4npq$$

(۵۶-۶ الف)

$$\begin{aligned}\phi_Z(\omega) &= E[e^{j\omega Z}] = E[e^{j\omega(aX+bY+c)}] \\ &= \phi_X(a\omega) \phi_Y(b\omega) e^{j\omega c} = e^{j\omega c - (a^2\sigma_1^2 + b^2\sigma_2^2)\omega^2/2}\end{aligned}$$

(۵-۱۰۰) را ببینید.

(ب) در مقایسه با (۵-۱۰۰) به دست می‌آوریم:

$$Z \sim N(c, a^2\sigma_1^2 + b^2\sigma_2^2)$$

(ج)

$$E[Z] = c, \quad \text{Var}(Z) = a^2\sigma_1^2 + b^2\sigma_2^2$$

(۵۷-۶)

$$P(X = k | Y = n) = \binom{n}{k} p_1^k q_1^{n-k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, n$$

$$E[e^{j\omega X} | Y = n] = \sum_{k=0}^n e^{j\omega k} P(X = k | Y = n) = (p_1 e^{j\omega} + q_1)^n$$

از (۵-۱۱۷) استفاده کنید. همچنین

$$\begin{aligned}\phi_X(\omega) &= E[e^{j\omega X}] = E\{E[e^{j\omega X} | Y = n]\} \\ &= \sum_{n=0}^M E[e^{j\omega X} | Y = n] P(Y = n) \\ &= \sum_{n=0}^{\infty} (p_1 e^{j\omega} + q_1)^n \binom{M}{n} p_2^n q_2^{M-n} \\ &= \sum_{n=0}^M \binom{M}{n} [p_2(p_1 e^{j\omega} + q_1)]^n q_2^{M-n} \\ &= (p_2 p_1 e^{j\omega} + q_1 p_2 + q_2)^M\end{aligned}$$

اما

$$1 - p_1 p_2 = 1 - (1 - q_1)(1 - q_2) = q_1 p_2 + q_2$$

بنابراین

$$\phi_X(\omega) = (p e^{j\omega} + q)^M$$

در جایی که $p = p_1 p_2$. بنابراین

$$X \sim \text{Binomial}(M, p_1 p_2).$$

(۵۸-۶)

$$\int \int f_{XY}(x, y) dx dy = \int_0^1 \int_x^1 kx dy dx = k \int_0^1 x(1-x) dx$$

$$\frac{k}{6} = 1 \Rightarrow k = 6.$$

$$f_X(x) = \int_x^1 6x dy = 6x(1-x), \quad 0 < x < 1.$$

$$f_Y(y) = \int_0^y 6x dy = 3y^2, \quad 0 < y < 1.$$

$$E[X] = \int_0^1 x f_X(x) dx = 6 \left(\frac{x^3}{3} - \frac{x^4}{4} \right) \Big|_0^1 = \frac{1}{2}.$$

$$E[X^2] = \int_0^1 x^2 f_X(x) dx = 6 \left(\frac{x^4}{4} - \frac{x^5}{5} \right) \Big|_0^1 = \frac{3}{10}.$$

$$\text{Var}(X) = \frac{3}{10} - \frac{1}{4} = \frac{1}{20}.$$

$$E[Y] = \int_0^1 y f_Y(y) dy = 3 \left. \frac{y^4}{4} \right|_0^1 = \frac{3}{4}.$$

$$E[Y^2] = \int_0^1 y^2 f_Y(y) dy = 3 \left. \frac{y^5}{5} \right|_0^1 = \frac{3}{5}.$$

$$\text{Var}(Y) = \frac{3}{5} - \frac{9}{16} = \frac{3}{80}.$$

$$E[XY] = \int \int xy f_{XY}(x, y) dy dx \\ = \int_0^1 \int_x^1 xy 6x dy dx = \int_0^1 3x^2 (1-x^2) dx$$

$$= 3 \left(\frac{x^3}{3} - \frac{x^5}{5} \right) \Big|_0^1 = 3 \left(\frac{1}{3} - \frac{1}{5} \right) = \frac{2}{5}$$

$$\text{Cov}(X, Y) = E(XY) - E(X)E(Y)$$

$$= \frac{2}{5} - \frac{1}{2} \frac{3}{4} = \frac{1}{40}$$

$$\begin{aligned}\phi_{X,Y}(\omega_1, \omega_2) &= E[e^{j(\omega_1 X + \omega_2 Y)}] \\ &= E[e^{j\omega_1 X}] E[e^{j\omega_2 Y}] = \phi_X(\omega_1) \phi_Y(\omega_2) \\ &= e^{\lambda(e^{j\omega_1} - 1)} e^{j\mu\omega_2 - \sigma^2\omega_2^2/2}\end{aligned}$$

(ب)

$$\begin{aligned}\phi_Z(\omega) &= E[e^{j\omega Z}] \\ &= E[e^{j\omega(X+Y)}] = \phi_{X,Y}(\omega, \omega) \\ &= e^{\lambda(e^{j\omega} - 1) + j\mu\omega - \sigma^2\omega^2/2}\end{aligned}$$

(۶۰-۶ الف)

$$Z = \min(X, Y)$$

از مثال ۶-۱۸، داریم:

$$f_Z(z) = 2\lambda e^{-2\lambda z}, \quad z \geq 0$$

و بنابراین

$$E[Z] = E[\min(X, Y)] = \frac{1}{2\lambda}$$

(ب)

$$\begin{aligned}E[\max(2X, Y)] &= \int \int \max(2x, y) f_{XY}(x, y) dx dy \\ &= \int \int_{2x \geq y} 2x f_{XY}(x, y) dx dy + \int \int_{2x < y} y f_{XY}(x, y) dx dy \\ &= \int_0^\infty \int_0^{2x} 2x \lambda^2 e^{-\lambda x} e^{-\lambda y} dy dx + \int_0^\infty \int_0^{y/2} y \lambda^2 e^{-\lambda x} e^{-\lambda y} dx dy \\ &= \lambda \int_0^\infty 2x e^{-\lambda x} (1 - e^{-2\lambda x}) dx + \lambda \int_0^\infty y e^{-\lambda y} (1 - e^{-\lambda y/2}) dy \\ &= 2\lambda \int_0^\infty (x e^{-\lambda x} + 2x e^{-2\lambda x} - 3x e^{-3\lambda x}) dx \\ &= \frac{2}{\lambda} \int_0^\infty (u e^{-u} + 2u e^{-2u} - 3u e^{-3u}) du \\ &= \frac{2}{\lambda} \left(1 + \frac{2}{4} - \frac{3}{9}\right) = \frac{7}{3\lambda}.\end{aligned}$$

(۶۱-۶ الف)

$$Z = X - Y \rightarrow -1 < z < 1.$$

$$z > 0$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P(X - Y \leq z) = 1 - P(X - Y > z) \\ &= 1 - \int_0^{(1-z)/2} \int_{y+z}^{1-y} f_{XY}(x, y) dx dy \\ &= 1 - \int_0^{(1-z)/2} \left(\int_{y+z}^{1-y} 6x dx \right) dy \\ &= 1 - 3 \int_0^{(1-z)/2} \{(1-z^2) - 2(1+z)y\} dy \\ &= 1 - \frac{3}{4} (1+z)(1-z)^2, \quad z \geq 0. \end{aligned}$$

$$z < 0$$

$$\begin{aligned} F_Z(z) &= P(X - Y \leq z) \\ &= \int_0^{(1+z)/2} \int_{x-z}^{1-x} 6x dy dx = \int_0^{(1+z)/2} 6x(1+z-2x) dx \\ &= \frac{(1+z)^3}{4}, \quad z < 0. \end{aligned}$$

این نتیجه می‌دهد:

$$f_Z(z) = \begin{cases} \frac{3}{4}(1-z)(1+3z), & 0 < z < 1 \\ \frac{3(1+z)^2}{4}, & -1 < z < 0 \end{cases}$$

(ب)

$$f_X(x) = \int_0^{1-x} 6x dy = 6x(1-x), \quad 0 < x < 1$$

$$f_{Y|X}(y|x) = \frac{f_{XY}(x, y)}{F_X(x)} = \frac{1}{1-x}, \quad 0 < y \leq 1-x$$

(ج)

$$W = X + Y$$

داریم:

$$F_W(w) = P(X + Y \leq w) = \int_0^w \left(\int_0^{w-x} 6x dy \right) dx = w^3,$$

$$f_W(w) = \int_0^w 6x dx = 3w^2, \quad 0 < w < 1$$

$$E[W] = \frac{3}{4}$$

$$E[W^2] = \frac{3}{5}$$

$$\text{Var}(X + Y) = \text{Var}(W) = E(W^2) - (E(W))^2 = \frac{3}{5} - \frac{9}{16} = \frac{3}{80}$$

(۶۲-۶)

$$X = \frac{1}{Z}$$

در جایی که Z متغیر تصادفی مربع-کی است. بنابراین (۴-۲۹) را ببینید)

$$f_Z(z) = \frac{z^{-1/2}}{\sqrt{2}\Gamma(1/2)} e^{-z/2} = \frac{z^{-1/2}}{\sqrt{2\pi}} e^{-z/2}$$

یا

$$f_X(x) = \left| \frac{dz}{dx} \right| f_Z(1/x) = \frac{1}{x^2} \frac{x^{1/2}}{\sqrt{2\pi}} e^{-1/2x} = \frac{1}{\sqrt{2\pi} x^{3/2}} e^{-1/2x}, \quad x > 0$$

همچنین این نتیجه می‌دهد که

$$f_{Y|X}(y|x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi x}} e^{-y^2/2x}$$

پس بنابراین

$$f_{XY}(x, y) = f_{Y|X}(y|x) f_X(x) = \frac{1}{2\pi x^2} e^{-(1+y^2)/2x}$$

و بنابراین

$$\begin{aligned} f_Y(y) &= \int_0^{\infty} f_{XY}(x, y) dx \\ &= \frac{1}{2\pi} \int_0^{\infty} \frac{1}{x^2} e^{-(1+y^2)/2x} dx \\ &= \frac{1}{2\pi} \frac{2}{1+y^2} \int_0^{\infty} e^{-u} du = \frac{1/\pi}{1+y^2}, \quad -\infty < y < \infty. \end{aligned}$$

پس Y یک تعریف از متغیر تصادفی کوشی است.

۶-۶۳ الف) برای هر دو متغیرهای تصادفی X و Y داریم:

$$\begin{aligned}\sigma_{X+Y}^2 &= \text{Var}(X+Y) = E\{[(X-\mu_X) + (Y-\mu_Y)]^2\} \\ &= \text{Var}(X) + \text{Var}(Y) + 2\text{Cov}(X, Y) = \sigma_X^2 + \sigma_Y^2 + 2\sigma_X\sigma_Y\rho_{XY} \\ &\leq (\sigma_X + \sigma_Y)^2\end{aligned}$$

بنابراین $|\rho_{XY}| \leq 1$ پس

$$\sigma_{X+Y} \leq \sigma_X + \sigma_Y,$$

و این به سادگی به دنبال دارد که

$$\frac{\sigma_{X+Y}}{\sigma_X + \sigma_Y} \leq 1.$$

(به هر حال، (ب) به این آسانی نیست)

(ب) باید استفاده از نامساوی هولدر در سه بخش اثبات را انجام می‌دهیم.

(۱) نامساوی هولدر: تابع $\log x$ برای $0 < \alpha < 1$ محدب است، و بنابراین داریم:

$$\log[\alpha x_1 + (1-\alpha)x_2] \geq \alpha \log x_1 + (1-\alpha) \log x_2$$

یا

$$x_1^\alpha x_2^{1-\alpha} \leq \alpha x_1 + (1-\alpha)x_2, \quad 0 < \alpha < 1. \quad (6.63-1)$$

فرض کنید

$$x_1 = |x|^p, \quad \alpha = \frac{1}{p}, \quad \text{so that } 1-\alpha = 1 - \frac{1}{p} \triangleq \frac{1}{q}, \quad x_2 = |y|^q \quad (6.63-2)$$

پس از (۶-۶۳-۱) نتیجه می‌شود

$$|xy| \leq \frac{|x|^p}{p} + \frac{|y|^q}{q}, \quad p > 1, \quad (6.63-3)$$

که نامساوی هولدر است. با توجه به (۶-۶۳-۲)

$$\frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1, \quad p > 1, \quad q > 1 \quad (6.63-4)$$

(۲) تعریف می‌کنیم که

$$x = X (E\{|X|^p\})^{-1/p}, \quad y = Y (E\{|Y|^q\})^{-1/q}$$

در جایی که p و q مانند (۶-۶۳-۴) هستند. با جایگزینی این رابطه در نامساوی هولدر در (۶-۶۳-۳)

داریم:

$$|XY| \leq p^{-1} |X|^p (E\{|X|^p\})^{1/p-1} (E\{|Y|^q\})^{1/q} \\ + q^{-1} |Y|^q (E\{|Y|^q\})^{1/q-1} (E\{|X|^p\})^{1/p}. \quad (6.63 - 5)$$

با گرفتن مقادیر قابل انتظار در دو طرف (۵-۶،۶۳) داریم:

$$E\{|XY|\} \leq (E\{|X|^p\})^{1/p} (E\{|Y|^q\})^{1/q} \quad (6.63 - 6)$$

که تعریف عمومی از نامساوی کوشی-اسکوارتز است. (توجه کنید که $p = q = 2$ برابر با نامساوی کوشی-اسکوارتز است)

(۳) برای اثبات نامساوی مطلوب، توجه می‌کنیم که

$$|X + Y|^p = |X + Y||X + Y|^{p-1} \\ \leq |X||X + Y|^{p-1} + |Y||X + Y|^{p-1}, \quad p > 1$$

با گرفتن مقادیر قابل انتظار در دو طرف (۵-۶،۶۳) داریم:

$$E\{|X + Y|^p\} \leq E\{|X||X + Y|^{p-1}\} + E\{|Y||X + Y|^{p-1}\}. \quad (6.63 - 7)$$

با اعمال (۶-۶،۶۳) در هر جمله طرف راست (۷-۶،۶۳) خواهیم داشت:

$$E\{|X||X + Y|^{p-1}\} \leq (E\{|X|^p\})^{1/p} (E\{|X + Y|^{(p-1)q}\})^{1/q} \quad (6.63 - 8)$$

$$E\{|Y||X + Y|^{p-1}\} \leq (E\{|Y|^p\})^{1/p} (E\{|X + Y|^{(p-1)q}\})^{1/q} \quad (6.63 - 9)$$

استفاده (۸-۶،۶۳) و (۹-۶،۶۳) با هم با $(p-1)q = p$ در (۷-۶،۶۳) داریم:

$$E\{|X + Y|^p\} \leq [(E\{|X|^p\})^{1/p} + (E\{|Y|^p\})^{1/p}] \cdot (E\{|X + Y|^p\})^{1/q} \\ \text{یا برای } p > 1$$

$$(E\{|X + Y|^p\})^{1/p} \leq (E\{|X|^p\})^{1/p} + (E\{|Y|^p\})^{1/p}.$$

که نامساوی مطلوب است. از آن جایی که $p = 1$ به طور بدیهی حاصل می‌شود، داریم:

$$\frac{(E\{|X + Y|^p\})^{1/p}}{(E\{|X|^p\})^{1/p} + (E\{|Y|^p\})^{1/p}} \leq 1, \quad p \geq 1.$$

(۶۴-۶) الف) مثال ۶-۴۱ را ببینید. از آن جا

$$E(Y|X = x) = \mu_Y + \frac{\rho_{XY}\sigma_Y(x - \mu_X)}{\sigma_X}$$

ب) به طور مشابه

$$f_{X|Y}(X|Y = y) \sim N(\mu, \sigma^2)$$

درجایی که

$$\mu = \mu_X + \frac{\rho_{XY}\sigma_X(y - \mu_Y)}{\sigma_Y}$$

و

$$\sigma^2 = \sigma_X^2(1 - \rho_{XY}^2).$$

از آن جایی که

$$E(X^2|Y = y) = \text{Var}(X|Y = y) + (E\{X|Y = y\})^2$$

نتیجه می‌گیریم:

$$E(X^2|Y = y) = \sigma^2 + \mu^2$$

۶-۶۵ الف) نکته پاورقی ۴ فصل را ببینید. از آن جا (یا به طور مستقیم) داریم

$$\text{Var}(X|Y) \triangleq E(X^2|Y) - (E\{X|Y\})^2$$

$$\text{Var}(E\{X|Y\}) \triangleq E[E\{X|Y\}]^2 - (E[E\{X|Y\}])^2$$

بنابراین

$$\begin{aligned} E[\text{Var}(X|Y)] + \text{Var}(E\{X|Y\}) &= E[E\{X^2|Y\}] - (E[E\{X|Y\}])^2 \\ &= E(X^2) - [E(X)]^2 = \text{Var}(X) \end{aligned} \quad (1)$$

یا

$$\text{Var}(X) \geq E[\text{Var}\{X|Y\}]$$

همچنین

$$\text{Var}(X) \geq \text{Var}[E\{X|Y\}]$$

ب) (۱) را ببینید.

۶-۶۶

$$Z = aX + (1-a)Y, \quad 0 < a < 1$$

$$\sigma_Z^2 = \text{Var}(Z) = a^2\sigma_1^2 + (1-a)^2\sigma_2^2$$

$$\frac{\partial \sigma_Z^2}{\partial a} = 2a\sigma_1^2 + 2(1-a)(-1)\sigma_2^2 = 0$$

یا

$$a(\sigma_1^2 + \sigma_2^2) = \sigma_2^2$$

$$a = \frac{\sigma_2^2}{\sigma_1^2 + \sigma_2^2} < 1$$

$Var(Z)$ را حداقل می‌کند.

از (۶۷-۶) (۲۴۰-۶)

$$E\{g(\underline{x}, \underline{y})\} = E\{E\{g(\underline{x}, \underline{y}) | \underline{y}\}\} = E\{g(\underline{x}_n, \underline{y}) P\{\underline{x} = \underline{x}_n\}\}$$

از (۷۴-۴) با $A_n = \{x = x_n\}$

$$f_z(z) = \sum_n f_z(z | \underline{x} = \underline{x}_n) P\{\underline{x} = \underline{x}_n\}$$

(۶۸-۶) الف) چگالی شرطی $f(y|x)$ به صورت $N(r x; \delta \sqrt{1-r^2})$ می‌باشد [(۴۲-۷) را ببینید].

بنابراین

$$E\{f_y(y|x)\} = \int_{-\infty}^{\infty} f_y(y|x) f_y(y) dy$$

$$= \frac{1}{2\pi\sigma^2\sqrt{1-r^2}} \int_{-\infty}^{\infty} \exp\left\{-\frac{(y-rx)^2}{2\sigma^2(1-r^2)}\right\} \exp\left\{-\frac{y^2}{2\sigma^2}\right\} dy = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi(2-r^2)}} \exp\left\{-\frac{r^2x^2}{2\sigma^2(2-r^2)}\right\}$$

ب) از (۲۴۱-۶) نتیجه می‌شود که:

$$E\{f_x(x)f_y(y)\} = E\{f_x(x)E\{f_y(y|x)\}\} = \int_{-\infty}^{\infty} f_x(x) E\{f_y(y|x)\} f_x(x) dx$$

$$= \frac{1}{2\pi\sigma^2\sqrt{2\pi(2-r^2)}} \int_{-\infty}^{\infty} \exp\left\{-\frac{x^2}{\sigma^2}\right\} \exp\left\{-\frac{r^2x^2}{2\sigma^2(2-r^2)}\right\} dx = \frac{1}{2\pi\sigma^2\sqrt{4-r^2}}$$

(۶۹-۶) با استفاده از (۶۴-۶) و قضیه پرایس (۱۰-۹۴):

$$\frac{\partial E\{|\underline{xy}|\}}{\partial \mu} = E\left\{\frac{d|\underline{x}|}{d\underline{x}} \frac{d|\underline{y}|}{d\underline{y}}\right\} = E\{\text{sgn } \underline{x} \text{sgn } \underline{y}\}$$

$$= P\{\underline{xy} > 0\} - P\{\underline{xy} < 0\} = \frac{2\alpha}{\pi} = \frac{2}{\pi} \arcsin \frac{\mu}{\sigma_1\sigma_2}$$

اگر $\mu = 0$ آن‌گاه تابع متغیرهای تصادفی x و y مستقل هستند، و بنابراین

$$E\{|\underline{x} \underline{y}| \} \Big|_{\mu=0} = E\{|\underline{x}| \} E\{|\underline{y}| \} = \frac{2}{\pi} \sigma_1 \sigma_2$$

(۷۲-۵) را ببینید. با انتگرال گیری از (۱) و ب استفاده از رابطه بالا خواهیم داشت:

$$E\{|\underline{x} \underline{y}| \} = \frac{2}{\pi} \int_0^{\pi/4} \arcsin \frac{c}{\sigma_1 \sigma_2} dc + \frac{2}{\pi} \sigma_1 \sigma_2 = \frac{2\sigma_1 \sigma_2}{\pi} (\cos \alpha + \alpha \sin \alpha)$$

(۷۰-۶) از مثال ۶-۲۱

$$f(y|x) : N(\eta_2 + \frac{r\sigma_2}{\sigma_1}x; \sigma_2 \sqrt{1-r^2}) = N(4+x; \sqrt{3})$$

$$f(x|y) : N(\eta_1 + \frac{r\sigma_1}{\sigma_2}y; \sigma_1 \sqrt{1-r^2}) = N(3+\frac{y}{4}; \sqrt{3}/2)$$

(۷۱-۶) چگالی جرم مربع $|x| \leq 1, |y| \leq 1$ از صفحه xy برابر است با $1/4$. بنابراین

$P\{r \leq 1\} = \pi/4$ و $P\{r \leq r\} = \pi r^2/4$ برای $r < 1$. این نتیجه می‌دهد:

$$P\{r \leq r, r \leq 1\} = \begin{cases} P\{r \leq r\} - \pi r^2/4 & r \leq 1 \\ P\{r \leq 1\} - \pi/4 & r > 1 \end{cases}$$

$$F_r(r|M) = \frac{P\{r \leq r, M\}}{P(M)} = \begin{cases} r^2 & r \leq 1 \\ 1 & r > 1 \end{cases} \quad f_r(r|M) = \begin{cases} 2r, & r < 1 \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases}$$

(۷۲-۹)

$$\underline{z} = \underline{x} + \underline{y} \quad \underline{w} = \underline{x} \quad f_{xz}(x, z) = f_{xy}(x, z-x)$$

اگر

$$f_{xy}(x, y) = f_x(x) f_y(y)$$

آن گاه

$$f_z(z|x) = \frac{f_{xz}(x, z)}{f_x(x)} = f_y(z-x)$$

(۷۳-۶) دستگاه

$$z = F_x(x) \quad w = F_y(y|x)$$

تنها دارای جواب $0 \leq w \leq 1$ و $z \leq z \leq 1$ است. به علاوه

$$\frac{\partial z}{\partial x} = f_x(x) \quad \frac{\partial z}{\partial y} = 0$$

$$J = f_x(x) f_y(y|x)$$

$$\frac{\partial w}{\partial x} \quad \frac{\partial w}{\partial y} = f_y(y|x)$$

$$f_{zw}(z, w) = \frac{f_{xy}(x, y)}{f_x(x) f_y(y|x)} = 1 \text{ for } 0 \leq z, w \leq 1$$

۶-۷۴) تابع‌های Γ مین سکه را انتخاب کرده ایم و $C_r = \{ \text{خطاها با ترتیب مشخص} \}$ و A_k از فرض نتیجه می‌شود که

$$P(C_r) = \frac{1}{m} \quad P(A_k | C_r) = p_r^k (1-p_r)^{n-k}$$

امیدواریم که احتمال $P(C_r | A_k)$ را پیدا کنیم. توابع C_r از یک افراز بنابرین

$$P(C_r | A_k) = \frac{\frac{1}{m} P(A_k | C_r)}{\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m P(A_k | C_i)}$$

۶-۷۵) امیدواریم که نشان دهیم که

$$E(\underline{x}^2) = \frac{n}{n-1}$$

از صفحه ۲۰۷: $x^2 = ny^2/z$ در جایی که z عبارت است از $N(0,1)$ و z عبارت است از $x^2(n)$. بنابراین $E\{y^2\} = 1$ و (همچنین (۴-۳۵) و (۴-۳۹))

$$E\left\{\frac{1}{z}\right\} = \frac{1}{2^{n/2} \Gamma(n/2)} \int_0^{\infty} z^{n/2-2} e^{-z/2} dz = \frac{2^{n/2-1} \Gamma(n/2-1)}{2^{n/2} \Gamma(n/2)}$$

از این رابطه و از رابطه مستقل z و y این نتیجه می‌شود که:

$$E(\underline{x}^2) = n E(\underline{y}^2) E\left\{\frac{1}{z}\right\} = \frac{n}{n-2}$$

۶-۷۶) از (۶-۲۲۲):

$$R_x(x) = \exp\left\{-\int_0^x \beta_x(t) dt\right\} = \exp\left\{-k \int_0^x \beta_y(t) dt\right\} = R_y^k(x)$$

(۷۷-۶) از (۱۹-۵) و $x = |z|^2$ و $\alpha = \epsilon^2$ نتیجه می‌شود که

$$E\{|z|^2 > \epsilon^2\} \leq \frac{E\{|z|^2\}}{\epsilon}$$

برای هر z . و این نتیجه را به دنبال دارد که $z = x - y$.

(۷۸-۶)

$$E\{U(a-x)\} = \int_{-\infty}^{\infty} U(a-x)f(x)dx = \int_{-\infty}^a f(x)dx = F_x(\alpha)$$

$$E\{U(b-y)\} = F_y(b)$$

$$E\{U(a-x)U(b-y)\} = \int_{-\infty}^a \int_{-\infty}^b f(x,y)dxdy = F_{xy}(a,b)$$

پس

$$F_{xy}(a,b) = F_x(a)F_y(b)$$

(۷۹-۶) از مثال ۲۸-۶

$$E\{y|x \leq 0\} = \int_{-\infty}^{\infty} y f_y(y|x \leq 0)dy = \frac{1}{F_x(0)} \int_{-\infty}^{\infty} y \frac{\partial F(0,y)}{\partial y} dy$$

از (۴۱-۷) و (۵۷-۷) داریم

$$\int_{-\infty}^{\infty} E\{y|x\}f_x(x)dx = \int_{-\infty}^{\infty} y \int_{-\infty}^0 f(x,y)dxdy = \int_{-\infty}^{\infty} y \frac{\partial F(0,y)}{\partial y} dy$$

(1-۷)

$$\begin{aligned}
& 0 \leq P\{x_1 < x \leq x_2, y_1 < y \leq y_2, z_1 < z \leq z_2\} = \\
& = P\{x \leq x_2, y_1 < y \leq y_2, z_1 < z \leq z_2\} - P\{x \leq x_1, y_1 < y \leq y_2, z_1 < z \leq z_2\} = \\
& = P\{x \leq x_2, y \leq y_2, z_1 < z \leq z_2\} - P\{x \leq x_2, y \leq y_1, z_1 < z \leq z_2\} \\
& - P\{x \leq x_1, y \leq y_2, z_1 < z \leq z_2\} + P\{x \leq x_1, y \leq y_1, z_1 < z \leq z_2\} = \\
& = P\{x \leq x_2, y \leq y_2, z \leq z_2\} - P\{x \leq x_2, y \leq y_2, z \leq z_1\} \\
& - P\{x \leq x_2, y \leq y_1, z \leq z_2\} + P\{x \leq x_2, y \leq y_1, z \leq z_1\} \\
& - P\{x \leq x_1, y \leq y_2, z \leq z_2\} + P\{x \leq x_1, y \leq y_2, z \leq z_1\} \\
& + P\{x \leq x_1, y \leq y_1, z \leq z_2\} - P\{x \leq x_1, y \leq y_1, z \leq z_1\}
\end{aligned}$$

(۷-۷)

$$P\{x_A = 1, x_B = 1, x_C = 1\} = P(ABC) = 1/4$$

$$P\{x_A = 1\} = P(A) = 1/2$$

$$P\{x_B = 1\} = P(B) = 1/2$$

$$P\{x_C = 1\} = P(C) = 1/2$$

بنابراین

$$P\{x_A = 1, x_B = 1, x_C = 1\} \neq P\{x_A = 1\}P\{x_B = 1\}P\{x_C = 1\}$$

پس x_A, x_B, x_C مستقل نیستند، اما

$$P\{x_A = 1, x_B = 1\} = P(AB) = 1/4 = P\{x_A = 1\}P\{x_B = 1\}$$

به طور مشابه برای بقیه ترکیبها، به این معنی که وقتی

$$P(A) = P(AB) + P(A\bar{B})$$

نتیجه می‌گیریم که

$$P(\bar{A}) = 1/2 - 1/4 = 1/4$$

$$P(\bar{B}) = 1 - P(B) = 1/2$$

$$P(\bar{x}_A = 1, \bar{x}_B = 0) = P(\bar{A}\bar{B}) = 1/4$$

$$P(\bar{x}_B = 0) = P(\bar{B}) = 1/2$$

پس

$$P(\bar{x}_A = 1, \bar{x}_B = 0) = P(\bar{x}_A = 1)P(\bar{x}_B = 0)$$

(۳-۷) اگر x, y, z جفت جفت مستقل باشند، آن‌گاه

$$r_{xy} = r_{xz} = r_{yz} = 0$$

واز (۶۰-۷) نتیجه می‌شود (با فرض $\eta_x = \eta_y = \eta_z = 0$)

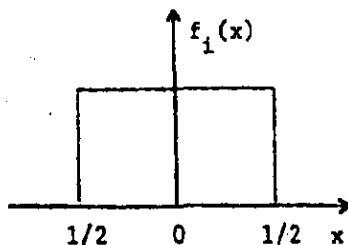
$$\phi(\omega_1, \omega_2, \omega_3) = \exp \left\{ -\frac{1}{2} (\sigma_1^2 \omega_1^2 + \sigma_2^2 \omega_2^2 + \sigma_3^2 \omega_3^2) \right\}$$

$$f(x_1, x_2, x_3) = f(x_1)f(x_2)f(x_3)$$

(۴-۷)

$$\bar{x} = \bar{x}_1 + \bar{x}_2 + \bar{x}_3$$

برای تعیین کردن $E\{x^4\}$ از توابع مشخصه استفاده می‌کنیم.

$$\bar{f}_i(\omega) = \int_{-1/2}^{1/2} e^{j\omega x} dx = \frac{2 \sin(\omega/2)}{\omega}$$

$$\bar{f}(\omega) = \left[\frac{2 \sin(\omega/2)}{\omega} \right]^3 = \left(1 - \frac{\omega^2}{24} + \frac{\omega^4}{1920} - \dots \right)^3$$

ضریب ω^4 در این بسط برابر با $\frac{13}{1920}$ است. بنابراین

$$\frac{1}{4!} \frac{d^4 \bar{f}(0)}{d\omega^4} = \frac{13}{1920}$$

و [(۵-۱۰۳) را ببینید]

$$E\{\underline{x}^4\} = m_4 = \frac{13 \times 4!}{1920} = \frac{13}{80}$$

(۵-۷) الف) چگالی مشترک $f(x, y)$ دارای تقارن دایره‌ای است، چون

$$f(x, y) = \int_{-\infty}^{\infty} f(\sqrt{x^2 + y^2 + z^2}) dz$$

فقط به $x^2 + y^2$ وابسته است. به طور مشابه برای $f(x, z)$ و $f(y, z)$ برقرار است. و از آن جایی که تابع متغیر تصادفی x و y و z مستقل هستند، آن‌ها باید نرمال باشند [(۶-۲۹) را ببینید].

ب) از الف) نتیجه می‌شود که تابع متغیرهای تصادفی v_x, v_y, v_z عبارتست از $N(0; \sqrt{KT/m})$ با $\delta^2 = KT/m$ و $n=3$ این از (۷-۶۲)-(۷-۶۳) و (۵-۲۵) نتیجه می‌شود.

$$f_{\underline{v}}(\underline{v}) = \sqrt{\frac{2m^3}{\pi k T^3}} v^2 e^{-mv^2/2kT} U(\underline{v})$$

$$E\{\underline{v}\} = 2\sqrt{\frac{2kT}{\pi m}}$$

$$E\{\underline{v}^{2n}\} = 1 \times 3 \dots (2n+1) \left(\frac{kT}{m}\right)^n$$

(۶-۷) از مسئله ۶-۲۵ داریم:

$$\underline{y} = a\underline{x} + b, \quad \underline{z} = c\underline{y} + d,$$

بنابراین

$$\underline{z} = A\underline{x} + B$$

$$\eta_z = A\eta_x + B$$

$$\sigma_z = A\sigma_x$$

$$E\{(\underline{z} - \eta_z)(\underline{x} - \eta_x)\} = E\{A(\underline{x} - \eta_x)(\underline{x} - \eta_x)\} = A\sigma_x^2 = \sigma_x \sigma_z$$

(۷-۷) این از (۶-۲۲) یا

$$E_1(x) = x, \quad E_2(y) = y$$

نتیجه می‌شود، اگر همه چگالی‌ها را با چگالی شرطی با فرض x_2 جایگزین کنیم.

(۸-۷) دلیل مانند (۷-۸۲) است، نتیجه می‌گیریم که

$$E\{[\underline{y} - (a_1\underline{x}_1 + a_2\underline{x}_2)]^2\} \text{ is minimum if}$$

$$E\{[\underline{y} - (a_1\underline{x}_1 + a_2\underline{x}_2)]\underline{x}_i\} = 0 \quad i = 1, 2$$

با در نظر گرفتن

$$R_{0i} = E\{\underline{y}\underline{x}_i\}, \quad R_{ij} = E\{\underline{x}_i\underline{x}_j\}$$

از رابطه بالا نتیجه می‌شود که:

$$R_{01} = a_1 R_{11} + a_2 R_{12}$$

$$R_{02} = a_1 R_{12} + a_2 R_{22}$$

اما

$$\hat{E}(\underline{y}|\underline{x}_1) = A\underline{x}_1$$

$$A = R_{01}/R_{11} = a_1 + a_2 R_{12}/R_{11}$$

$$\begin{aligned} \hat{E}(\hat{E}(y|x_1, x_2)|x_1) &= \hat{E}(a_1 x_1 + a_2 x_2 | x_1) \\ &= a_1 x_1 + a_2 \hat{E}(x_2 | x_1) = \left(a_1 + a_2 \frac{R_{12}}{R_{11}} \right) x_1 = A x_1 \end{aligned}$$

(۹-۷) مانند مسئله ۶-۵۱:

$$E^2\{x_1 x_j\} \leq E^2\{x_1\} E^2\{x_j\} = M^2 \quad |E\{x_1 x_j\}| \leq M$$

$$E\{s^2 | n = n\} = E\left\{ \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_i x_j \right\} \leq M n^2$$

بنابراین (۶-۲۴) را ببینید

$$E\{s^2\} = E\{E\{s^2 | n\}\} < E\{M n^2\}$$

(۱۰-۷) همان‌گونه که می‌دانیم:

$$1 + x + \dots + x^n + \dots = \frac{1}{1-x} \quad |x| < 1$$

با تفریق، خواهیم داشت:

$$1 + 2x + \dots + n x^{n-1} + \dots = \sum_{k=1}^{\infty} k x^{k-1} = \frac{1}{(1-x)^2} \quad (1)$$

متغیر تصادفی x_1 برابر است با تعداد پرتاب‌ها تا نمایش خط برای اولین بار است، بنابراین x_1 مقادیر $1, 2, \dots$ را با احتمال $P\{x_1 = k\} = pq^{k-1}$ می‌گیرد، در نتیجه [(۲-۱۲) و (i) را ببینید]

$$E\{x_1\} = \sum_{k=1}^{\infty} k P\{x_1 = k\} = \sum_{k=1}^{\infty} k p q^{k-1} = \frac{p}{(1-q)^2} = \frac{1}{p}$$

شروع شماره بعد از آمدن اولین خط را نشان می‌دهد، پس نتیجه می‌گیریم که متغیر تصادفی $x_2 - x_1$ دارای آمار مشابه با متغیر تصادفی x_1 است. بنابراین،

$$E\{x_2 - x_1\} = E\{x_1\} \quad E\{x_2\} = 2E\{x_1\} = \frac{2}{p}$$

به دلیل مشابه نتیجه می‌گیریم که:

$$E\{x_n - x_{n-1}\} = E\{x_1\},$$

بنابراین

$$E\{x_n\} = E\{x_{n-1}\} + E\{x_1\} = \frac{n-1}{p} + \frac{1}{p} = \frac{n}{p}$$

۷-۱۱) اگر n حادثه در روز رخ دهد، احتمال m مصیبت از آن‌ها برابر $p^m q^{n-m}$ برای $\binom{n}{m}$

$m \leq n$ و صفر برای $m > n$ است. بنابراین:

$$P\{\underline{m} = m \mid \underline{n} = n\} = \begin{cases} 0 & m > n \\ \binom{n}{m} p^m q^{n-m} & m \leq n \end{cases}$$

از این نتیجه می‌شود:

$$E\{e^{j\omega \underline{m}} \mid \underline{n} = n\} = \sum_{m=0}^n e^{j\omega m} \binom{n}{m} p^m q^{n-m} = (p e^{j\omega} + q)^n$$

اما

$$P\{\underline{n} = n\} = e^{-a} \frac{a^n}{n!} \quad n = 0, 1, \dots$$

پس

$$E\{e^{j\omega \underline{m}}\} = E\{E\{e^{j\omega \underline{m}} \mid \underline{n}\}\} = E\{(p e^{j\omega} + q)^{\underline{n}}\}$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} (p e^{j\omega} + q)^n e^{-a} \frac{a^n}{n!} = e^{-a} (p e^{j\omega} + q) e^a = e^a p (e^{j\omega} - 1)$$

این نشان می‌دهد که متغیر تصادفی m یک توزیع پواسون با پارامتر p است [۵-۱۱۹] را ببینید.

۷-۱۲) ابتدا باید توزیع شرطی را مشخص کنیم

$$F_S(s \mid \underline{n} = n) = \frac{P\{g \leq s, \underline{n} = n\}}{P\{\underline{n} = n\}}$$

توابع $\{s < S, n = n\}$ شامل همه خروجی‌ها مانند $n = n$ و $\sum_{k=1}^n x_k \leq s$ می‌باشد. وقتی متغیر

تصادفی n مستقل از تابع متغیر تصادفی x_k است، نتیجه می‌شود که:

$$F_{\underline{s}}(s | \underline{n} = n) = P\left\{ \sum_{k=1}^n x_k \leq s \right\} P\{\underline{n} = n\} / P\{\underline{n} = n\}$$

از رابطه بالا و استقلال متغیر تصادفی x_k ، نتیجه می‌شود [(۷-۵۱) را ببینید]:

$$f_{\underline{s}}(s | \underline{n} = n) = f_1(s) * f_2(s) * \dots * f_n(s)$$

با جایگزینی $A_k = \{n = k\}$ در (۷-۷۷)، داریم:

$$f_{\underline{s}}(s) = \sum_k p_k [f_1(s) * \dots * f_k(s)]$$

(۷-۱۳) از مستقل بودن تابع متغیر تصادفی n و x_i نتیجه می‌شود که

$$\begin{aligned} E(e^{s\underline{y}} | \underline{n} = k) &= E(e^{s(x_1 + \dots + x_k)}) \\ &= E(e^{sx_1}) \dots E(e^{sx_k}) = \phi_x^k(s) \end{aligned}$$

پس

$$\phi_y(s) = E(e^{s\underline{y}}) = E(E(e^{s\underline{y}} | \underline{n})) = E(\phi_x^{\underline{n}}(s))$$

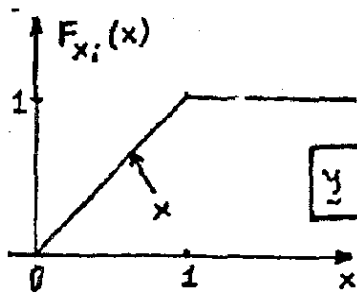
$$= \Gamma_{\underline{n}}[\phi_x(s)] \text{ because } E(z^{\underline{n}}) = \Gamma_{\underline{n}}(z)$$

مورد خاص: اگر n دارای توزیع پواسون با پارامتر a باشد، آن گاه [(۵-۱۱۹) را ببینید]

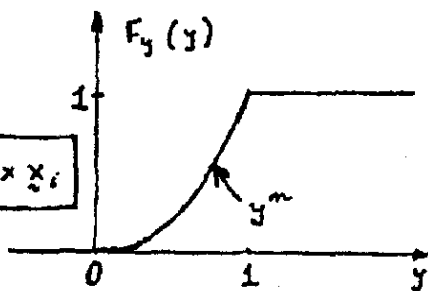
$$\Gamma_{\underline{n}}(z) = e^{az - a}$$

$$\phi_y(s) = e^{a\phi_x(s) - a}$$

(۷-۱۴)

$$y = \max x_i$$

$$\{y \leq y\} = \{x_1 \leq y, x_2 \leq y, \dots, x_n \leq y\}$$

از مستقل بودن x_i و نمودار بالا نتیجه می‌شود که:

$$\begin{aligned} F_y(y) &= P\{y \leq y\} = P\{x_1 \leq y\} \cdots P\{x_n \leq y\} \\ &= F_1(y) \cdots F_n(y) \end{aligned}$$

در جایی که $F_i(y) = y$ برای $0 \leq y \leq 1$ است.

۱۵-۷) متغیر تصادفی X در فضای صفحه S تعریف شده است. مجموعه

$$C = \{z < \underline{x} \leq z + dz, w < \underline{w} \leq w + dw\} \quad z > w$$

یک پیشامد در فضای صفحه S_n است که آزمایشات تکرار شده با احتمال زیر است:

$$P(C) = \int_{zw} f_{zw}(z, w) dz dw$$

توابع زیر را معرفی می‌کنیم:

$$D_1 = \{x \leq w\} \quad D_2 = \{w < x \leq w + dw\} \quad D_3 = \{w + dw < x \leq z\}$$

$$D_4 = \{z < x \leq z + dz\} \quad D_5 = \{z + dz < x\}$$

این پیشامدها افزایی از S و با احتمالات $p_i = P(D_i)$ را به صورت زیر معرفی می‌کنند:

$$F_x(w) \quad f_x(w)dw \quad F_x(z) - F_x(w+dw) \quad f_x(z)dz \quad 1 - F_x(z+dz)$$

پیشامد C اتفاق می‌افتد، اگر و فقط اگر کوچک‌ترین تابع متغیر تصادفی x_i در فاصله

$(w, w + dw)$ باشد، بزرگ‌ترین این فاصله $(z, z + dz)$ و متعاقباً بقیه در فاصله بین $w + dw$ و

z هستند. در این مورد اگر و فقط اگر D_1 اصلاً اتفاق نیفتد، D_2 یک مرتبه اتفاق می‌افتد و D_3 ،

$n-2$ دفعه، D_4 یک بار اتفاق می‌افتد و D_5 اصلاً رخ نمی‌دهد. با

$$k_1=0 \quad k_2=1 \quad k_3=n-2 \quad k_4=1 \quad k_5=0$$

از (۴-۱۰۲) نتیجه می‌شود که:

$$P(C) = \frac{n!}{(n-2)!} p_2 p_3^{n-2} p_4 = n(n-1) f_x(w) dw [f_x(z) - F_x(w+dw)]^{n-1} f_x(z) dz$$

برای $z > w$ و جاهای دیگر صفر است.

۱۶-۷) اگر z به صورت $N(\eta, 1)$ باشد، آن‌گاه:

$$E\{e^{sz}\} = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} e^{sz} e^{-(z-\eta)^2/2} dz$$

$$sz^2 - \frac{(z-\eta)^2}{2} = \left(s - \frac{1}{2}\right) \left(z - \frac{\eta}{1-2s}\right)^2 + \frac{\eta^2 s}{1-1s}$$

وقتی

$$\frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-a(z-b)^2} dz = \frac{1}{\sqrt{2a}}$$

از رابطه بالا نتیجه می‌شود که:

$$E\{e^{sz}\} = \frac{1}{\sqrt{2(1/2-s)}} \exp\left\{\frac{\eta^2 s}{1-2s}\right\}$$

$$\Phi_w(s) = \frac{1}{\sqrt{1-2s}} \exp\left\{\frac{\eta_1 s}{1-2s}\right\} \cdots \frac{1}{\sqrt{1-2s}} \exp\left\{\frac{\eta_n s}{1-2s}\right\}$$

۱۷-۷) می‌خواهیم نشان دهیم که متغیر تصادفی

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i \quad s^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

مستقل است. از آن جایی که s^2 یک تابع از متغیر تصادفی نرمال $x_i - \bar{x}$ است، کافی است نشان دهیم که هر یک از متغیرهای تصادفی مستقل از $\bar{x}$ هستند. برای ساده‌تر شدن مطلب فرض می‌کنیم

که $E\{x_i\} = 0$ است. بنابراین

$$E\{x_i \bar{x}\} = \frac{1}{n} E\{x_i^2\} = \frac{\sigma^2}{n} \quad E\{\bar{x} \bar{x}\} = \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n x_i^2 = \frac{\sigma^2}{n}$$

چون $E\{x_i x_j\} = 0$ برای $i \neq j$ می‌باشد. پس

$$E\{(x_i - \bar{x}) \bar{x}\} = 0$$

بنابراین، متغیر تصادفی $x_i - \bar{x}$ و $\bar{x}$ متعامد هستند، و از آن جایی که آن‌ها دارای توزیع مشترک نرمال هستند، پس مستقل می‌باشند.

۱۸-۷) وقتی

$$\eta_B = \alpha_0 + \alpha_1 \eta_1 + \alpha_2 \eta_2$$

[۷-۸۷] را ببینید] این به این معنی است که خطا در رابطه زیر صفر است.

$$\varepsilon = \eta - (\alpha_0 + \alpha_1 x_1 + \alpha_2 x_2) = (\eta - \eta_B) - [\alpha_1(x_1 - \eta_1) + \alpha_2(x_2 - \eta_2)]$$

به علاوه ε عمود بر x_1 است، در نتیجه عمود بر $x_1 - \eta_1$ می‌باشد.

۷-۱۹ از اصل تعامد:

$$\hat{E}(y | x_1, x_2) = a_1 x_1 + a_2 x_2 \quad y - (a_1 x_1 + a_2 x_2) \perp x_1, x_2$$

$$\hat{E}(y | x_1) = \lambda x_1 \quad y - \lambda x_1 \perp x_1$$

بنابراین

$$y - (a_1 x_1 + a_2 x_2) - (y - \lambda x_1) = a_1 x_1 + a_2 x_2 - \lambda x_1 \perp x_1$$

از این نتیجه می‌شود که:

$$\hat{E}(a_1 x_1 + a_2 x_2 | x_1) = \lambda x_1$$

$$\hat{E}(\hat{E}(y | x_1, x_2) | x_1) = \hat{E}(y | x_1)$$

۷-۲۰ پیشامد $\{x \leq x\}$ اتفاق می‌افتد، اگر حداقل یک نقطه در فاصله $(0, x)$ باشد، پیشامد

$\{y \leq y\}$ اتفاق می‌افتد، اگر همه نقاط در فاصله $(0, y)$ باشند:

$$A_x = \{\text{at least one point in } (0, x)\} = \{x \leq x\}$$

$$B_y = \{\text{no points in } (y, 1)\}$$

$$= \{\text{all points in } (0, y)\} = \{y \leq y\}$$

بنابراین برای $0 \leq x \leq 1$ و $0 \leq y \leq 1$ داریم:

$$F_x(x) = P(A_x) = 1 - P(\bar{A}_x) = 1 - (1 - x)^n$$

$$F_y(y) = P(B_y) = y^n$$

به علاوه:

$$\{x \leq x, y \leq y\} = A_{x,y}$$

$$A_{x,y} + \bar{A}_{x,y} = B_y$$

اگر $x \leq y$ باشد، آن‌گاه:

$$\bar{A}_{x,y} = \{\text{all points in } (x,y)\}$$

$$P(\bar{A}_{x,y}) = (y - x)^n$$

اگر $x > y$ باشد، آن‌گاه:

$$\bar{A}_{x,y} = \{\emptyset\}$$

پس:

$$F_{xy}(x,y) = P(A_{x,y}) = \begin{cases} y^n - (y-x)^n & x \leq y \\ y^n & x > y \end{cases}$$

۷-۲۱) فرض کنید که

$$E(x_{-1}) = 0, E(x_{-1}^2) = \sigma^2, E(x_{-1}^4) = \mu_4$$

اگر

$$\text{If } \underline{A} = \sum_{i=1}^n x_{-1}^2, \text{ then } E(\underline{A}) = n\sigma^2$$

$$E(\underline{A}^2) = \sum_{i,j=1}^n E\{x_{-1}^2 x_{-1}^2\} = n\mu_4 + (n^2 - n)\sigma^4$$

چون

$$E\{x_{-1}^2 x_{-1}^2\} = \begin{cases} \mu_4 & i = j \\ \sigma^4 & i \neq j \end{cases}$$

به علاوه

$$E(\bar{x}^{-2} \bar{x}_j^2) = \frac{1}{n^2} E\left\{\left(\sum_{i=1}^n x_i\right)^2 \bar{x}_j^2\right\} = \frac{1}{n^2} [\nu_4 + (n-1)\sigma^4]$$

$$E(\bar{x}^2 A) = \frac{1}{n} [\nu_4 + (n-1)\sigma^4]$$

$$E(\bar{x}^4) = \frac{1}{n^4} E\left\{\left(\sum_{i=1}^n x_i\right)^4\right\} = \frac{1}{n^4} [n\nu_4 + 3n(n-1)\sigma^4]$$

چون

$$E(x_i x_j x_k x_r) = \begin{cases} \nu_4 & i = j = k = r & [n \text{ such terms}] \\ \sigma^4 & i = j \neq k = r & [3n(n-1) \text{ such terms}] \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases}$$

واضح است که،

$$(n-1) \bar{v} = \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 = A - n\bar{x}^2, \quad E(\bar{v}) = \sigma^2$$

بنابراین

$$\begin{aligned} (n-1)^2 E(\bar{v}^2) &= E\{A^2\} - 2nE\{\bar{x}^2 A\} + n^2 E\{\bar{x}^4\} \\ &= n\nu_4 + (n^2 - n)\sigma^4 - 2[\nu_4 + (n-1)\sigma^4] + \frac{1}{n}[\nu_4 + 3(n-1)\sigma^4] \end{aligned}$$

از این نتیجه می‌شود:

$$E(\bar{v}^2) = \frac{\nu_4}{n} + \frac{n^2 - 2n + 3}{n(n-1)} \sigma^4 = \sigma^4 + \sigma^2 \bar{v}$$

نکته: اگر تابع متغیر تصادفی x_i برابر $N(0, \sigma^2)$ باشد، آن گاه $\mu_4 = 3\sigma^4$ است.

$$\sigma_{\bar{v}}^2 = \frac{1}{n} (3\sigma^4 - \frac{n-3}{n-1} \sigma^4) = \frac{2}{n-1} \sigma^4$$

۲۷-۷) از مسئله ۶-۲۹:

$$E\{|x_{2i} - x_{2i-1}|\} = \frac{2\sigma}{\sqrt{\pi}}$$

$$E\{|x_{2i} - x_{2i-1}|^2\} = 2\sigma^2$$

بنابراین

$$E\{|x_{2i} - x_{2i-1} \parallel x_{2j} - x_{2j-1}|\} = \begin{cases} 2\sigma^2 & i = j \\ 4\sigma^2/\pi & i \neq j \end{cases}$$

$$E(\underline{z}) = \frac{\sqrt{\pi}}{2n} \frac{2n\sigma}{\sqrt{\pi}} = \sigma$$

$$E(\underline{z}^2) = \frac{\pi}{4n^2} [2n\sigma^2 + \frac{4\sigma^2}{\pi} (n^2 - n)]$$

$$\sigma_z^2 = \frac{\pi}{2n} \sigma^2 + (1 - \frac{1}{n})\sigma^2 - \sigma^2 = \frac{\pi-2}{2n} \sigma^2$$

۲۳-۷) اگر

$$R^{-1} = \begin{bmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \vdots & & \vdots \\ a_{n1} & \dots & a_{nn} \end{bmatrix}$$

آن‌گاه:

$$\sum_j a_{ij} R_{ji} = 1$$

پس

$$\begin{aligned} E(\underline{X} R^{-1} \underline{X}^t) &= E\left(\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_i a_{ij} x_j\right) \\ &= \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n a_{ij} R_{ji} = \sum_{i=1}^n 1 = n \end{aligned}$$

۲۴-۷) چگالی $f_z(z)$ از مجموع $z = x_1 + \dots + x_n$ به سمت منحنی با واریانس $\rightarrow \infty$ $\delta_1^2 + \dots + \delta_n^2$ وقتی $n \rightarrow \infty$ میل می‌کند (در نظر می‌گیریم که $c > 0 > \delta_i$). بنابراین، $f_z(z)$ به سمت مقدار ثابت در طول 2π میل می‌کند. نتیجه مانند (۳۰-۵) و مسئله ۲۰-۵ می‌باشد.

۲۵-۷) وقتی $a_n - a \rightarrow 0$ ، نتیجه می‌گیریم که

$$\begin{aligned} E\{(x_n - a)^2\} &= E\{[(x_n - a_n) + (a_n - a)]^2\} \\ &= E\{(x_n - a_n)^2\} + 2(a_n - a)E\{x_n - a_n\} + (a_n - a)^2 \rightarrow 0 \end{aligned}$$

وقتی $n \rightarrow \infty$.

۲۶-۷) اگر $E\{x_n x_m\} \rightarrow a$ وقتی که $n, m \rightarrow \infty$ آن‌گاه نتیجه می‌شود که $\varepsilon > 0$ ، پس می‌توان n_0 پیدا کرد به طوری که

$$E\{x_n x_m\} = a + \theta(n, m) \quad |\theta| < \varepsilon \quad \text{if } n, m > 0$$

پس

$$\begin{aligned} E\{(x_n - x_m)^2\} &= E\{x_n^2\} + E\{x_m^2\} - 2E\{x_n x_m\} \\ &= a + \theta_1 + a + \theta_2 - 2(a + \theta_3) = \theta_1 + \theta_2 - 2\theta_3 \end{aligned}$$

و چون $|\theta_1 + \theta_2 - 2\theta_3| < 4\varepsilon$ به ازای تمام ε هست، از این نتیجه می‌شود که $E\{(x_n - x_m)^2\} \rightarrow 0$ وقتی که (کوشی) x_n به سمت حد میل می‌کند.

بالعکس اگر $x_n \rightarrow x$ از دید حداقل مربعات باشد، پس: $E\{(x_n - x_m)^2\} \rightarrow 0$ است. به علاوه

$$E\{x_n^2\} \rightarrow E\{x^2\} \quad E\{x_n x_m\} \rightarrow E\{x^2\}$$

چون (مسئله ۶-۵۱) را ببینید)

$$\begin{aligned} E^2\{x_n^2 - x^2\} &= E^2\{(x_n - x)(x_n + x)\} \\ &\leq E\{(x_n - x)^2\}E\{(x_n + x)^2\} + 0 \end{aligned}$$

$$E^2\{x(x_n - x)\} \leq E\{x^2\}E\{(x_n - x)^2\} + 0$$

به طور مشابه $E\{(x_n - x)(x_m - x)\} \rightarrow 0$ بنابراین

$$E\{x_{n-m} x_n\} + E\{x_n^2\} - E\{x_n x_n\} - E\{x_n x_n\} \rightarrow 0$$

از ترکیب روابط نتیجه می‌گیریم که $E\{(x_n x_m)\} \rightarrow E\{x^2\}$

(۲۷-۶)

$$E\{x_k\} = 0$$

$$E\{x_k^2\} = \sigma_k^2$$

$$E\left\{\left(\sum_{k=n_1}^{n_2} x_k\right)^2\right\} = \sum_{k=n_1}^{n_2} E\{x_k^2\}$$

اگر $\sum_{k=1}^{\infty} \delta_k^2 < \infty$ از این نتیجه می‌شود که $\varepsilon > 0$ است. بنابراین می‌توانیم n_0 را طوری پیدا کنیم

که $\sum_{k=n+1}^{n+m} \delta_k^2 < \varepsilon$ برای همه m ها و $n > n_0$ باشد. در نتیجه

$$E\{(y_{n+m} - y_n)^2\} = E\left\{\left(\sum_{k=n+1}^{n+m} x_k\right)^2\right\} = \sum_{k=n+1}^{n+m} \sigma_k^2 < \varepsilon$$

این نشان می‌دهد که (x_k) از دید حداقل مربعات همگراست. برای اثبات عکس این مطلب بحث به طور مشابه می‌باشد.

(۲۸-۷) اگر $f_1(x) = ce^{-cx}U(x)$ آن‌گاه

$$\phi_1(s) = \frac{c}{c-s}$$

$$\phi(s) = \phi_1(s) \cdots \phi_n(s) = \frac{c^n}{(c-s)^n}$$

بنابراین امثال (۲۹-۵) را ببینید)

$$f(x) = \frac{c^n x^{n-1}}{(n-1)!} e^{-cx} U(x)$$

(۲۹-۷) از مسئله ۷-۲۸ نتیجه می‌شود که $f(x)$ چگالی مجموع $x = x_1 + \dots + x_n$ می‌باشد. علاوه بر این،

$$E\{\bar{x}\} = \frac{n}{c} \quad \sigma_{\bar{x}}^2 = \frac{n}{c^2}$$

از قضیه حد مرکزی نتیجه می‌شود که برای n بزرگ چگالی به منحنی نرمال با میانگین n/c و واریانس n/c^2 میل می‌کند. (۳۰-۷)

$$E\{\bar{x}_1\} = 500 \quad \sigma_{\bar{x}_1}^2 = 50^2/3$$

$$\bar{x} = \bar{x}_1 + \bar{x}_2 + \bar{x}_3 + \bar{x}_4 \quad E\{\bar{x}\} = 2,000 \quad \sigma_{\bar{x}}^2 = 10^4/3$$

بنابراین، Z به طور تقریبی عبارتست از $N(2000; 10/\sqrt{3})$

$$P\{1900 \leq \bar{x} \leq 2100\} = 2 G\left(\frac{100\sqrt{3}}{100}\right) - 1 = 0.9169.$$

(۳۱-۷) تابع متغیر تصادفی x_i مستقل است با (مسئله ۵-۳۷ را ببینید)

$$f_1(x) = \frac{c_1}{\pi(c_1^2 + x^2)} \quad \phi_1(u) = e^{-c_1|u|}$$

در حقیقت چگالی $x = x_1 + \dots + x_n$ کوشی با پارامتر $c = c_1 + \dots + c_n$ است، چون

$$\int_{-\infty}^{\infty} x^\alpha f(x) dx = \frac{c_1}{\pi} \int_{-\infty}^{\infty} \frac{x^\alpha}{c_1^2 + x^2} dx = \infty \quad \alpha > 2$$

(۳۲-۷) در این مسئله $\delta_k^2 = E\{z^2\} = E\{x^2 + y^2\} = 2\delta^2$

$$f_{\bar{x}}(x) = f_x(x)f_y(y) = \frac{1}{2\pi\sigma^2} e^{-(x^2+y^2)/2\sigma^2} = \frac{1}{2\pi\sigma_1^2} e^{-|x|^2/\sigma_1^2}$$

$$\Phi_{\bar{x}}(\Omega) = \Phi_x(u)\Phi_y(v) = \exp\left\{-\frac{1}{2}\sigma^2(u^2+v^2)\right\} = \exp\left\{-\frac{1}{4}\sigma_1^2|\Omega|^2\right\}$$

(۱-۸) الف) از (۱۱-۸) با $\delta = 0.1$, $z_{.975} \approx 2$, $u = .975$, $\gamma = .95$ و $n = 9$ نتیجه می‌گیریم که:

$$c = \frac{z_u \sigma}{\sqrt{n}} = 0.066$$

(ب) از (۱۱-۸) با $c = 91.01 - 91 = 0.05 \text{ mm}$

$$z_u = \frac{c\sqrt{n}}{\sigma} = 1.5 \quad u = .933 \quad \gamma = .866$$

(۲-۸) الف) از (۱۱-۸) با $\delta = 1$ و $n = 4$:

$$\bar{x} \pm z_u \sigma / \sqrt{n} \approx 203 \pm 1 \text{ mm}$$

(ب) از (۱۲-۸) با $\delta = .05$:

$$c = \sigma / \sqrt{n\delta} = 2.236 \text{ mm}$$

(۳-۸) از (۴-۸) با $u = .95$, $\gamma = .9$:

$$\bar{x} \pm z_u \sigma / \sqrt{n} = 25,000 \pm 1,028 \text{ miles}$$

(۴-۸) می‌خواهیم n را طوری پیدا کنیم $P\{|\bar{x} - a| < 0.2\} = 0.95$ در جایی که $a = E\{\bar{x}\}$ است. از (۴-۸) این نتیجه می‌شود که $u = .975$ و $\delta = 0.1 \text{ mm}$ که:

$$\frac{z_u \sigma}{\sqrt{n}} \leq 0.2, \text{ hence, } n=1$$

(۵-۸) در این مسئله x با $E\{x\} = \theta$ و $\delta^2 = 4/3$ یکنواخت است. می‌توانیم از این مطلب استفاده کنیم به هر حال، تقریب نرمال برای $\bar{x}$ است چون $n = 100$ می‌باشد. با $\gamma = .95$ و (۱۱-۸) فاصله زیر به دست می‌آید:

$$\bar{x} \pm z_{.975} \sigma \sqrt{n} = 30 \pm 0.227$$

(۶-۸) باید نشان دهیم که اگر $f(x)$ یک چگالی یا یک حداکثر تنها باشد $P\{a < x < b\} = \eta$ آن‌گاه $b - a$ حداقل است اگر $f(a) = f(b)$ باشد. چگالی $x e^{-x} U(x)$ یک حالت خاص است. کافی

است که نشان دهیم $f(a) < f(b)$ یا $f(a) > f(b)$.

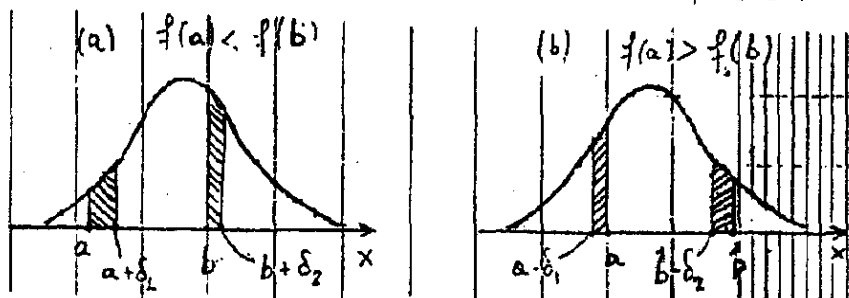
فرض اول در شکل (الف) این است که $f(a) < f(b)$. واضح است که $f(a) > 0$ و $f'(b) < 0$ ، بنابراین می‌توانیم دو ثابت $\delta_1 > 0$ و $\delta_2 > 0$ را پیدا کنیم طوری که

$$P\{a + \delta_1 < x < b + \delta_2\} = \gamma$$

$$f(a) < f(a+\delta_1) < f(b+\delta_2) < f(b)$$

از این نتیجه می‌شود که $\delta_1 > \delta_2$. بنابراین، طول فاصله جدید $(a + \delta_1, b + \delta_2)$ کوچک‌تر از $b - a$ است.

اگر $f(a) > f(b)$ باشد، فاصله $(a - \delta_1, b - \delta_2)$ را تشکیل می‌دهیم (شکل ۸-۶ ب) و به طور مشابه پیش می‌رویم.

مورد خاص: اگر $f(x) = xe^{-x}$ باشد، آن‌گاه (مسئله ۲-۹ را ببینید) $F(x) = 1 - e^{-x} - xe^{-x}$ پس

$$P(a < x < b) = e^{-a} + ae^{-a} - e^{-b} - be^{-b} = .95$$

و از آن جایی که $f(a) = f(b)$ می‌باشد، نتیجه می‌شود:

$$ae^{-a} = be^{-b} \quad e^{-a} - e^{-b} = .95$$

با حل این رابطه نتیجه می‌شود که:

$$a \approx 0.04 \quad b \approx 5.75.$$

راه حل ساده‌تر عددی نتیجه می‌دهد که اگر قرار دهیم:

$$0.025 = P(x \leq a) = F(a) \quad 0.025 = P(x > b) = 1 - F(b)$$

مانند (۵-۹). این نتیجه می‌دهد که سیستم

$$0.025 = 1 - e^{-a} - ae^{-a} \quad 0.025 = e^{-b} + be^{-b}$$

با حل آن نتیجه می‌گیریم که $a = 0.242$, $b = 5.572$. به هر حال طول $5.572 - 0.242 = 5.33$

از نتیجه فاصله بزرگ‌تر است از طول $4.75 - 0.04 = 4.71$ که طول بهینه است.

(۷-۸) با یک مسئله عمومی شروع می‌کنیم. n نمونه x_i از یک تابع متغیر تصادفی $N(\eta, 10)$ را در نظر می‌گیریم و می‌خواهیم مقدار x از x را در تجربه آینده متوسط x مشاهدات پیش‌گویی می

کنیم. اگر η معلوم شده باشد، یک مسئله پیش بینی معمولی داریم. اگر مجهول باشد، ابتدا باید آن را تخمین بزنیم. برای این کار متغیر تصادفی $w = x - \bar{x}$ را تشکیل می‌دهیم. این تابع احتمال $N(\eta, \delta_w)$ در جایی است که

$$\sigma_w^2 = \sigma_x^2 + \sigma_{\bar{x}}^2 = \sigma^2 + \sigma^2/n.$$

با $c = z_{0.975} \delta_w$ نتیجه می‌شود که:

$$P(|w| < c) = .95.$$

بنابراین:

$$P(x - c < x < x + c) = 0.95$$

برای $n = 20$ و $\delta = 10$ در رابطه بالا $\delta_w = 10.25$ و $c \cong 20.5$ نتیجه می‌شود. بنابراین می‌توانیم انتظار داشته باشیم که با ضریب اطمینان ۰.۹۵ که برآمدگی حداقل $80 - 20.5 = 59.5$ و حداکثر $80 + 20.5 = 100.5$ ساعت خواهد بود.

۸-۸) زمان رسیدن چهارمین بیمار عبارتنست از مجموع $x_1 + \dots + x_n$ از $n = 39$ تابع متغیر تصادفی با توزیع اطمینان است. تخمین خواهیم زد که میانگین $\eta = 1/\theta$ از x در جملات نمونه های میانگین $x = 240/39 = 6.15$ دقیقه با استفاده از دومتد است. تقریب اول این است که (n بزرگ) است و این بر پایه (۸-۱) می‌باشد.

تقریب نرمال: با $\lambda = \eta$ و $z_{0.975}/\sqrt{39} = 0.315$

$$P\left(\frac{x}{1.315} < \eta < \frac{x}{0.685}\right) = .95 \quad 4.68 < \eta < 8.98 \text{ minutes}$$

جواب دقیق: متغیرهای تصادفی x_i با چگالی مساوی و مستقل دارای توزیع نمایی است. از این و از (۷-۵۲) نتیجه می‌شود که مجموع

$$\tilde{y} = \tilde{x}_1 + \dots + \tilde{x}_n = n\tilde{x}$$

دارای توزیع ارلنگ است.

$$f_y(y) = \frac{\theta^n}{(n-1)!} y^{n-1} e^{-\theta y} U(y)$$

$$f_y(s) = \frac{\theta^n}{(s-s)^n}$$

و متغیر تصادفی $z = 2n\theta \bar{y} = 2n\theta \bar{x}$ دارای توزیع $x^2(2n)$ می‌باشد:

$$f_n(z) = \frac{1}{2\theta} f_y\left(\frac{z}{2\theta}\right) U(z) = \frac{z^{n-1}}{2^n(n-1)!} e^{-z/2\theta} U(z)$$

بنابراین:

$$P\left\{ \chi^2_{\delta/2}(2n) < \frac{2n\bar{x}}{\eta} < \chi^2_{1-\delta/2}(2n) \right\} = \gamma = 1-\delta$$

وقتی

$$\chi^2_{.025}(78) = 54.6, \quad \chi^2_{.975}(78) = 104.4,$$

و $2n\bar{x} = 480$ باشد این فاصله زیر را نتیجه می‌دهد:

$$4.60 < \eta < 8.79 \text{ minutes}$$

از (۹-۸) با $\bar{x} = 2,550/200 = 12.75$ و $n = 200$ و $z_u \cong 2$ نتیجه می‌شود که:

$$\lambda^2 - 25.52\lambda + 12.75^2 = 0 \quad \lambda_1 = 12.255 < \lambda < 13.265 = \lambda_2$$

از (۱۰-۸) با $\bar{x} = 2,080/4000 = 0.52$ و $n = 4,000$ و $z_u \cong 2.326$ داریم:

$$p_{12} \cong \bar{x} \pm z_u \sqrt{\frac{\bar{x}(1-\bar{x})}{n}} = .52 \pm .018$$

بنابراین: $.502 < p < .538$ از (۱۱-۸) الف) در این مسئله $\bar{x} = 0.40$ و $n = 900$ و $z_u \cong 2$ است. از (۲۱-۸): حاشیه خطا

$$\pm 100 z_u \sqrt{\frac{\bar{x}(1-\bar{x})}{n}} = \pm 3.27\%$$

ب) باید z_u را پیدا کنیم. از (۲۱-۹) و جدول الف:

$$100z_u \sqrt{\frac{\bar{x}(1-\bar{x})}{n}} = 2 \quad z_u = 1.225 \quad u = .89$$

این ضریب اطمینان $\gamma = 2u - 1 = .78$ را نتیجه می‌دهد.از (۱۲-۸) با $\bar{x} = 0.29$ و $z_u = 2$:

$$z_u \sqrt{\frac{\bar{x}(1-\bar{x})}{n}} = 0.04 \quad n > \frac{\bar{x}(1-\bar{x})}{.04^2} z_u^2 = 515$$

از (۱۳-۸) مسئله این است که n را پیدا کنیم طوری که $[.20 - .8]$ را ببینید $\leq .02$ برای همه p ها باشد. وقتی $z_u \cong 2$ و $p(1-p) \leq 1/4$ این موردی است که اگر:

$$z_u \sqrt{1/4n} \leq .02 \quad n \geq 2,500$$

از (۱۴-۸) با $k = 1$ (۳۶-۸)

$$f(p) = \begin{cases} 5 & .4 < p < .6 \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases} \quad P(k=1) = 5 \int_{.4}^{.6} p dp = .5 = \frac{1}{2}$$

$$f_p(p|1) = \begin{cases} 10p & .4 < p < .6 \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases} \quad \hat{p} = 10 \int_{.4}^{.6} p^2 dp = .5067$$

۱۵-۸ از مسئله ۸-۸:

$$f_{\bar{x}}(\bar{x}|\theta) = \frac{(\theta n)^n}{(n-1)!} x^{n-1} e^{-n\theta \bar{x}}$$

از (۳۲-۸):

$$f_{\theta}(\theta | \bar{x}) = \frac{(c+n\bar{x})^{n+1}}{n!} \theta^n e^{-(c+n\bar{x})\theta}$$

از (۳۱-۸):

$$\hat{\theta} = \frac{(c+n\bar{x})^{n+1}}{n!} \int_0^{\infty} \theta^{n+1} e^{-(c+n\bar{x})\theta} d\theta \frac{n+1}{c+n\bar{x}}$$

۱۶-۸) مجموع $n\bar{x}$ یک متغیر تصادفی پواسون با متوسط $n\theta$ (مسئله ۸-۸ را ببینید) است. در زمینه تخمین باینری، این تخمین را می دهد که:

$$f_{\bar{x}}(\bar{x}|\theta) = e^{-n\theta} \frac{(n\theta)^k}{k!} \quad k = n\bar{x} = 0, 1, \dots$$

با جایگذاری در (۳۲-۸)، نتیجه می گیریم که [(۴-۷۶) را ببینید]:

$$f_{\theta}(\theta | \bar{x}) = \frac{(n+c)^{n\bar{x}+b+1}}{\Gamma(n\bar{x}+b+a)} \theta^{n\bar{x}+b} e^{-(n+c)\theta}$$

و از (۳۱-۸) خواهیم داشت:

$$\hat{\theta} = \frac{(n+c)^{n\bar{x}+b+1}}{\Gamma(n\bar{x}+b+1)} \frac{\Gamma(n\bar{x}+b+2)}{(n+c)^{n\bar{x}+b+2}} = \frac{n\bar{x}+b+1}{n+c} \xrightarrow{n \rightarrow \infty} \bar{x}$$

۱۷-۸) از (۱۷-۸) با $t_{0.95}(9) = 2.26$ داریم:

$$\bar{x} \pm \frac{t_{\alpha/2}}{\sqrt{n}} = 90 \pm 3.57 \quad 86.43 < \eta < 93.57$$

از (۲۴-۸) با $X^2_{.975}(9) = 19.02$, $X^2_{.025}(9) = 2.70$ داریم:

$$\frac{9 \times 5^2}{19.02} = 11.83 < \sigma^2 < \frac{9 \times 5^2}{2.70} = 83.33 \quad 3.44 < \sigma < 9.13$$

۱۸-۹) تابع متغیر تصادفی x_i/δ عبارتست از $N(0,1)$ بنابراین مجموع $z = (x_1^2 + \dots + x_{10}^2)/\delta^2$ دارای توزیع $X^2(10)$ می‌باشد. از این نتیجه می‌گیریم که:

$$P(\chi^2_{.025}(10) < z < \chi^2_{.975}(10)) = .95$$

$$\chi^2_{.025}(10) = 3.25 < \frac{4}{\sigma^2} < \chi^2_{.975}(10) = 20.48$$

$$0.442 < \sigma < 1.109$$

۱۹-۸) از (۲۳-۸) با $X^2_{.025}(4) = 0.48$, $X^2_{.975}(4) = 11.14$ و $n = 4$ خواهیم داشت:

$$n\hat{v} = .1^2 + .15^2 + .05^2 + .04^2 = .0366$$

$$\frac{.0366}{.048} > \sigma^2 > \frac{.0366}{11.14} \quad 0.276 > \sigma > 0.057$$

۲۰-۸) در این مسئله $n = 3$, $x_1 + x_2 + x_3 = 9.8$ می‌باشد پس:

$$f(x, c) \sim c^4 x^3 e^{-cx} \quad f(X, c) = c^{4n} (x_1 \dots x_n)^{3n} e^{-cn\bar{x}}$$

$$\frac{\partial f(X, c)}{\partial c} = \left(\frac{4n}{c} - n\bar{x} \right) f(X, c) = 0 \quad \hat{c} = \frac{4}{\bar{x}} = 1.224$$

۲۱-۸) چگالی مشترک

$$f(X, c) = c^n e^{-cn(x-x_0)} \quad x_i > x_0$$

حداکثر فاصله داخلی را داراست اگر:

$$\frac{\partial f(X, c)}{\partial c} = 0 \quad \hat{c} = \frac{1}{\bar{x} - x_0}$$

۲۴-۸) احتمال

$$p = 1 - F_x(200) = e^{-200c}$$

از یک پیشامد $\{x > 200\}$ تابع یکنوا کاهشی c است. برای پیدا کردن تخمین حداکثر احتمال $\hat{c}$ از c کفایت تخمین حداکثر احتمال $\hat{p}$ از p را بیابیم. از مثال ۲۸-۸ نتیجه می‌شود که $k = 62$ و

$n = 80$ پس:

$$\hat{p} = \frac{62}{80} = .775$$

پس:

$$\hat{c} = -\frac{1}{200} \ln \hat{p} = 0.0013$$

۲۳-۸ نمونه‌های X عبارت از X_i های صحیح می‌باشند و چگالی مشترک تابع متغیرهای احتمال X_i

برابر است با:

$$f(X, \theta) = e^{-n\theta} \prod \frac{\theta^{x_i}}{x_i!} = e^{-n\theta} \frac{\theta^{n\bar{X}}}{n! \bar{X}!}$$

بنابراین، $f(X, \theta)$ حداکثر است اگر $-n + n\bar{X}/\theta = 0$ باشد. این نتیجه می‌دهد که $\hat{\theta} = \bar{x}$ است.

۲۴-۸ اگر $L = \ln f(x, \theta)$ باشد، آن‌گاه:

$$\frac{\partial L}{\partial \theta} = \frac{1}{f} \frac{\partial f}{\partial \theta} \quad \frac{\partial^2 L}{\partial \theta^2} = \frac{1}{f} \frac{\partial^2 f}{\partial \theta^2} - \frac{1}{f^2} \left(\frac{\partial f}{\partial \theta} \right)^2 \quad \frac{\partial^2 L}{\partial \theta^2} + \left(\frac{\partial L}{\partial \theta} \right)^2 = \frac{1}{f} \frac{\partial^2 f}{\partial \theta^2}$$

اما:

$$E \left\{ \frac{1}{f} \frac{\partial^2 f}{\partial \theta^2} \right\} = \int_{\mathbb{R}} \frac{1}{f} \frac{\partial^2 f}{\partial \theta^2} f dX = 0 \quad \text{hence} \quad E \left\{ \frac{\partial^2 L}{\partial \theta^2} + \left(\frac{\partial L}{\partial \theta} \right)^2 \right\} = 0$$

۲۵-۸ الف) از (۳۰۷-۸): ناحیه بحرانی

$$x > c = \eta_0 + z_{1-\alpha} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} = 8 + 2.326 \times \frac{2}{8} = 8.58$$

$$\text{پس } \eta_0 = \frac{8.7 - 8}{2.18} = 2.8 \quad \text{اگر } \eta = 8.7 \text{ باشد، آن‌گاه}$$

$$\beta(\eta) = G(2.36 - 2.8) = .32$$

ب) فرض می‌کنیم $\beta(8.7) = .05$ ، $\alpha = .01$ ، باشد، می‌خواهیم n و c را پیدا کنیم.

$$G(z_{1-\alpha} - \eta_0) = \beta \quad z_{1-\alpha} - \eta_0 = z_\beta$$

$$\eta_0 = z_{.99} - z_{.05} = 4.97 = \frac{8.7 - 8}{2/\sqrt{n}}$$

$$n = 129 \quad c = 8 + \frac{2}{\sqrt{129}} z_{.99} = 8.41$$

۸-۲۶) هدف امتحان کردن حدس پوچ مرکب $\eta > \eta_0 = 28$ در برابر حدس $\eta < \eta_0$ است. ابتدا حدس پوچ ساده $\eta = \eta_0 = 28$ را در نظر بگیرید. در این مورد از (۸-۳۰۱) با مفروضات زیر استفاده می‌کنیم:

$$q = \frac{\bar{x} - \eta_0}{s/\sqrt{n}} \quad \bar{x} = \frac{1}{17} \sum x_i = 27.67 \quad s^2 = \frac{1}{16} \sum (x_i - \bar{x})^2 = 17.6$$

نتیجه می‌شود که $s = 4.2$ و $q = -0.33$ است. بنابراین

$$q_u = t_u(n-1) = t_{0.05}(16) = -1.95 < -0.33$$

نتیجه می‌گیریم که شواهد باعث رد حدس $\eta = 28$ نمی‌شود. نتایج تابع مشخصه عملیاتی $\beta_0(\eta)$ از (۹-۶۰) قابل تعیین است. اگر $\eta_0 > 28$ باشد، آنگاه مقادیر متناظر از q بزرگ‌تر از -0.33 می‌باشد. از این نتیجه می‌شود، که شواهد حدس η_0 برای هر $\eta_0 > 28$ و پشتیبانی نمی‌کند. توجه می‌کنیم که به هر حال تابع مشخصه عملیاتی متناظر تابع $\beta(\eta)$ کوچک‌تر است از تابع $\beta_0(\eta)$ به دست آمده از (۸-۳۰۱) با $\eta_0 = 28$.

۸-۲۷) از (۸-۲۹۷) با فرض $q_u = t_u(n-1)$ و ناحیه بحرانی

$$|\bar{x} - \eta_0| > t_{1-\alpha/2}(n-1)s/\sqrt{n}$$

نتیجه می‌شود که:

۱. $\alpha = .1$

$$t_{.95}(63) = 1.67 \quad |\bar{x} - 8| > 1.67 \times 1.5/8 = 0.313$$

وقتی $\bar{X} = 7.7$ در فاصله 8 ± 0.317 باشد H_0 را می‌پذیریم.

۲. $\alpha = .01$

$$t_{.995}(63) = 2.62 \quad |\bar{x} - 8| > 2.62 \times 1.5/8 = 0.49$$

وقتی $\bar{X} = 7.7$ خارج ناصله 8 ± 0.49 باشد H_0 را رد می‌کنیم.

۸-۲۸) فرض می‌کنیم که تابع متغیر تصادفی x و y نرمال و مستقل هستند. اختلاف نمونه‌ها با میانگین آن‌ها به صورت $w = x - y$ تشکیل می‌شود:

$$\bar{x} = \frac{1}{16} \sum_{i=1}^{16} x_i \quad \bar{y} = \frac{1}{26} \sum_{i=1}^{26} y_i$$

و برای امتحان آن از نسبت آماری آن‌ها استفاده می‌کنیم:

$$\hat{q} = \frac{w}{\hat{\sigma}_w} \quad \sigma_w^2 = \frac{\sigma_x^2}{16} + \frac{\sigma_y^2}{26}$$

متغیر تصادفی q نرمال با $\delta_q = 1$ و تحت حدس H_0 و $E(q) = 0$ است. می‌توانیم از (۳۰۷-۸) استفاده کنیم چون $q_w = z_w$ است. برای یافتن q باید δ_w را مشخص کنیم. وقتی δ_y و δ_x مشخص نشده‌اند، باید از تقریب $\delta_x \cong s_x = 1.1$ و $\delta_y \cong s_y = 0.9$ استفاده کنیم. این نتیجه می‌دهد که:

$$\sigma_w^2 \cong \frac{1.1^2}{16} + \frac{0.9^2}{26} = 0.107 \quad q = \frac{x-y}{\hat{\sigma}_w} = \frac{0.4}{0.327} = 1.223$$

وقتی $z_{0.95} = 1.645 > 1.223$ باشد H_0 را می‌پذیریم.

(۲۹-۸) الف) در این مسئله $n = 64, k = 22, p_0 = q_0 = 0.5$ می‌باشد پس:

$$q = \frac{k - np_0}{\sqrt{np_0q_0}} = 2.5 \quad z_{\alpha/2} = -z_{1-\alpha/2} \cong -2$$

از آنجایی که 2.5 خارج فاصله (2, -2.5) است می‌توانیم حدس سکه را عادلانه تخمین بزنیم (۳۱۳-۸) را ببینید.]

(ب) از (۳۱۳-۸) با فرض $n = 16, p_0 = q_0 = 0.5$

$$\frac{k_1 - np_0}{\sqrt{np_0q_0}} = z_{\alpha/2} \quad \frac{k_2 - np_0}{\sqrt{np_0q_0}} = -z_{\alpha/2}$$

این نتیجه می‌دهد که $k_1 = 8 - 2 \times 2 = 4, k_2 = 8 + 2 \times 2 = 12$

(۳۰-۸) باید از آزمون آماری استفاده کنیم در جمع:

$$\hat{q} = \frac{x_1}{n_1} + \dots + \frac{x_m}{n_m} \quad n = 22$$

ناحیه بحرانی از آزمون با $q < q_\alpha$ با $q = x_1 + \dots + x_n = 90$ (۳۰۱-۸) را ببینید] است. متغیر تصادفی q توزیع پواسون با پارامتر $n\lambda$ است. تحت حدس H_0 و $\lambda = \lambda_0 = 5$ بنابراین $\eta_q = n\lambda_0 = 110 = \delta_q^2$ برای به دست آوردن q_α باید از تقریب نرمال استفاده کنیم. با فرض $\alpha = 0.05$ نتیجه می‌گیریم که:

$$q_\alpha = n\lambda_0 + z_\alpha \sqrt{n\lambda_0} = 90 - 17.25 = 72.75$$

وقتی $90 > 72.75$ باشد، حدس $\lambda = 5$ را می‌پذیریم.

۳۲-۸ از (۹-۷۵) با فرض $n = 102$ و $p_{01} = 1/6$ داریم:

$$q = \sum_{i=1}^6 \frac{(k_i - 17)^2}{17} = 2 \quad \chi^2_{95}(5) \approx 11$$

از آنجایی که $2 < 11$ می باشد، حدس پرتاب عادلانه تاس را می پذیریم.

۳۳-۸ توزیع صحیح و یکنواخت از ۰ تا ۹ به این معنی است آن ها دارای احتمال وقوع یکسان هستند. با فرض $m = 10$ و $p_{01} = .1$ و $n \approx 1,000$ با توجه به (۸-۳۲۵) نتیجه می شود که:

$$q = \sum_{j=0}^9 \frac{(n_j - 100)^2}{100} = 17.76 \quad \chi^2_{95}(9) = 16.92$$

از آن جایی که $17.76 > 16.92$ می باشد، ما حدس یکنواخت را رد می کنیم.

در این مسئله:

$$f(x, \theta) = e^{-\theta} \frac{\theta^x}{x!} \quad f(X, \theta) = \frac{e^{-n\theta} \theta^{n\bar{x}}}{x_1! \cdots x_n!}$$

برای $f(X, \theta)$ حداکثر $\theta = \theta_m = \bar{X}$ است. و از آنجایی که $\theta_{m0} = \theta_0$ می باشد، نتیجه می گیریم که:

$$\lambda(X) = \frac{e^{-n\theta_0} \theta_0^{n\bar{x}}}{e^{-n\bar{x}} \bar{x}^{n\bar{x}}} \quad w = -2 \ln \lambda = 2n(\theta_0 - \bar{x}) + \bar{x} \ln(\bar{x}/\theta_0)$$

با فرض $n = 50, \theta_0 = 20$ و $\bar{X} = 1,058/50 = 21.16$ نتیجه می شود که $w = 3$ می باشد. از

آنجایی که $m_0 = 1, m = 1$ و $X^2_{95}(1) = 3.84 > 3$ می باشد H_0 را می پذیریم.

۳۴-۸ تابع متغیرهای تصادفی زیر را تشکیل می دهیم:

$$\tilde{z} = \sum_{i=1}^m \left(\frac{x_i - \eta_x}{\sigma_x} \right)^2 \quad \tilde{w} = \sum_{i=1}^n \left(\frac{y_i - \eta_y}{\sigma_y} \right)^2$$

این تابع متغیرهای تصادفی به ترتیب $X^2(m)$ و $X^2(n)$ هستند. اگر $\delta_x = \delta_y$ باشد، آن گاه:

$$\underline{q} = \frac{z/m}{\tilde{w}/n}$$

بنابراین (مسئله ۶-۲۳ را ببینید)، q دارای توزیع اسنی دکور می باشد. برای امتحان حدس $\delta_x = \delta_y$

از (۸-۲۹۷) استفاده می کنیم وقتی که $q_y = F_y(m, n)$ باشد صدک های u در جدول آمده توزیع

می‌باشد.

$$\text{Accept } H_0 \text{ iff } F_{\alpha/2}(m,n) < q < F_{1-\alpha/2}(m,n).$$

۳۵-۸ اگر X دارای توزیع دانش آموزی t است پس، $f(-x) = f(x)$ می‌باشد، بنابراین (مسئله ۶-۷۵ را ببینید):

$$E(\underline{x}) = 0 \quad \sigma_x^2 = E(\underline{x}^2) = \frac{n}{n-2}$$

۳۶-۸ الف) فرض کنید که احتمال $P(A)$ که بازیکن A در یک ست برنده شود برابر $p = 1 - q$ است. او مسابقه را در پنج ست اول می‌برد اگر او دو بازی از چهار ست اول و ست پنجم برنده شود. بنابراین، احتمال $p_5(A)$ که او در ست پنجم برنده شود برابر با $6p^3q^2$ است. به طور مشابه، احتمال $p_5(B)$ که بازیکن B در ست پنجم برنده شود برابر $6p^2q^3$ است. پس:

$$p_5 = p_5(A) + p_5(B) = 6p^3q^2 + 6p^2q^3 = 6p^2q^2$$

احتمال آنست که مسابقه در پنج ست آخر باشد. اگر $p = q = 1/2$ باشد، آن گاه $p_5 = 3/8$ است. ب) فرض کنید که الان $P(A) = p$ یک متغیر تصادفی با چگالی $f(p)$ است. در این مورد:

$$p_5 = 6p^2(1-p^2)$$

یک متغیر تصادفی است. امیدواریم که بتوانیم بهترین تخمین باینری را پیدا کنیم. استفاده از معیار میانگین مربع خواهیم داشت:

$$\hat{p}_5 = E(p_5) = \int_0^1 6p^2(1-p^2)f(p)dp$$

اگر $f(p) = 1$ باشد، آن گاه $\hat{p}_5 = 1/5$ خواهد بود.

۳۷-۸ توابع زیر داده شده‌اند:

$$f_v(v) \sim e^{-v^2/2\sigma^2} \quad f_\theta(\theta) \sim e^{-(\theta-\theta_0)^2/2\sigma_0^2}$$

برای نشان دادن:

$$f_\theta(\theta|x) \sim e^{-(\theta-\theta_1)^2/2\sigma_1^2}$$

در جایی که:

$$\frac{1}{\sigma_1^2} = \frac{1}{\sigma_0^2} + \frac{n}{\sigma^2} \quad \theta_1 = \frac{\sigma_1^2}{\sigma_0^2} \theta_0 + \frac{n\sigma_1^2}{\sigma^2} \bar{x}$$

اثبات

$$f_x(x|\theta) = f_v(x-\theta) = \exp \left\{ -\frac{(x-\theta)^2}{2\sigma^2} \right\}$$

$$f(X|\theta) = \exp \left\{ -\frac{1}{2\sigma^2} \sum (x_i - \theta)^2 \right\}$$

وقتی

$$\sum (x_i - \theta)^2 = \sum (x_i - \bar{x})^2 + n(\bar{x} - \theta)^2,$$

از (۳۲-۸) با حذف عواملی که به θ وابسته اند نتیجه می گیریم که:

$$f(\theta|X) = \exp \left\{ -\frac{1}{2} \left[\frac{(\theta - \theta_0)^2}{\sigma_0^2} + \frac{n(\bar{x} - \theta)^2}{\sigma^2} \right] \right\}$$

کروشه بالا برابر است با:

$$\left(\frac{1}{\sigma_0^2} + \frac{n}{\sigma^2} \right) \theta^2 - 2 \left(\frac{\theta_0}{\sigma_0^2} + \frac{n\bar{x}}{\sigma^2} \right) \theta + \dots = \frac{1}{\sigma_1^2} (\theta^2 - 2\theta\theta_1) + \dots$$

و (۱) نتیجه می شود.

از (۳۸-۸) تابع حداکثر احتمال از X برابر است با:

$$f(X, \theta) = \frac{1}{(\sqrt{2\pi\theta})^n} \exp \left\{ -\frac{1}{2\theta} \sum (x_i - \eta)^2 \right\}$$

که در آن $\theta = \sigma^2$ پارامتر مجهول است. بنابراین

$$L(X, \theta) = -\frac{n}{2} \ln(2\pi\theta) - \frac{1}{2\theta} \sum (x_i - \eta)^2$$

$$\frac{\partial L(X, \theta)}{\partial \theta} = -\frac{n}{2\theta} + \frac{1}{2\theta^2} \sum (x_i - \eta)^2 = 0 \quad \hat{\theta} = \frac{1}{n} \sum (x_i - \eta)^2$$

از (۳۹-۸) تخمین گرهای $\hat{\theta}_1$ و $\hat{\theta}_2$ دارای واریانس های یکسان هستند، در غیراین صورت یکی از آنها

بهترین است. بنابراین

$$E(\hat{\theta}_1) = E(\hat{\theta}_2) = \theta \quad \text{var } \hat{\theta}_1 = \text{var } \hat{\theta}_2 = \sigma^2$$

اگر

$$\hat{\theta} = \frac{1}{2} (\hat{\theta}_1 + \hat{\theta}_2),$$

آن‌گاه

$$E(\hat{\theta}) = \theta \quad \sigma_{\hat{\theta}}^2 = \frac{1}{2} (\sigma^2 + \sigma^2 + 2r\sigma^2) = \frac{1}{2} (1+r)\sigma^2$$

در جایی که δ همبستگی ضریب $\hat{\theta}_1$ و $\hat{\theta}_2$ است. اگر $r < 1$ باشد، آن‌گاه $\delta_{\theta} < \delta$ است و این غیرممکن است. بنابراین $r = 1$ و $\hat{\theta}_1 = \hat{\theta}_2$ است (مسئله ۶-۵۳ را ببینید).

(۴۰-۸)

$$k_1 + k_2 - np_1 - np_2 = n - n(p_1 + p_2) = 0;$$

بنابراین

$$|k_1 - np_1| = |k_2 - np_2|$$

$$\frac{(k_1 - np_1)^2}{np_1} + \frac{(k_2 - np_2)^2}{np_2} = (k_1 - np_1)^2 \left[\frac{1}{np_1} + \frac{1}{np_2} \right] = \frac{(k_1 - np_1)^2}{np_1 p_2}$$

(۴۱-۸) رابطه زیر داده شده است:

$$E\{T(X)\} = \int_{-\infty}^{\infty} T(X) f(X; \theta) dx = \psi(\theta),$$

بنابراین بعد از تعریق کردن و استفاده از (۸۱-۸) خواهیم داشت:

$$\int_{-\infty}^{\infty} T(X) \frac{\partial f(X; \theta)}{\partial \theta} dx = \psi'(\theta)$$

همچنین با استفاده از (۸۰-۸)

$$\int_{-\infty}^{\infty} \psi(\theta) \frac{\partial f(X; \theta)}{\partial \theta} dx = 0,$$

و از دو رابطه بالا نتیجه می‌دهد که

$$\int_{-\infty}^{\infty} [T(X) - \psi(\theta)] \frac{\partial f(X; \theta)}{\partial \theta} dx = \psi'(\theta)$$

$$\frac{\partial f(X; \theta)}{\partial \theta} = \frac{1}{f(X; \theta)} \frac{\partial \log f(X; \theta)}{\partial \theta}$$

بنابراین (۳-۲۳-۸) به صورت زیر ساده می‌شود:

$$\int_{-\infty}^{\infty} \left[\{T(X) - \psi(\theta)\} \sqrt{f(X; \theta)} \right] \left[\sqrt{f(X; \theta)} \frac{\partial \log f(X; \theta)}{\partial \theta} \right] dx = \psi'(\theta)$$

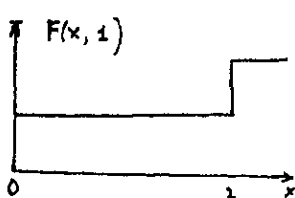
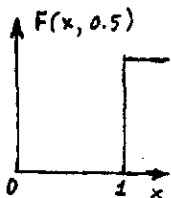
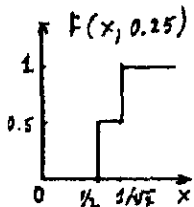
با استفاده از نامساوی کوشی - شوارتز مانند متن (۸-۸۹) - (۸-۹۲) نتیجه می‌شود که

$$E \left[\{T(X) - \psi(\theta)\}^2 \right] \geq \frac{[\psi'(\theta)]^2}{E \left\{ \left(\frac{\partial \log f(X; \theta)}{\partial \theta} \right)^2 \right\}}$$

(1-9)

$$(a) E\{x(t)\} = t + 0.5 \sin \pi t \quad \left\{ \begin{array}{l} 1/\sqrt{2} \quad t = 0.25 \\ 1 \quad t = 0.5 \\ 0 \quad t = 1 \end{array} \right. \quad \left\{ \begin{array}{l} 0.5 \\ 1 \\ 2 \end{array} \right.$$

$$x(t, \text{heads}) = \sin \pi t \quad x(t, \text{tails}) = 2t$$

(7-9)

$$x(t) = e^{at}$$

$$n(t) = \int_{-\infty}^{\infty} e^{at} f_a(a) da$$

$$R(t_1, t_2) = \int_{-\infty}^{\infty} e^{at_1} e^{at_2} f_a(a) da$$

از (5-16) با فرض

$$x = g(a) = e^{ta} \quad g'(a) = t e^{ta} = tx$$

نتیجه می شود:

$$f(x, t) = \frac{1}{x|t|} f_a\left(\frac{1}{t} \ln x\right) U(x)$$

(9-3) همان گونه که می دانیم، $E\{x(t)\} = \lambda t$ و $\text{var } x(t) = \lambda^2 t^2$ (9-18) را ببینید. اما با حدس $E\{x(9)\} = 6$ می باشد بنابراین $\lambda = 2/3$.

(الف)

$$E\{x(8)\} = 24 \quad \text{var } x^2(t) = 24^2$$

(ب) متغیر تصادفی $x(2)$ یک توزیع پواسون با پارامتر $2\lambda = 6$ می باشد. بنابراین

$$P\{\underline{x}(2) \leq 3\} = e^{-2\lambda} \sum_{k=0}^3 \frac{(2\lambda)^k}{k!}$$

ج) متغیر تصادفی $z = x(2)$ و $w = x(4) - x(2)$ مستقل و توزیع پواسون با پارامتر 2λ هستند. بنابراین:

$$P\{\underline{z} = k\} = e^{-2\lambda} \frac{(2\lambda)^k}{k!} \quad P\{\underline{z} = k, \underline{w} = m\} = e^{-4\lambda} \frac{(2\lambda)^k}{k!} \frac{(2\lambda)^m}{m!}$$

$$P\{\underline{x}(4) \leq 5 \mid \underline{x}(2) \leq 3\} = \frac{P\{z \leq 3, w \leq 5-z\}}{P\{z \leq 3\}} \quad P\{\underline{z} \leq 3\} = \sum_{k=0}^3 p\{\underline{z} = k\}$$

$$P\{\underline{z} \leq 3, \underline{w} \leq 5 - \underline{z}\} = \sum_{k=0}^3 \sum_{m=0}^{5-k} P\{\underline{z} = k, \underline{w} = m\}$$

(۴-۹)

$$\underline{x}(t) = U(t - c) \quad \underline{y}(t) = \delta(t - c) = \underline{x}'(t)$$

برای t_1 یا $t_2 < 0$ داریم $R(t_1, t_2) = 0$ و برای $t_2 > T$ داریم $R(t_1, t_2) = 1$ همچنین:

$$R_x(t_1, t_2) = \frac{1}{T} \min(t_1, t_2) \quad \frac{\partial R_x}{\partial t_1} = \frac{1}{T} U(t_1 - t_2) \quad - \frac{\partial^2 R_x}{\partial t_1 \partial t_2} = \frac{1}{T} \delta(t_1 - t_2)$$

از این رابطه و از (۹-۱۰) نتیجه می شود که:

$$TR_y(t_1 - t_2) = \delta(t_1 - t_2)$$

برای $0 < t_1$ و $t_2 < T$ و جاهای دیگر صفر است.

(۹-۵) $\alpha - bt = 0$ است، اگر و فقط اگر $t = t_1 = a/b$ باشد. با جای گذاری $\delta_1 = \delta_2 = \delta$

در $r = 0$ (۶-۶) نتیجه می گیریم:

$$P\{0 < t_1 < T\} = \frac{1}{2} + \frac{1}{\pi} \arctan T - \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{\pi} \arctan 0 \right)$$

(۶-۹) معادله

$$\underline{w}''(t) = \underline{v}(t)U(t)$$

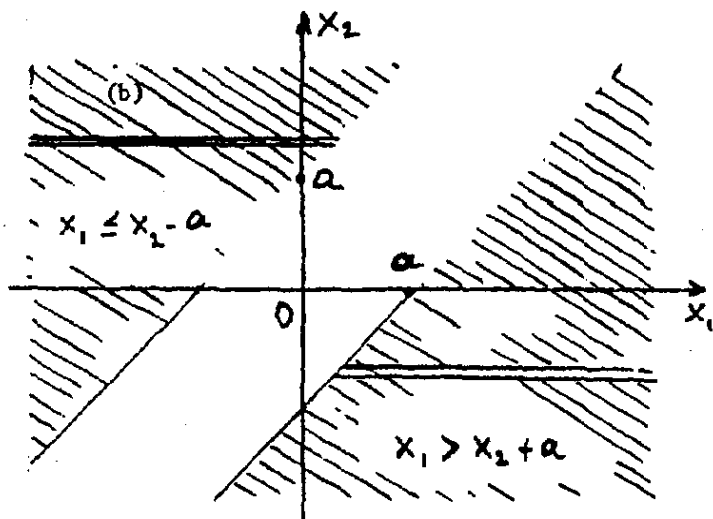
$$\underline{w}(0) = \underline{w}'(0) = 0$$

سیستمی با ورودی $v(t)U(t)$ و پاسخ ضربه $h(t) = tU(t)$ را مشخص می‌کند. بنابراین (۹-۱۰۰) را ببینید.

$$E\{w^2(t)\} = q(t)U(t) * t^2 U(t) = \int_0^t (t-\tau)^2 q(\tau) d\tau$$

(۷-۹ الف) از (۵-۸۸) با فرض $x(t+\tau) - x(t)$ و (۸-۱۰۱) نتیجه می‌شود:

$$P\{|x(t+\tau) - x(t)| \geq a\} \leq \frac{E\{[x(t+\tau) - x(t)]^2\}}{a^2} \\ = 2[R(0) - R(\tau)]/a^2$$

احتمال بالا برابر است با مناطق (سایه خورده) $x_2 - x_1 > a$ و $x_2 - x_1 < -a$ بنابراین:

$$P\{|x(t+\tau) - x(t)| \geq a\}$$

$$= \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{x_2 - a} f(x_1, x_2; \tau) dx_1 dx_2 + \int_{-\infty}^{\infty} \int_{x_2 + a}^{\infty} f(x_1, x_2; \tau) dx_1 dx_2$$

(۸-۹) متغیر تصادفی $x(t)$ نرمال با میانگین صفر و واریانس $E\{x^2(t)\} = R(0) = 4$ است. بنابراین

و $N(0,2)$

$$P(\underline{x}(t) \leq 3) = F(3) = G(1.5) = 0.933$$

(ب)

$$E\{[\underline{x}(t+1) - \underline{x}(t-1)]\} = 2[R(0) - R(2)] = 8(1 - e^{-4})$$

۹-۹ اگر $x(t) = ce^{j(\omega t + \theta)}$ و $\eta_c = 0$ باشند، آن گاه

$$\eta_x(t) = \eta_c e^{j(\omega t + \theta)} = 0 \quad R_{xx}(t+\tau, t) = \sigma_c^2 e^{j\omega\tau}$$

بنابراین $x(t)$ یک فرایند ایستا از دید وسیع است. عکس آن را ثابت می‌کنیم:

اگر فرایند $x(t) = c w(t)$ یک فرایند ایستا از دید وسیع باشد. آن گاه $\eta_c = 0$ و $w(t) = ce^{j(\omega t + \theta)}$ با یک ضریب ثابت فرار دارد.

اثبات: $\eta_x(t) = \eta_c w(t)$ مستقل از t است، بنابراین $\eta_c = 0$ است. تابع

$$R_{xx}(t_1, t_2) = \sigma_c^2 w(t_1) w^*(t_2);$$

فقط به $\tau = t_1 - t_2$ بستگی دارد، بنابراین $w(t+\tau) w^*(t) = g(\tau)$ است. با فرض $\tau = 0$ نتیجه می‌گیریم که:

$$|w(t)|^2 = g(0) = \text{constant} \quad w(t) = a e^{j\phi(t)}$$

$$w(t+\tau) w^*(t) = a^2 e^{j[\phi(t+\tau) - \phi(t)]}$$

بنابراین تفاضل $\phi(t+\tau) - \phi(t)$ فقط به t وابسته است.

$$\phi(t+\tau) - \phi(t) = f(\tau)$$

از این نتیجه می‌شود که اگر $\phi(t)$ پیوسته باشد، پس $\phi(t)$ یک تابع خطی از t است. برای ساده کردن اثبات، فرض می‌کنیم که $\phi(t)$ مشتق پذیر است. با مشتق‌گیری نسبت به t ، به دست می‌آوریم که $\phi'(t+\tau) = \phi'(t)$ برای همه τ ‌ها می‌باشد. با فرض $t = 0$ نتیجه می‌گیریم که:

$$\phi'(\tau) = \phi'(0) = \text{constant} \quad \phi(\tau) = a\tau + b$$

۹-۱۰ باید نشان دهیم که $x(t)$ یک فرایند نرمال ایستا با میانگین صفر و $z(t) = x^2(t)$ است، آن گاه، $C_{zz}(\tau) = 2C_{xx}^2(\tau)$ است.

از (۷-۶) داریم که اگر متغیرهای تصادفی x_k نرمال و $E\{x_k\} = 0$ باشد، آن گاه

$$E(\underline{x}_1 \underline{x}_2 \underline{x}_3 \underline{x}_4) = E(\underline{x}_1 \underline{x}_2) E(\underline{x}_3 \underline{x}_4) + E(\underline{x}_1 \underline{x}_3) E(\underline{x}_2 \underline{x}_4) + E(\underline{x}_1 \underline{x}_4) E(\underline{x}_2 \underline{x}_3)$$

با $x_1 = x_2 = x(t+\tau)$ و $x_3 = x_4 = x(t)$ نتیجه می‌گیریم که استقلال از $z(t)$ برابر است با

$$E(\underline{x}^2(t+\tau)\underline{x}^2(t)) = E^2(\underline{x}^2(t+\tau)) + 2E^2(\underline{x}(t+\tau)\underline{x}(t)) = R_{xx}^2(0) + 2R_{xx}^2(\tau)$$

و از آن جایی که $R_{xx}(\tau) = C_{xx}(\tau)$ و $E\{z(t)\} = R_{xx}(0)$ از رابطه بالا نتیجه می‌شود که:

$$C_{zz}(\tau) = R_{zz}(\tau) - E^2\{z(t)\} = 2C_{xx}^2(\tau)$$

(۱۱-۹)

$$\underline{y}''(t) + 4\underline{y}'(t) + 13\underline{y}(t) = \underline{x}(t) \text{ all } t$$

فرایند پاسخی از سیستم با ورودی $x(t) = 26 + v(t)$ است و:

$$H(s) = \frac{1}{s^2 + 4s + 13} \quad h(t) = \frac{1}{3} e^{-2t} \sin 3t U(t)$$

وقتی $\eta_x = 26$ است، نتیجه می‌دهد که $\eta_y = \eta_x H(0) = 2$ است. فرایند متمرکز شده $\underline{y}(t) = y(t) - \eta_y$ پاسخ ناشی از $v(t)$ است. بنابراین [۹-۱۰۰] را ببینید.

$$E(\underline{y}^2(t)) = q \int_0^{\infty} h^2(t) dt = \frac{10}{104}$$

با فرض $b = 4$ و $c = 13$ این نتیجه می‌شود که [۹-۲۷۶] را ببینید:

$$R_{yy}(\tau) = \frac{10}{104} e^{-2|\tau|} \left[\cos 3\tau - \frac{2}{3} \sin 3|\tau| \right] + 4$$

اگر v نرمال باشد، آن گاه $\underline{y}(t)$ نرمال با میانگین ۲ و واریانس $R_{yy}(0) - 4 = 10/104$ است.

بنابراین

$$P(\underline{y}(t) \leq 3) = G \left(\frac{3-2}{0.31} \right) = G(3.24)$$

(۱۲-۹)

$$E(\underline{y}(t)) = 0 \quad R_{yy}(t_1, t_2) = \frac{R_{xx}(t_1, t_2)}{f(t_1)f(t_2)} = w(t_1 - t_2)$$

$$E(\underline{z}(t)) = 0 \quad R_{zz}(t_1, t_2) = \frac{R_{xx}(t_1, t_2)}{\sqrt{q(t_1)} \sqrt{q(t_2)}} = \delta(t_1 - t_2)$$

چون

$$q(t_1)\delta(t_1 - t_2) = \sqrt{q(t_1)} \sqrt{q(t_2)} \delta(t_1 - t_2).$$

از (۱۳-۹) و اتحاد $4ab \leq (a+b)^2$ نتیجه می‌شود که

$$|R_{xy}(\tau)|^2 \leq R_{xx}(0)R_{yy}(0) \leq \frac{1}{4} [R_{xx}(0) + R_{yy}(0)]^2$$

(۱۴-۹) واضح است که (فرض ایستا بودن):

$$E\{|\underline{x}^*(t) - \underline{y}^*(t)|^2\} = E\{|\underline{x}(0) - \underline{y}(0)|^2\} = 0$$

علاوه بر این:

$$E\{\underline{x}(t+\tau)[\underline{x}^*(t) - \underline{y}^*(t)]\} = R_{xx}(\tau) - R_{xy}(\tau)$$

و (۱۷۷-۹) را ببینید.

$$|E\{\underline{x}(t+\tau)[\underline{x}^*(t) - \underline{y}^*(t)]\}|^2 \leq E\{|\underline{x}(t+\tau)|^2\}E\{|\underline{x}^*(t) - \underline{y}^*(t)|^2\} = 0$$

بنابراین $R_{xx}(\tau) - R_{xy}(\tau) = 0$ و به طور مشابه $R_{yy}(\tau) = R_{xy}(\tau)$ است.

(۱۵-۹)

$$\begin{aligned} E\{|\underline{x}(t+\tau) - \underline{x}(t)|^2\} &= E\{[\underline{x}(t+\tau) - \underline{x}(t)][\underline{x}^*(t+\tau) - \underline{x}^*(t)]\} \\ &= R(0) - R(\tau) - R^*(\tau) + R(0) = 2R(0) - 2\operatorname{Re} R(\tau) \end{aligned}$$

از (۱۶-۹) $\phi(1) = \phi(2) = 0$ این نتیجه می‌شود که:

$$E\{\cos \underline{\phi}\} = E\{\sin \underline{\phi}\} = E\{\cos 2\underline{\phi}\} = E\{\sin 2\underline{\phi}\} = 0$$

بنابراین:

$$E\{\underline{x}(t)\} = \cos \omega t E\{\cos \underline{\phi}\} - \sin \omega t E\{\sin \underline{\phi}\} = 0$$

و مانند مثال ۱۴-۹:

$$2 \cos [\omega(t+\tau) + \underline{\phi}] \cos(\omega t + \underline{\phi}) = \cos \omega \tau + \cos(2\omega t + \omega \tau + 2\underline{\phi})$$

$$2R_x(\tau) = \cos \omega \tau$$

اگر ϕ در فاصله $(-\pi, \pi)$ یکنواخت باشد، آن‌گاه:

$$\phi(\lambda) = \frac{\sin \pi \omega}{\pi \omega} \quad \phi(1) = \phi(2) = 0$$

(۱۷-۹) الف

$$\underline{x}(t_1)\underline{x}(t_2) = [\underline{x}(t_1) - \underline{x}(0)][\underline{x}(t_2) - \underline{x}(t_1) + \underline{x}(t_1) - \underline{x}(0)]$$

$$R(t_1, t_2) = E\{[\underline{x}(t_1) - \underline{x}(0)]^2\} = E\{\underline{x}^2(t_1)\} = R(t_1, t_1)$$

ب) اگر $t_1 + \varepsilon < t_2$ آن گاه $R_y(t_1, t_2) = 0$ است. اگر

$$t_1 < t_2 < t_1 + \varepsilon$$

آن گاه

$$E\{[\underline{x}(t_1 + \varepsilon) - \underline{x}(t_1)][\underline{x}(t_2 + \varepsilon) - \underline{x}(t_2)]\} = q(t_1 + \varepsilon - t_2)$$

بنابراین

$$\varepsilon^2 R_y(\tau) = q(\varepsilon - |\tau|) \text{ for } |\tau| = |t_2 - t_1| \leq \varepsilon$$

(۱۸-۹)

$$\begin{aligned} E\{\underline{x}(t)\underline{y}(t)\} &= \int_{-\infty}^{\infty} E\{\underline{x}(t)\underline{x}(t-\tau)\}h(\tau) d\tau \\ &= \int_{-\infty}^{\infty} R_{xx}(t, t-\tau)h(\tau) d\tau = \int_{-\infty}^{\infty} q(\tau)\delta(\tau)h(\tau) d\tau = h(0)q(t) \end{aligned}$$

۹-۱۹) مانند سنله ۵-۱۴: $g(x) = 6 + 3F_x(x)$ است. در این مورد

$$E\{\underline{x}^2(t)\} = 4, \text{ hence, } \underline{x}(t) \text{ is } N(0, 2) \text{ and } F_x(x) = G(x/2)$$

۹-۲۰) $x(t)$ فرایند اکیدا ایستا است، بنابراین $P\{x(t) \leq y\} = F_x(y)$ به t وابسته نیست.

متغیرهای تصادفی ε و $x(t)$ مستقل هستند، بنابراین (۶-۲۳۸) را ببینید

$$F_y(y) = P\{\underline{x}(t - \varepsilon) \leq y \mid \varepsilon = \varepsilon\} = P\{\underline{x}(t - \varepsilon) \leq y \mid \varepsilon = \varepsilon\}$$

$$= P\{\underline{x}(t - \varepsilon) < y\} = F_x(y)$$

که از t مستقل است. برای توزیع های مرتبه بالاتر نیز به طور مشابه است.

۹-۲۱) رابطه ثابت $E\{x(t)\} = \eta$ را داریم، بنابراین، (۹-۱۰۲) را ببینید $E\{x'(t)\} = 0$ به علاوه

بنابراین $R'_{xx}(0) = 0$ و (۱۰-۹۷) نتیجه می دهد:

$$E\{\underline{x}(t)\underline{x}'(t)\} = R_{\underline{x}\underline{x}'}(0) = 0$$

(الف) (۲۲-۹)

$$E\{\underline{z}\underline{w}\} = R_{\underline{x}}(2) = 4e^{-4} \quad E\{\underline{z}^2\} = E\{\underline{w}^2\} = R_{\underline{x}}(0) = 4$$

$$E\{(\underline{z}+\underline{w})^2\} = R_{\underline{x}}(0) + R_{\underline{x}}(0) + 2R_{\underline{x}}(2) = 8(1+e^{-4})$$

(ب) Z دارای توزیع $N(0,2)$ است، پس:

$$P\{z < 1\} = F_z(1) = G(1/2)$$

$$r_{\underline{z}\underline{w}} = e^{-4}, \quad f_{\underline{z}\underline{w}}(z,w) : N(0,0;2,2;e^{-4})$$

(۲۳-۹) متغیر تصادفی $x'(t)$ نرمال با میانگین صفر و واریانس:

$$E\{|\underline{x}'(t)|^2\} = R_{\underline{x}'\underline{x}'}(0) = -R''(0)$$

است. بنابراین

$$P\{\underline{x}'(t) \leq a\} = F_{\underline{x}'\underline{x}'}(a) = G[a/\sqrt{|R''(0)|}]$$

(۲۴-۹) تابع $\arcsin x$ فرد است، بنابراین می‌تواند در فاصله $(-1,1)$ بسط یابد:

$$\alpha(x) \equiv \arcsin x = \sum_{n=1}^{\infty} b_n \sin n\pi x \quad |x| \leq 1$$

$$b_n = \int_{-1}^1 \alpha(x) \sin n\pi x dx = -\frac{1}{n\pi} \int_{-1}^1 \alpha(x) d \cos n\pi x$$

$$= -\frac{\alpha(x) \cos n\pi x}{n\pi} \Big|_{-1}^1 + \frac{1}{n\pi} \int_{-1}^1 \cos n\pi x d\alpha(x)$$

$$= -\frac{\cos n\pi}{n} + \frac{1}{n\pi} \int_{-\pi/2}^{\pi/2} \cos(n\pi \sin x) dx$$

و رابطه زیر نتیجه می‌شود [(۹-۸۱) را ببینید]:

$$R_y(\tau) = \frac{2}{\pi} \arcsin \frac{R_x(\tau)}{R_x(0)} \quad J_0(z) = \frac{1}{\pi} \int_{-\pi/2}^{\pi/2} \cos(z \sin x) dx$$

(۲۵-۹) همان گونه که می‌دانیم [۵-۱۰۰] و [۶-۱۹۳] را ببینید:

$$E\{e^{j\omega x(t)}\} = \exp\left\{-\frac{R(0)}{2} \omega^2\right\}$$

$$E\{e^{j[\omega_1 x(t+\tau) + \omega_2 x(t)]}\} = \exp\left\{-\frac{1}{2} [R(0)\omega_1^2 + 2R(\tau)\omega_1\omega_2 + R(0)\omega_2^2]\right\}$$

بنابراین، با $j\omega = a$

$$E\{I e^{ax(t)}\} = \exp\left\{\frac{a^2}{2} R_x(0)\right\} I$$

$$E\{I e^{ax(t+\tau)} I e^{ax(t)}\} = I^2 \exp\{a [R_x(0) + R_x(\tau)]\}$$

(۲۶-۹ الف)

$$R_y(\tau) = a^2 E\{x[c(t+\tau)]x(ct)\} = a^2 R(ct)$$

ب) اگر $z_\epsilon(t) = \sqrt{\epsilon} x(\epsilon t)$ باشد، آن‌گاه $R_{z_\epsilon}(\tau) = \epsilon R_x(\epsilon\tau)$ [مانند الف]. اگر $\delta > 0$ به اندازه کافی کوچک و $\phi(t)$ در می‌دایا پیوسته باشد، آن‌گاه

$$\begin{aligned} \int_{-\delta}^{\delta} R_{z_\epsilon}(\tau) \phi(\tau) d\tau &= \phi(0) \int_{-\delta}^{\delta} \epsilon R_x(\epsilon\tau) d\tau \\ &= \phi(0) \int_{-\epsilon\delta}^{\epsilon\delta} R(\tau) d\tau \xrightarrow{\epsilon \rightarrow \infty} \phi(0) \int_{-\infty}^{\infty} R(\tau) d\tau = q \phi(0) \end{aligned}$$

بنابراین

$$R_{z_\epsilon}(\tau) \rightarrow q \delta(\tau) \text{ as } \epsilon \rightarrow \infty.$$

(۲۷-۹)

$$y(t) = \int_{t-T}^t \underline{x}(\tau) h(t-\tau) d\tau$$

بنابراین، $y(t_1)$ و $y(t_2)$ بستگی خطی به مقادیر $x(t)$ به ترتیب در فاصله $(t_1 - T, t_1)$ و $(t_2 - T, t_2)$ دارد. اگر $|t_1 - t_2| > T$ باشد، آن گاه این فواصل هم‌پوشانی ندارند و از آنجایی که:

$$E\{\underline{x}(\tau_1)\underline{x}(\tau_2)\} = 0 \text{ for } \tau_1 \neq \tau_2$$

از این نتیجه می‌شود که

$$E\{y(t_1)y(t_2)\} = 0.$$

(۹-۲۸ الف)

$$I(t) = E\left\{\int_0^t \int_0^t h(t,\alpha)\underline{x}(\alpha)h(t,\beta)\underline{x}(\beta) d\alpha d\beta\right\}$$

$$= \int_0^t \int_0^t h(t,\alpha)h(t,\alpha)q(\alpha)\delta(\alpha-\beta) d\alpha d\beta = \int_0^t h^2(t,\alpha)q(\alpha) d\alpha$$

ب) اگر $y'(t) + c(t)y(t) = x(t)$ باشد، آن گاه $y(t)$ ورودی سیستم تغییرپذیر با زمان خطی در (الف) با پاسخ ضربه $h(t,\alpha)$ است طوری که:

$$\frac{\partial h(t,\alpha)}{\partial t} + c(t)h(t,\alpha) = \delta(t-\alpha) \quad h(\alpha^-, \alpha) = 0$$

یا به طور معادل

$$\frac{\partial h(t,\alpha)}{\partial t} + c(t)h(t,\alpha) = 0 \quad t > 0 \quad h(\alpha^+, \alpha) = 1$$

این نتیجه می‌دهد که:

$$h(t,\alpha) = e^{-\int_{\alpha}^t c(\tau) d\tau}$$

بنابراین اگر

$$I(t) = \int_0^t h^2(t, \alpha) q(\alpha) d\alpha \text{ then } I'(t) + 2c(t)I(t) = q(t)$$

چون پاسخ ضربه این معادله برابر است با

$$e^{-2 \int_0^t c(\tau) d\tau} = h^2(t, \alpha)$$

اگر (۲۹-۹) الف

$$y'(t) + 2y(t) = x(t)$$

آن‌گاه

$$y(t) = x(t) * h(t)$$

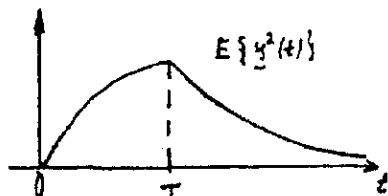
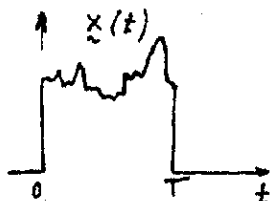
در جایی که $h(t) = e^{-2t}U(t)$ و با فرض $q(t) = 5$ و از (۹۰-۱۰) نتیجه می‌گیریم:

$$E\{y^2(t)\} = 5 * e^{-4t}U(t) = 5 \int_0^{\infty} e^{-4\tau} d\tau = \frac{5}{4}$$

(ب) مانند (الف) با فرض $q(t) = 5U(t)$ عمل می‌کنیم. بنابراین برای $t > 0$

$$E\{y^2(t)\} = 5U(t) * e^{-4t}U(t) = 5 \int_0^t e^{-4\tau} d\tau = \frac{5}{4} (1 - e^{-4t})$$

(۳۰-۹)

از (۹۰-۹) و با فرض $q(t) = N[U(t) - U(t-T)]$

$$E\{y^2(t)\} = \begin{cases} AN \int_0^t e^{-2\alpha(t-\tau)} d\tau = \frac{AN}{2\alpha} (1 - e^{-2\alpha t}) & 0 \leq t < T \\ AN \int_0^T e^{-2\alpha(t-\tau)} d\tau = \frac{AN}{2\alpha} (e^{2\alpha T} - 1) e^{-2\alpha t} & t > T \end{cases}$$

۳۱-۹ از آنجایی که $x(t)$ یک فرایند ایستا از دید وسیع است گشتاورهای S برابر است با گشتاورهای

$$\underline{z} = \int_{-5}^5 \underline{x}(t) dt$$

بنابراین، (شکل ۹-۵ را ببینید)

$$E\{z^2\} = \int_{-5}^5 \int_{-5}^5 R_x(t_1, t_2) dt_1 dt_2 = \int_{-10}^{10} (10 - |\tau|) R_x(\tau) d\tau$$

$$E\{z\} = 80 \quad \sigma_z^2 = 2 \int_0^{10} (10 - \tau) 10 e^{-2\tau} d\tau$$

(۳۲-۹)

$$\underline{y}(t) = \underline{x}(t) * h(t) \quad h(t) = e^{-2t} U(t)$$

(الف)

$$E\{y^2(t)\} = 5 * e^{-4t} U(t) = 5/4$$

$$R_{xy}(t_1, t_2) = 5 \delta(t_1 - t_2) * e^{-2t_2} U(t_2) = 5 e^{-2(t_2 - t_1)} U(t_2 - t_1)$$

$$R_{yy}(t_1, t_2) = 5 e^{-2(t_2 - t_1)} U(t_2 - t_1) * e^{-2t_1} U(t_1)$$

$$= \frac{5}{4} e^{-2|t_1 - t_2|}$$

اولین معادله از (۹-۱۰۰) با فرض $q(t) = 5$ ، دومین معادله از (۹-۹۴) با فرض $R_{xx}(t_1, t_2) = 5\delta(t_1 - t_2)$ و سومین معادله از (۹-۹۶) نتیجه می‌شوند.

ب) با فرض $R_{xx}(t_1, t_2) = 5\delta(t_1 - t_2)$ و معادله (۹-۹۴) و (۹-۹۶) نتیجه می‌شود که: برای $t_1 > 0$ یا $t_2 < 0$ ، $R_{yy}(t_1, t_2) = R_{yy}(t_1, t_2) = 0$ خواهد بود.

$$R_{xy}(t_1, t_2) = 5\delta(t_1 - t_2) * e^{-2t_2} = 5 e^{-2t_2}$$

$$R_{yy}(t_1, t_2) = \int_0^{t_1} 5 e^{-2(t_1 - \tau)} e^{-2(t_1 - \tau)} d\tau = \frac{5}{4} e^{-2(t_2 - t_1)} (1 - e^{-4t_1})$$

(۳۳-۹)

$$\int_{-\infty}^{\infty} e^{-a\tau^2} e^{-s\tau} d\tau = e^{-s^2/4a} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-a(\tau + s/2a)^2} d\tau = \sqrt{\frac{\pi}{a}} e^{-s^2/4a}$$

این نتیجه می‌دهد که:

$$e^{-a\tau^2} \longleftrightarrow \sqrt{\frac{\pi}{a}} e^{-\omega^2/4a}$$

$$e^{-a\tau^2} \cos \omega_0 \tau \longleftrightarrow \frac{1}{2} \sqrt{\frac{\pi}{a}} \left[e^{-(\omega - \omega_0)^2/4a} + e^{-(\omega + \omega_0)^2/4a} \right]$$

(۳۴-۹)

$$G(x_1, x_2; \omega) = \int_{-\infty}^{\infty} f(x_1, x_2; \tau) e^{-j\omega\tau} d\tau$$

$$R(\tau) = E\{\underline{x}(t+\tau)\underline{x}(t)\} = \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} x_1 x_2 f(x_1, x_2; \tau) dx_1 dx_2$$

$$S(\omega) = \int_{-\infty}^{\infty} R(\tau) e^{-j\omega\tau} d\tau = \int_{-\infty}^{\infty} e^{-j\omega\tau} \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} x_1 x_2 f(x_1, x_2; \tau) dx_1 dx_2 d\tau$$

$$= \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} x_1 x_2 \int_{-\infty}^{\infty} e^{-j\omega\tau} f(x_1, x_2; \tau) d\tau dx_1 dx_2$$

۳۵-۹) فرایند $y(t) = x(t+a) - x(t-a)$ خروجی سیستم با ورودی $x(t)$ است و معادله سیستم به صورت:

$$H(\omega) = e^{j\omega a} - e^{-j\omega a} = 2j \sin \omega a$$

بنابراین [۱۵۰-۹] را ببینید.

$$S_y(\omega) = 4 \sin^2 \omega a S_x(\omega) = (2 - e^{j2\omega a} - e^{-j2\omega a}) S_x(\omega)$$

$$R_y(\tau) = 2 R_x(\tau) - R_x(\tau + 2a) - R_x(\tau - 2a)$$

۳۶-۹) وقتی $S(\omega) \geq 0$ است، با توجه به (۱۲۶-۹) نتیجه می‌گیریم:

$$R(0) - R(\tau) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} S(\omega) (1 - \cos \omega\tau) d\omega$$

$$\geq \frac{1}{8\pi} \int_{-\infty}^{\infty} S(\omega) (1 - \cos 2\omega\tau) d\omega = \frac{1}{4} [R(0) - R(2\tau)]$$

و نتایج برای $n=1$ به دست می‌آیند. با تکرار عملیات بالا، نتیجه عمومی به دست می‌آید.

۳۷-۹) از (۱۹۷-۶) داریم:

$$E\{x^2(t+\tau)x^2(t)\} = E\{x^2(t+\tau)\}E\{x^2(t)\} + 2E^2\{x^2(t+\tau)x^2(t)\}$$

بنابراین

$$R_y(\tau) = R_x^2(0) + 2 R_x^2(\tau) = I^2(1 + e^{-2\alpha|\tau|} + e^{-2\alpha|\tau|} \cos 2B\tau)$$

$$S_y(\omega) = \left[2\pi\delta(\omega) + \frac{4\alpha}{4\alpha^2 + \omega^2} + \frac{2\alpha}{4\alpha^2 + (\omega - 2\beta)^2} + \frac{2\alpha}{4\alpha^2 + (\omega + 2\beta)^2} \right]$$

به علاوه

$$r_y = E\{x^2(\tau)\} = R_x(0) \quad C_y(\tau) = 2R_x^2(\tau)$$

(۳۸-۹)

$$\int_{-\infty}^{\infty} S(\omega) \left| \sum_i a_i e^{j\omega\tau_i} \right|^2 d\omega = \int_{-\infty}^{\infty} S(\omega) \sum_{i,k} a_i a_k^* e^{j\omega(\tau_i - \tau_k)} d\omega$$

$$= \sum_{i,k} a_i a_k^* R(\tau_i - \tau_k) \geq 0$$

(۳۹-۹ الف)

$$S(s) = \frac{1}{1+s^4} = \frac{1}{(s^2 + \sqrt{2}s + 1)(s^2 - \sqrt{2}s + 1)}$$

یک مورد خاص از مثال ۲۷-۹ ب با فرض $b = \sqrt{2}, c = 1$ است. بنابراین

$$R(\tau) = \frac{1}{2\sqrt{2}} e^{-|\tau|/\sqrt{2}} \left(\cos \frac{\tau}{\sqrt{2}} + \sin \frac{|\tau|}{\sqrt{2}} \right)$$

(ب) از جفت $e^{-2|\tau|} * e^{-2|\tau|} \leftrightarrow 4/(4 + \omega^2)$ و قضیه کانولوشن نتیجه می شود که

$$e^{-2|\tau|} * e^{-2|\tau|} \leftrightarrow \frac{16}{(4 + \omega^2)^2}$$

بنابراین، برای $\tau > 0$

$$16 R(\tau) = \int_{-\infty}^{\infty} e^{-2|x|} e^{-2|\tau-x|} dx = \int_{-\infty}^0 e^{2x} e^{-2(\tau-x)} dx$$

$$+ \int_0^{\tau} e^{-2x} e^{-2(\tau-x)} dx + \int_{\tau}^{\infty} e^{-2x} e^{2(\tau-x)} dx = \frac{1}{2} e^{-2\tau} (1 + 2\tau)$$

و وقتی $R(-\tau) = R(\tau)$ ، از رابطه بالا نتیجه می‌شود که

$$e^{-2|\tau|} \frac{1+2|\tau|}{32} \longleftrightarrow \frac{1}{(4+\omega^2)^2}$$

(۴۰-۹)

$$H^*(-s^*) \Big|_{s=j\omega} = H^*(j\omega) \quad H^*(1/z^*) \Big|_{z=e^{j\omega T}} = H^*(e^{j\omega T})$$

بنابراین

$$H(s)H^*(-s^*) \Big|_{s=j\omega} = |H(j\omega)|^2 \quad H(z)H^*(1/z^*) \Big|_{z=e^{j\omega T}} = |H(e^{j\omega T})|^2$$

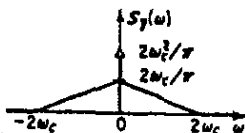
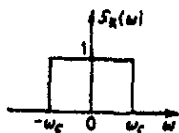
(۴۱-۹) از (۱۹۷-۹)

$$R_y(\tau) = E\{\underline{x}^2(t+\tau)\underline{x}^2(t)\}$$

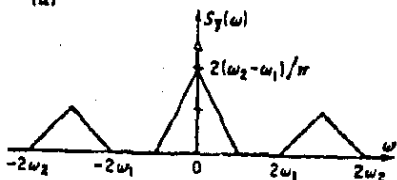
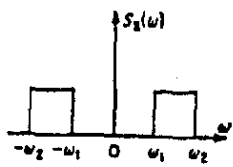
$$= E\{\underline{x}^2(t+\tau)\}E\{\underline{x}^2(t)\} + 2 E^2\{\underline{x}(t+\tau)\underline{x}(t)\} = R_x^2(0) + 2 R_x^2(\tau)$$

از رابطه بالا و قضیه کانولوشن فرکانسی نتیجه می‌شود که

$$S_y(\omega) = 2\pi R_x^2(0)\delta(\omega) + \frac{1}{\pi} S_x(\omega) * S_x(\omega)$$

(a)

(b)

(۴۲-۹)

$$\underline{y}(t) = 2\underline{x}(t) + 3\underline{x}(t)$$

$$\eta_x = 5$$

$$C_{xx}(\tau) = 4e^{-2|\tau|}$$

فرایند $y(t)$ خروجی سیستم $H(s) = 2 + 3s$ با ورودی $x(t)$ است. بنابراین

$$\eta_y = 5H(0) = 10$$

$$S_{yy}^c(\omega) = S_{xx}^c(\omega) |2 + 3j\omega|^2 = \frac{16}{4 + \omega^2} (4 + 9\omega^2) = 144 - \frac{512}{4 + \omega^2} = S_{yy}(\omega) - 2\pi\eta_y^2 \delta(\omega)$$

(۴۳-۹ الف)

$$\underline{y}'(t) + 3\underline{y}(t) = \underline{x}(t), R_{xx}(\tau) = 5\delta(\tau).$$

فرایند $y(t)$ خروجی سیستم زیر است:

$$H(s) = \frac{1}{s+3} \quad h(t) = e^{-3t}U(t)$$

بنابراین، $(9-10)$ و $(9-15)$ را ببینید.

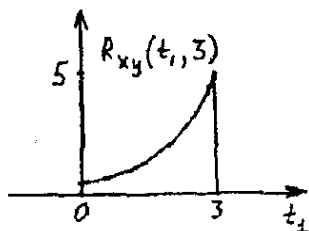
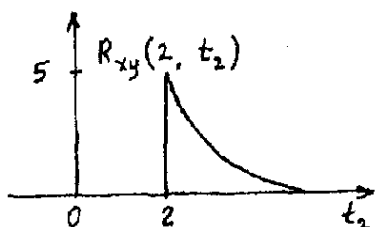
$$E\{y^2(t)\} = 5 \int_0^\infty e^{-6t} dt = \frac{5}{6}$$

$$S_{yy}(\omega) = \frac{5}{\omega^2 + 9} \quad R_{yy}(\tau) = \frac{5}{6} e^{-3|\tau|}$$

ب) مانند مثال ۹-۱۸:

$$E\{y^2(t)\} = 5 \int_0^t e^{-6\alpha} d\alpha = \frac{5}{6} (1 - e^{-6t}) \quad t > 0$$

$$R_{xy}(t_1, t_2) = 5e^{-2|t_2 - t_1|} U(t_1) U(t_2) U(t_2 - t_1)$$

۹-۴۴) باید نشان دهیم که اگر $x(t)$ یک فرایند مختلط با خود همبستگی $R(\tau)$ و

$|R(\tau_1)| = R(0)$ برای بعضی τ هاست. پس، $R(\tau) = e^{j\omega\tau} w(\tau)$ در جایی که $w(\tau)$ یک تابع

دوره ای با دوره تناوب τ_1 است. به علاوه، فرایند $y(t) = e^{-j\omega\tau} x(t)$ با دوره میانگین مربعات است.

اثبات: واضح است که: $R(\tau_1) = R(0)e^{j\phi}$ با فرض $\omega_0 = \phi/\tau_1$.

$$R_{yy}(\tau) = E\{\underline{x}(t+\tau)e^{-j\omega_0(t+\tau)}\underline{x}^*(t)e^{j\omega_0 t}\} = R(\tau)e^{-j\omega\tau}$$

بنابراین

$$R_{yy}(\tau_1) = e^{-j\omega_0\tau_1}R(\tau_1) = R(0) = R_{yy}(0).$$

از رابطه فوق و (۱۰-۱۶۸) نتیجه می‌شود که تابع $w(\tau) = R_{yy}(\tau)$ دوره‌ای است.

(۹-۴۵) الف) طیف حاصل ضرب $S_{xx}(\omega) = -j \operatorname{sgn} \omega S_{xx}(\omega)$ یک تابع فرد است. بنابراین

$$E\{\underline{x}(t)\underline{x}'(t)\} = \frac{-j}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} \operatorname{sgn} \omega S_{xx}(\omega) d\omega = 0$$

ب) فرایند $\tilde{x}(t)$ خروجی سیستم زیر

$$(-j \operatorname{sgn} \omega)(-j \operatorname{sgn} \omega) = -1$$

با ورودی $x(t)$ است. بنابراین $\tilde{x}(t) = -x(t)$ می‌باشد.

(۹-۴۶) به طور کلی

$$E\{\underline{y}^2(t)\} = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} S_x(\omega) |H(\omega)|^2 d\omega$$

$$\leq |H(\omega_m)|^2 \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} S_x(\omega) d\omega = E\{\underline{x}^2(t)\} |H(\omega_m)|^2$$

در جایی که $|H(\omega_m)|$ حداکثر $|H(\omega)|$ است. در این مورد

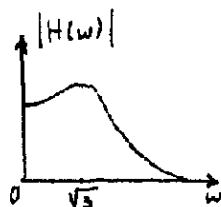
$$|H(\omega)|^2 = \frac{1}{(5-\omega)^2 + 4\omega^2} \text{ is maximum for } \omega = \sqrt{3}$$

و $|H(\omega_m)|^2 = 1/16$ است. بنابراین

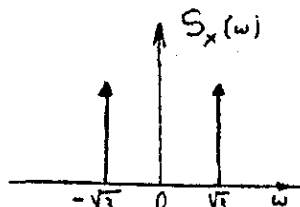
$$E\{\underline{y}^2(t)\} \leq 10/16$$

با تساوی، اگر

$$R_x(10) = 10 \cos \sqrt{3} \tau \quad (\text{Fig. b}).$$

(ا)

(ب)

۴۷-۹ اگر $R_x(\tau) = e^{j\omega_0\tau}$ باشد، آنگاه

$$S_x(\omega) = 2\pi\delta(\omega - \omega_0)$$

بنابراین، انتگرال $S_x(\omega)$ در همه فواصل برابر صفر غیر از نقطه $\omega = \omega_0$ است. از (۹-۱۸۲) نتیجه می‌شود که برای انتگرال $S_{xy}(\omega)$ نیز نتیجه به همین صورت است. این نشان می‌دهد که $S_{xy}(\omega)$ برای همه $\omega = \omega_0$ در یک خط است.

۴۸-۹ الف) مانند (۹-۱۴۷) و (۹-۱۴۹):

$$R_{yx}(\tau) = R_{xx}(\tau) * h(\tau) = \int_{-\infty}^{\infty} e^{j\alpha(\tau-\gamma)} h(\gamma) d\gamma = e^{j\alpha\tau} H(\alpha)$$

$$R_{yy}(\tau) = R_{xx}(\tau) * \rho(\tau) = \int_{-\infty}^{\infty} e^{j\alpha(\tau-\gamma)} \rho(\gamma) d\gamma = e^{j\alpha\tau} |H(\alpha)|^2$$

ب) مانند (۹-۹۴) و (۹-۹۵):

$$R_{yx}(t_1, t_2) = e^{-j\beta t_2} \int_{-\infty}^{\infty} e^{j\alpha(t_1-\gamma)} h(\gamma) d\gamma = e^{j(\alpha t_1 - \beta t_2)} H(\alpha)$$

$$R_{yy}(t_1, t_2) = e^{-j\alpha t_1} H(\alpha) \int_{-\infty}^{\infty} e^{-j\beta(t_2-\gamma)} h(\gamma) d\gamma = e^{j(\alpha t_1 - \beta t_2)} H(\alpha) H^*(\beta)$$

چون $h(t)$ حقیقی و $H(-B) = H^*(B)$ است.

۴۹-۹ اگر $S_{xx}(\omega) = S_{yy}(\omega)$ باشد آنگاه در هر فاصله درونی (a, b) ، $S_{xx}(\omega) = 0$ یا $S_{yy}(\omega) = 0$ خواهد بود. از این و (۱۰-۱۶۸) نتیجه می‌شود که انتگرال $S_{xy}(\omega)$ در هر فاصله برابر

صفر است بنابراین، $S_{xy}(\omega) = 0$ است.

۵۰-۹ این روایت زمان-گسسته قضیه (۹-۱۶۲) است. از (۹-۱۶۳) داریم:

$$E^2((\underline{x}[n+m+1] - \underline{x}[n+m])\underline{x}[n]) \leq E(|\underline{x}[n+m+1] - \underline{x}[n+m]|^2)E(|\underline{x}[n]|^2)$$

$$(R[m+1] - R[m])^2 \leq 2(R[0] - R[1])R[0] = 0$$

بنابراین برای تمام m ها

$$R[m+1] = R[m]$$

۵۱-۹ نشان می‌دهیم که

$$2 \frac{R^2[1]}{R[0]} - R[0] \leq R[2] \leq R[0] \quad (1)$$

ماتریس کوارینانس تابع متغیر تصادفی $x[n] = x[n+1]$ و $x[n+2]$ غیرمنفی است [۷-۲۹] را ببینید:

$$\begin{vmatrix} R[0] & R[1] & R[2] \\ R[1] & R[0] & R[1] \\ R[2] & R[1] & R[0] \end{vmatrix} \geq 0$$

این نتیجه می‌دهد که

$$R[0]R^2[2] - 2R^2[1]R[2] - R^3[0] + 2R[0]R^2[1] \leq 0$$

رابطه بالا در $R[2]$ مربعی است با ریشه‌های

$$R[0] \text{ and } -R[0] + 2R^2[1]/R[0]$$

وقتی این نامثبت است، $R[2]$ بایستی بین ریشه‌ها باشد مانند (i).

۵۲-۹ اگر $x[n] = Ae^{jn\omega T}$ باشد، آن‌گاه

$$R_x[m] = A^2 E(e^{j(m+n)\omega T} e^{-jn\omega T}) = A^2 \int_{-\sigma}^{\sigma} e^{jm\omega T} f(\omega) d\omega$$

اما [۹-۱۹۴] را ببینید:

$$R[m] = \frac{1}{2\sigma} \int_0^{\sigma} S_x(\omega) e^{jm\omega T} d\omega$$

بنابراین

$$A^2 F(\omega) = S_x(\omega) / 2\sigma$$

۵۳-۹ الف) اگر $y(0) = y'(0) = 0$ باشد، آن گاه $y(t)$ خروجی سیستمی با ورودی $x(t)U(t)$ می باشد و پاسخ ضربه عبارتست از:

$$h''(t) + 7h'(t) + 10h(t) = \delta(t) \quad h(0^-) = h'(0^-) = 0$$

$$h(t) = \frac{1}{3} (e^{-2t} - e^{-5t})U(t)$$

و با قرار دادن $q(t) = 5U(t)$ و (۹-۱۰۰) نتیجه می گیریم که

$$E\{y^2(t)\} = \frac{5}{9} \int_0^t (e^{-2\tau} - e^{-5\tau})^2 d\tau$$

ب) اگر $y[-1] = y[-2] = 0$ پس $y[n]$ خروجی یک سیستم با ورودی $x(t)U(t)$ و پاسخ دلالتا $h(t)$ زیر است:

$$8h[n] - 6h[n-1] + h[n-2] = \delta[n] \quad h[-1] = h[-2] = 0$$

$$h[n] = \left(\frac{1}{2^{n+2}} - \frac{1}{2^{2n+3}} \right) U[n]$$

و با قراردادن $q[n] = 5U[n]$ و (۱۰-۱۷۶) نتیجه می گیریم:

$$E\{y^2[n]\} = 5 \sum_{k=0}^n \left(\frac{1}{2^{k+2}} - \frac{1}{2^{2k+3}} \right)^2$$

۵۴-۹ الف)

$$y[n] = x[n] * h[n] \quad h[n] = 2^{-n} U[n]$$

$$E\{y^2[n]\} = 5 * 2^{-2n} U[n] = 0$$

$$R_{xy}[m_1, m_2] = 5\delta[m_1 - m_2] * 2^{-m_2} U[m_2] = 5 * 2^{-(m_2 - m_1)} U[m_2 - m_1]$$

$$R_{yy}[m_1, m_2] = 5 * 2^{-(m_2 - m_1)} U[m_2 - m_1] * 2^{-m_1} U[m_1]$$

$$= \frac{5}{3} * 2^{-|m_1 - m_2|}$$

اولین رابطه از (۹-۱۹۰) با $q[n]=5$ دومی و سومی از (۹-۱۹۱) با $R_{xx}[m_1, m_2] = 5\delta[m_1 - m_2]$ نتیجه می‌شوند.

(ب) با $R_{xx}[m_1, m_2] = 5\delta[m_1 - m_2]U[m_1]U[m_2]$ و مسئله ۹-۲۵ الف نتیجه می‌شود که برای $m_1 < 0$ یا m_2 داریم:

$$R_{xy}[m_1, m_2] = R_{yy}[m_1, m_2] = 0.$$

و برای $0 < m_1 < m_2$

$$R_{xy}[m_1, m_2] = 5\delta[m_1 - m_2] * 2^{-m_2} = 5 * 2^{-m_2}$$

$$R_{yy}[m_1, m_2] = \sum_{k=0}^{m_1} 5 * 2^{-(m_2-k)} * 2^{-(m_1-k)} = \frac{5}{3} 2^{-(m_2-m_1)} (4 - 2^{-2m_1})$$

(۹-۵۵) الف)

$$R_x[m_1, m_2] = q[m_1]\delta[m_1 - m_2]$$

$$E\{s^2\} = \sum_{n=0}^N \sum_{k=0}^N a_n a_k E\{x[n]x[k]\}$$

$$= \sum_{n=0}^N \sum_{k=0}^N a_n a_k q[n]\delta[n-k] = \sum_{n=0}^N a_n^2 q[n]$$

(ب)

$$R_x(t_1, t_2) = q(t_1)\delta(t_1 - t_2)$$

$$E\{s^2\} = \int_0^T \int_0^T a(t)a(\tau) E\{x(t)x(\tau)\} d\tau dt$$

$$= \int_0^T \int_0^T a(t)a(\tau)q(t)\delta(t-\tau) d\tau dt = \int_0^T a^2(t)q(t) dt$$

(۱-۱۰ الف) اگر $x(t)$ یک فرایند پواسون مانند شکل ۳-۹ الف باشد، آن گاه برای ثابت t ، $x(t)$ یک متغیر تصادفی پواسون با پارامتر λt است. بنابراین [(۵-۱۱۹) را ببینید] مشخصه تابع برابر با $\exp\{\lambda t(e^{j\omega} - 1)\}$ است.

(ب) اگر $x(t)$ فرایند واینر باشد، آن گاه $f(x, t)$ عبارتست از $N(0, \sqrt{at})$. بنابراین [(۵-۱۰۰) را ببینید] تابع مشخصه مرتبه اول آن برابر با $\exp\{-\alpha t \omega^2 / 2\}$ است.

(۲-۱۰) برای مقادیر بزرگ t ، $x(t)$ و $y(t)$ می‌توانند به وسیله دو فرایند واینر مستقل مانند (۱۰-۱) تقریب زده شوند:

$$f_x(x, t) = \frac{1}{\sqrt{2\pi at}} e^{-x^2/2at} \quad f_y(y, t) = \frac{1}{\sqrt{2\pi at}} e^{-y^2/2at}$$

بنابراین $z(t)$ دارای چگالی ری‌لی است [(۶-۷۰) را ببینید]. [توجه: دقیقاً $z(t)$ متغیر تصادفی از نوع گسسته است که مقادیر $\sqrt{m^2 + n^2}$ را در جایی که m و n عدد صحیح هستند اختیار می‌کند]. حاصل ضرب $f_z(z, t) dz$ به طور تقریب برابر با احتمالی است که $z(t)$ بین z و $z + dz$ باشد. شرط $dz \gg T$ باشد.

(۳-۱۰) ولتاژ $v(t)$ خروجی یک سیستم با ورودی $n_e(t)$ است که تابع سیستم به صورت زیر است:

$$H_1(s) = \frac{1}{LCs^2 + RCs + 1}$$

بنابراین

$$S_v(\omega) = S_{n_e}(\omega) |H_1(j\omega)|^2 = \frac{2kTR}{(1 - \omega^2 LC)^2 + R^2 C^2 \omega^2}$$

به علاوه

$$Z_{ab}(s) = \frac{R + Ls}{LCs^2 + RCs + 1} \quad \text{Re } Z_{ab}(j\omega) = \frac{R}{(1 - \omega^2 LC)^2 + R^2 C^2 \omega^2}$$

موافق با (۱۰-۷۵) است.

جریان $i(t)$ خروجی یک سیستم با ورودی $n_e(t)$ است و تابع سیستم عبارتست از:

$$H_2(s) = \frac{1}{R + Ls}$$

$$S_{\mathbf{1}}(\omega) = S_{n_e}(\omega) |H_2(j\omega)|^2 = \frac{2kTR}{R^2 + \omega^2 L^2}$$

علاوه بر این (ادمیتانس اتصال کوتاه)

$$Y_{ab}(s) = \frac{1}{R + LS}$$

$$\text{Re}Y_{ab}(j\omega) = \frac{2kTR}{R^2 + L^2 \omega^2}$$

موافق با (۷۸-۱۰) است.

(۴-۱۰) معادله $m x''(t) + f x'(t) = F(t)$ توصیف سیستم با

$$H(s) = \frac{1}{ms^2 + fs}$$

$$h(t) = \frac{1}{f}(1 - e^{-ft/m})U(t)$$

است و از (۹-۱۰۰) نتیجه می‌شود:

$$E\{\underline{x}^2(t)\} = \frac{2kTf}{f^2} \int_0^t (1 - e^{-2\alpha\tau})^2 d\tau \quad \alpha = \frac{f}{2m}$$

(۵-۱۰) مانند مثال ۱۲-۲، a و b به صورت زیر هستند:

$$\underline{x}(\tau) = a \underline{x}(0) + b \underline{v}(0) \underline{1} \underline{x}(0), \underline{v}(0)$$

از این نتیجه می‌شود که:

$$R_{\underline{xx}}(\tau) = a R_{\underline{xx}}(0) + b R_{\underline{xv}}(0) \quad (1)$$

$$R_{\underline{xv}}(\tau) = a R_{\underline{xv}}(0) + b R_{\underline{vv}}(0)$$

در جایی که [(۱۰۰-۱۶۳) را ببینید]

$$R_{\underline{xx}}(\tau) = A e^{-\alpha\tau} (\cos \beta\tau + \frac{\alpha}{\beta} \sin \beta\tau) \quad \tau > 0$$

$$R_{\underline{xv}}(\tau) = -R'_{\underline{xx}}(\tau) = A e^{-\alpha\tau} (\sin \beta\tau) \frac{\alpha^2 + \beta^2}{\beta}$$

$$R_{\underline{vv}}(\tau) = R'_{\underline{xv}}(\tau) = A e^{-\alpha\tau} (\cos \beta\tau - \frac{\alpha}{\beta} \sin \beta\tau) \frac{\alpha^2 + \beta^2}{\beta}$$

با جایگزینی در (۱) و حل آن به دست می‌آوریم که:

$$a = e^{-\alpha\tau} (\cos \beta\tau + \frac{\alpha}{\beta} \sin \beta\tau)$$

$$b = \frac{1}{\beta} e^{-\alpha\tau} \sin \beta\tau$$

بالاخره

$$P = E\{\underline{x}(t) - a \underline{x}(0) - b \underline{v}(0)\} \underline{x}(t) = R_{\underline{xx}}(0) - a R_{\underline{xx}}(t) - b R_{\underline{xv}}(t)$$

$$= \frac{2kTf}{m^2} \left[1 - e^{-2\alpha t} \left(1 + \frac{2\alpha^2}{\beta} \sin^2 \beta t + \frac{\alpha}{\beta} \sin 2\beta t \right) \right]$$

۶-۱۰ اگر $x(t) = w(t^2)$ باشد، پس [(۷۰-۱۰) را ببینید]

$$R_x(t_1, t_2) = E\{\underline{w}(t_1^2) \underline{w}(t_2^2)\} = \alpha t_1^2$$

اگر $y(t) = w^2(t)$ باشد، آن‌گاه [(۶-۱۹۷) را ببینید]

$$R_y(t_1, t_2) = E\{\underline{w}^2(t_1) \underline{w}^2(t_2)\}$$

$$= E \underline{w}^2(t_1) E \underline{w}^2(t_2) + 2 E^2\{\underline{w}(t_1) \underline{w}(t_2)\} = \alpha^2 t_1 t_2 + 2\alpha^2 t_1^2$$

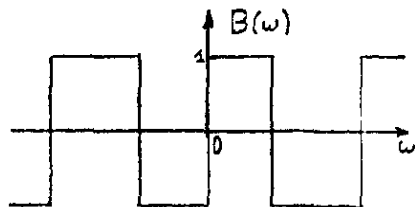
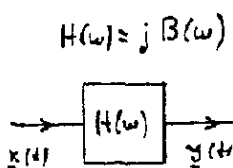
۷-۱۰ از (۱۱۲-۱۰) داریم:

$$\eta_s = 3 \int_0^{10} 2 dt = 60 \quad \sigma_s^2 = 3 \int_0^{10} 4 dt = 120 \quad E\{\underline{s}^2\} = 3720$$

$s(7) = 0$ است، اگر هیچ نقطه‌ای در فاصله (۷-۱۰، ۷) نباشد. تعداد نقاط در این فاصله

عبارتست از متغیر تصادفی پواسون با پارامتر $10\lambda = 30$ است. بنابراین

(۸-۱۰)

از فرض:

$$S_{xx}(\omega) = S_{yy}(\omega) \quad S_{xy}(-\omega) = -S_{xy}(\omega)$$

واز (۹-۱۴۸):

$$S_{yy}(\omega) = S_{xx}(\omega) |H(\omega)|^2 \quad S_{xy}(\omega) = S_{xx}(\omega) H^*(\omega)$$

از ترکیب این دو رابطه نتیجه می‌گیریم که

$$|H(\omega)|^2 = 1 \quad H(-\omega) = -H(\omega)$$

از آن جایی که $h(t)$ واقعی است، معادله دوم نتیجه می‌دهد که

$$H(\omega) = jB(\omega)$$

و از اولین رابطه مانند شکل نتیجه می‌شود که

$$|B(\omega)| = 1$$

(۹-۱۰) با در نظر گرفتن

$$\underline{i}(t) = \underline{a}(t), \quad \underline{q}(t) = \underline{b}(t)$$

از (۱۱-۶۳) نتیجه می‌شود که

$$S_i(\omega) = S_q(\omega) \quad S_{iq}(\omega) = -S_{qi}(\omega) = S_{qi}(-\omega)$$

بنابراین [(۱۱-۷۵) و (۱۱-۸۲)] را ببینید.

$$S_w(\omega) = 2 S_i(\omega) + 2j S_{qi}(\omega)$$

$$S_w(-\omega) = 2 S_i(\omega) - 2j S_{qi}(\omega)$$

با اضافه و کم کردن نتیجه می‌گیریم که

$$4 S_i(\omega) = S_w(\omega) + S_w(-\omega)$$

$$4j S_{iq}(\omega) = S_w(-\omega) - S_w(\omega)$$

(۱۰-۱۰) از (۱۰-۱۳۳) نتیجه می‌گیریم که

$$\underline{x}(t) = \underline{\text{Re}} [\underline{w}(t) e^{j\omega_0 t}]$$

$$\underline{x}(t-\tau) = \underline{\text{Re}} [\underline{w}_\tau(t) e^{j\omega_0 t}] = \underline{\text{Re}} [\underline{w}(t-\tau) e^{j\omega_0(t-\tau)}]$$

$$\underline{w}_\tau(t) = \underline{w}(t-\tau) e^{-j\omega_0 \tau}$$

(۱۱-۱۰)

$$R''_{\underline{x}}(\tau) \leftrightarrow -\omega^2 S_{\underline{x}}(\omega)$$

$$\frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} \omega^2 S_{\underline{x}}(\omega) d\omega = -R''_{\underline{x}}(0)$$

و با ω_0 فرکانس حامل بهینه، از (۱۵۰-۱۰) نتیجه می‌شود:

$$E\{|\underline{w}'(t)|^2\} = \frac{M}{2\pi} = -2R''_{\underline{x}}(0) - 2\omega_0^2 R_{\underline{x}}(0)$$

(۱۲-۱۰) از ایستایی فرایند $x(t)\cos\omega_0 t + y(t)\sin\omega_0 t$ این نتیجه می‌شود که [(۱۳۰-۱۰) را ببینید]

$$C_{\underline{x}\underline{x}}(\tau) = C_{\underline{y}\underline{y}}(\tau) \quad C_{\underline{x}\underline{y}} = -C_{\underline{y}\underline{x}}(\tau) \quad (i)$$

با استفاده از اتحادها، ما باید چگالی مشترک $f(X, Y)$ از $2n$ تابع متغیر تصادفی را

$$\underline{X} = [x(t_1), \dots, x(t_n)] \quad \underline{Y} = [y(t_1), \dots, y(t_n)]$$

بر حسب ماتریس کواریانس $C_{\underline{z}\underline{z}}$ بردار مختلط $Z = X + jY$ توصیف کنیم. از (i) این نتیجه می‌شود که:

$$E(x(t_i)x(t_j)) = E(y(t_i)y(t_j)) \quad E(x(t_i)y(t_j)) = -E(y(t_i)x(t_j))$$

از این خواهیم داشت:

$$C_{\underline{X}\underline{X}} = C_{\underline{Y}\underline{Y}}, \text{ and } C_{\underline{X}\underline{Y}} = -C_{\underline{Y}\underline{X}}; \text{ hence, } f(X, Y) \text{ is given by (8-62).}$$

(۱۳-۱۰) سیگنال $c(t) = f(t)$ یک مورد استثنائی از یک فرایند ایستای سیکلی همانند (۱۷۸-۱۰)

است با

$$h(t) = \begin{cases} f(t) & 0 \leq t < T \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases} \longleftrightarrow H(\omega) = \int_0^T f(t) e^{-j\omega t} dt$$

و $c_m = 1, R[m] = 1$ است. بنابراین [(۱۰-۲) الف] را ببینید

$$\sum_{m=-\infty}^{\infty} R_m e^{-jm\omega T} = \sum_{m=-\infty}^{\infty} e^{-jm\omega T} = T \sum_{m=-\infty}^{\infty} \delta(\omega - \frac{2\pi}{T} m)$$

از رابطه بالا و [(۱۰-۱۸) نتیجه می‌شود که فرایند $x(t) = f(t - \theta)$ ایستا با طیف قدرت زیر است:

$$S(\omega) = \left| \int_0^T f(t) e^{-j\omega t} dt \right|^2 \sum_{m=-\infty}^{\infty} \delta(\omega - \frac{2\pi}{T} m)$$

(۱۰-۱۴) فرایند

$$y_N(t) = x(t + \tau) - \sum_{n=-N}^N x(t + nT) \frac{\sin\sigma(\tau - nT)}{\sigma(\tau - nT)}$$

یک خروجی از یک سیستم با ورودی $x(t)$ است و تابع سیستم عبارتست از

$$H_N(\omega) = e^{j\omega\tau} - \sum_{n=-N}^N \frac{\sin\sigma(\tau - nT)}{\sigma(\tau - nT)} e^{jnT\omega}$$

علاوه بر این $\varepsilon_N(\tau) = y_N(0)$ ، بنابراین [(۹-۱۵۳) را ببینید]

$$E\{\varepsilon_N^2(\tau)\} = E\{y_N^2(0)\} = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} S(\omega) |H_N(\omega)|^2 d\omega \quad (1)$$

تابع $H_N(\omega)$ خطای برش در بسط سری فوریه از $e^{j\omega\tau}$ در فاصله $(-\delta, \delta)$ است. بنابراین، برای $N > N_0$

$$|H_N(\omega)| < \varepsilon \quad |\omega| < \sigma$$

از رابطه فوق و (۱) این نتیجه می‌شود که، اگر $S(\omega) = 0$ برای $|\omega| < \delta$ باشد، آن‌گاه

$$E\{\varepsilon_N^2(\tau)\} = \frac{1}{2\pi} \int_{-\sigma}^{\sigma} S(\omega) |H_N(\omega)|^2 d\omega < \varepsilon R(0) \quad N > N_0$$

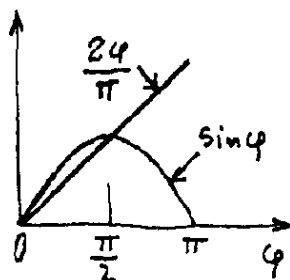
(۱۰-۱۵) [رابطه بعد از (۱۰-۱۹۵) را ببینید]

$$R(0) - R(\tau) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\sigma}^{\sigma} S(\omega) (1 - \cos \omega \tau) d\omega$$

$$\leq \frac{\tau^2}{4\pi} \int_{-\sigma}^{\sigma} \omega^2 S(\omega) d\omega = \frac{-\tau^2}{2} R''(0)$$

علاوه بر این، وقتی

$$\sin \phi \geq \frac{2\phi}{\pi} \quad 0 \leq \phi \leq \frac{\pi}{2}$$

نتیجه می‌گیریم که

$$R(0) - R(\tau) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\sigma}^{\sigma} S(\omega) 2 \sin^2 \frac{\omega \tau}{2} d\omega$$

$$\geq \frac{2\tau^2}{\pi} \frac{1}{2\pi} \int_{-\sigma}^{\sigma} \omega^2 S(\omega) d\omega = \frac{-2\tau^2}{\pi} R''(0)$$

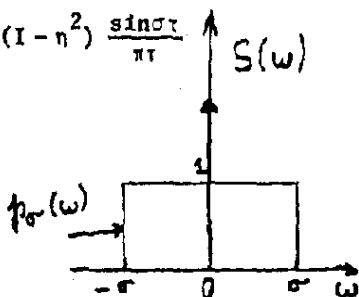
۱۶-۱۰) با فرض $T = \pi/\delta$ داریم:

$$R(mT) = E\{\underline{x}(nT + mT)\underline{x}(nT)\} = \begin{cases} I & m = 0 \\ \eta^2 & m \neq 0 \end{cases}$$

بنابراین [۱۰-۱۹۶] را ببینید

$$R(\tau) = \sum_{m=-\infty}^{\infty} R(mT) \frac{\sin \sigma(\tau - mT)}{\sigma(\tau - mT)} = \eta^2 + (I - \eta^2) \frac{\sin \sigma \tau}{\pi \tau}$$

$$S(\omega) = 2\pi\eta^2 \delta(\omega) + 2\pi(I - \eta^2) p_{\sigma}(\omega)$$

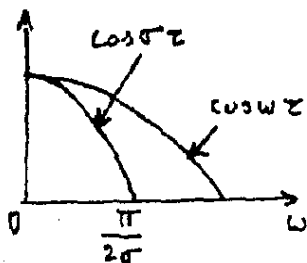

۱۰-۱۷) رابطه زیر داده شده است:

$$E\{\underline{x}(n+m)\underline{x}(n)\} = N\delta[m]$$

این یک مورد خاص از مسئله ۱۰-۱۶ با $\eta = 0, I = N$ است.

۱۰-۱۸) اگر $|\tau| < \pi/2\sigma$ باشد، آن گاه

$$\cos \omega \tau \geq \cos \sigma \tau \quad |\omega| \leq \sigma$$

$$R(\tau) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\sigma}^{\sigma} S(\omega) \cos \omega \tau d\omega$$

$$\geq \frac{\cos \sigma \tau}{2\pi} \int_{-\sigma}^{\sigma} S(\omega) d\omega = R(0) \cos \sigma \tau$$

۱۰-۱۹) از (۱۰-۱۳۳) با فرض $\sigma = \delta$ خواهیم داریم:

$$P_1(\omega, \tau) + j\omega P_2(\omega, \tau) = 1$$

$$P_1(\omega, \tau) + j(\omega + \tau)P_2(\omega, \tau) = e^{j\sigma\tau}$$

بنابراین

$$P_1(\omega, \tau) = 1 - \frac{\omega}{\sigma} (e^{j\sigma\tau} - 1) \quad P_2(\omega, \tau) = \frac{1}{j\sigma} (e^{j\sigma\tau} - 1)$$

با جایگذاری در (۱۱-۱۴۱)، نتیجه می گیریم که

$$P_1(\tau) = \frac{4 \sin^2(\sigma\tau/2)}{\sigma^2 \tau^2} \quad P_2(\tau) = \frac{4 \sin^2(\sigma\tau/2)}{\sigma^2 \tau}$$

و با فرض $t = 0$ ، نتایج مطلوب از (۱۰-۲۰۶) نتیجه می شود چون $\bar{T} = 2T$ و

$$\sin^2 \frac{\sigma(\tau - 2nT)}{2} = \sin^2 \left(\frac{\sigma\tau}{2} - n\pi \right) = \sin^2 \frac{\sigma\tau}{2}$$

(۱۰-۲۰) همانند (۱۰-۲۱۳):

$$\underline{P}(\omega) = \frac{1}{\lambda} \int_{-a}^a \cos \omega t \underline{z}(t) \cos \omega_c t dt$$

$$E\{\underline{P}(\omega)\} = \int_{-a}^a \cos \omega t \cos \omega_c t dt$$

$$\sigma_P^2(\omega) = \frac{1}{\lambda} \int_{-a}^a \cos^2 \omega_c t_2 \cos^2 \omega t_2 dt_2$$

۱۰-۲۱) نشان خواهیم داد که اگر

$$\underline{X}_c(\omega) = \frac{1}{\lambda} \sum_{|t_i| < c} \underline{x}(t_i) e^{-j\omega t_i} = \frac{1}{\lambda} \int_{-a}^a \underline{x}(t) \underline{z}(t) e^{-j\omega t} dt$$

در جایی که $z(t) = \sum \delta(t - t_i)$ یک دنباله ضربه بواسون است، آن گاه

$$E\{|X_c(\omega)|^2\} \approx 2cS_x(\omega) + \frac{2c}{\lambda} R_x(0)$$

اثبات

از آن جایی که $R_z(\tau) = \lambda^2 + \lambda\delta(\tau)$ نتیجه می‌شود که

$$\begin{aligned} E\{|X_c(\omega)|^2\} &= \frac{1}{\lambda^2} \int_{-c}^c \int_{-c}^c R_x(t_1 - t_2) e^{-j\omega(t_1 - t_2)} dt_1 dt_2 \\ &= \int_{-c}^c e^{j\omega t_2} \int_{-c}^c R_x(t_1 - t_2) e^{-j\omega t_1} dt_1 dt_2 + \frac{1}{\lambda} \int_{-c}^c R_x(0) dt_2 \end{aligned}$$

اگر $\int_{-\infty}^{\infty} |R_x(\tau)| < \infty$ باشد، آن گاه برای بزرگ بودن c کافی است، انتگرال داخلی سمت راست

تقریباً برابر است با $S_x(\omega) e^{-j\omega t_2}$ و (i) نتیجه می‌شود.

(۲۲-۱۰)

$$E\{z(t)\} = g(t) \quad E\{w(t)\} = g(t) - g(T)t/T = g(t)$$

$$w(t) = \left(1 - \frac{t}{T}\right) \int_0^t x(\alpha) d\alpha - \frac{t}{T} \int_t^T x(\alpha) d\alpha$$

دو انتگرال بالا ناهمبسته هستند، چون $h(t)$ یک نویز سفید است. بنابراین، همانند مثال ۹-۵

$$\sigma_w^2 = \left(1 - \frac{t}{T}\right)^2 Nt + \frac{t^2}{T^2} N(T-t) = Nt \left(1 - \frac{t}{T}\right)$$

توجه: رابطه بالا نشان می‌دهد که اطلاعات $g(t) = 0$ می‌تواند استفاده شود تا تخمین $g(t)$ توسعه یابد. لزوماً، اگر ما از $w(t)$ به جای $z(t)$ برای تخمین $g(t)$ در جمله اعداد $x(t)$ استفاده کنیم، واریانس از Nt به $Nt(1-t/T)$ کاهش می‌یابد.

(۲۳-۱۰) الف) چون $\left| \sum_i a_i b_i \right| \leq \sum_i |a_i| |b_i|$ است، کافی است فرض کنیم که اعداد a_i و b_i

حقیقی هستند. مربع

$$I(z) = \sum_1 (a_1 - z b_1)^2 = z^2 \sum_1 b_1^2 - 2z \sum_1 a_1 b_1 + \sum_1 a_1^2$$

برای هر z حقیقی غیرمنفی است. بنابراین مبین آن نمی‌تواند مثبت باشد. پس (i) را نتیجه می‌دهد.
 (ب) با فرض $f[n]$ و $R_o[m] = s_0 \delta[m]$ همانند مثال ۱۰-۲۴ الف (نویز سفید):

$$y_f[n_0] = \sum h[n] f[n_0 - n] \quad y_v[n] = \sum h[n] v[n]$$

$$E\{y_v^2[n]\} = s_0 \rho[0] = s_0 \sum |h[n]|^2$$

(۹-۲۱۳) را ببینید] و (i) نتیجه می‌دهد:

$$\frac{y_f^2[n_0]}{E\{y_v^2[n]\}} = \frac{|\sum h[n] f[n_0 - n]|^2}{s_0 \sum h^2[n]} \leq \frac{1}{s_0} \sum |h[n]|^2$$

با تساوی اگر و فقط اگر $h[n] = k f^*[n_0 - n]$ باشد.

(۲۴-۱۰ الف) $F(z)$ و ثابت $S_o(\omega) = S_o = S_0$ داده شده‌اند. تبدیل z از $y[n]$ برابر با $F(z)H(z)$ است. بنابراین [(۹-۱۰۹) را ببینید]:

$$y_f[n] = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} F(e^{j\omega T}) H(e^{j\omega T}) e^{jn\omega T} d\omega$$

$$\frac{y_f^2[n]}{E\{y_v^2[n]\}} = \frac{\left| \int_{-\pi}^{\pi} F(e^{j\omega T}) H(e^{j\omega T}) d\omega \right|^2}{s_0 \int_{-\pi}^{\pi} |H(e^{j\omega T})|^2 d\omega}$$

$$\leq \frac{1}{s_0} \int_{-\pi}^{\pi} |F(e^{j\omega T})|^2 d\omega$$

آخرین نامساوی از نامساوی شوارتز نتیجه می‌شود.

با تساوی اگر و فقط اگر

$$H(e^{j\omega T}) = kF^*(e^{j\omega T}) = kF(e^{-j\omega T}), \text{ i.e., iff } H(z) = kF(z^{-1})$$

(ب) برای $R[m]$ و $F(z)$ و شکل $H(z)$ دلخواه برای پیدا کردن ضریب a_m از $H(z)$ داده شده است. در این مورد

$$y_f[n] = a_0 f[n] + a_1 f[n-1] + \dots + a_N f[n-N]$$

$$y_v[n] = a_0 v[n] + a_1 v[n-1] + \dots + a_N v[n-N]$$

برای حداکثر کردن نسبت سیگنال به نویز کافی است رابطه زیر

$$E\{y_v^2[n]\} = \sum_{k,r=0}^N a_k a_r R_v[k-r]$$

تحت فید که مجموع:

$$y_f[0] = a_0 f[0] + a_1 f[-1] + \dots + a_N f[-N]$$

ثابت است حداقل شود. با یک λ ثابت (ضرایب با محدوده بزرگ)، مجموع را حداقل می‌کنیم.

$$I = \sum_{k,r=0}^N a_k a_r R_v[k-r] - \lambda \left[\sum_{k=0}^N a_k f[-k] - y_f[0] \right]$$

این سیستم زیر را نتیجه می‌دهد:

$$\frac{\partial I}{\partial a_k} = 0 = \sum_{r=0}^N \left[a_r R_v[k-r] - \lambda f[-k] \right] \quad k = 0, \dots, N$$

که جواب آن a_k است.

$$B = A |R(\omega_0)| = \frac{A}{\sqrt{\alpha^2 + \omega_0^2}}$$

$$S_{y_n}(\omega) = \frac{N}{\alpha^2 + \omega^2}$$

$$R_{y_n}(\tau) = \frac{N}{2\alpha} e^{-\alpha|\tau|}$$

$$E\{y_n^2(t)\} = R_{y_n}(0) = \frac{N}{2\alpha}$$

$$\frac{B^2}{E\{y_n^2(t)\}} = \frac{2A^2}{N} \frac{\alpha}{\alpha^2 + \omega_0^2}$$

$$\text{Max. if } \alpha = \omega_0$$

۱۰-۲۶) در جایی که $H(\omega)$ با یک عامل ثابت مشخص شده است، می‌توانیم در نظر بگیریم که به ترتیب $y_f(t_0)$ مقدار مطلوب $H(\omega)$ است هنگامی که $f(t)$ ثابت است:

$$y_f(t_0) = \sum_{i=0}^m a_i f(t_0 - iT) = c \quad (i)$$

مشکل ما حداقل کردن واریانس از $y_f(t)$ تحت شرط (i) است:

$$V = E\{y_f^2(t)\} = \sum_{n=0}^m a_n \sum_{i=0}^m a_i R(nT - iT) \quad (ii)$$

سیستم زیر نتیجه می‌شود:

$$\frac{\partial V}{\partial a_n} = \sum_{i=0}^m a_i R(nT - iT) - kf(t_0 - nT) = 0$$

در جایی که k ثابت است (ضرایب لاگرانج). با a_n نتیجه شده به این روش از (ii) نتیجه می‌گیریم:

$$V = \sum_{n=0}^m k a_n f(t_0 - nT) = k y_f(t_0) \quad r^2 = \frac{y_f^2(t_0)}{k y_f(t_0)}$$

۱۰-۲۷) با در نظر گرفتن $E\{x(t)\} = 0$ نتیجه می‌گیریم:

$$R_{yyy}(\mu, \nu) = E\{x(t+\mu)+c [x(t+\nu)+c] [x(t)+c]\} = R(\mu, \nu) + cR(\mu) + cR(\nu) + cR(\mu-\nu) + c^3$$

علاوه بر این

$$R(\mu) \leftrightarrow 2\pi S(u)\delta(v) \quad R(\nu) = 2\pi\delta(u)S(v) \quad c^3 \leftrightarrow 4\pi^2\delta(u)\delta(v)$$

$$\int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} R(\mu-\nu) e^{-j(u\mu+\nu\nu)} d\mu d\nu = \int_{-\infty}^{\infty} R(\tau) e^{-j\tau r} d\tau \int_{-\infty}^{\infty} e^{-j(u+\nu)\nu} d\nu = 2\pi S(u)\delta(u+r)$$

۱۰-۲۸) باید از معادله استفاده کنیم:

$$E\{\underline{\tilde{x}}(t)\} = 0, E\{\underline{\tilde{x}}^2(t)\} = \lambda t.$$

فرض می‌کنیم که $t_1 < t_2 < t_3$ باشد. واضح است که

$$\underline{\tilde{x}}(t_2) = \underline{\tilde{x}}(t_1) + [\underline{\tilde{x}}(t_2) - \underline{\tilde{x}}(t_1)]$$

$$\underline{\tilde{x}}(t_3) = \underline{\tilde{x}}(t_1) + [\underline{\tilde{x}}(t_2) - \underline{\tilde{x}}(t_1)] + [\underline{\tilde{x}}(t_3) - \underline{\tilde{x}}(t_2)] \quad (i)$$

با قرار دادن $\underline{\tilde{x}}(t_1)\underline{\tilde{x}}(t_2)\underline{\tilde{x}}(t_3)$ و استفاده از اتحاد $E\{\underline{\tilde{x}}(t_i) - \underline{\tilde{x}}(t_j)\} = 0$ و مستقل از ۳ جمله طرف راست (i) نتیجه می‌گیریم که

$$E\{\underline{\tilde{x}}(t_1)\underline{\tilde{x}}(t_2)\underline{\tilde{x}}(t_3)\} = E\{\underline{\tilde{x}}^3(t_1)\} = \lambda t_1 = \lambda \min(t_1, t_2, t_3)$$

در جایی که $\underline{\tilde{z}}(t) = \underline{\tilde{x}}(t)$ است، از (۹-۱۲۰) - (۹-۱۲۲) نتیجه می‌گیریم که

$$R_{\underline{\tilde{z}}\underline{\tilde{z}}\underline{\tilde{z}}}(t_1, t_2, t_3) = \frac{\partial^3 R_{\underline{\tilde{z}}\underline{\tilde{z}}\underline{\tilde{z}}}(t_1, t_2, t_3)}{\partial t_1 \partial t_2 \partial t_3} = \lambda \frac{\partial^3 \min(t_1, t_2, t_3)}{\partial t_1 \partial t_2 \partial t_3}$$

همین کافی است تا نشان دهیم طرف راست رابطه برابر با $\lambda \delta(t_1 - t_2)\delta(t_1 - t_3)$ است. این نتیجه‌ای روابط زیر است:

$$\frac{\partial \min(t_1, t_2, t_3)}{\partial t_3} = t_1 U(t_2 - t_1)\delta(t_3 - t_1) + t_2 U(t_1 - t_2)\delta(t_3 - t_2)$$

$$+ U(t_1 - t_3)U(t_2 - t_3) - t_3 \delta(t_1 - t_3)U(t_2 - t_3) - t_3 U(t_1 - t_3)\delta(t_2 - t_3)$$

$$= U(t_1 - t_3)U(t_2 - t_3)$$

چون $t_j \delta(t_i - t_j) = t_j \delta(t_j - t_i)$ است. بنابراین

$$\frac{\partial^2 \min(t_1, t_2, t_3)}{\partial t_2 \partial t_3} = U(t_1 - t_3)\delta(t_2 - t_3)$$

$$\frac{\partial^2 \min(t_1, t_2, t_3)}{\partial t_1 \partial t_2 \partial t_3} = \delta(t_1 - t_2)\delta(t_1 - t_3)$$

۱۰-۲۹) برای این مطلب متن را ببینید.

$$S_x(z) = \frac{5 - 2(z + 1/z)}{10 - 3(z + 1/z)} = \frac{2}{3} + \frac{5/9}{10/3 - (z + 1/z)}$$

$$R[m] = \frac{2}{3} + \frac{5}{18} 3^{-|m|} \quad \Gamma(z) = \frac{3z - 1}{2z - 1}$$

(2-11)

$$S_x(s) = \frac{s^4 + 64}{s^4 - 10s^2 + 9} = \frac{s^2 + 4s + 8}{s^2 + 4s + 3} \frac{s^2 - 4s + 8}{s^2 - 4s + 3}$$

$$L(s) = \frac{s^2 + 4s + 8}{s^2 + 4s + 3}$$

(3-11) اثبات اول:

$$s[n] = \sum_{k=0}^{\infty} s[k] \delta[n-k]$$

$$E\{x^2[n]\} = \sum_{k=0}^{\infty} s^2[k]$$

اثبات دوم:

$$S(z) = L(z)L(1/z) \quad R[m] = \delta[m] * \delta[-m] = \sum_{k=0}^{\infty} s[k] \delta[k-m]$$

$$R[0] = \sum_{k=0}^{\infty} s^2[k]$$

(4-11) الف) این یک حالت خاص از (22-11) و (23-11) است.

ب) از الف نتیجه می شود که:

$$R''_{yx}(\tau) + 3 R'_{yx}(\tau) + 2 R_{yx}(\tau) = q\delta(\tau)$$

در جایی که

$$R_{xx}(\tau) = 0 \text{ for } \tau < 0,$$

رابطه بالا نشان می دهد که

$$R_{yx}(\tau) = 0 \text{ for } \tau \leq 0^- \quad R'_{yx}(0^-) = 0$$

علاوه بر این

$$S_{yx}(s) = \frac{q}{s^2 + 3s + 2}$$

بنابراین (مقادیر اولیه قضیه):

$$R_{yx}(0^+) = \lim_{s \rightarrow \infty} s S_{yx}(s) = 0 \quad R'_{yx}(0^+) = \lim_{s \rightarrow \infty} s^2 S_{yx}(s) = q$$

به طور مشابه

$$R''_{yy}(\tau) + 3R'_{yy}(\tau) + 2R_{yy}(\tau) = R_{xy}(\tau) = R_{yx}(-\tau) = 0 \text{ for } \tau > 0$$

$$S_{yy}(s) = \frac{q}{(s^2 + 3s + 2)(s^2 - 3s + 2)} = \frac{qs/12 + q/4}{s^2 + 3s + 2} + \frac{-qs/12 + q/4}{s^2 - 3s + 2}$$

$$S_{yy}^+(s) = \frac{qs/12 + q/4}{s^2 + 3s + 2}$$

$$R_{yy}^+(0^+) = R_{yy}(0) = \lim_{s \rightarrow \infty} s^2 S_{yy}^+(s) = \frac{q}{12}$$

$$R'_{yy}(0) = \lim_{s \rightarrow \infty} s [s S_{yy}^+(s) - \frac{q}{12}] = 0$$

(۵-۱۱)

$$S_x(z) = S_s(z) + S_v(z) = \frac{1}{D(z)} + q = \frac{1 + qD(z)}{D(z)}$$

اگر $R_s[m] = 2^{-|m|}$ و $s_v(z) = 5$ باشند آن گاه (مثال ۹-۲۱ را ببینید):

$$S_s(z) = \frac{1.5}{2.5 - (z^{-1} + z)}$$

$$S_x(z) = \frac{5 - 14z^{-1} + 5z^{-2}}{1 - 2.5z^{-1} + z^{-2}}$$

(۶-۱۱) فرایند زیر خروجی سیستمی با ورودی $x[n]$ است:

$$y[n] = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n x(nT + kT)$$

تابع سیستم عبارتست از:

$$H(z) = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n z^k$$

علاوه بر این $s = y[0]$ و

$$n^2 |H(e^{-j\omega T})|^2 = \left| \sum_{k=1}^n e^{jk\omega T} \right|^2$$

$$= \left| \frac{e^{j\omega T} - e^{j(n+1)\omega T}}{1 - e^{j\omega T}} \right|^2 = \frac{\sin^2 n\omega T/2}{\sin^2 \omega T/2}$$

بنابراین [(۵۱-۹) را ببینید]:

$$E\{s^2\} = R_y[0] = \frac{1}{2\pi n^2} \int_{-\infty}^{\infty} S_x(\omega) \frac{\sin^2 n\omega T/2}{\sin^2 \omega T/2} d\omega$$

چون (۷-۱۱)

$$R(t_1, t_2) = e^{-c|t_1 - t_2|}$$

(۵۸-۱۲) نتیجه می‌دهد که:

$$\int_{-a}^{t_1} e^{-c(t_1 - t_2)} \phi(t_2) dt_2 + \int_{t_1}^a e^{c(t_1 - t_2)} \phi(t_2) dt_2 = \lambda \phi(t_1) \quad (1)$$

با دویار مشتق گرفتن و استفاده از (i) نتیجه می‌گیریم که (با حذف جزئیات):

$$\lambda \phi''(t) + (2c - \lambda c^2) \phi(t) = 0$$

بنابراین

$$\phi(t) = \beta \cos \omega t \quad \text{and} \quad \phi(t) = \beta' \cos \omega' t$$

با مشخص کردن ω و جایگزینی در (i) نتیجه می‌گیریم که

$$\frac{2c}{c^2 + \omega^2} + \frac{\omega \sin a \omega - c \cos a \omega}{c^2 + \omega^2} e^{-ac} (e^{ct} + e^{-ct}) = 2c \lambda \cos \omega t$$

این نتیجه می‌دهد که

$$\omega_n \sin a \omega_n - c \cos a \omega_n = 0 \quad \lambda_n = \frac{2c}{c^2 + \omega_n^2}$$

مقدار ثابت β_n از رابطه زیر مشخص می‌شود (نرمالیزاسیون):

$$1 = \int_{-a}^a \beta_n^2 \cos^2 \omega_n t \, dt \quad \beta_n^2 = \frac{1}{a+c} \lambda_n$$

به طریق مشابه برای $\beta_n' \sin \omega_n' t$ عمل می‌کنیم.

(۸-۱۱) همانند (۹-۶):

$$\begin{aligned} E\{|X_T(\omega)\|^2\} &= \int_{-T/2}^{T/2} \int_{-T/2}^{T/2} R(t_1 - t_2) e^{-j\omega(t_1 - t_2)} dt_1 dt_2 \\ &= \int_{-T}^T (T - |\tau|) R(\tau) e^{-j\omega\tau} d\tau \end{aligned}$$

با مشتق‌گیری نسبت به T و استفاده از این حقیقت که اگر

$$\phi(t) = \int_{-t}^t f(x; t) dx$$

آن‌گاه

$$\frac{d\phi(t)}{dt} = f(t; t) - f(-t, t) + \int_{-t}^t \frac{\partial f}{\partial t}(x, t) dx$$

نتیجه می گیریم که

$$\frac{\partial E(|\underline{x}_T(\omega)|^2)}{\partial T} = \int_{-T}^T R(\tau) e^{-j\omega\tau} d\tau = E\left\{\frac{\partial}{\partial T} |\underline{x}_T(\omega)|^2\right\}$$

رابطه بالا به $S(\omega)$ وقتی که $T \rightarrow \infty$ میل می کند.

(۹-۱۱)

$$E\{\underline{x}(\omega)\} = \int_{-a}^a 5 \cos 3t e^{-j\omega t} dt = \frac{5 \sin a(\omega-3)}{\omega-3} + \frac{5 \sin a(\omega+3)}{\omega+3}$$

$$\text{Var. } \underline{x}(\omega) = 2qa = 4a.$$

(۱۰-۱۱)

$$\begin{aligned} E\{\underline{x}(u)\underline{x}(v)\} &= \sum_{n=-\infty}^{\infty} \sum_{k=-\infty}^{\infty} \sigma_n^2 \delta[n-k] e^{-j(au-kv)T} \\ &= \sum_{n=-\infty}^{\infty} \sigma_n^2 e^{-jn(u-v)T} \end{aligned}$$

(۱۱-۱۱) با انتقال مبدأ، قرار می دهیم:

$$\underline{c}_n = \frac{1}{T} \int_{-T/2}^{T/2} \underline{x}(t) e^{-jn\omega_0 t} dt \quad \beta_n(\alpha) = \frac{1}{T} \int_{-T/2}^{T/2} R(\tau-\alpha) e^{-jn\omega_0 \tau} d\tau$$

(الف) باید نشان دهیم که

$$\underline{\hat{x}}(t) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} \underline{c}_n e^{jn\omega_0 t} \text{ then } E\{(|\underline{\hat{x}}(t) - \underline{\hat{x}}(t)|^2)\} = 0 \text{ for } |t| < T/2 \quad (i)$$

اثبات

$$E\{\underline{c}_n \underline{x}^*(\alpha)\} = \frac{1}{T} \int_{-T/2}^{T/2} E\{\underline{x}(t) \underline{x}^*(\alpha)\} e^{-jn\omega_0 t} dt = \beta_n(\alpha)$$

توابع $\beta_n(\alpha)$ ضرایب بسط فوریه از $R(\tau-\alpha)$ هستند:

$$R(\tau-\alpha) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} \beta_n(\alpha) e^{jn\omega_0\tau} \quad |\tau| < T/2 \quad (ii)$$

بنابراین

$$E\{\underline{\hat{x}}(t)\underline{\hat{x}}^*(t)\} = \sum_{n=-\infty}^{\infty} E\{c_n \underline{\hat{x}}^*(t)\} e^{jn\omega_0 t} = \sum_{n=-\infty}^{\infty} \beta_n(t) e^{jn\omega_0 t}$$

از (ii) با $\tau = \alpha = t$ این نتیجه می‌شود که آخرین مجموع برابر با $R(0)$ است. به طور مشابه $E\{\underline{\hat{x}}^*(t)\underline{x}(t)\} = R(0)$ و (i) نتیجه می‌شود.

(ب)

$$E\{c_n c_m^* \} = \frac{1}{T} \int_{-T/2}^{T/2} E\{c_n \underline{\hat{x}}^*(t)\} e^{jn\omega_0 t} dt = \frac{1}{T} \int_{-T/2}^{T/2} \beta_n(t) e^{jn\omega_0 t} dt$$

(ج) اگر T به اندازه کافی بزرگ باشد، آن‌گاه

$$T\beta_n(\alpha) = \int_{-T/2}^{T/2} R(\tau-\alpha) e^{-jn\omega_0\tau} d\tau \approx S(n\omega_0) e^{-jn\omega_0\alpha}$$

$$E\{c_n c_m^* \} = \frac{S(n\omega_0)}{T^2} \int_{-T/2}^{T/2} e^{j(m-n)\omega_0\alpha} d\alpha = \begin{cases} S(n\omega_0)/T & m=n \\ 0 & m \neq n \end{cases}$$

بنابراین برای مقایسه بزرگ T ضرایب c_n از یک فرایند ایستا از دید وسیع دلخواه تقریباً متعامد است.

$$E\{\underline{\hat{x}}(t_1)\underline{\hat{x}}^*(t_2)\} = \frac{1}{4\pi^2} E \left\{ \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} E\{\underline{X}(u)\underline{X}^*(v)\} e^{j(ut_1-vt_2)} du dv \right. \quad (12-11)$$

$$= \frac{1}{4\pi^2} E \left\{ \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} Q(v) \delta(u-v) e^{j(ut_1-vt_2)} du dv \right\} = \frac{1}{4\pi^2} \int_{-\infty}^{\infty} Q(u) e^{ju(t_1-t_2)} du$$

این تنها به $\tau = t_1 - t_2$ بستگی دارد:

$$R_{xx}(\tau) = \frac{1}{x_2} \int_{-\infty}^{\infty} Q(u) e^{ju\tau} du \quad S_{xx}(\omega) = \frac{Q(\omega)}{2\pi}$$

۱۱-۱۳) معادله (۱۱-۷۹) می‌تواند به صورت زیر نوشته شود:

$$E\{\underline{A}(u)\underline{A}(v)\} = Q(u)\delta(u-v) = E\{\underline{B}(u)\underline{B}(v)\} \quad E\{\underline{A}(u)\underline{B}(v)\} = 0$$

برای $u \geq 0, v \geq 0$ باید نشان دهیم که اگر رابطه بالا درست باشد و $E\{A(\omega)\} = E\{B(\omega)\}$ آن‌گاه فرایند

$$\underline{x}(t) = \frac{1}{\pi} \int_0^{\infty} [\underline{A}(\omega)\cos\omega t - \underline{B}(\omega)\sin\omega t] d\omega$$

یک فرایند ایستا از دید وسیع است.

اثبات واضح است که $E\{x(t)\} = 0$

$$E\{\underline{x}(t+\tau)\underline{x}(t)\}$$

$$= \frac{1}{\pi^2} \int_0^{\infty} \int_0^{\infty} E\{\underline{A}(u)\cos u(t+\tau) - \underline{B}(u)\sin u(t+\tau)\} [\underline{A}(v)\cos vt - \underline{B}(v)\sin vt] dudv$$

$$= \frac{1}{\pi} \int_0^{\infty} \int_0^{\infty} Q(u)\delta(u-v) [\cos u(t+\tau)\cos vt + \sin u(t+\tau)\sin vt] dudv$$

$$= \frac{1}{\pi^2} \int_0^{\infty} Q(u) [\cos u(t+\tau)\cos ut + \sin u(t+\tau)\sin ut] du$$

$$= \frac{1}{\pi^2} \int_0^{\infty} Q(u)\cos u\tau du$$

از این و از (۹-۱۳۶) نتیجه می‌شود که $x(t)$ فرایندی ایستا از دید وسیع با $S_{xx}(\omega) = Q(\omega)/\pi$ است.

(۱۱-۱۴)

$$E\{\underline{v}(t)\} = 0 \quad E\{\underline{X}_T(\omega)\} = \int_{-T}^T f(t)e^{-j\omega t} dt$$

انتگرال بالا شکل تغییر یافته فرایند $f(t)p_T(t)$ است، بنابراین (قضیه کانولوشن فرکانسی) برابر با $F(\omega) * \sin T\omega/\pi\omega$ است.

$$\text{Var } \underline{X}_T(\omega) = E \left\{ \left| \int_{-T}^T \underline{v}(t)e^{-j\omega t} dt \right|^2 \right\}$$

انتگرال شکل تغییر یافته غیر ایستای سفید با نویز $U(t)p_T(t)$ است. خودهمبستگی این فرایند برابر است با $q(t_1)\delta(t_1 - t_2)$ در جایی که $q(t) = qp_T(t)$ است. بنابراین، [(۶۹-۱۱) را ببینید]

$$\text{Var } \underline{X}_T(\omega) = Q(0) = \int_{-T}^T q dt = 2qT$$

$$\underline{x}(t) = 10 + \underline{y}(t) \quad R_y(\tau) = 2\delta(\tau) \quad E\{\underline{y}(t)\} = 0$$

$$E\{\underline{p}_T\} = E\{\underline{x}(t)\} = 10 \quad C_x(\tau) = 2\delta(\tau)$$

از (5-12):

$$\sigma_{\underline{p}_T}^2 = \frac{1}{2T} \int_{-T}^T C_x(\tau) \left(1 - \frac{|\tau|}{2T}\right) d\tau = \frac{1}{2T} \int_{-T}^T 2\delta(\tau) \left(1 - \frac{|\tau|}{2T}\right) d\tau = \frac{1}{T}$$

(7-12) فرایند $x(t)$ نرمال است و به صورت:

$$F(x, x; \tau) \longrightarrow F^2(x) \quad \text{as } \tau \rightarrow \infty \quad (1)$$

باید نشان دهیم که میانگین-ارگودیک است [(12-10) را ببینید].

$$C(\tau) \longrightarrow 0 \quad \text{as } \tau \rightarrow \infty$$

اثبات: می‌توانیم فرض کنیم که $\eta = 0$ و $C(0) = 1$ است. با این فرض متغیر تصادفی $x(t + \tau)$ و $x(t)$ عبارتند از $N(0, 0; 1, 1; r)$ در جایی که $r = r(\tau) = Z(\tau)$ اتوکوریانس $x(t)$ است.

بنابراین:

$$f(x_1, x_2; \tau) = \frac{1}{2\pi\sqrt{1-r^2}} \exp\left\{-\frac{1}{2(1-r^2)}(x_1^2 - 2rx_1x_2 + x_2^2)\right\}$$

$$= \frac{1}{2\pi\sqrt{1-r^2}} \exp\left\{-\frac{1}{2(1-r^2)}(x_1 - rx_2)^2\right\} e^{-x_2^2/2}$$

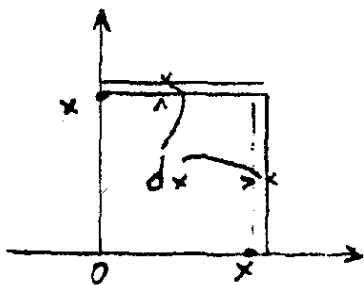
واضح است که $f(x, y) = f(y, x)$ ، بنابراین (شکل را ببینید):

$$F(x + dx, x + dx; \tau) - F(x, x, \tau) = 2 \int_{-\infty}^x f(\xi, x) d\xi dx$$

$$= \frac{1}{\pi\sqrt{1-r^2}} \int_{-\infty}^x \exp\left\{-\frac{1}{2(1-r^2)}(\xi - rx)^2\right\} d\xi e^{-x^2/2} dx$$

علاوه بر این

$$F^2(x + dx) - F^2(x) = 2 F(x) f(x) dx$$

از رابطه بالا و از (۱) نتیجه می شود که

$$G\left(\frac{x-\tau x}{\sqrt{1-\tau^2}}\right) \xrightarrow{\tau \rightarrow \infty} G(x)$$

بنابراین، $\tau(\tau) \rightarrow 0$ وقتی $\tau \rightarrow \infty$.

(۳-۱۲) اگر $x(t)$ نرمال باشد، پس [(۲۷-۱۲) را ببینید]:

$$C_{zz}(\tau) = R_x(\lambda+\tau)R_x(\lambda-\tau) + R_x^2(\tau) \quad z(t) = \underline{x}(t+\lambda)\underline{x}(t)$$

بنابراین اگر $R_x(\tau) = 0$ برای $|\tau| > a$ باشد، آن گاه $C_{zz}(\tau) = 0$ برای $|\tau| > \lambda + a$ است.

(۴-۱۲) اگر $x(t) = ae^{j(\omega t + \theta)}$ باشد، آن گاه متوسط زمان عبارت است از

$$\frac{1}{2T} \int_{-T}^T \underline{x}(t+\tau)\underline{x}^*(t) dt = e^{j\omega\tau} |a|^2$$

(۵-۱۲) اگر $z(t) = x(t+\lambda)y(t)$ باشد، آن گاه

$$C_{zz}(\tau) = E\{\underline{x}(t+\lambda+\tau)\underline{y}(t+\tau)\underline{x}(t+\lambda)\underline{y}(t)\} - R_{xy}^2(\lambda)$$

و نتیجه از (۵-۱۲) به دست می آید.

(۶-۱۲) فرایند $x(t) = v(t-\theta)$ ایستا است با میانگین $\bar{\eta}$ و کواریانس $\bar{C}(\tau)$ داده شده [(۱۰-۱۷۶) و

(۱۰-۱۷۷) را ببینید]:

$$\bar{\eta} = \frac{1}{T} \int_0^T \eta(t) dt$$

$$\bar{C}(\tau) = \frac{1}{T} \int_0^T C(t+\tau, t) dt$$

اگر $R(t+\tau, t) \rightarrow \eta^2(t)$ وقتی $\tau \rightarrow \infty$ ، آن گاه

$$C(t+\tau, t) \xrightarrow[\tau \rightarrow \infty]{} 0 \quad \text{hence} \quad \bar{C}(\tau) \xrightarrow[\tau \rightarrow \infty]{} 0$$

این نشان می‌دهد که $\bar{x}(t)$ [۱۲-۱۰] را ببینید، ارگودیک است، بنابراین

$$\frac{1}{2c} \int_{-c}^c \bar{x}(t) dt = \frac{1}{2c} \int_{-c+\theta}^{c+\theta} \bar{x}(t) dt \xrightarrow{\theta} \bar{x}$$

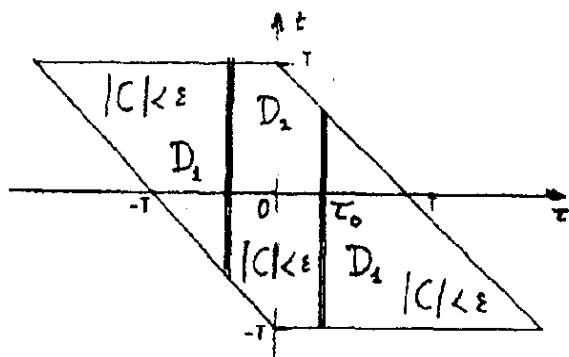
این نتیجه می‌دهد که نتایج مطلوب است چون برای خروجی مشخصی است، $\theta(\xi) = 0$ ثابت است

$$\lim_{c \rightarrow \infty} \frac{1}{2c} \int_{-c+\theta}^{c+\theta} \bar{x}(t) dt = \lim_{c \rightarrow \infty} \frac{1}{2c} \int_{-c}^c \bar{x}(t) dt$$

۷-۱۲ از (۹-۳۸) نتیجه می‌شود که

$$4T^2 \sigma_T^2 = \int_{-T}^T \int_{-T}^T C(t_1, t_2) dt_1 dt_2 = \int_D \int C(t+\tau, t) d\tau dt$$

در جایی که D متوازی‌الاضلاع در شکل است. $\varepsilon > 0$ داده شده است پس می‌توانیم τ_0 ثابت را پیدا

کنیم.

به طوری که

$$|C(t+\tau, t)| < \varepsilon \text{ for } |\tau| > \tau_0$$

علاوه بر این، اگر $C(t, t) < p$ باشد، آن‌گاه

$$C^2(t_1, t_2) \leq C(t_1, t_1)C(t_2, t_2) < P^2$$

بنابراین

$$|C| < \epsilon \text{ in } D_1 \text{ and } |C| < P \text{ in } D_2$$

ناحیه D_1 کمتر است از $4T^2$ و D_2 کمتر از $4\tau_0 T$ است. بنابراین

$$\sigma_T^2 < \epsilon + \frac{\tau_0}{T} \xrightarrow{T \rightarrow \infty} \epsilon$$

و بنابراین ϵ دلخواه است، و نتیجه می‌گیریم که: $\delta_T \rightarrow 0$

۱۲-۸) از (۶-۲۳۲) با فرض $x(t) = x, x(t+\lambda) = y$ نتیجه می‌شود:

$$\eta_1 = \eta_2 = 0 \quad \sigma_1^2 = \sigma_2^2 = R(0) \quad r\sigma_1, \sigma_2 = R(\lambda)$$

ب) اثبات بر اساس تعریف زیر است:

$$E(\underline{y}|M) = E(E(\underline{y}|\underline{x})|M) \quad M = \{x(t) \in D\} \quad (i)$$

اثبات: ابتدا فرض کنید که D شامل اجتماع فاصله باز است. در این مورد اگر $x \in D$ باشد، آن‌گاه برای مقادیر کوچک δ فاصله $(x, x+\delta)$ زیرمجموعه‌های از D است. آن‌گاه

$$\{x \leq \underline{x} < x + dx, M\} = \{x \leq \underline{x} < x + dx\}$$

برای $x \in D$ و جاهای دیگر $\{\emptyset\}$ است. از این نتیجه می‌شود:

$$f(x|M) dx = \frac{P\{x \leq \underline{x} < x + dx\}}{P(M)} = \frac{1}{p} f(x) dx \quad p = P(M)$$

برای $x \in D$ و جاهای دیگر صفر است. به طور مشابه $f(x, y|M) = f(x, y)/p$ برای $x \in D$ و جاهای دیگر صفر است. از رابطه بالا نتیجه می‌شود که:

$$\begin{aligned} E(E(\underline{y}|\underline{x}|M)) &= \int_D \left[\int_{-\infty}^{\infty} y f(y|\underline{x}) dy \right] f_x(\underline{x}|M) dx \\ &= \int_D \int_{-\infty}^{\infty} \frac{y f(x, y) f(x)}{f(x) p} dy dx = \int_D \int_{-\infty}^{\infty} y f(x, y|M) dy dx = E(\underline{y}|M) \end{aligned}$$

اگر D نقطه ایزوله شده باشد به جای هر $x \in D$ یک فاصله باز $(x-\epsilon, x+\epsilon)$ از شکل باز جفت D_ϵ را جایگزین می‌کنیم. واضح است که اگر در نقطه ایزوله شده x_i از D ، $D_\epsilon \rightarrow D$ ، جای $\epsilon \rightarrow 0$ را قرار دهیم و $E\{y|x_i\}$ به صورت محدود تعبیر شود، (i) نتیجه می‌شود. وقتی

$$E(\underline{x}(t+\lambda)|\underline{x}(t)) = R(\lambda)\underline{x}(t)/R(0)$$

فراز دهیم و (i) نتیجه می‌شود.

$$E(\underline{x}(t+\lambda)|M) = E(E(\underline{x}(t+\lambda)|\underline{x}(t))|M) = E\left\{\frac{R(\lambda)}{R(0)}\underline{x}(t)|M\right\} = \frac{R(\lambda)}{R(0)}\bar{x}$$

ج) برای D فاصله (a, b) را انتخاب می‌کنیم و نمونه‌های $x(nT)$ و $x(nT + \lambda)$ از یک تحقق نهایی $x(t)$ را از بازگشت تنها از جفت‌های $x(t_i), x(t_i + \lambda)$ را طوری که $a < x(t_i) < b$ را شکل می‌دهیم. با استفاده از (5-5) نتیجه می‌گیریم که

$$E(\underline{x}(t+\lambda) | a < \underline{x}(t) < b) = \frac{R(\lambda)}{R(0)}\bar{x} \approx \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \underline{x}(t_i + \lambda)$$

جایی که $x = E\{x(t) | a < x(t) < b\}$ است. این تقریب رضایت بخش است، اگر N بزرگ باشد و برای $R(\tau) \approx 0$ $\tau > T$

(۹-۱۲) الف) از (۶-۷) با فرض $E\{w(t)\} = C_{xy}(\lambda)$ داریم:

$$R_{ww}(\tau) = C_{xy}(\lambda + \tau)C_{xy}(\lambda - \tau) + C_{xx}(\tau)C_{yy}(\tau) + C_{xy}^2(\lambda) = C_{ww}(\tau) + C_{xy}^2(\lambda)$$

ب) از الف) نتیجه می‌شود، اگر-

$$C_{xx}(\tau) \rightarrow 0 \quad C_{yy}(\tau) \rightarrow 0 \quad C_{xy}(\sigma) \rightarrow 0$$

آن‌گاه $C_{xy}(\tau) \rightarrow 0$ وقتی $|\tau| \rightarrow \infty$. بنابراین [(۱۰-۱۲)] را ببینید [فرایند $x(t)$ و $y(t)$ یک کواریانس ارگودیک است.

(۱۰-۱۲) از (۱-۱۰) ب) با فرض $g(x) = 1$ نتیجه می‌شود:

$$\left| \int_a^b f(x) dx \right|^2 \leq \int_a^b |f(x)|^2 dx \int_a^b 1^2 dx = (b-a) \int_a^b |f(x)|^2 dx$$

(۱۱-۱۲) از تخمین η در متوسط زمان η_T در (۱-۱۲) استفاده می‌کنیم: همان‌طور که می‌دانیم (مثال ۴-۱۲ را ببینید):

$$E(\underline{\eta}_T) = \eta \quad \sigma_T^2 = \frac{5}{2T}$$

می‌خواهیم ε را بیابیم در جایی که

$$P(\eta - \varepsilon < \underline{\eta}_T < \eta + \varepsilon) = 0.95$$

الف) از (۸۸-۵) داریم:

$$0.95 = P(|\tilde{\eta}_T - \eta| \leq \varepsilon) \leq 1 - \frac{\sigma_T^2}{\varepsilon^2} \quad \varepsilon = \varepsilon_a \leq \frac{\sigma_T}{\sqrt{0.05}} = \frac{50}{T}$$

ب) اگر $v(t)$ نرمال باشد، آن گاه $\tilde{\eta}_T$ نرمال است، بنابراین

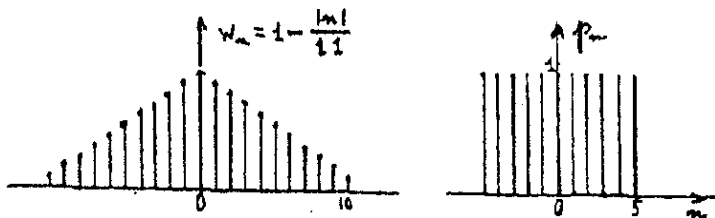
$$0.95 = 2G\left(\frac{\varepsilon}{\sigma_T}\right) - 1 \quad G\left(\frac{\varepsilon}{\sigma_T}\right) = 0.975 \quad \frac{\varepsilon}{\sigma_T} = z_{0.975}$$

این نتیجه می دهد که

$$\varepsilon = \varepsilon_b \approx \sqrt{10/3} = \varepsilon_a \sqrt{5}$$

۱۲-۱۷) الف) این از قضیه کانولوشن برای سری فوریه نتیجه می شود.

ب)

With p_n as above, $w_n = \frac{1}{11} p_n p_n$

$$P(\omega) = \sum_{n=-5}^5 e^{-jnT\omega} = \frac{\sin 5.5\omega T}{\sin 0.5\omega T} \quad W(\omega) = \frac{1}{11} P^2(\omega)$$

(۱۳-۱۲)

$$X_T(\omega) = \frac{1}{\sqrt{2T}} \int_{-T}^T x(t) e^{-j\omega t} dt \quad S_T(\omega) = |X_T(\omega)|^2$$

$$F(u, v) = \frac{1}{2T} \int_{-T}^T \int_{-T}^T R(t_1 - t_2) e^{-j(u t_1 + v t_2)} dt_1 dt_2 \quad (1)$$

همانند (۱۷۳-۹) و (۱۷۴-۹) نتیجه می شود که

$$E\{\underline{S}_T(\omega)\} = \Gamma(\omega, -\omega)$$

$$\text{Var } \underline{S}_T(\omega) = |\Gamma(\omega, -\omega)|^2 + |\Gamma(\omega, \omega)|^2 \geq E^2\{\underline{S}_T(\omega)\}$$

$$\text{Var } \underline{S}_T(0) = 2|\Gamma(0,0)|^2 = 2(E^2\{\underline{S}_T(0)\})$$

بخش باقی‌مانده از مسئله مشکل‌تر و خارج از حد این کتاب است (برای جزئیات آنالیز سیگنال پاپولیس را ببینید). از (i) و قضیه کاتولوشن نتیجه می‌شود که

$$\Gamma(u, v) = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\sin T(u+v-\alpha)}{\pi T(u+v-\alpha)} \frac{\sin T\alpha}{\alpha} S(v-\alpha) d\alpha$$

اگر $S(\omega)$ در فاصله از طول $1/T$ تقریباً ثابت باشد، آن‌گاه می‌تواند در خارج علامت انتگرال باشد. بنابراین

$$\Gamma(u, v) = S(v) \int_{-\infty}^{\infty} \frac{\sin T(u+v-\alpha)}{\pi T(u+v-\alpha)} \frac{\sin T\alpha}{\alpha} d\alpha = S(v) \frac{\sin T(u+v)}{T(u+v)}$$

این نتیجه می‌دهد:

$$\Gamma(\omega, -\omega) = S(\omega) < \Gamma(\omega, \omega) = S(\omega) \frac{\sin 2T\omega}{2T\omega} \xrightarrow{\omega T \rightarrow \infty} 0$$

$$\text{Var } \underline{S}_T(\omega) \leq 2 E^2\{\underline{S}_T(\omega)\} \xrightarrow{\omega T \rightarrow \infty} E^2\{\underline{S}_T(\omega)\}$$

(۱۲-۱۴) تابع زیر را در نظر بگیرید:

$$\underline{X}_c(\omega) = \int_{-T}^T c(t) \underline{x}(t) e^{-j\omega t} dt$$

شکل تغییر یافته سری فوریه محصول زیر است:

$$c(t) \underline{x}_T(t) \quad \underline{x}_T(t) = \begin{cases} 1 & |t| < T \\ 0 & |t| > T \end{cases}$$

بنابراین، تابع زیر:

$$2 T \underline{S}_T(\omega) = |\underline{X}_c(\omega)|^2$$

تبدیل فوره تابع زیر است:

$$\begin{aligned} & \underline{c}(t) \underline{x}_T(t) * \underline{c}(-t) \underline{x}_T^*(-t) \\ &= \int_{-T+|\tau|/2}^{T-|\tau|/2} c(t + \frac{\tau}{2}) \underline{x}_T(t + \frac{\tau}{2}) c(t - \frac{\tau}{2}) \underline{x}_T^*(t - \frac{\tau}{2}) dt \end{aligned}$$

۱۵-۱۲ چون $C(-\tau) = C(\tau)$ است، از (۱۲-۲۸) نتیجه می‌شود که برای مقادیر بزرگ T :

$$\text{Var } \underline{R}_T(\lambda) \simeq \frac{1}{2T} \int_{-\infty}^{\infty} [C(\lambda+\tau)C(\lambda-\tau) + C^2(\tau)] d\tau$$

چون $S(\omega)$ حقیقی است از فرمول پارسوال و جفت‌های زیر

$$C(\lambda+\tau) \leftrightarrow e^{j\lambda\omega} S(\omega) \quad C(\lambda-\tau) \leftrightarrow e^{-j\lambda\omega} S(\omega)$$

نتیجه می‌شود که انتگرال بالا برابر است با

$$\int_{-\infty}^{\infty} [e^{j\lambda\omega} S(\omega) e^{-j\lambda\omega} S(\omega) + S^2(\omega)] d\omega$$

۱۶-۱۲ با فرض $c = T - |\tau|/2$ داریم:

$$\underline{z}(t) = \underline{x}(t + \frac{\tau}{2}) \underline{x}(t - \frac{\tau}{2}) \quad E\{\underline{R}_T(\tau)\} = R(\tau) (1 - \frac{|\tau|}{T})$$

از (۷-۳۷) نتیجه می‌شود:

$$E\{\underline{z}(t_1) \underline{z}(t_2)\} - E\{\underline{z}(t_1)\} E\{\underline{z}(t_2)\}$$

$$= R^2(t_1 - t_2) + R(t_1 - t_2 + \tau) R(t_1 - t_2 - \tau)$$

$$4 T^2 \text{Var } \underline{R}_T(\tau) = \int_{-c}^c \int_{-c}^c [R^2(t_1 - t_2) + R(t_1 - t_2 + \tau) R(t_1 - t_2 - \tau)] dt_1 dt_2$$

$$= \int_{-2c}^{2c} [R^2(\alpha) + R(\alpha + \tau) R(\alpha - \tau)] (2T - |\tau| - |\alpha|) d\alpha$$

۱۷-۱۲ با برابر قرار دادن ضرایب z^k در (۱۲-۹۸) نتیجه می‌گیریم که

$$(1 - K_N^2) \alpha_k^{N-1} = \alpha_k^N + K_N \alpha_{N-k}^N$$

(۱۸-۱۲)

$$R[0] = 8 \quad R[1] = 4$$

از (۶۸-۱۳) داریم:

$$P_0 = 8 \quad a_1^4 = K_1 = 0.5 \quad P_1 = (1 - K_1^2)P_0 = 6$$

$$E_1(z) = 1 - 0.5z^{-1} \quad S(\omega) = \frac{6}{|E_1(e^{j\omega})|^2}$$

(۱۹-۱۲) داریم

$$P_0 = 13 \quad a_1^4 = K_1 = \frac{5}{13} \quad P_1 = \frac{144}{13}$$

$$P_1 K_2 = R[2] - a_1^4 R[1] \quad K_2 = \frac{1}{144}$$

$$a_1^2 = \frac{55}{144} \quad a_2^2 = \frac{1}{144} \quad P_2 = \frac{1595}{144}$$

$$S_{\text{MEM}}(\omega) = \frac{1595 \times 144}{|144 - 55e^{-j\omega T} - e^{-j2\omega T}|^2}$$

از (۱۱۹-۱۲) نتیجه می‌گیریم که

$$\begin{vmatrix} 13-q & 5 & 2 \\ 5 & 13-q & 5 \\ 2 & 5 & 13-q \end{vmatrix} = 0$$

$$q_0 = 14 - \sqrt{51} = 6.86$$

با جایگزینی مقادیر اصلاح شده 6.14, 5, 2 در معادلات یول-واکر (۸۲-۱۲) نتیجه می‌گیریم که

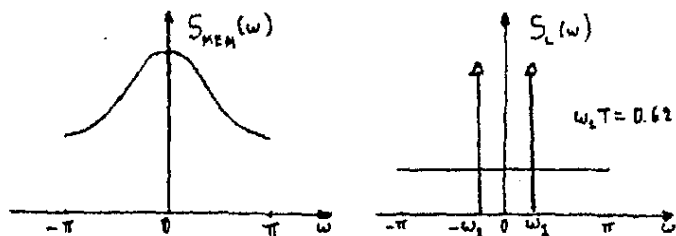
$$a_1^2 = 4.07 \quad a_2^2 = -1 \quad E_2(z) = 1 - 4.07z^{-1} + z^{-2}$$

$$E_2(z) = 1 - 4.07z^{-1} + z^{-2} \quad z_{1,2} = e^{\pm j0.62}$$

با حل (۹۱-۱۲) داریم:

$$R_L[m] = 6.86 \delta[m] + 3.07 \cos 0.62m$$

$$S_L(\omega) = 6.86 + \frac{2\pi}{T} \times 3.07 [\delta(\omega - 0.62) + \delta(\omega + 0.62)]$$

۱۲-۲۰) الف) فرض کنید $z = e^{j\theta_1}$ معرف یکی از ریشه‌های چندجمله‌ای لوبسون $P_n(z)$ باشد که دور دایره واحد واقع شده است. در این مورد

$$P_n(e^{j\theta_1}) = 0$$

و جایگزینی رابطه فوق در معادله بازگشتی (۱۷-۱۲) نتیجه می‌گیریم که

$$|s_n| = \left| \frac{P_{n-1}(e^{j\theta_1})}{\hat{P}_{n-1}(e^{j\theta_1})} \right| = 1$$

بنابراین $s_n = e^{j\alpha}$ است. فرض کنید:

$$P_{n-1}(e^{j\theta}) = R(\theta) e^{j\psi(\theta)}$$

در جایی که $P_{n-1}(z)$ فاقد صفر در $|z| \leq 1$ باشد، داریم: $0 < \theta < 2\pi$ ، $R(\theta) > 0$ و یکبار دیگر با جایگزینی این در (۱۷-۱۲) نتیجه می‌گیریم که

$$\begin{aligned} \sqrt{1 - s_n^2} P_n(e^{j\theta}) &= R(\theta) e^{j\psi(\theta)} - e^{j(\theta+\alpha)} e^{j(n-1)\theta} R(\theta) e^{-j\psi(\theta)} \\ &= R(\theta) \left[e^{j\psi(\theta)} - e^{j(n\theta+\alpha)} e^{-j\psi(\theta)} \right] \\ &= 2j R(\theta) e^{j(n\theta+\alpha)/2} \sin\left(\psi(\theta) - \frac{n\theta}{2} - \frac{\alpha}{2}\right). \end{aligned}$$

ناشی از طبیعت اکیدا هورویتری $P_{n-1}(z)$ وقتی که θ از صفر تا 2π تغییر می‌کند، افزایش خالصی در فاز عبارت $\psi(\theta)$ وجود ندارد، و آرگومان عبارت سینوسی با $n\pi$ افزایش می‌یابد. در نتیجه $P_n(e^{j\theta})$ حداقل در n نقطه مجزای $0 < \theta_i < 2\pi$ ، $\theta_1, \theta_2, \dots, \theta_n$ صفر است. به هر صورت $P_n(z)$ چندجمله‌ای از درجه n و حداکثر دارای n صفر است. بنابراین همه صفرهای بالا ساده هستند و همه روی دایره واحد واقعند.

ب) فرض کنید $P_n(z)$ و $P_{n-1}(z)$ دارای یک صفر مشترک در $z = z_0$ هستند. پس $|z_0| > 1$ است و از (۱۲-۱۳) نتیجه می‌گیریم:

$$z_0 s_n \bar{P}_{n-1}(z_0) = 0$$

که نتیجه می‌دهد $s_n = 0$ است و از آنجایی که $\bar{P}_{n-1}(z_0) \neq 0$ و $\bar{P}_{n-1}(z_0)$ دارای همه صفرها در $|z| < 1$ هستند، بنابراین $s_n \neq 0$ این نتیجه را به دنبال دارد که $P_n(z)$ و $P_{n-1}(z)$ دارای هیچ صفر مشترکی نیستند.

(۱۲-۲۱) با جایگزینی $s_n = \rho^n$, $|\rho| < 1$ در (۱۲-۱۳) نتیجه می‌گیریم:

$$\sqrt{1 - \rho^{2n}} P_n(z) = P_{n-1}(z) - (z\rho)^n P_{n-1}^*(1/z^*)$$

فرض کنید $x = z\rho$ و

$$P_n(z) = P_n(x/\rho) \triangleq A_n(x)$$

بنابراین تکرار رابطه بالا کاهش می‌یابد به

$$\sqrt{1 - \rho^{2n}} A_n(x) = A_{n-1}(x) - x^n A_{n-1}^*(1/x^*)$$

$$= A_{n-1}(x) - x \bar{A}_{n-1}(x)$$

از مسئله (۱۲-۲۰) چندجمله‌ای $A_n(x)$ همه صفرها را در دایره واحد (وقتی $s_n = 1$) در بر دارد، به این معنی که $x_k = e^{j\theta_k} = z_k \rho$ که x_k است.

بنابراین صفرها $x_k = (1/\rho)e^{j\theta_k}$ یا $z_k = 1/\rho$ هستند. (صفرهای $P_n(z)$ بر روی شعاع دایره $1/\rho$ است).

(۱۲-۲۲) چندجمله‌ای لویسون $P_n(z)$ در معادله بازگشتی (۱۲-۱۷) صدق می‌کند. تعریف $|\lambda| = 1$, $s'_n = \lambda^n s_n$ و جانشین کردن s'_n به جای s_n و $P'_n(z)$ به جای $P_n(z)$ در (۱۲-۱۷) نتیجه می‌گیریم که

$$P'_n(z) = P'_{n-1}(z) - z s'_n \bar{P}'_{n-1}(z)$$

$$= P'_{n-1}(z) - (z\lambda)^n s_n P_{n-1}^*(z) (1/z^*)$$

فرض کنید $y = z\lambda$ و تعریف $A_n(y) = P'_n(y/\lambda)$ را در نظر بگیرید. بنابراین معادله بازگشتی بالا به معادله زیر ساده می‌شود:

$$\begin{aligned} A_n(y) &= A_{n-1}(y) - y^n s_n A_{n-1}^*(1/y^*) \\ &= A_{n-1}(y) - y s_n A_{n-1}^*(y) \end{aligned}$$

و مقایسه با (۱۲-۱۷۷)، توجه داریم که $A_n(y) = P_n(y) = P_n(\lambda z)$ است. بنابراین $P_n(\lambda z)$ معرف مجموعه جدید چندجمله‌ای لوینسون است.
(۱۲-۲۳) الف) در این مورد

$$S(\theta) = |H(e^{j\theta})|^2 = |1 - e^{j\theta}|^2 = 2 - e^{j\theta} - e^{-j\theta} = 2(1 - \cos\theta)$$

به طوری که $\gamma_0 = 2, \gamma_1 = -1, \gamma_k = 0, |k| \geq 2$ است. با جایگذاری این مقادیر در (۹-۱۹۶) و گرفتن دترمینان ماتریس سه قطری T_n نتیجه می‌گیریم که

$$|T_n| = \Delta_n = 2\Delta_{n-1} - \Delta_{n-2}$$

که در آن $\Delta_0 = 2, \Delta_1 = 3$ است. فرض کنید:

$$D(z) = \sum_{n=0}^{\infty} \Delta_n z^n$$

بنابراین رابطه بالا نتیجه می‌دهد که

$$D(z) = \frac{2-z}{(1-z)^2} = \frac{1}{1-z} + \frac{1}{(1-z)^2} = \sum_{n=0}^{\infty} (n+2) z^n$$

بنابراین داریم:

$$\Delta_n = n+2, \quad n \geq 0.$$

استفاده از (۱۲-۱۹۲) و (۱۲-۱۹۶) داریم:

$$s_n = (-1)^{n-1} \frac{\Delta_n^{(1)}}{\Delta_{n-1}} = \frac{(-1)^{n-1}(-1)^n}{n+1} = -\frac{1}{n+1}, \quad k \geq 1.$$

ب) مجموعه جدید ضریب انعکاس $s'_k = -s_k$ تغییر می‌کند به چندجمله‌ای‌های لوینسون $P_n(z)$ و $Q(z)$ و بنابراین نتیجه می‌شود که آن‌ها مشابه تابع حقیقی-مثبت:

$$Z'(z) = \frac{2}{1-z}$$

هستند که $\gamma'_0 = 2, \gamma'_k = 1, k \geq 1$ را نتیجه می‌دهد.

$$\hat{s}(t - \frac{T}{2}) = a \underline{s}(t) + b \underline{s}(t - T) \quad (1-13)$$

$$\underline{s}(t - \frac{T}{2}) - [a \underline{s}(t) + b \underline{s}(t - T)] \perp \underline{s}(t), \underline{s}(t - T)$$

$$R(T/2) = a R(0) + b R(T)$$

$$a - b = \frac{R(T/2)}{R(0) + R(T)} = \frac{e^{-1/2}}{1 + e^{-1}}$$

$$R(T/2) = a R(T) + b R(0)$$

$$P = E\{[\underline{s}(t - \frac{T}{2}) - \hat{s}(t - \frac{T}{2})] \underline{s}(t - \frac{T}{2})\}$$

$$= R(0) - aR(T/2) - bR(T/2) = R(0) - \frac{R^2(T/2)}{R(0) + R(T)} = \frac{I}{1 + e^{-1}}$$

(2-13)

$$\int_0^T \underline{s}(t) dt - [a \underline{s}(0) + b \underline{s}(T)] \perp \underline{s}(0), \underline{s}(T)$$

$$\int_0^T R(t) dt = aR(0) + bR(T)$$

$$\int_0^T R(T-t) dt = aR(T) + bR(0)$$

دو انتگرال بالا برابرند، بنابراین:

$$a = b = \frac{\int_0^T R(t) dt}{R(0) + R(T)}$$

(3-13)

$$\hat{x}'(t) = a \underline{x}(t) + b \underline{x}(t - \tau)$$

$$\underline{s}'(t) - [a \underline{x}(t) + b \underline{x}(t - \tau)] \perp \underline{x}(t), \underline{x}(t - \tau)$$

$$R_{s'x}(0) = a R_{xx}(0) + b R_{xx}(\tau)$$

$$R_{s'x}(0) = R_{s's}(0) = 0$$

$$R_{s'x}(\tau) = a R_{xx}(\tau) + b R_{xx}(0)$$

$$R_{xx}(\tau) = R_{ss}(\tau) + R_{vv}(\tau)$$

برای مقادیر کوچک τ .

$$R_{s'x}(\tau) = R_{s's}(\tau) = R_{ss}(\tau) = \tau R_{ss}''(0) \quad R_{xx}(\tau) = R_{xx}(0) + \tau^2 R_{xx}''(0)/2$$

بنابراین

$$a = -b + O(\tau^2)$$

$$\tau R_{ss}''(0) = a \tau^2 R_{xx}''(0)/2 + O(\tau^3)$$

(۴-۱۳) کافی است نشان دهیم که برای هر m :

$$E\left\{\left[\underline{x}(t) - \sum_{n=-\infty}^{\infty} \frac{\sin(\sigma t - n\pi)}{\sigma t - n\pi} \underline{x}(nT)\right] \underline{x}(mT)\right\} = 0$$

طرف چپ برابر است با

$$R(t - mT) - \sum_{n=-\infty}^{\infty} \frac{\sin(\sigma t - n\pi)}{\sigma t - n\pi} R(nT - mT)$$

از قضیه نمونه برداری (۱۰-۱۴) این نتیجه می شود که رابطه صفر برابر صفر است چون تبدیل فوری است:

$$e^{-jmT} S(\omega)$$

برای $R(t - mT)$ برای $|\omega| > \delta$ صفر است.

(۵-۱۳) اگر

$$\hat{E}\{\underline{x}(t + \lambda) | \underline{g}(t)\} = a \underline{g}(t) \quad a = R(\lambda)/R(0)$$

از فرض نتیجه می شود که

$$\underline{g}(t + \lambda) - a \underline{g}(t) \perp \underline{g}(t - \tau)$$

بنابراین

$$R(\lambda + \tau) = \frac{R(\lambda)}{R(0)} R(\tau)$$

(۱)

تنها تابع پیوسته برای تشریح رابطه بالا کافی است. به راحتی می توان نشان داد که فرض کنیم که $R(\lambda)$ قابل مشتق گیری برای $\lambda > 0$ است. مشتق گیری از (i) نسبت به λ و جای گذاری $\lambda = 0^+$ نتیجه می گیریم که:

$$R'(\tau) + \alpha R(\tau) = 0 \quad \alpha = -R'(0^+)/R(0) \quad \tau > 0$$

بنابراین $R(\tau) = Ie^{-\alpha\tau}$ برای $\tau > 0$ نتیجه می شود.

(۶-۱۳) تابع زیر داده شده است:

$$E\{y_n\} = 0 \quad x_n = y_1 + \dots + y_n = x_{n-1} + y_n$$

علاوه بر این متغیر تصادفی y_n مستقل است. بنابراین، y_n از $x_{n-1}, \dots, x_1$ مستقل است. از این مطلب نتیجه می شود که

$$E\{x_n | x_{n-1}, \dots, x_1\} = E\{x_{n-1} + y_n | x_{n-1}, \dots, x_1\}$$

$$= E\{x_{n-1} | x_{n-1}, \dots, x_1\} + E\{y_n\} = x_{n-1}$$

(۷-۱۳) الف) با فرض

$$\hat{E}\{x_n | x_{n-1}, \dots, x_1\} = x_{n-1}$$

آن گاه

$$= x_n - x_{n-1} \perp x_{n-1}, \dots, x_1$$

بنابراین نتیجه می شود که متغیر تصادفی $y_n = x_n - x_{n-1}$ متعامد است و

$$x_n = y_n + x_{n-1} = y_n + y_{n-1} + \dots + y_1 \quad (1)$$

از طرفی، اگر (i) صحیح باشد و متغیر تصادفی y_n متعامد باشد، آن گاه

$$x_n - x_{n-1} = y_n \perp x_{n-1}, \dots, x_1$$

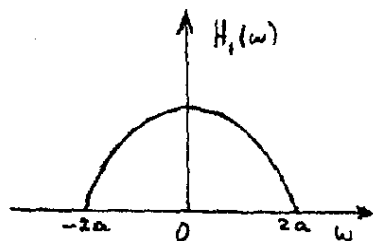
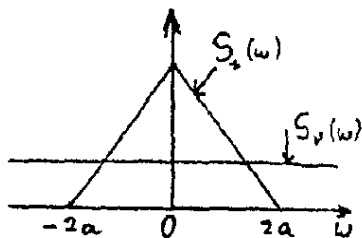
(ب)

$$E\{x_n^2\} = E\{[(x_n - x_{n-1}) + x_{n-1}]^2\}$$

$$= E\{(x_n - x_{n-1})^2\} + E\{x_{n-1}^2\} \geq E\{x_{n-1}^2\}$$

۸-۱۳ تابع زیر را در نظر می‌گیریم:

$$R_s(\tau) = A \frac{\sin^2 a\tau}{\tau^2}$$

تبدیل فوریه آن $S_s(\omega)$ به صورتی که در شکل نشان داده شده است مثلث است.و اگر $S_v(\omega) = N$ (۱۳-۱۶) نتیجه می‌شود که

$$H_1(\omega) = \frac{S_s(\omega)}{S_s(\omega) + S_v(\omega)} = \frac{Aa\pi(1 - |\omega|/2a)}{Aa\pi(1 - |\omega|/2a) + N}$$

بعدا نشان می‌دهیم که

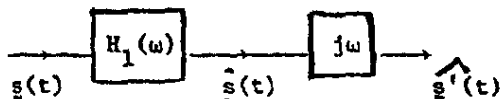
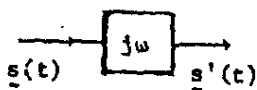
$$H_2(\omega) = j\omega H_1(\omega)$$

ایات

$$\underline{\varepsilon}(t) = \underline{s}(t) \quad \hat{\underline{s}}'(t) \perp \underline{x}(\xi) \quad \text{all } t, \xi. \quad \text{Hence } R_{\varepsilon x}(\tau) = 0.$$

این نتیجه می‌دهد که [۹-۱۳۱۹ را ببینید]

$$R_{\varepsilon' x}(\tau) = R'_{\varepsilon x}(\tau) = 0, \text{ hence } \underline{s}'(t) - \hat{\underline{s}}'(t) \perp \underline{x}(\xi)$$

به عبارت دیگر تخمین از $s'(t)$ برابر با مشتق از تخمین $\hat{s}(t)$ از $s(t)$ است. این از مسئله ۹-۱۳ با $T(\omega) = j\omega$ نتیجه می‌شود.

۹-۱۳ می‌خواهیم نشان دهیم که تخمین‌گر

$$\underline{y}(t) = \int_{-\infty}^{\infty} p(t-\alpha) \underline{s}(\alpha) d\alpha \quad p(t) \leftrightarrow T(\omega)$$

برابر است با

$$\hat{\underline{y}}(t) = \int_{-\infty}^{\infty} p(t-\alpha) \hat{\underline{s}}(\alpha) d\alpha$$

وقتی که $\hat{s}(t)$ تخمین گر $s(t)$ است.

اثبات: واضح است که

$$E\{[\underline{s}(t) - \hat{\underline{s}}(t)] \underline{x}(\xi)\} = 0 \quad \text{all } t, \xi$$

بنابراین

$$E\{[\underline{y}(t) - \hat{\underline{y}}(t)] \underline{x}(\xi)\}$$

$$= \int_{-\infty}^{\infty} p(t-\alpha) E\{[\underline{s}(\alpha) - \hat{\underline{s}}(\alpha)] \underline{x}(\xi)\} d\alpha = 0$$

(۱۰-۱۳) [(۴۶-۱۳) را ببینید]

(الف)

$$S(s) = \frac{1}{s^4 + 1} = \frac{1}{(s^2 + \sqrt{2}s + 1)(s^2 - \sqrt{2}s + 1)}$$

(ب)

$$L(s) = \frac{1}{(s+\alpha)^2 + \beta^2} \quad l(t) = \frac{1}{\beta} e^{-\alpha t} \sin \beta t U(t) \quad \alpha = \beta = \frac{1}{\sqrt{2}}$$

(ج)

$$h_1(t) = \frac{1}{\beta} e^{-\alpha\lambda} e^{-\alpha t} \sin\beta(t+\lambda)U(t)$$

$$H_1(s) = \frac{1}{\beta} e^{-\alpha\lambda} \frac{(s+\alpha)\sin\beta\lambda + \beta\cos\beta\lambda}{(s+\alpha)^2 + \beta^2}$$

$$b_0 = e^{-\alpha\lambda} (\cos\beta\lambda + \frac{\alpha}{\beta}\sin\beta\lambda)$$

$$H(s) = \frac{H_1(s)}{L(s)} = b_0 + b_1 s$$

$$b_1 = \frac{\sin\beta\lambda}{\beta} e^{-\alpha\lambda}$$

۱۳-۱۱) الف) معادله داده شده معادله وینر- هوف است (۱۳-۴۰) برای مسئله پیش‌بینی با فرض $\lambda = \ln 2$ از روش توصیفی بعد از (۱۳-۴۶) استفاده می‌کنیم:

$$S(s) = \frac{3}{1-s^2} + \frac{22}{9-s^2} = \frac{49-25s^2}{(1-s^2)(9-s^2)}$$

$$L(s) = \frac{7+5s}{(1+s)(3+s)} \quad l(t) = (e^{-t} + 4e^{-3t})U(t)$$

$$h_1(t) = (e^{-\ln 2} e^{-t} + 4e^{-3\ln 2} e^{-3t})U(t)$$

$$H_1(s) = \frac{1/2}{1+s} + \frac{4/8}{3+s} = \frac{2+s}{(1+s)(3+s)} \quad H(s) = \frac{2+s}{7+5s}$$

(ب)

$$H(s) = \frac{N(s)}{D(s)} \quad \frac{N(s) - 2^s D(s)}{D(s)} \quad L(s)L(-s) = Y(s)$$

وقتی $Y(s)$ برای $\text{Res} < 0$ تحلیلی است، همه ریشه‌های $D(s)$ باید با صفرهای $L(s)$ حذف شوند، بنابراین $D(s) = 7+5s$ است. به طور مشابه قطب‌های $s = -1$ و $s = -3$ از $L(s)$ باید با صفرهای عبارت $N(s) - 2^s D(s)$ حذف شوند. با فرض $N(s) = As + B$ نتیجه می‌شود که

$$N(-1) - 2^{-1}D(-1) = -A + B - 2^{-1}(7-5) = 0 \quad A = 1$$

$$N(-3) - 2^{-3}D(-3) = -3A + B - 2^{-3}(7-15) = 0 \quad B = 2$$

$$H(s) = \frac{2+s}{7+5s}$$

ج) تبدیل لاپلاس از تابع $R(\tau)$ در (الف) برابر است با

$$\frac{49 - 25s^2}{9 - 10s^2 + s^4}$$

بنابراین (فضیه کانولوشن) تبدیل معکوس $y(t)$ از $Y(s)$ برابر است با

$$y(t) = \int_0^{\infty} h(\alpha) R(t - \alpha) d\alpha - R(t + \infty)$$

از تحلیل بودن $Y(s)$ برای $\text{Re } s < 0$ نتیجه می شود که $y(t) = 0$ برای $t > 0$ است. بنابراین

(ب) روش مستقیم برای حل معادله وینر-هوف (۱۳-۴۰) را ارائه می دهد.

(۱۳-۱۲) الف) معادله داده شده با معادله (۱۳-۲۲) با فرض $r = 1$ یکسان است. بنابراین می توانیم از

روش (۱۳-۳۱) - (۱۳-۳۳) استفاده کنیم:

$$S(z) = \frac{3}{5-2w} + \frac{8}{10-3w} = \frac{70-25w}{(5-2w)(10-3w)} \quad w = z + \frac{1}{z}$$

$$a = \sqrt{30} + \sqrt{5} = 7.75$$

$$L(z) = \frac{a - bz^{-1}}{(2 - z^{-1})(3 - z^{-1})}$$

$$b = \sqrt{30} - \sqrt{5} = 3.25$$

$$L[0] = \frac{a}{6} \approx 1.3$$

$$H(z) = 1 - \frac{L[0]}{L(z)} = \frac{0.41z^{-1} - 0.167z^{-2}}{1 - 0.42z^{-1}}$$

(ب)

$$H(z) = \frac{N(z)}{D(z)} \quad \frac{N(z) - zD(z)}{D(z)} L(z)L(z^{-1}) = Y(z)$$

چون $Y(z)$ برای $|z| < 1$ تحلیلی است همه ریشه های $D(z)$ بایستی با صفرهای $L(z)$ حذف شوند. بنابراین، $D(z) = 1 - 0.42z^{-1}$ است. به طور مشابه قطب های $z = 1/2$ و $z = 1/3$ از

$L(z)$ بایستی با صفرهای جمله $N(z) - zD(z)$ حذف شوند. با فرض $N(z) = A + Bz^{-1}$

نتیجه می گیریم که

$$N\left(\frac{1}{2}\right) - \frac{1}{2} D\left(\frac{1}{2}\right) = A + 2B - 0.08 = 0 \quad A = 0.42$$

$$N\left(\frac{1}{3}\right) - \frac{1}{3} D\left(\frac{1}{3}\right) = A + 3B + 0.09 = 0 \quad B = -0.17$$

$$H(z) = \frac{0.42 - 0.17z^{-1}}{1 - 0.42z^{-1}}$$

تبدیل z از دنباله R_n در (الف) برابر است با

$$\frac{70 - 25w}{6w^2 - 35w + 50} \quad w = z + z^{-1}$$

بنابراین، تبدیل معکوس y_n از $Y(z)$ برابر است با

$$y_n = \sum_{k=0}^n h_k R_{n-k} - R_{n+1}$$

از تحلیلی بودن $Y(z)$ برای $|z| < 1$ این نتیجه می‌شود که $y_n = 0$ برای $n \geq 0$ است. بنابراین، (ب) روش مستقیم برای حل (۱۳-۲۲) را نتیجه می‌دهد.

(۱۳-۱۳) پیش‌بینی کننده تابع پایداری از $H(z)$ می‌باشد که در ∞ ناپدید می‌شود. چون

$$H(z) \rightarrow 0 \quad z \rightarrow \infty \quad \text{نتیجه می‌گیریم که} \quad E_N(z) = 1 - H(z) \rightarrow 1$$

$$E_N(z) H_o(z) \rightarrow 1 \quad z \rightarrow \infty \quad \text{از این و (۱۳-۲۵) نتیجه می‌شود که تفاضل}$$

$1 - E_N(z) H_o(z)$ پیش‌بین است و خطای میانگین مربع برابر است با

$$\frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} |E_N(e^{j\omega})|^2 S(\omega) d\omega = P$$

چون

$$|A_n(e^{j\omega})| = 1$$

(۱۳-۱۴) همان گونه که می‌دانیم

$$\underline{s}[n] = a_1 \underline{s}[n-1] + \dots + a_m \underline{s}[n-m] + \underline{\varepsilon}[n]$$

در جایی که $\underline{\varepsilon}[n]$ یک نویز سفید است، آن گاه پیش‌بین یک - مرحله‌ای از $\underline{s}[n]$ برابر است با

$$\hat{\underline{s}}_1[n] = a_1 \underline{s}[n-1] + \dots + a_m \underline{s}[n-m]$$

امیدواریم که نشان دهیم که مجموع

$$\hat{g}_2[n] = a_1 \hat{g}_1[n-1] + a_2 g[n-2] + \dots + a_m g[n-m]$$

یک پیش‌بین دو-مرحله‌ای است. کافی است که نشان دهیم:

$$g[n] - \hat{g}_2[n] \perp g[n-k] \quad k \geq 2$$

اثبات

$$g[n] - \hat{g}_2[n] = a_1 (g_1[n-1] - \hat{g}_1[n-1]) + \xi[n]$$

این اثبات را کامل می‌کند چون

$$g_1[n-1] - \hat{g}_1[n-1] \perp g[n-k], \quad k \geq 2 \text{ and } \xi[n] \perp g[n-k] \quad k \geq 1.$$

(۱۳-۱۵) خطای تخمین میانگین مربع مرتبه N ، P_N برابر است با [(۱۳-۶۶) را ببینید]:

$$P_N = \frac{\Delta_{N+1}}{\Delta_N}$$

این به تخمین خطای میانگین مربع در (۱۳-۳۴) میل می‌کند. بنابراین

$$\lim_{N \rightarrow \infty} \ln P_N = \frac{1}{2\sigma} \int_{-\sigma}^{\sigma} \ln S(\omega) d\omega = \lim_{N \rightarrow \infty} \ln \frac{\Delta_{N+1}}{\Delta_N}$$

برای تکمیل اثبات‌ها، از (۱۴-۱۲۹) استفاده می‌کنیم:

$$\lim_{N \rightarrow \infty} \frac{1}{N} \sum_{n=1}^N \ln \frac{\Delta_{n+1}}{\Delta_n} = \lim_{N \rightarrow \infty} \ln \frac{\Delta_{N+1}}{\Delta_N}$$

و نتایج به دست می‌آید چون

$$\frac{1}{N} \sum_{n=1}^N (\ln \Delta_{n+1} - \ln \Delta_n) = \frac{\ln \Delta_{N+1}}{N} - \frac{\ln \Delta_1}{N}$$

و آخرین جمله به سمت صفر میل می‌کند همان گونه که $N \rightarrow \infty$

(۱۳-۱۶)

$$P_0 = R[0] = 15 \quad R[1] = 10 \quad R[2] = 5 \quad R[3] = 0$$

از الگوریتم لویسون استفاده می‌کنیم [(۱۳-۶۷) را ببینید]:

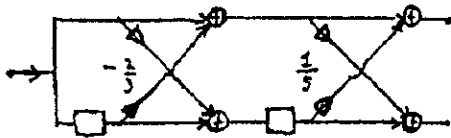
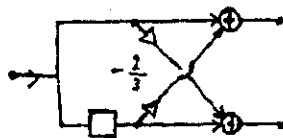
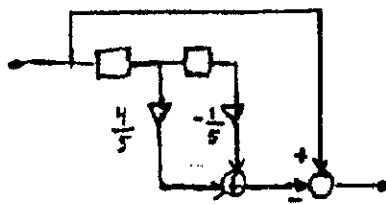
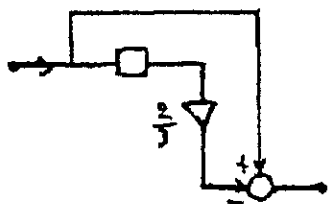
$$P_0 K_1 = R[1] \quad K_1 = a_1^1 = \frac{2}{3} \quad P_1 = (1 - k_1^2) P_0 = \frac{25}{3}$$

$$P_1 K_2 = R[2] - R[1] a_1^1 = -\frac{5}{3} \quad K_2 = -\frac{1}{5}$$

$$a_1^2 = a_1^1 - K_2 a_1^1 = \frac{4}{5} \quad a_2^2 = -\frac{1}{5} \quad P_2 = 8$$

$$P_2 K_3 = R[3] - R[2] a_1^2 - R[1] a_2^2 \quad K_3 = -\frac{1}{4}$$

$$a_1^3 = \frac{3}{4} \quad a_2^3 = 0 \quad a_3^3 = -\frac{1}{4} \quad P_3 = 7.5$$

(۱۷-۱۳)

$$P_0 = R[0] = 5 \quad K_1 = 0.4 \quad K_2 = 0.6 \quad K_3 = 0.8$$

$$R[1] = P_0 K_1 = 2 \quad a_1^1 = 0.4 \quad P_1 = 4.2$$

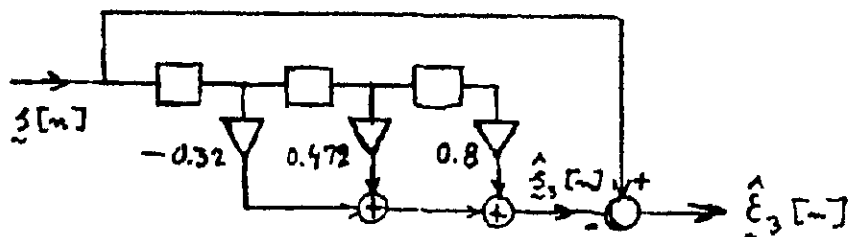
$$R[2] = R[1]a_1^1 + P_1K_2 = 3.32$$

$$a_1^2 = 0.16 \quad a_2^2 = 0.6 \quad P_2 = 2.688$$

$$R[3] = R[2]a_1^2 + R[1]a_2^2 + P_2K_3 = 3.8816$$

$$a_1^3 = a_1^2 - K_3a_2^2 = -0.32 \quad a_2^3 = a_2^2 - K_3a_1^2 = 0.472 \quad a_3^3 = 0.8$$

$$a_3^3 = 0.8 \quad P_3 = 0.968$$

(۱۸-۱۲)

$$S_x(s) = \frac{4\lambda}{-s^2 + 4\lambda^2} + N = \frac{N(-s^2 + c^2)}{-s^2 + 4\lambda^2}$$

$$\Gamma_x(s) = \frac{s + 2\lambda}{\sqrt{N}(s + c)}$$

$$c = 2\lambda\sqrt{1 + \frac{1}{\lambda N}}$$

و (۱۳-۱۰۴) نتیجه می‌شود:

$$H_x(s) = \frac{c - 2\lambda}{s + c}$$

$$h_x(t) = (c - 2\lambda)e^{-ct}U(t)$$

(۱۹-۱۴) الف

$$\hat{\epsilon}_{N+m}[n+m] \perp s[n-k] \quad k = -m+1, \dots, 0, \dots, N$$

$$\hat{\epsilon}_N[n] = s[n] - a_1 s[n-1] - \dots - a_N s[n-N]$$

(ب)

$$\check{\epsilon}_{N+m}[n-m] \perp s[n+k] \quad k = -m+1, \dots, 0, \dots, N$$

$$\check{\epsilon}_N[n] = s[n] - a_1 s[n+1] - \dots - a_N s[n+N]$$

(ج)

$$\check{\epsilon}_{N+m}[n-N-m] \perp s[n+k] \quad k = -N-m+1, \dots, -N, \dots, 0$$

$$\check{\epsilon}_N[n] = s[n] - a_1 s[n-1] - \dots - a_N s[n-N]$$

(۲۰-۱۳)

$$S_s(\omega) = \frac{2}{\omega^2 + 0.04} \quad S_x(\omega) = \frac{5\omega^2 + 2.2}{\omega^2 + 0.04} \quad L_x(s) = \sqrt{5} \frac{s + 0.66}{s + 0.2}$$

الف) از (۱۳-۱۶) داریم:

$$H(\omega) = \frac{2}{5\omega^2 + 2.2}$$

ب) از (۱۳-۱۴) داریم:

$$H_x(s) = 1 - \sqrt{5} \Gamma_x(s) = \frac{0.46}{s + 0.66}$$

ج) با استفاده از (۱۳-۲۸) می‌توان نوشت:

$$L_s(s) = \frac{\sqrt{2}}{s+0.2} \quad l(t) = \sqrt{2} e^{-0.2t} U(t)$$

$$h_1(t) = \sqrt{2} e^{-0.2(t+2)} U(t) \quad H_1(s) = \frac{\sqrt{2} e^{-0.4}}{s+0.2}$$

$$H(s) = e^{-0.4} \quad \hat{s}(t+2) = e^{-0.4} s(t)$$

(د) [۱۳-۹۹] و روابط وابسته به آن را ببینید:

$$S_{sx}(s) = \frac{1}{0.04 - s^2} \quad \Gamma_x(s) = \frac{s+0.2}{\sqrt{5}(s+0.66)} \quad S_{s1_x}(s) = \sqrt{20} \frac{0.66-s}{s+0.2}$$

$$R_{s1_x}(\tau) = \sqrt{20} \left[\delta(\tau) + \frac{0.86}{s+0.2} \right] \quad h_{1_x}(\tau) = 0.86\sqrt{20} e^{-0.2(t+2)} U(t)$$

$$H_{1_x}(s) = \frac{0.86 \cdot 20 e^{-0.4}}{s+0.2} \quad H_x(s) = \frac{1.72 e^{-0.4}}{s+0.66}$$

(۲۱-۱۳) همانند مثال ۱۳-۲ و با فرض $N_0 = 1.8, N = 5, \alpha = 0.8$ می توان نوشت:

$$S_s(z) = \frac{1.8}{(1-0.8 z^{-1})(1-0.8z)} \quad L_s(z) = \frac{\sqrt{1.8}}{1-0.8 z^{-1}}$$

$$S_x(z) = \frac{8(1-0.5 z^{-1})(1-0.5z)}{(1-0.8 z^{-1})(1-0.8z)} \quad L_x(z) = \frac{\sqrt{8}(1-0.5 z^{-1})}{1-0.8 z^{-1}}$$

(الف)

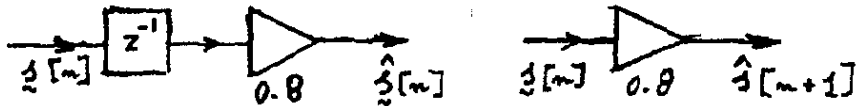
$$H(z) = \frac{9}{40(1-0.52 z^{-1})(1-0.5z)} \quad h[n] = 2 \times 2^{-|n|}$$

(ب) از (۱۳-۱۱۴) با فرض $l_x[0] = \sqrt{8}$ داریم:

$$H_x(z) = \frac{3/8}{1-0.5 z^{-1}} \quad h_x[n] = \frac{3}{8} \times 0.5 U[n]$$

(ج) از (۱۳-۲۳) با فرض $l[0] = \sqrt{1.8}$ داریم:

$$H(z) = 1 - \frac{L[0]}{L_s(z)} = 0.8 z^{-1}$$

(د) طیف قدرت تخمین‌گر $\hat{s}_0[n]$ از $s[n]$ گرفته شده از (ب) برابر است با

$$S_{\hat{s}_0}^*(z) = S_x(z) H_x(z) H_x(z^{-1}) = \frac{9/8}{(1-0.8 z^{-1})(1-0.8 z)}$$

بنابراین

$$L_{\hat{s}_0}^*(z) = \frac{\sqrt{9/8}}{1-0.8 z^{-1}}$$

بنابراین، تخمین‌گر خالص از $\hat{s}_0[n]$ برابر است با $[(13-13)]$:

$$\hat{H}^1(z) = 1 - \frac{L[0]}{L(z)} = 0.8 z^{-1}$$

و (۱۳-۱۱۷) نتیجه می‌دهد:

$$H_x^1(z) = H_x^0(z) \hat{H}^1(z) = \frac{0.3 z^{-1}}{1-0.5 z^{-1}}$$

(۱۳-۲۲)

$$R_n[m] = 5 \times 0.8^{|m|} \longleftrightarrow \frac{1.8}{(1-0.8 z^{-1})(1-0.8 z)}$$

بنابراین همانند (۱۳-۱۲۵) با فرض $V_n = 1.8, N_n = 5$ و (۱۳-۱۲۸) نتیجه می‌شود:

$$F_n = 0.64 F_{n-1} + V_n G_{n-1} \quad F_0 = V_0 N_0 = 9$$

$$5 G_n = 0.64 F_{n-1} + 6.5 G_{n-1} \quad G_0 = V_0 + N_0 = 6.8$$

با حل آن به دست می‌آوریم:

$$F_n = 12(1.6)^n - 3(0.4)^n \quad G_n = 6.4(1.6)^n + 0.4(0.4)^n$$

$$P_n = \frac{F_n}{G_n} \xrightarrow{n \rightarrow \infty} \frac{12}{6.4} = 1.875$$

این موافق با قسمت ج مسئله ۱۳-۲۱ است چون میانگین مربع خطای صافی وینر برابر است با

$$P = R_s(0) - \sum_{k=0}^{\infty} R_s[k]h_x[k] = 5 - \sum_{k=0}^{\infty} 5 \times 0.8^k \times \frac{3}{8} \times 0.5^k = 1.875$$

(۲۳-۱۳)

$$R_s(\tau) = 5 e^{-0.2|\tau|} \quad R(\tau) = \frac{10}{3} \delta(\tau)$$

$$S_s(\omega) = \frac{2}{\omega^2 + 0.2^2} \quad A(t) = 0.2 \quad V(t) = 2 \quad N(t) = \frac{10}{3}$$

از (۱۳-۱۵۹) داریم:

$$F'(t) = 0.2 F(t) + 2G(t) \quad G'(t) = 0.3 F(t) + 0.2G(t)$$

حالت ۱: اگر $s(0) = 0$ باشد، آن‌گاه $G(0) = 1, F(0) = 0, P(0) = 0$ خواهد بود، با حل آن

داریم:

$$P(t) = \frac{F(t)}{G(t)} = \frac{1.25 e^{0.8t} - 1.25 e^{-0.8t}}{0.625 e^{0.8t} + 0.375 e^{-0.8t}}$$

حالت ۲: اگر $s(t)$ ایستا باشد، آن‌گاه $F(0) = P(0) = R_s(0) = 5$

$$P(t) = \frac{F(t)}{G(t)} = \frac{5 e^{0.8t} + 3 e^{-0.8t}}{2.5 e^{0.8t} - 0.9 e^{-0.8t}}$$

(۲۴-۱۳) دنباله‌های $\hat{q}_N[n]$ و $\tilde{q}_N[n]$ به ترتیب عبارتند از صافی‌های

$$\hat{E}_N(z) = 1 - \sum_{k=1}^N a_k N z^{-k} \quad \tilde{E}_N(z) = z^{-N} \hat{E}_N(1/z)$$

با ورودی $R[m]$ (شکل ۱۳-۱۱ الف). بنابراین

$$\hat{q}_N[m] = R[m] - \sum_{k=1}^N R[m-k] a_k^N$$

$$\check{q}_N[m] = \hat{q}_N[N-m] = R[m-N] - \sum_{k=1}^N R[m-N+k] a_k^N$$

از این رابطه و از معادله یول-واکر (۱۳-۶۵) نتیجه می‌شود که

$$\hat{q}_N[m] = \check{q}_N[N-m] = 0 \text{ for } 1 \leq m \leq N-1$$

$$\hat{q}_N[0] = \check{q}_N[N] = P_N$$

این اثبات را کامل می‌کند.

(۱-۱۴) کافی است که نشان دهیم که [(۱۴-۴) را ببینید]:

$$H(A \cdot B | B_j) = H(A | B_j)$$

بنابراین

$$A_{i k} B_j = \begin{cases} A_i B_j & k = j \\ \{\emptyset\} & k \neq j \end{cases} \quad \text{and } P(A_{i k} B_j | B_j) = P(A_i | B_j)$$

و [(۱۴-۴) نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned} H(A \cdot B | B_j) &= - \sum_{i,k} P(A_{i k} | B_j) \log P(A_{i k} | B_j) \\ &= - \sum_i P(A_i | B_j) \log P(A_i | B_j) = H(A | B_j) \end{aligned}$$

(۲-۱۴) اگر $\alpha < \beta$ باشد آن‌گاه $\phi'(\alpha) > \phi'(\beta)$ است چون

$$\phi'(\alpha) - \phi'(\beta) = \log(\beta/\alpha) > 0.$$

بنابراین

$$\int_a^b \phi'(\alpha) d\alpha > \int_{a+c}^{b+c} \phi'(\alpha) d\alpha \quad c > 0$$

این نتیجه می‌دهد که

$$\phi(p_1 + p_2) - \phi(p_1) = \int_{p_1}^{p_1+p_2} \phi'(\alpha) d\alpha < \int_0^{p_2} \phi'(\alpha) d\alpha = \phi(p_2)$$

به طور مشابه

$$\begin{aligned} & \phi(p_1 + \epsilon) - \phi(p_1) - \phi(p_2) + \phi(p_2 - \epsilon) \\ &= \int_{p_1}^{p_1 + \epsilon} \phi'(\alpha) d\alpha - \int_{p_2 - \epsilon}^{p_2} \phi'(\alpha) d\alpha > 0 \end{aligned}$$

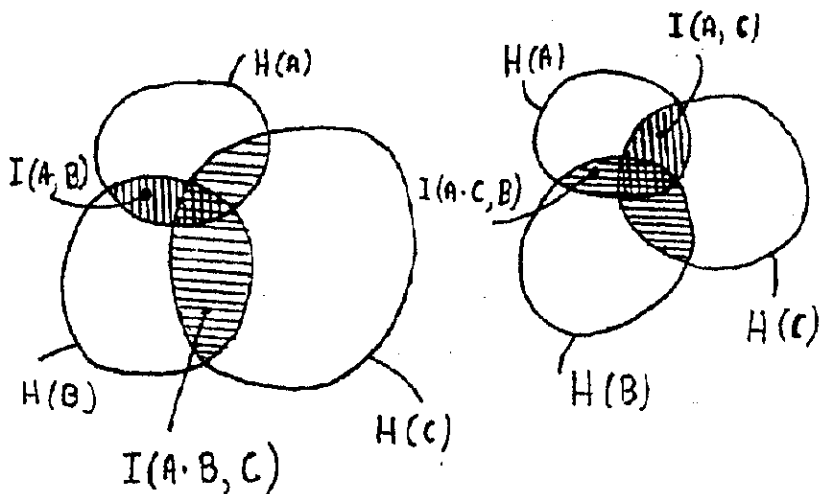
(۳-۱۴) با اعمال تعریف

$$H(A_1 \cdot A_2) = H(A_1) + H(A_2 | A_1) \quad (۱)$$

با تفکیک $A_1 = A, A_2 = B.C$ و $A_1 = A.B, A_2 = C$ خط اول را نتیجه می‌گیریم. خط دوم نیز از اولی نتیجه می‌شود [i] را ببینید]. خط سوم دنباله دو خط اول است.
(۴-۱۴) این از اعمال تعریف نتیجه می‌شود:

$$I(A_1, A_2) = H(A_1) + H(A_2) - H(A_1 \cdot A_2)$$

با تفکیک کردن $A_1 = A.B, A_2 = C$

$$I(A, B \cdot C) = H(A) + H(B \cdot C) - H(A \cdot B \cdot C)$$

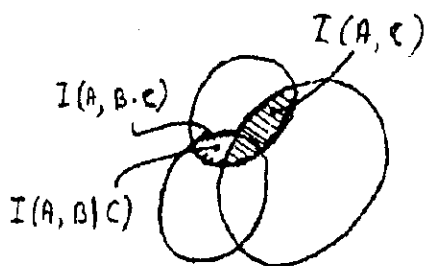
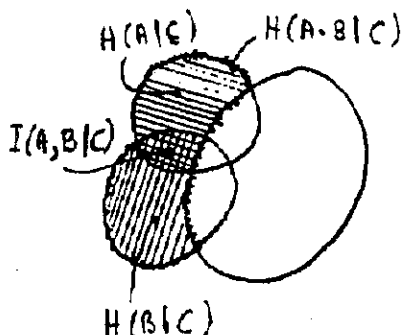
$$I(A, C) = H(A) + H(C) - H(A \cdot C)$$

و بنابراین (مسئله ۱۴-۴ را ببینید):

$$H(A \cdot B \cdot C) - H(A \cdot C) = H(A \cdot B|C) - H(A|C)$$

با کمک (۱۴-۴۹) نتیجه می‌گیریم که

$$I(A, B \cdot C) - I(A \cdot C) = H(B|C) + H(A|C) - H(A \cdot B|C)$$

(ب) اگر $B \cdot C$ مشاهده شده باشد، آن‌گاه نتیجه پیش‌بینی نامعین از A برابر با $I(A, B \cdot C)$ است. اما اگر $B \cdot C$ مشاهده نباشد، آن‌گاه C نیز مشاهده شده است. بنابراین، کاهش نامعینی از A حداقل $I(A, C)$ است. بنابراین

$$I(A, B \cdot C) \geq I(A, C)$$

تساوی تنها اگر $I(A, B|C) = 0$ باشد برقرار است، به این معنی که زیرمجموعه‌های دنباله‌ها در هر C دقیق هستند. آگاهی از رخداد B هیچ اطلاعاتی در مورد A نمی‌دهد.

(۱۴-۶) فنکیک $H(A^3)$ دارای هشت عضو به ترتیب با احتمال‌های زیر است:

$$p^3, p^2q, p^2q, p^2q, pq^2, pq^2, pq^2, q^3$$

بنابراین

$$\begin{aligned} H(A^3) &= -p^3 \log p^3 - 3p^2 q \log p^2 q - 3pq^2 \log pq^2 - q^3 \log q^3 \\ &= -3p(p^2 + 2pq + q^2) \log p - 3q(p^2 + 2pq + q^2) \log q \\ &= -3p \log p - 3q \log q = 3H(A) \end{aligned}$$

(۷-۱۴) چگالی متغیر تصادفی $w = x + a$ برابر با $f_x(w-a)$ است. بنابراین

$$\begin{aligned} H(\underline{x} + a) &= - \int_{-\infty}^{\infty} f_x(w-a) \log f_x(w-a) dw \\ &= - \int_{-\infty}^{\infty} f_x(x) \log f_x(x) dx = H(\underline{x}) \end{aligned}$$

چگالی مشترک متغیرهای تصادفی x و $z = x + y$ برابر با $f_{xy}(x, z-x)$ است. بنابراین [(۱۴)-۹۰] را ببینید:

$$\begin{aligned} H(z | \underline{x}) &= - \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f_{xy}(x, z-x) \log f_{xy}(x, z-x) / f_x(x) dx dz \\ &= - \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f_{xy}(x, y) \log f_{xy}(x, y) / f_x(x) dx dy = H(y | \underline{x}) \end{aligned}$$

(۸-۱۴) متغیرهای تصادفی x و y به ترتیب مقادیر x_i و y_j را می‌گیرند، آنگاه $z = x_i + y_j$ اگر و فقط اگر $x = x_i$ و $y = y_j$ (فرض ۹ باشد). بنابراین

$$\{z = x_i + y_j\} = \{x = x_i\} \cap \{y = y_j\}$$

این نشان می‌دهد که $A_z = A_x \cdot B_y$. علاوه بر این وقتی متغیرهای تصادفی x و y مستقل هستند. پیشامدهای $\{x = x_i\}$ و $\{y = y_j\}$ مستقل هستند. این نشان می‌دهد که اجزای A_x و B_y مستقل هستند و [(۱۴-۴۴) و مسئله ۱۴-۱] را ببینید:

$$H(A_z | A_x) = H(A_x \cdot A_y | A_x) = H(A_y | A_x) = H(A_y)$$

از این مطلب نتیجه می‌شود که $H(z|x) = H(y)$ چون [(۱۴-۸۸) و (۱۴-۴۱)] را ببینید:

$$H(\underline{z}|\underline{x}) = H(A_z | A_x)$$

(۹-۱۴) همان گونه که از (۸۰-۱۴) می دانیم $H(x) = \ln a$ وقتی که فرض کنیم $a = N\delta$ است. متغیر تصادفی y مقادیر $0, \delta, \dots, (N-1)\delta$ با احتمال $1/N$ را می گیرد. چگالی شرطی از x ؛ $y = k\delta$ در فاصله $(k\delta, k\delta + \delta)$ فرض شده است. بنابراین

$$H(\underline{x}|\underline{y} = k\delta) = - \int_{k\delta}^{k\delta+\delta} f(x|\underline{y} = k\delta) \ln f(x|\underline{y} = k\delta) dx = \ln \delta$$

و همانند (۴۱-۱۴):

$$H(\underline{x}|\underline{y}) = \sum_{k=0}^N H(\underline{x}|\underline{y} = k\delta) P\{\underline{y} = k\delta\} = \ln \delta$$

سراجم [۹۵-۱۴] را ببینید:

$$I(\underline{x}, \underline{y}) = H(\underline{x}) - H(\underline{x}|\underline{y}) = \ln a - \ln \delta$$

(۱۰-۱۴) اگر $y_i = g(x_i)$, $y_j = g(x_j)$ و $y_i = y_j$ باشد آنگاه $x_i = x_j$. بنابراین:

$$P_{i,j} = \begin{cases} P_1 & i = j \\ 0 & i \neq j \end{cases} \quad P_1 = P\{\underline{x} = x_1\}$$

و

$$H(\underline{x}, \underline{y}) = - \sum_{i,j} p_{i,j} \log p_{i,j} = - \sum_i p_i \log p_i = H(\underline{x})$$

(۱۱-۱۴) از مسئله ۱۰-۱۰ با فرض $g(x) = x$ نتیجه می شود که $H(x, x) = H(x)$. و از آن جایی که [۱۰۳-۱۰۴] را ببینید $H(x, x) = H(x|x) + H(x)$ نتیجه می گیریم که $H(x|x) = 0$. از مسئله ۱۴-۳ نتیجه می شود که:

$$\begin{aligned} H(\underline{y}, \underline{x}|\underline{x}) &= H(A_y \cdot A_x | A_x) = H(A_x \cdot A_x) + H(A_y | A_x \cdot A_x) \\ &= H(A_y | A_x) = H(\underline{y}|\underline{x}) \end{aligned}$$

چون $A_x \cdot A_x = A_x$ و $H(A_x \cdot A_x) = H(x, x) = 0$

$$E\{\underline{x}_n\} = 0 \quad E\{\underline{x}_n^2\} = 5 \quad E\{\underline{y}_n\} = 0$$

$$E\{\underline{y}_n^2\} = \sum_{k=0}^{\infty} 2^{-2k} E\{\underline{x}_{n-k}^2\} = \frac{20}{3} \quad E\{\underline{x}_n \underline{y}_n\} = E\{\underline{x}_n^2\} = 5$$

(الف) از (۱۴-۹۵)، (۱۴-۸۴) و (۱۵-۸۴) با فرض $\mu_{12} = 5$ و $\mu_{11} = 5$ ، $\mu_{22} = 20/3$

$$H(\underline{x}) = \ln \sqrt{10\pi e} \quad H(\underline{y}) = \ln \sqrt{40\pi e/3} \quad H(\underline{x}, \underline{y}) = \ln 10\pi e / \sqrt{3}$$

$$I(\underline{x}, \underline{y}) = \ln 2$$

(ب) فرایند $I(t)$ خروجی سیستم زیر با ورودی x_n است.

$$L(z) = \frac{1}{1 - 0.5z^{-1}} \quad l_0 = 1$$

از آنجایی که $\bar{H}(x) = H(x)$ و [۱۲-۱ الف] را ببینید:

$$\frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \ln |L(e^{j\phi})| d\phi = \ln l_0 = 0$$

(۱۴-۱۳۳) نتیجه می‌شود:

$$\bar{H}(\underline{y}) = \bar{H}(\underline{x}) = H(\underline{x}) = \ln \sqrt{10\pi e}.$$

(۱۳-۱۲)

$$\bar{H}(\underline{x}) = H(\underline{x}) = -\frac{1}{2} \int_4^6 \ln \frac{1}{2} dx = \ln 2$$

و همانند مسئله ۱۲-۱۲ با فرض $l_0 = 5$ داریم:

$$\bar{H}(\underline{y}) = \bar{H}(\underline{x}) + \ln 5 = \ln 10$$

(۱۴-۱۴) $f_x = 0$ برای $|x| > 0$ و $E\{x\} = 0.3$ داده شده است $f(x)$ را پیدا کنید. با فرض

(۱۴-۱۳۳) نتیجه می‌دهد که $g(x) = x$ ، $f(x) = Ae^{-\lambda x}$ در جایی که

$$A \int_{-1}^1 e^{-\lambda x} dx = \frac{A}{\lambda} (e^{\lambda} - e^{-\lambda}) = 1$$

$$A \int_{-1}^1 x e^{-\lambda x} dx = \frac{A}{\lambda^2} (e^{\lambda} - e^{-\lambda}) - \frac{A}{\lambda} (e^{\lambda} - e^{-\lambda}) = 0.31$$

با حل انتگرال خواهیم داشت: $A \cong 0.425, \lambda \cong -1$

(۱۵-۱۴) $f(x) = Ae^{-\lambda x}$ برای $1 < x < 5$ و جاهای دیگر

$$A \int_1^5 e^{-\lambda x} dx = 0.31 \quad A \int_1^5 x e^{-\lambda x} dx = 3 \frac{37}{60}$$

بنابراین: $A \cong 1.06, \lambda \cong 0.5$

(۱۶-۱۴) از (۱۵۱-۱۴) با فرض $x_k = k, g_1(x_k) = g_1(k), k = 1, \dots, 6$ داریم:

$$E_2(x_k) = \begin{cases} 0 & k=1,3,5 \\ 1 & k=2,4,6 \end{cases} \quad P_k = \begin{cases} Ae^{-\lambda_1 k} & k=1,3,5 \\ Ae^{-\lambda_1 x - \lambda_2} & k=2,4,6 \end{cases}$$

از آنجایی که $p_1 + p_3 + p_5 = 0.5$ و $E\{x\} = 4.44$ و با $z = e^{-\lambda_1}$ و $w = e^{-\lambda_2}$ نتیجه می‌گیریم که

$$A(z+z^3+z^5) = Aw(z^2+z^4+z^6)$$

$$A(z+3z^3+5z^5) + Aw(2z^2+4z^4+6z^6) = 4.44$$

این نتیجه می‌دهد که $A \cong 0.0437, z = 1/w \cong 1.468$

(۱۷-۱۴) الف) تبدیل $y = 3x$ یک به یک است، بنابراین: $H(y) = H(x)$

ب) از (۱۴-۱۱۳) با $g(x) = 3x$ داریم: $H(y) = H(x) + \ln 3$

(۱۸-۱۴)

الف) در پرتاب عادلانه تاس خواهیم داشت: $P\{\text{نه } ۷ \text{ و نه } ۱۱\} = \frac{14}{18}, P(11) = \frac{1}{18}, P\{7\} = \frac{1}{6}$

$$H(A) = - \left[\frac{1}{6} \ln \frac{1}{6} + \frac{1}{18} \ln \frac{1}{18} + \frac{14}{18} \ln \frac{14}{18} \right] = 0.655$$

ب) از (۱۴-۱۰) با $n = 100$ و $N = 3$ می‌توان نوشت:

$$n_T \approx e^{nH(\lambda)} \approx 2.79 \times 10^{28} \quad n_n \approx N^n \approx 5.16 \times 10^{47}$$

فرایند x_n یک فرایند ایستا از دید وسیع با دامنه آنزوبی $\bar{H}(x)$ می باشد. نشان داده شده است که

$$w_n = \sum_{k=0}^n x_{n-k} \ell_k$$

پس

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n+1} H(w_0, \dots, w_n) = \bar{H}(x) + \ln |\ell_0| \quad (1)$$

اثبات: متغیرهای تصادفی $w_0, \dots, w_n$ یک تغییر شکل خطی از متغیر تصادفی $x_0, \dots, x_n$ است و ماتریس تبدیل برابر است با

$$\begin{bmatrix} \ell_0 & 0 & \dots & 0 \\ \ell_1 & \ell_0 & \dots & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ \ell_n & \ell_{n-1} & \dots & 0 \end{bmatrix}$$

از آنجایی که دترمینان تبدیل برابر است با $|\ell_0|^{n+1}$ ، (۱۴-۱۱۵) نتیجه می شود که

$$H(w_0, \dots, w_n) = H(x_0, \dots, x_n) + (n+1) \ln |\ell_0|$$

با ضرب در $(n+1)$ ، (i) نتیجه می شود وقتی که $n \rightarrow \infty$.

(۲۰-۱۴) همانند مثال ۱۴-۱۹، $f(p) = Ae^{-\lambda p}$ برای پیدا کردن λ ، از منحنی $\lambda - \eta$ شکل ۱۴-۱۶ استفاده می کنیم. این نتیجه می دهد که

$$\lambda = -1.23 \quad f(p) = 0.51 e^{1.23p}$$

(۲۱-۱۴) همانند مثال ۱۴-۲۲، $p_k = Ae^{-\lambda k}$ برای پیدا کردن λ ، از منحنی $w - \eta$ شکل ۱۴-۱۷ استفاده می کنیم. این نتیجه می دهد که

$$\omega = 1.449$$

$$\lambda = -0.371$$

P_1	P_2	P_3	P_4	P_5	P_6
0.054	0.079	0.114	0.165	0.240	0.348

۱۴-۲۲) چگالی مجهول مانند (۱۴-۱۵۷) نرمال است در جایی که

$$\Delta = \begin{vmatrix} 4 & 1 & 1 \\ 1 & 4 & m_{23} \\ 1 & m_{23} & 4 \end{vmatrix} = -4m_{23}^2 + 2m_{23} + 56$$

گشتاور $m_{23} = E\{x_2 x_3\}$ بایستی Δ را حداکثر کند. این نتیجه می‌دهد که $m_{23} = 0.25$

(۱۴-۲۳)

14-23

Shannon

$L = 2.7$

P_i	0.3	0.2	0.15	0.15	0.1	0.06	0.04	
	$\frac{1}{4} \leq P_i < \frac{1}{2}$	$\frac{1}{8} \leq P_i < \frac{1}{4}$	$\frac{1}{16} \leq P_i < \frac{1}{8}$	$\frac{1}{32} \leq P_i < \frac{1}{16}$	$\frac{1}{64} \leq P_i < \frac{1}{32}$	$\frac{1}{128} \leq P_i < \frac{1}{64}$	$\frac{1}{256} \leq P_i < \frac{1}{128}$	$\sum_{i=1}^n \frac{1}{2^i} c_i$
n_i	2	3	3	3	4	5	5	0.75
	2	3	3	3	4	4	4	0.8125
	2	3	3	3	3	4	4	0.875
	2	3	3	3	3	3	4	0.9375
	2	3	3	3	3	3	3	1
x_i	00	010	011	100	101	110	111	

Fano

$L = 2.6$

P_i	0.3	0.2	0.15	0.15	0.1	0.06	0.04
	A_0 0.5		A_2 0.5				
	A_{00} A_{01}		A_{10} 0.3		A_{11} 0.2		
	0.3 0.2		A_{100} A_{101}	A_{110}	A_{111} 0.1		
			0.15 0.15	0.1	A_{1110} A_{1111}		
x_i	00	01	100	101	110	1110	1111

Huffman

$L = 2.6$

1	2	3	4	5	6	7	
1	2	3	4	5	6	7	
1	2	5	6	7	0	1	
1	2	0	10	11	3	4	
1	3	4	2	5	6	7	
	0	1	2	0	10	11	
2	5	6	7	1	3	4	
0	10	110	111	1	0	1	
1	3	4	2	5	6	7	
0	10	11	0	10	110	111	
1	3	4	2	5	6	7	
00	010	011	10	110	1110	1111	
x_i	00	10	010	011	110	1110	1111

(۲۴-۱۴) اگر $x_n = 0$ باشد، آن گاه $\bar{x}_n = 000$ و $y_n = 1$ است؛ اگر فقط اگر $\bar{y}_n$ شامل یک صفر یا بدون صفر باشد. احتمال یک و تنها یک صفر برابر است با $3\beta^2(1-\beta)$ (۱۳-۳) را ببینید، احتمال بدون صفر برابر با β^3 است. بنابراین

$$P\{y_n = 1 | x_n = 0\} = 3\beta^2(1-\beta) + \beta^3$$

پس کد تکراری کانال مثال ۱۴-۲۹ همانند (۱۴-۱۹۱) با احتمال خطای $\beta_1 = \beta^2$ متقارن است.

(۲۵-۱۴) اگر اطلاعات دریافت شده همیشه اشتباه باشد، آن گاه

$$P\{y_n = 1 | x_n = 0\} = \beta = 1, \text{ hence } C = 1 - r(\beta) = 1$$

(۱-۱۵) زنجیر به صورت زیر معرفی می‌شود:

$$P = \begin{pmatrix} 0 & 1/2 & 1/2 \\ 1/2 & 0 & 1/2 \\ 1/2 & 1/2 & 0 \end{pmatrix}$$

که غیرمتناوب و غیرکاهشی است.

زنجیر دوم نیز هم چنین غیرمتناوب و غیرکاهشی است

زنجیر سوم شامل دو مجموعه بسته غیرمتناوب $\{e_1, e_2\}$ و $\{e_3, e_4\}$ و حالت گذرای e_5 است.

(۲-۱۵) توجه کنید که مجموع ستون‌ها و سطرها در این مورد یک هستند. بنابراین P معرف ماتریس اتفاقی دوبلی در این‌جا است، و

$$P^n = \frac{1}{m+1} \begin{pmatrix} 1 & 1 & \cdots & 1 & 1 \\ 1 & 1 & \cdots & 1 & 1 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ 1 & 1 & \cdots & 1 & 1 \end{pmatrix}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} P\{x_n = e_k\} = \frac{1}{m+1}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, m.$$

(۳-۱۵) این مسئله "دونده‌های موفق" است که در مثال ۱۱-۱۵ و ۲۳-۱۵ بحث شد. از مثال ۳-۱۵

نتیجه می‌گیریم که:

$$u_{i+1} = p_{i,i+1} u_i = \frac{1}{i+1} u_i = \frac{u_0}{(i+1)!}$$

بنابراین از (۲۰۶-۱۵) داریم:

$$\sum_{k=1}^{\infty} u_k = u_0 \sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k!} = e \cdot u_0 = 1$$

که نتیجه می‌دهد $u_0 = 1/e$ و احتمالات حالت دائم به وسیله رابطه زیر داده می‌شود:

$$u_k = \frac{1/e}{k!}, \quad k = 1, 2, \dots$$

۴-۱۵) اگر مولد صفر دارای اندازه m باشد، آن‌گاه فرایند کلی به عنوان مجموع m و فرایند شاخه‌ای مستقل $X_n^{(k)}, k=1, 2, \dots, m$ در نظر گرفته می‌شود.

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} P\{x_n = 0 | x_0 = m\} &= \\ &= P\{\{x_n^{(1)} = 0 | x_0^{(1)} = 1\} \cap \{x_n^{(2)} = 0 | x_0^{(2)} = 1\} \cap \dots \cap \{x_n^{(m)} = 0 | x_0^{(m)} = 1\}\} \\ &= \prod_{k=1}^m P\{x_n^{(k)} = 0 | x_0^{(k)} = 1\} \\ &= \pi_0^m \end{aligned}$$

۵-۱۵) از (۲۸-۱۵) و (۲۸۹-۱۵) داریم:

$$P(z) = p_0 + p_1 z + p_2 z^2, \quad \text{since } p_k = 0, \quad k \geq 3.$$

هم‌چنین $p_0 + p_1 z + p_2 z^2 = 1$ است و از (۳۰۷-۱۵) احتمال تحریک با حل معادله زیر به دست می‌آید:

$$P(z) = z.$$

توجه کنید این جاست که:

$$\begin{aligned} P(z) - z &= p_0 - (1 - p_1)z + p_2 z^2 \\ &= p_0 - (p_0 + p_2)z + p_2 z^2 \\ &= (z - 1)(p_2 z - p_0) \end{aligned}$$

و بنابراین دوریشه از معادله $P(z) = z$ به صورت زیر داده می‌شوند:

$$z_1 = 1, \quad z_2 = \frac{p_0}{p_2}.$$

بنابراین اگر $p_2 < p_0$ باشد، آن‌گاه $z_2 > 1$ و بنابراین کوچک‌ترین ریشه مثبت از $P(z) = z$ یک است و این معرفی احتمال انقراض است. از این نتیجه می‌شود که چنین قبیله‌ای تولید مثل ندارد چون محدود به انقراض است.

۶-۱۵) فرایند شاخه‌ای $\{X_n\}$ را معرفی می‌کنیم:

$$x_{n+1} = \sum_{k=1}^{x_n} y_k$$

در جایی که y_k متغیرهای تصادفی با چگالی یکسان و مشترک با تابع گشتاور $P(z)$ است بنابراین $((15-278)-(15-289))$ را ببینید:

$$P'(1) = E\{y_k\} = \mu.$$

بنابراین

$$\begin{aligned} E\{x_{n+1}|x_n\} &= E\{\sum_{k=1}^{x_n} y_k | x_n = m\} \\ &= E\{\sum_{k=1}^m y_k | x_n = m\} \\ &= E\{\sum_{k=1}^m y_k\} = mE\{y_k\} = x_n \mu \end{aligned}$$

به طور مشابه

$$\begin{aligned} E\{x_{n+2}|x_n\} &= E\{E\{x_{n+2}|x_{n+1}, x_n\}\} \\ &= E\{E\{x_{n+2}|x_{n+1}\}|x_n\} \\ &= E\{\mu x_{n+1}|x_n\} = \mu^2 x_n \end{aligned}$$

و به طور عمومی به دست می‌آوریم که

$$E\{x_{n+r}|x_n\} = \mu^r x_n. \quad (i)$$

هم‌چنین از $(15-310)-(15-311)$ داریم:

$$E\{x_n\} = \mu^n. \quad (ii)$$

تعریف زیر را در نظر می‌گیریم:

$$w_n = \frac{x_n}{\mu^n}. \quad (iii)$$

این نتیجه می‌دهد که

$$E\{w_n\} = 1.$$

با تقسیم هردو طرف از (i) بر μ^{n+r} نتیجه می‌گیریم که

$$E\left\{\frac{x_{n+r}}{\mu^{n+r}} | x_n = x\right\} = \mu^r \cdot \frac{x_n}{\mu^{n+r}} = \frac{x_n}{\mu^n} = w_n$$

از آنجایی X_n متغیرهای تصادفی با چگالی یکسان و مستقل هستند، داریم:

$$S_{n+1} = S_n + X_{n+1}$$

به طوری که

$$E\{S_{n+1}|S_n\} = E\{S_n + X_{n+1}|S_n\} = S_n + E\{X_{n+1}\} = S_n.$$

بنابراین $\{S_n\}$

(۸-۱۵) الف) از قضیه بیز داریم:

$$\begin{aligned} P\{X_n = j | X_{n+1} = i\} &= \frac{P\{X_{n+1} = i | X_n = j\} P\{X_n = j\}}{P\{X_{n+1} = i\}} \\ &= \frac{q_j p_{ji}}{q_i} = p_{ij}^* \end{aligned} \quad (i)$$

در جایی که فرض می‌کنیم که زنجیر در حالت دائم است.
ب) توجه کنید که

$$p_{ij}^* = p_{ij}$$

و با استفاده از (i) نتیجه می‌دهد که

$$p_{ij}^* = \frac{q_j p_{ji}}{q_i} = p_{ij} \quad (ii)$$

یا، برای یک زنجیر زمان-معکوس داریم:

$$q_j p_{ji} = q_i p_{ij}. \quad (iii)$$

بنابراین با استفاده از (ii) با جای گذاری مستقیم نتیجه می‌گیریم:

$$\begin{aligned} p_{ij} p_{jk} p_{ki} &= \left(\frac{q_j}{q_i} p_{ji}\right) \left(\frac{q_k}{q_j} p_{kj}\right) \left(\frac{q_i}{q_k} p_{ik}\right) \\ &= p_{ik} p_{kj} p_{ji}, \end{aligned}$$

(۹-۱۵) الف) این نتیجه می‌دهد که $A = A^T$, $(a_{ij} = a_{ji})$ و $a_{ij} > 0$. مجموع سطر i^{th} را به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$r_i = \sum_k a_{ik} > 0, \quad i = 1, 2, \dots$$

و فرض کنید:

$$p_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_k a_{ik}} = \frac{a_{ij}}{r_i}$$

آن‌گاه

$$\begin{aligned} p_{ji} &= \frac{a_{ji}}{\sum_m a_{jm}} = \frac{a_{ji}}{r_j} = \frac{a_{ij}}{r_j} \\ &= \frac{r_i}{r_j} \frac{a_{ij}}{r_i} = \frac{r_i}{r_j} p_{ij} \end{aligned} \quad (i)$$

یا

$$r_i p_{ij} = r_j p_{ji}$$

بنابراین

$$\sum_i r_i p_{ij} = \sum_i r_j p_{ji} = r_j \sum_i p_{ji} = r_j, \quad (ii)$$

چون

$$\sum_i p_{ji} = \frac{\sum_i a_{ji}}{r_j} = \frac{r_j}{r_j} = 1.$$

توجه کنید که (ii) در توزیع احتمال حالت دائم (۱۵-۱۶۷) با

$$q_i = c r_i, \quad i = 1, 2, \dots$$

صدق کند. جایی که c با رابطه زیر داده شده است:

$$c \sum_i r_i = \sum_i q_i = 1 \implies c = \frac{1}{\sum_i r_i} = \frac{1}{\sum_i \sum_j a_{ij}}$$

بنابراین

$$q_i = \frac{r_i}{\sum_i r_i} = \frac{\sum_j a_{ij}}{\sum_i \sum_j a_{ij}} > 0 \quad (iii)$$

که توزیع احتمال ایستائی زنجیر را نشان میدهد. با جای‌گذاری (iii) در (i) نتیجه می‌گیریم که

$$p_{ji} = \frac{q_i}{q_j} p_{ij}$$

یا

$$p_{ij} = \frac{q_j p_{ji}}{q_i} = p_{ij}^*$$

و بنابراین زنجیر زمان-معکوس است.

۱۵-۱۰ الف) $M = (m_{ij})$ به صورت زیر داده شده است:

$$M = (I - W)^{-1}$$

یا

$$(I - W)M = I$$

$$M = I + WM$$

که نتیجه می‌دهد:

$$m_{ij} = \delta_{ij} + \sum_k w_{ik} m_{kj}, \quad e_i, e_j \in T$$

$$= \delta_{ij} + \sum_k p_{ik} m_{kj}, \quad e_i, e_j \in T$$

ب) حالت عمومی قبلاً حل شده است. همانند آن با فرض $N = 6$ و $r = p/q$ نتیجه می‌گیریم که

$$m_{ij} = \begin{cases} \frac{(r^j - 1)(r^{6-i} - 1)}{(p - q)(r^6 - 1)}, & j \leq i \\ \frac{(r^i - 1)(r^{6-i} - r^{j-i})}{(p - q)(r^6 - 1)}, & j \geq i. \end{cases}$$

۱۵-۱۱) اگر یک ماتریس اتفاقی $A = (a_{ij}), a_{ij} > 0$ مطابق با دوگام ماتریس گذار از یک زنجیر

مارکوف باشد، آن‌گاه باید یک ماتریس اتفاقی دیگر مانند P وجود داشته باشد:

$$A = P^2, \quad P = (p_{ij})$$

از آن جایی که

$$p_{ij} > 0, \quad \sum_j p_{ij} = 1,$$

و این نیابستی همیشه ممکن باشد. برای مثال در زنجیر دو حالت، فرض کنید:

$$P = \begin{pmatrix} \alpha & 1 - \alpha \\ 1 - \beta & \beta \end{pmatrix}$$

به طوری که

$$A = P^2 = \begin{pmatrix} \alpha^2 + (1-\alpha)(1-\beta) & (\alpha+\beta)(1-\alpha) \\ (\alpha+\beta)(1-\beta) & \beta^2 + (1-\alpha)(1-\beta) \end{pmatrix}.$$

این نتیجه می‌شود مجموع اعضای قطری به صورت زیر است:

$$\begin{aligned} a_{11} + a_{22} &= \alpha^2 + 2(1-\alpha)(1-\beta) + \beta^2 \\ &= (\alpha+\beta)^2 - 2(\alpha+\beta) + 2 \\ &= 1 + (\alpha+\beta-1)^2 \geq 1. \end{aligned} \quad (i)$$

بنابراین شرایط (i) ضروری است. پس $0 < \alpha < 1, 0 < \beta < 1$ است. هم‌چنین نتیجه می‌گیریم که $1 < a_{11} + a_{22} \leq 2$. به علاوه شرایط (ii) هم‌چنین در مورد 2×2 کافی است، بنابراین $a_{11} + a_{22} > 1$ و از این جا داریم:

$$(\alpha + \beta - 1)^2 = a_{11} + a_{22} - 1 > 0$$

پس

$$\alpha + \beta = 1 \pm \sqrt{a_{11} + a_{22} - 1}$$

و این معادله برای همه مجموعه‌های با مقادیر $0 < \alpha < 1$ و $0 < \beta < 1$ حل می‌شود. (۱۲-۱۵) در این مورد زنجیر غیر متناوب و غیر کاهشی است و حالت جاذبی وجود ندارد. توزیع حالت دائم $\{u_k\}$ رضایت بخش است (۱۵-۱۶۷) و بنابراین نتیجه می‌گیریم که:

$$u_k = \sum_j u_j p_{jk} = \sum_{j=0}^N u_j \binom{N}{k} p_j^k q_j^{N-k}.$$

بنابراین اگر $\alpha > 0$ و $\beta > 0$ باشند، آن‌گاه پیشامد "زن‌های خالص" اتفاق نمی‌افتد.

(۱۳-۱۵) احتمالات گذار در همه موارد (۱۵-الف) برای همه مقادیر خاص از $A(z) = B(z)$ همان‌گونه که در مثال‌های ۱۵ الف-۱، ۱۵ الف-۲ و ۱۵ الف-۳ نشان داده شد. مقادیر ویژه به طور کلی در معادله زیر صدق می‌کند:

$$\sum_j p_{ij} x_j^{(k)} = \lambda_k x_i^{(k)}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, N$$

و $\sum_r p_{1r} = 1$ برای همه آنها بدیهی است و $\lambda_0 = 1$ یک مقدار ویژه برای همه موارد را به دنبال دارد.

به هر حال مقادیر ویژه باقی‌مانده را می‌توان از رابطه (۷-۱۵ الف) استخراج نمود. از آنجا و مطابق تابع مولد گشتاور شرطی در (۱۵-۲۹۱) می‌توان نوشت:

$$G(s) = \sum_{j=0}^N p_{ij} s^j \quad (i)$$

و از (۷-۱۵ الف):

$$\begin{aligned} p_{ij} &= \frac{\{A^i(z)\}_j \{B^{N-i}(z)\}_{N-j}}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \\ &= \frac{\text{coefficient of } s^j z^N \text{ in } \{A^i(sz) B^{N-i}(z)\}}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \end{aligned} \quad (ii)$$

با جای گذاری (ii) در (i) به بیان بسته زیر می‌رسیم:

$$G(s) = \frac{\{A^i(sz) B^{N-i}(z)\}_N}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \quad (iii)$$

با مشتق‌گیری از $G(s)$ نسبت به s نتیجه می‌گیریم که

$$\begin{aligned} G'(s) &= \sum_{j=0}^N p_{ij} j s^{j-1} \\ &= \frac{\{i A^{i-1}(sz) A'(sz) z B^{N-i}(z)\}_N}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \\ &= i \cdot \frac{\{A^{i-1}(sz) A'(sz) B^{N-i}(z)\}_{N-1}}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \end{aligned} \quad (iv)$$

با فرض $s = 1$ در بیان بالا داریم:

$$G'(1) = \sum_{j=0}^N p_{ij} j = i \frac{\{A^{i-1}(z) A'(z) B^{N-i}(z)\}_{N-1}}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \quad (v)$$

در مورد خاص وقتی $A(z) = B(z)$, Eq.(v) کاهش می‌یابد به

$$\sum_{j=0}^N p_{ij} j = \lambda_1 i \quad (vi)$$

وقتی

$$\lambda_1 = \frac{\{A^{N-1}(z) A'(z)\}_{N-1}}{\{A^N(z)\}_N} \quad (vii)$$

توجه شود که (vi) می‌تواند به صورت زیر نوشته شود:

$$P x_1 = \lambda_1 x_1, \quad x_1 = [0, 1, 2, \dots, N]^T$$

و با محاسبه مستقیم با $A(z) = B(z) = (q + pz)^2$ (مثال ۱-۱۵ الف) داریم:

$$\begin{aligned} \lambda_1 &= \frac{\{(q + pz)^{2(N-1)} 2p(q + pz)\}_N}{\{(q + pz)^{2N}\}_N} \\ &= \frac{2p \{(q + pz)^{2N-1}\}_{N-1}}{\{(q + pz)^{2N}\}_N} = \frac{2p \binom{2N}{N-1} q^N p^{N-1}}{\binom{2N}{N} q^N p^N} = 1. \end{aligned}$$

بنابراین $\sum_{j=0}^N p_{ij} j = i$ از (۱۵-۲۲۴) این زنجیره‌ها مارتینگل را توصیف می‌کند. (به طور مشابه برای مثال‌های ۱۵ الف-۲ و ۱۵ الف-۳ عمل می‌کنیم).

برای مشخص کردن مقادیر ویژه باقی‌مانده یکبار دیگر از $G'(s)$ مشتق می‌گیریم. این نتیجه می‌دهد

که

$$\begin{aligned} G''(s) &= \sum_{j=0}^N p_{ij} j(j-1) s^{j-2} \\ &= \frac{\{i(i-1) A^{i-2}(sz) [A'(sz)]^2 z B^{N-i}(z) + i A^{i-1}(sz) A''(sz) z B^{N-i}(z)\}_{N-1}}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \\ &= \frac{\{i A^{i-2}(sz) B^{N-i}(z) [(i-1) (A'(sz))^2 + A(sz) A''(sz)]\}_{N-2}}{\{A^i(z) B^{N-i}(z)\}_N} \end{aligned}$$

با فرض $s = 1$ و $A(z) = B(z)$ ، بیان ساده‌تر رابطه بالا به صورت زیر خواهد بود:

$$\sum_{j=0}^N p_{ij} j(j-1) = \lambda_2 i(i-1) + i\mu_2 \quad (viii)$$

در جایی که

$$\lambda_2 = \frac{\{A^{N-2}(z) [A'(z)]^2\}_{N-2}}{\{A^N(z)\}_N}$$

و

$$\mu_2 = \frac{\{A^{N-1}(z) A''(z)\}_{N-2}}{\{A^N(z)\}_N}$$

معادله (viii) می‌تواند به صورت زیر دوباره نویسی شود:

$$\sum_{j=0}^N p_{ij} j^2 = \lambda_2 i^2 + (\text{polynomial in } i \text{ of degree } \leq 1)$$

و یا تکرار عمومی این پردازش نتیجه می‌شود که

$$\sum_{j=0}^N p_{ij} j^k = \lambda_k i^k + (\text{polynomial in } i \text{ of degree } \leq k-1) \quad (ix)$$

وقتی

$$\lambda_k = \frac{\{A^{N-k}(z) [A'(z)]^k\}_{N-k}}{\{A^N(z)\}_N}, \quad k = 1, 2, \dots, N. \quad (x)$$

معادله (viii) - (x)

$$P q_k = \lambda_k q_k \quad (xi)$$

در جایی که q_k چندجمله‌ای‌هایی در i از درجه $k \leq$ ، و با انتخاب مناسب ثوابت آن‌ها می‌توانند به این شکل انتخاب شوند. این نتیجه می‌دهد که $\lambda_k, k = 1, 2, \dots, N$ داده شده به وسیله (ix) مقادیر ویژه مطلوب هستند.

الف) احتمالات گذار در این مورد از مثال ۱۵ الف-۱ با فرض $A(z) = B(z) = (q + pz)^2$ نتیجه می‌شود. بنابراین با استفاده از (ix) مقادیر ویژه مطلوبی را به دست می‌آوریم:

$$\begin{aligned}\lambda_k &= \frac{\{(q + pz)^{2(N-k)} [2p(q + pz)]^k\}_{N-k}}{\{(q + pz)^{2N}\}_N} \\ &= 2^k p^k \frac{\{(q + pz)^{2N-k}\}_{N-k}}{\{(q + pz)^{2N}\}_N} \\ &= 2^k \frac{\binom{2N-k}{N-k}}{\binom{2N}{N}}, \quad k = 1, 2, \dots, N.\end{aligned}$$

ب) احتمالات گذار در این مورد از مثال ۱۵ الف-۲ با فرض زیر نتیجه می‌شود:

$$A(z) = B(z) = e^{\lambda(z-1)}$$

و بنابراین

$$\begin{aligned}\lambda_k &= \frac{\{e^{\lambda(N-k)(z-1)} \lambda^k e^{\lambda k(z-1)}\}_{N-k}}{\{e^{\lambda N(z-1)}\}_N} \\ &= \frac{\lambda^k \{e^{\lambda N z}\}_{N-k}}{\{e^{\lambda N z}\}_N} = \frac{\lambda^k (\lambda N)^{N-k} / (N-k)!}{(\lambda N)^N / N!} \\ &= \frac{N!}{(N-k)! N^k} = \left(1 - \frac{1}{N}\right) \left(1 - \frac{2}{N}\right) \cdots \left(1 - \frac{k-1}{N}\right), \quad k = 1, 2, \dots, N\end{aligned}$$

ج) احتمالات گذار در این مورد از مثال ۱۵ الف-۳ با فرض زیر نتیجه می‌شود:

$$A(z) = B(z) = \frac{q}{1 - pz}.$$

بنابراین

$$\begin{aligned}\lambda_k &= p^k \frac{\{1/(1-pz)^{N+k}\}_{N-k}}{\{1/(1-pz)^N\}_N} \\ &= (-1)^k \frac{\binom{-(N+k)}{N-k}}{\binom{-N}{N}} = \frac{\binom{2N-1}{N-k}}{\binom{2N-1}{N}}, \quad r = 2, 3, \dots, N\end{aligned}$$

$$m = (I - W)^{-1} E, \quad E = [1, 1, \dots, 1]^T,$$

از آن جایی که

$$W_{ik} = p_{jk}, \quad j, k = 1, 2, \dots, N-1,$$

با p_{jk} که به ترتیب در (۳۰-۱۵) و (۳۱-۱۵) داده شده است.

زمان متوسط جذب در (۱۵-۱۵) صدق می‌کند. از آنجا

$$\begin{aligned} m_i &= 1 + \sum_{k \in T} p_{ik} m_k = 1 + p_{i,i+1} m_{i+1} + p_{i,i-1} m_{i-1} \\ &= 1 + p m_{i+1} + q m_{i-1}, \end{aligned}$$

یا

$$m_k = 1 + p m_{k+1} + q m_{k-1}.$$

این نتیجه می‌دهد:

$$p(m_{k+1} - m_k) = q(m_k - m_{k-1}) - 1$$

فرض کنید:

$$M_{k+1} = m_{k+1} - m_k$$

بنابراین معادله تکراری فوق نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned} M_{k+1} &= \frac{q}{p} M_k - \frac{1}{p} \\ &= \left(\frac{q}{p}\right)^k M_1 - \frac{1}{p} \left[1 + \frac{q}{p} + \left(\frac{q}{p}\right)^2 + \dots + \left(\frac{q}{p}\right)^{k-1} \right] \\ &= \begin{cases} \left(\frac{q}{p}\right)^k M_1 - \frac{1}{p-q} \left\{ 1 - \left(\frac{q}{p}\right)^k \right\}, & p \neq q \\ M_1 - \frac{k}{p}, & p = q \end{cases} \end{aligned}$$

این نتیجه می‌دهد که

$$\begin{aligned}
 m_i &= \sum_{k=0}^{i-1} M_{k+1} \\
 &= \begin{cases} \left(M_1 + \frac{1}{p-q} \right) \sum_{k=0}^{i-1} \left(\frac{q}{p} \right)^k - \frac{i}{p-q}, & p \neq q \\ iM_1 - \frac{i(i-1)}{2p}, & p = q \end{cases} \\
 &= \begin{cases} \left(M_1 + \frac{1}{p-q} \right) \frac{1 - (q/p)^i}{1 - q/p} - \frac{i}{p-q}, & p \neq q \\ iM_1 - \frac{i(i-1)}{2p}, & p = q \end{cases}
 \end{aligned}$$

در جایی که از فرض $m_0 = 0$ استفاده کنیم. به طور مشابه فرض $m_{a+b} = 0$ نتیجه می‌دهد که

$$M_1 + \frac{1}{p-q} = \frac{a+b}{p-q} \cdot \frac{1 - q/p}{1 - (q/p)^{a+b}}$$

بنابراین

$$m_i = \begin{cases} \frac{a+b}{p-q} \cdot \frac{1 - (q/p)^i}{1 - (q/p)^{a+b}} - \frac{i}{p-q}, & p \neq q \\ i(a+b-i), & p = q \end{cases}$$

که این برای $i = a$ برابر است با

$$\begin{aligned}
 m_a &= \begin{cases} \frac{a+b}{p-q} \cdot \frac{1 - (q/p)^a}{1 - (q/p)^{a+b}} - \frac{a}{p-q}, & p \neq q \\ ab, & p = q \end{cases} \\
 &= \begin{cases} \frac{b}{2p-1} - \frac{a+b}{2p-1} \cdot \frac{1 - (p/q)^b}{1 - (p/q)^{a+b}}, & p \neq q \\ ab, & p = q \end{cases}
 \end{aligned}$$

$$\frac{1 - (q/p)^a}{1 - (q/p)^{a+b}} = 1 - \frac{(q/p)^a - (q/p)^{a+b}}{1 - (q/p)^{a+b}} = 1 - \frac{1 - (p/q)^b}{1 - (p/q)^{a+b}}$$

(هم‌چنین مسئله ۱۰-۳ را ببینید).

۱۶-۱) با استفاده از (۱۶-۱۳۲) و فرض $\rho = 1$ خواهیم داشت:

$$p_n = \begin{cases} \frac{\rho^n}{n!} p_0, & n \leq 1 \\ \rho^n p_0, & 1 < n \leq m \end{cases}$$

$$= \rho^n p_0, \quad 0 \leq n \leq m$$

بنابراین:

$$\sum_{n=0}^m p_n = p_0 \sum_{n=0}^m \rho^n = p_0 \frac{(1 - \rho^{m+1})}{1 - \rho} = 1$$

$$\implies p_0 = \frac{1 - \rho}{1 - \rho^{m+1}}$$

و بنابراین:

$$p_n = \frac{1 - \rho}{1 - \rho^{n+1}} \rho^n, \quad 0 \leq n \leq m, \quad \rho \neq 1$$

و $\lim_{\rho \rightarrow 1} \rho$ نتیجه می گیریم:

$$p_n = \frac{1}{m+1}, \quad \rho = 1.$$

۱۶-۲) الف) فرض کنید $n_1(t) = X + Y$ در جایی که X و Y معرف دو صف هستند. پس:

$$\begin{aligned} p_n &= P\{n_1(t) = n\} = P\{X + Y = n\} \\ &= \sum_{k=0}^n P\{X = k\} P\{Y = n - k\} \\ &= \sum_{k=0}^n (1 - \rho)\rho^k (1 - \rho)\rho^{n-k} \\ &= (n+1)(1 - \rho)^2 \rho^n, \quad n = 0, 1, 2, \dots \end{aligned} \tag{i}$$

در جایی که $\rho = \lambda/\mu$.

(ب) وقتی دو صف ترکیب شده باشند، دامنه ورودی جدید عبارتست از $\lambda' = \lambda + \lambda = 2\lambda$ بنابراین از (۱۶-۱۰۲) نتیجه می‌شود که:

$$p_n = \begin{cases} \frac{(\lambda'/\mu)^n}{n!} p_0 = \frac{(2\rho)^n}{n!} p_0, & n < 2 \\ \frac{2^2}{2!} \left(\frac{\lambda'}{2\mu}\right)^n p_0 = 2\rho^n p_0, & n \geq 2. \end{cases}$$

بنابراین:

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^{\infty} p_k &= p_0(1 + 2\rho + 2\sum_{k=2}^{\infty} \rho^k) \\ &= p_0(1 + 2\rho + \frac{2\rho^2}{1-\rho}) \\ &= \frac{p_0}{1-\rho}((1+2\rho)(1-\rho) + 2\rho^2) \\ &= \frac{p_0}{1-\rho}(1+\rho) = 1 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow p_0 = \frac{1-\rho}{1+\rho}, \quad (\rho = \lambda/\mu). \quad \text{(ii)}$$

پس:

$$p_n = \begin{cases} 2(1-\rho)\rho^n/(1+\rho), & n \leq 1 \\ (1-\rho)/(1+\rho), & n = 0 \end{cases} \quad \text{(iii)}$$

(ج) برای هر صف $M/M/1$ متوسط تعداد مواردی که منتظرند به صورت زیر داده می‌شود (با استفاده از (۱۶-۱۰۶) و با فرض $r=1$):

$$E\{X\} = L'_1 = \sum_{n=2}^{\infty} (n-1)p_n$$

در جایی که p_n نیز یک صف در (۱۸-۸۸) است. بنابراین:

$$\begin{aligned}
 L'_1 &= \sum_{n=2}^{\infty} (n-1)(1-\rho)\rho^n \\
 &= (1-\rho)\rho^2 \sum_{n=2}^{\infty} (n-1)\rho^{n-2} \\
 &= (1-\rho)\rho^2 \sum_{k=1}^{\infty} k\rho^{k-1} \quad (\text{iv}) \\
 &= (1-\rho)\rho^2 \frac{1}{(1-\rho)^2} = \frac{\rho^2}{(1-\rho)}.
 \end{aligned}$$

از آنجایی که $n_1(t) = X + Y$ داریم:

$$\begin{aligned}
 L_1 &= E\{n_1(t)\} = E\{X\} + E\{Y\} \\
 &= 2L'_1 = \frac{2\rho^2}{1-\rho} \quad (\text{v})
 \end{aligned}$$

برای L_2 می‌توانیم از $(16-106) - (16-107)$ با فرض $r=2$ استفاده کنیم. با استفاده از (iii) نتیجه می‌گیریم که:

$$\begin{aligned}
 L_2 &= p_r \frac{\rho}{(1-\rho)^2} \\
 &= 2 \frac{(1-\rho)\rho^2}{1+\rho} \frac{\rho}{(1-\rho)^2} = \frac{2\rho^3}{1-\rho^2} \quad (\text{vi}) \\
 &= \frac{2\rho^2}{1-\rho} \left(\frac{\rho}{1+\rho} \right) < L_1
 \end{aligned}$$

از (vi)، ترکیب یک صف تنها موثرتر از دو صف جداگانه است.

۱۶-۳) تنها احتمال غیر صفر این فرایند عبارتست از:

$$\lambda_{0,0} = -\lambda_0 = -m\lambda, \quad \lambda_{0,1} = \mu$$

$$\lambda_{i,i+1} = (m-i)\lambda, \quad \lambda_{i,i-1} = i\mu$$

$$\lambda_{i,i} = [(m-i)\lambda + i\mu], \quad i = 1, 2, \dots, m-1$$

$$\lambda_{m,m} = -\lambda_{m,m-1} = -m\mu.$$

از ترکیب روابط فوق در متن (۱۶-۶۳) داریم:

$$m\lambda p_0 = \mu p_1 \quad (i)$$

$$[(m-i)\lambda + i\mu] p_i = (m-i+1)p_{i-1} + (i+1)\mu p_{i+1}, \quad i = 1, 2, \dots, m-1 \quad (ii)$$

$$m\mu p_m = \lambda p_{m-1}. \quad (iii)$$

از حل (i)-(iii) نتیجه می‌گیریم که:

$$p_i = \binom{m}{i} \left(\frac{\lambda}{\lambda + \mu} \right)^i \left(\frac{\mu}{\lambda + \mu} \right)^{m-i}, \quad i = 0, 1, 2, \dots, m$$

(۱۶-۴) الف) در این مورد:

$$p_n = \begin{cases} \frac{\lambda}{\mu_1} \frac{\lambda}{\mu_1} \dots \frac{\lambda}{\mu_1} = \left(\frac{\lambda}{\mu_1} \right)^n p_0, & n < m \\ \frac{\lambda}{\mu_1} \frac{\lambda}{\mu_1} \dots \frac{\lambda}{\mu_1} \frac{\lambda}{\mu_2} \dots \frac{\lambda}{\mu_2} p_0, & n \geq m \end{cases}$$

$$= \begin{cases} \rho_1^n p_0, & n < m \\ \rho_1^{m-1} \rho_2^{n-m+1} p_0, & n \geq m, \end{cases}$$

در جایی که:

$$\begin{aligned} \sum_{n=0}^{\infty} p_n &= p_0 \left[\sum_{k=0}^{m-1} \rho_1^k + \rho_1^{m-1} \rho_2 \sum_{n=0}^{\infty} \rho_2^n \right] \\ &= p_0 \left[\frac{1 - \rho_1^m}{1 - \rho_1} + \frac{\rho_2 \rho_1^{m-1}}{1 - \rho_2} \right] = 1 \end{aligned}$$

نتیجه می‌دهد که:

$$p_0 = \left(\frac{1 - \rho_1^m}{1 - \rho_1} + \frac{\rho_2 \rho_1^{m-1}}{1 - \rho_2} \right)^{-1}$$

(ب)

$$\begin{aligned} L &= \sum_{n=0}^{\infty} n p_n \\ &= p_0 \left[\sum_{n=0}^{m-1} n \rho_1^n + \sum_{n=m}^{\infty} n \rho_1^{m-1} \rho_2^{n-m+1} \right] \\ &= p_0 \left[\rho_1 \sum_{n=0}^{m-1} n \rho_1^{n-1} + \rho_1 \left(\frac{\rho_1}{\rho_2} \right)^{m-2} \sum_{n=m}^{\infty} n \rho_2^{n-1} \right] \\ &= p_0 \left[\rho_1 \frac{d}{d\rho_1} \left(\sum_{n=0}^{m-1} \rho_1^n \right) + \rho_1 \left(\frac{\rho_1}{\rho_2} \right)^{m-2} \frac{d}{d\rho_2} \sum_{n=m}^{\infty} \rho_2^n \right] \\ &= p_0 \left[\rho_1 \frac{d}{d\rho_1} \left(\frac{1 - \rho_1^m}{1 - \rho_1} \right) + \rho_1 \left(\frac{\rho_1}{\rho_2} \right)^{m-2} \frac{d}{d\rho} \left(\frac{\rho^m}{1 - \rho} \right) \right] \\ &= p_0 \left[\frac{\rho_1 [1 + (m-1)\rho_1^m - m\rho_1^{m-1}]}{(1 - \rho_1)^2} + \frac{\rho_2 \rho_1^{m-1} + [m - (m-1)\rho_2]}{(1 - \rho_2)^2} \right] \end{aligned}$$

در این مورد: (۵-۱۶)

$$\lambda_i = \begin{cases} \lambda, & j < r \\ p\lambda, & j \geq r \end{cases} \quad \mu_i = \begin{cases} j\mu, & j < r \\ r\mu, & j \geq r. \end{cases}$$

با استفاده از (۷۳-۱۶) - (۷۴-۱۶)، نتیجه می‌شود:

$$p_n = \begin{cases} \frac{(\lambda/\mu)^n}{n!} p_0, & n < r \\ \frac{(\lambda/\mu)^r}{r!} (p\lambda/r\mu)^{n-r}, & n \geq r. \end{cases}$$

$$\begin{aligned}
 P\{w > t\} &= \sum_{n=r}^{m-1} p_n P(w > t|n) \\
 &= \sum_{n=r}^{m-1} p_n (1 - F_w(t|n)) = \sum p_r \left(\frac{\lambda}{r\mu}\right)^{n-r} (1 - F_w(t|n))
 \end{aligned}$$

$$f_w(t|n) = e^{-\gamma\mu t} \frac{(\gamma\mu)^{n-r+1} t^{n-r}}{(n-r)!} \quad (\text{see 16.116})$$

$$F_w(t|n) = 1 - \sum_{k=0}^{n-r} \frac{(\gamma\mu t)^k}{k!} e^{-\gamma\mu t} \quad (\text{see 4.})$$

بنابراین:

$$1 - F_w(t|n) = \sum_{k=0}^{n-r} \frac{(\gamma\mu t)^k}{k!} e^{-\gamma\mu t}$$

$$\begin{aligned}
 P\{w > t\} &= \sum_{n=r}^{m-1} p_r \left(\frac{\lambda}{\gamma\mu}\right)^{n-r} \sum_{k=0}^{n-r} \frac{(\gamma\mu t)^k}{k!} e^{-\gamma\mu t} \\
 &= \sum_{i=0}^{m-r-1} p_r \rho^i \sum_{k=0}^i \frac{(\gamma\mu t)^k}{k!} e^{-\gamma\mu t}, \quad n-r = i \\
 &= p_r e^{-\gamma\mu t} \sum_{k=0}^{m-r-1} \rho^k \sum_{i=0}^k \frac{(\gamma\mu t)^i}{i!} \\
 &= \sum_{k=0}^{m-r-1} \sum_{i=0}^k = \sum_{i=0}^{m-r-1} \sum_{k=i}^{m-r-1}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 P\{w > t\} &= p_r e^{-\gamma\mu t} \sum_{i=0}^{m-r-1} \frac{(\gamma\mu t)^i}{i!} \sum_{k=i}^{m-r-1} \rho^k \\
 &= \frac{p_r}{1-\rho} e^{-\gamma\mu t} \sum_{i=0}^{m-r-1} \frac{(\gamma\mu t)^i}{i!} (\rho^i - \rho^{m-r}), \quad \rho = \lambda/\gamma\mu.
 \end{aligned}$$

توجه کنید که:

$$m \rightarrow \infty \implies M/M/r/m \implies M/M/r$$

و

$$\begin{aligned} P(w > t) &= \frac{p_r}{1-\rho} e^{-\gamma\mu t} \sum_{i=0}^{\infty} \frac{(\gamma\mu\rho t)^i}{i!} \\ &= \frac{p_r}{1-\rho} e^{-\gamma\mu(1-\rho)t} \quad t > 0. \end{aligned}$$

و این موافق با (۱۶-۱۱۹) است.

(۷-۱۶ الف) راهنمایی را مورد استفاده قرار دهید. (ب)

$$-\sum_{n=1}^{\infty} (\lambda + \mu) p_n z^n + \frac{\mu}{z} \sum_{n=1}^{\infty} p_{n+1} z^{n+1} + \lambda \sum_{n=1}^{\infty} \sum_{k=1}^n p_{n-k} c_k z^n = 0$$

$$-(\rho+1)(P(z) - p_0) + \frac{\mu}{z}(P(z) - p_0 - p_1 z) + \lambda \sum_{k=1}^{\infty} c_k z^k \sum_{m=0}^{\infty} p_m z^m = 0$$

که نتیجه می‌دهد:

$$P(z)[1 - z - \rho z(1 - C(z))] = p_0(1 - z)$$

یا

$$P(z) = \frac{p_0(1-z)}{1-z-\rho z(1-C(z))}$$

$$1 = P(1) = \frac{-p_0}{-1-\rho+\rho z C'(z)+\rho C(z)} = \frac{-p_0}{-1+\rho C'(1)}$$

$$\implies p_0 = 1 - \rho_0, \quad \rho_0 = \rho C'(1).$$

فرض کنید:

$$D(z) = \frac{1-C(z)}{1-z}$$

پس

$$P(z) = \frac{1-\rho_L}{1-\rho z D(z)}$$

(ج) این نتیجه می‌دهد:

$$P'(z) = \frac{(1 - \rho_c)}{(1 - \rho z D(z))^2} (\rho D(z) + \rho z D'(z))$$

$$\begin{aligned} L = P'(1) &= \frac{(1 - \rho_c)}{(1 - \rho_c)^2} \rho (D(1) + D'(1)) \\ &= \frac{1}{(1 - \rho_c)} (C'(1) + D'(1)) \end{aligned}$$

$$C'(1) = E(x)$$

$$D(z) = \frac{1 - C(z)}{1 - z}$$

$$\begin{aligned} D'(z) &= \frac{(1 - z)(-C'(z)) - (1 - C(z))(-1)}{(1 - z)^2} \\ &= \frac{1 - C(z) - (1 - z)C'(z)}{(1 - z)^2} \end{aligned}$$

با استفاده از قاعده هوییتال

$$\begin{aligned} D'(1) &= \lim_{z \rightarrow 1} \frac{-C'(z) - (-1)C'(z) - (1 - z)C''(z)}{-2(1 - z)} \\ &= \lim_{z \rightarrow 1} \frac{1}{2} C''(z) = \frac{C''(z)}{2} \\ &= \frac{1}{2} \sum k(k-1) C_k = \frac{E(X^2) - E(X)}{2} \end{aligned}$$

$$L = \frac{\rho(E(X) + E(X^2))}{2(1 - \rho E(X))}$$

(۵)

$$C(z)z^m \quad E(X) = m$$

$$P(z) = \frac{1 - \rho}{1 - \rho \sum_{k=1}^m z^k}$$

$$D(z) = \frac{1 - z^m}{1 - z} = \sum_{k=0}^{m-1} z^k$$

$$E(X) = m, \quad E(X^2) = m^2$$

$$L = \frac{\rho(m + m^2)}{2(1 - \rho m)}$$

۰

$$C(z) = \frac{qz}{1 - Pz}$$

$$P(z) = \frac{1 - \rho_0}{1 - \rho z D(z)}, \quad C(z) = \frac{qz}{1 - pz}$$

$$D(z) = \frac{1 - C(z)}{1 - z} = \frac{1 - \frac{qz}{1 - Pz}}{1 - z} = \frac{1 - Pz - (1 - P)z}{(1 - z)(1 - Pz)} = \frac{1 - z}{(1 - z)(1 - Pz)} = \frac{1}{1 - Pz}$$

$$P(z) = \frac{(1 - \rho_0)(1 - pz)}{1 - pz - \rho z} = \frac{(1 - \rho_0)(1 - pz)}{1 - (p + \rho)z}$$

$$C'(1) = \frac{(1 - pz)q - qz(-p)}{(1 - Pz)^2} = \frac{q}{q^2} = \frac{1}{q}$$

$$D(z) = \frac{1 - C(z)}{1 - z}$$

$$D(1) = C'(1)$$

$$L = P'(1) = \frac{1 - \rho_c}{(1 - \rho_c)^2} (\rho \cdot C'(1) + \rho \cdot D'(1))$$

$$D'(z) = \frac{-(1 - z)C'(z) - (1 - C(z))(\rho - 1)}{(1 - z)^2} = \frac{1 - C(z) - (1 - z)C'(1)}{(1 - z)^2}$$

$$\lim_{z \rightarrow 1} D'(z) = \lim_{z \rightarrow 1} \frac{-C'(z) - (-1)C'(z) - (1 - z)C''(z)}{2(1 - z)}$$

$$= \frac{-(1 - z)C''(z)}{-2(1 - z)} = \frac{\rho''(z)}{2}$$

$$D'(1) = \frac{C''(1)}{2}$$

$$L = \frac{1}{(1-\rho_c)} \left(\rho E(X) + \frac{\rho(E(X^2) - E(X))}{2} \right) = \frac{\rho E(X) + \rho E(X^2)}{2(1-\rho_c)}$$

۱۶-۸ الف) راهنمایی را مورد استفاده قرار دهید.

ب)

$$-\sum_{n=1}^{\infty} (\lambda + \mu) p_n z^n + \frac{\mu}{z^n} \sum_{n=1}^{\infty} p_{n+m} z^{n+m} + \lambda z \sum_{n=1}^{\infty} p_{n-1} z^{n-1} = 0$$

یا

$$-(1+\rho)(P(z) - p_0) + \frac{1}{z^m} \left(P(z) - \sum_{k=0}^m p_k z^k \right) + \rho z P(z) = 0$$

که نتیجه می‌دهد:

$$P(z) [\rho z^{m+1} - (\rho+1)z^m + 1] = \sum_{k=0}^m p_k z^k - p_0(1+\rho)z^m$$

یا

$$P(z) = \frac{\sum_{k=0}^m p_k z^k - p_0(1+\rho)z^m}{\rho z^{m+1} - (\rho+1)z^m + 1} = \frac{N(z)}{M(z)} \quad (i)$$

ج) مخرج چند جمله‌ای $M(z)$ در (i) را که به وسیله رابطه زیر داده شده است در نظر بگیرید:

$$M(z) = \rho z^{m+1} - (1+\rho)z^m + 1 = f(z) + g(z)$$

جایی که

$$f(z) = -(1+\rho)z^m,$$

$$g(z) = 1 + \rho z^{m+1}.$$

توجه کنید که $|f(z)| > |g(z)|$ در یک دایره تعریف شده با $|z| = 1 + \varepsilon$, $\varepsilon > 0$ است. بنابراین با قضیه راجز $f(z)$ و $f(z) + g(z)$ دارای تعداد مشابه از صفرها در داخل دایره واحد $(|z| = 1 + \varepsilon)$ هستند. اما $f(z)$ دارای m صفر درون دایره واحد است. پس $f(z) + g(z) = M(z)$ همچنین دارای m صفر درون دایره واحد است. بنابراین:

$$M(z) = M_1(z)(z - z_0) \quad (ii)$$

در جایی که $|z_0| > 1$ و $M_1(z)$ یک چند جمله‌ای از درجه m که همه صفرها درون یا روی دایره واحد هستند. اما تابع مولد گشتاور $P(z)$ به طور تحلیلی درون یا روی دایره واحد است. بنابراین همه m صفرها از $M(z)$ که درون یا روی دایره واحد هستند بایستی با صفرهای چند جمله‌ای شمارنده $P(z)$ حذف شوند. بنابراین:

$$N(z) = M_1(z) a. \quad (iii)$$

با جایگذاری (ii) و (iii) در (i) نتیجه می‌گیریم که:

$$P(z) = \frac{N(z)}{M(z)} = \frac{a}{z - z_0}.$$

اما $P(1) = 1$ نتیجه می‌دهد که $a = 1 - z_0$ یا

$$\begin{aligned} P(z) &= \frac{z_0 - 1}{z_0 - z} \\ &= \left(1 - \frac{1}{z_0}\right) \sum_{n=0}^{\infty} (z/z_0)^n \end{aligned}$$

$$\Rightarrow p_n = \left(1 - \frac{1}{z_0}\right) \left(\frac{1}{z_0}\right)^n = (1-r)r^n, \quad n \geq 0 \quad (iv)$$

در جایی که $r = 1/z_0$ است.

(د) میانگین سائز سیستم عبارتست از:

$$L = \sum_{n=0}^{\infty} n p_n = \frac{r}{1-r}.$$

(۹-۱۶ الف) از راهنمایی مسئله قبلی استفاده کنید. (ب)

$$\begin{aligned} & - \sum_{n=m}^{\infty} (\lambda + \mu) p_n z^n + \mu \sum_{n=m}^{\infty} p_{n+m} z^n + \lambda \sum_{n=m}^{\infty} p_{n-1} z^n \\ & - (1 + \rho) \left(P(z) - \sum_{k=0}^{m-1} p_k z^k \right) + \frac{1}{z^m} \left(P(z) - \sum_{k=0}^{2m-1} p_k z^k \right) \\ & + \rho z \left(P(z) - \sum_{k=0}^{m-2} p_k z^k \right) = 0. \end{aligned}$$

بعد از چندبار ساده کردن نتیجه می‌گیریم که:

$$P(z) \left[\rho z^{m+1} - (\rho + 1) z^m + 1 \right] = (1 - z^m) \sum_{k=0}^{m-1} p_k z^k$$

یا

$$P(z) = \frac{(1 - z^m) \sum_{k=0}^{m-1} p_k z^k}{\rho z^{m+1} - (\rho + 1) z^m + 1} = \frac{(z_0 - 1) \sum_{k=0}^{m-1} z^k}{m(z_0 - z)}$$

در جایی که از قضیه راجز استفاده کرده باشیم و $P(z) = 1$ مانند مسئله ۱۶-۸

ج

$$P(z) = \sum_{n=0}^{\infty} p_n z^n = \frac{1 - r}{m} \frac{\sum_{k=0}^{m-1} z^k}{1 - rz}$$

که نتیجه می‌دهد:

$$p_n = \begin{cases} (1 + r + \dots + r^k) p_0, & k \leq m-1 \\ r^{n-m+1} (1 + r + \dots + r^{m-1}) p_0, & k \geq m \end{cases}$$

وقتی که

$$p_0 = \frac{1 - r}{m}, \quad r = \frac{1}{z_0}$$

سرانجام

$$L = \sum_{n=0}^{\infty} n p_n = P'_n(1).$$

اما

$$P'(z) = \left(\frac{1 - r}{m} \right) \frac{\sum_{k=1}^{m-1} k z^{k-1} (1 - rz) - \sum_{k=0}^{m-1} z^k (-r)}{(1 - rz)^2}$$

بنابراین:

$$L = P'(1) = \frac{1-r}{m} \frac{m-1+r}{(1-r)^2} = \frac{m-(1-r)}{m(1-r)}$$

$$= \frac{1}{1-r} - \frac{1}{m}$$

۱۶-۱۰) پیشرفت همانند (۱۶-۲۱۲):

$$\psi_A(u) = \int_0^{\infty} e^{-u\tau} dA(\tau)$$

$$= \left(\frac{\lambda m}{u + \lambda m} \right)^m$$

این نتیجه می‌دهد:

$$B(z) = \psi_A(\psi(1-z))$$

$$= \left(\frac{\lambda m}{\mu(1-z) + \lambda m} \right)^m$$

$$= \left(\frac{1}{1 + \frac{1}{\rho}(1-z)} \right)^m \quad (i)$$

$$= \left(\frac{\rho}{(1+\rho) - z} \right)^m, \quad \rho = \frac{\lambda}{m\mu}$$

بنابراین معادله $B(z) = z$ برای π_0 کاهش می‌یابد به:

$$\left(\frac{\rho}{(1+\rho) - z} \right)^m = z$$

یا

$$\frac{\rho}{(1+\rho) - z} = z^{1/m},$$

که همانند

$$\rho z^{-1/m} = (1+\rho) - z \quad (ii)$$

داریم: $x = z^{-1/m}$ قرار دهید. با جایگذاری این رابطه در (ii) داریم:

$$\rho x = (1 + \rho) - x^{-m}$$

یا

$$\rho x^{m+1} - (1 + \rho)x^m + 1 = 0 \quad (\text{iii})$$

(۱۱-۱۶)

از مثال ۷-۱۶ و معادله (۱۶-۲۱۴) معادله مشخصه برای $Q(z)$ به صورت زیر داده شده است:
 $(\rho = \lambda/m\mu)$

$$1 - z[1 + \rho(1 - z)]^m = 0$$

که معادل است با:

$$1 + \rho(1 - z) = z^{-1/m}. \quad (\text{i})$$

در این مورد $x = z^{1/m}$ قرار دهید بنابراین (i) کاهش می‌یابد به:

$$[(1 + \rho) - \rho x^m] x = 1$$

یا معادله مشخصه صدق می‌کند:

$$\rho x^{m+1} - (1 + \rho)x + 1 = 0. \quad (\text{ii})$$

(۱۲-۱۶) در این جا سرویس زمان توزیع با معادله زیر داده شده است:

$$\frac{dB(t)}{dt} = \sum_{i=1}^k d_i \delta(t - T_i)$$

و تبدیل لاپلاس آن برابر است با

$$\Phi_s(s) = \sum_{i=1}^k d_i e^{-sT_i} \quad (\text{i})$$

با جایگذاری (i) در (۱۵-۲۱۹) داریم:

$$\begin{aligned}
 A(z) &= \Phi_s(\lambda(1-z)) \\
 &= \sum_{i=1}^k d_i e^{-\lambda T_i(1-z)} \\
 &= \sum_{i=1}^k d_i e^{-\lambda T_i} e^{\lambda T_i z} \\
 &= \sum_{i=1}^k d_i e^{-\lambda T_i} \sum_{j=0}^{\infty} \frac{(\lambda T_i)^j z^j}{j!} = \sum_{j=0}^{\infty} a_j z^j.
 \end{aligned}$$

بنابراین:

$$a_j = \sum_{i=1}^k d_i e^{-\lambda T_i} \frac{(\lambda T_i)^j}{j!}, \quad j = 0, 1, 2, \dots \quad (i)$$

برای رسیدن به یک فرمول سریع برای احتمال حالت دائمی $\{q_n\}$ می توانیم از آنالیز (۱۶-۱۹۴) - (۱۶-۲۰۴) برای صف های $M/G/1$ استفاده کنیم. از (۱۶-۲۰۳) - (۱۶-۲۰۴):

$$c_0 = 1 - a_0, \quad c_n = 1 - \sum_{k=0}^n a_k, \quad n \geq 1$$

و فرض کنید $\{c_k^{(m)}\}$ به معرف کانولوشن m تایی از توالی $\{c_n\}$ با خودش است. پس احتمالات حالت دائم به وسیله رابطه (۱۶-۲۰۳) مانند زیر است:

$$q_n = (1 - \rho) \sum_{m=0}^{\infty} \sum_{k=0}^n a_k c_{n-k}^{(m)}.$$

(ب) توزیع خدمات وابسته به حالت فرض کنید $B_i(t)$ معرف توزیع زمان خدمت برای آن مشتری هایی است که به سیستم وارد می شوند در جایی که i مشتری در صف مانده باشند. در این مورد، (۱۲-۲۱۵) به صورت زیر اصلاح می شود:

$$a_{k,i} = P\{A_k | B_i\}$$

از آن جایی که

$$A_k = \text{"مشتری ضمن زمان خدمت دهی می رسند"}$$

$B_i = "$ مشتری در آخرین ترک در سیستم حضور داشته باشند $"$

این نتیجه می دهد:

$$a_{k,i} = \int_0^{\infty} e^{-\lambda t} \frac{(\lambda t)^k}{k!} dB_i(t)$$

$$= \begin{cases} \int_0^{\infty} e^{-\lambda t} \frac{(\lambda t)^k}{k!} \mu_1 e^{-\mu_1 t} dt = \frac{\mu_1 \lambda^k}{(\lambda + \mu_1)^{k+1}}, & i = 0 \\ \int_0^{\infty} e^{-\lambda t} \frac{(\lambda t)^k}{k!} \mu_2 e^{-\mu_2 t} dt = \frac{\mu_2 \lambda^k}{(\lambda + \mu_2)^{k+1}}, & i \geq 1 \end{cases} \quad (i)$$

این نتیجه می دهد:

$$A_i(z) = \sum_{k=0}^{\infty} a_{k,i} z^k = \begin{cases} \frac{1}{1 + \rho_1(1-z)}, & i = 0 \\ \frac{1}{1 + \rho_2(1-z)}, & i \geq 1 \end{cases} \quad (ii)$$

در جایی که $\rho_1 = \lambda/\mu_1$, $\rho_2 = \lambda/\mu_2$ با اقدام همانند مثال ۱۵-۲۴ احتمالات حالت دائم رضایت بخش است [(۱۵-۲۱۰) اصلاح می شود]:

$$q_j = q_0 a_{j,0} + \sum_{i=1}^{j+1} q_i a_{j-i+1,i} \quad (iii)$$

و (۱۵-۲۱۲) را ببینید):

$$Q(z) = \sum_{j=0}^{\infty} q_j z^j$$

$$= q_0 \sum_{j=0}^{\infty} a_{j,0} z^j + \sum_{j=0}^{\infty} q_i a_{j-i+1,i}$$

$$= q_0 A_0(z) + \sum_{i=1}^{\infty} q_i z^i \sum_{m=0}^{\infty} a_{m,i} z^m z^{-1}$$

$$= q_0 A_0(z) + (Q(z) - q_0) A_1(z)/z \quad (iv)$$

در جایی که (ii) را ببینید):

$$A_0(z) = \frac{1}{1 + \rho_1(1-z)} \quad (v)$$

و

$$A_1(z) = \frac{1}{1 + \rho_2(1-z)} \quad (vi)$$

از (iv) داریم:

$$Q(z) = \frac{q_0(z A_0(z) - A_1(z))}{z - A_1(z)} \quad (vii)$$

از آن جایی

$$\begin{aligned} Q(1) = 1 &= \frac{q_0 [A'_0(1) + A_0(1) - A'_1(1)]}{1 - A'_1(1)} \\ &= \frac{q_0(1 + \rho_1 - \rho_2)}{1 - \rho_2} \end{aligned}$$

نتیجه می‌گیریم که

$$q_0 = \frac{1 - \rho_2}{1 + \rho_1 - \rho_2} \quad (viii)$$

با جای‌گذاری (viii) در (vii) می‌توان $Q(z)$ را به صورت زیر دوباره‌نویسی کرد:

$$\begin{aligned} Q(z) &= (1 - \rho_2) \frac{(1-z) A_1(z)}{A_1(z) - z} \cdot \frac{1}{1 + \rho_1 - \rho_2} \frac{1 - z A_0(z)/A_1(z)}{1 - z} \\ &= \left(\frac{1 - \rho_2}{1 - \rho_2 z} \right) \frac{1}{1 + \rho_1 - \rho_2} \frac{1 - \frac{\rho_2}{1 + \rho_1} z}{1 - \frac{\rho_1}{1 + \rho_1} z} \\ &= Q_1(z) Q_2(z) \end{aligned}$$

(ix)

از آن جایی که

$$Q_1(z) = \frac{1 - \rho_2}{1 - \rho_2 z} = (1 - \rho_2) \sum_{k=0}^{\infty} \rho_2^k z^k$$

و

$$Q_2(z) = \frac{1}{1 + \rho_1 - \rho_2} \left(1 - \frac{\rho_2}{1 + \rho_1} z \right) \sum_{i=0}^{\infty} \left(\frac{\rho_1}{1 + \rho_1} \right)^i z^i.$$

سرانجام با جای گذاری $Q_1(z)$ و $Q_2(z)$ در (ix) نتیجه می گیریم که

$$q_n = q_0 \left[\sum_{i=0}^n \left(\frac{\rho_1}{1 + \rho_1} \right)^{n-i} \rho_2^i - \sum_{i=0}^{n-1} \rho_2^{i+1} \frac{\rho_1^{n-i-1}}{(1 + \rho_1)^{n-i}} \right]. \quad n = 1, 2, \dots$$

با q_0 مانند (viii).

۱۶-۱۳) از (۱۶-۲۰۹)، تبدیل لاپلاس از توزیع زمان انتظار به وسیله رابطه زیر داده شده است:

$$\begin{aligned} \Psi_w(s) &= \frac{1 - \rho}{1 - \lambda \left(\frac{1 - \Phi_s(s)}{s} \right)} \\ &= \frac{1 - \rho}{1 - \rho \mu \left(\frac{1 - \Phi_s(s)}{s} \right)}. \end{aligned} \quad (i)$$

فرض کنید:

$$\begin{aligned} F_r(t) &= \mu \int_0^t [1 - B(\tau)] d\tau \\ &= \mu \left[t - \int_0^t B(\tau) d\tau \right]. \end{aligned} \quad (ii)$$

معرف توزیع زمان خدمت باقی مانده باشد. بنابراین تبدیل لاپلاس آن به صورت زیر است:

$$\begin{aligned} \Phi_F(s) &= L\{F_r(t)\} = \mu \left(\frac{1}{s} - \frac{\Phi_s(s)}{s} \right) \\ &= \mu \left(\frac{1 - \Phi_s(s)}{s} \right). \end{aligned} \quad (iii)$$

با جای گذاری (iii) در (i) داریم:

$$\Psi_w(s) = \frac{1 - \rho}{1 - \rho \Phi_F(s)} = (1 - \rho) \sum_{n=0}^{\infty} [\rho \Phi_F(s)]^n, \quad |\Phi_F(s)| < 1. \quad (iv)$$

با گرفتن تبدیل معکوس از (iv) خواهیم داشت:

$$F_w(t) = (1 - \rho) \sum_{n=0}^{\infty} \rho^n F_r^{(n)}(t),$$

از آن جایی که $F_r^{(n)}(t)$ امین کانولوشن از $F_r(t)$ با خودش است. (۱۶-۱۴) فرض کنید ρ در (۱۶-۱۹۸) معرف اعداد متوسط از مشتری‌هایی است که در طی رسیدن هر دوره سرویس پس از دیگری می‌رسند. توجه کنید که

$$\rho = A'(1) > 1$$

از آن‌جایی که

$$A(z) = \sum_{k=0}^{\infty} a_k z^k$$

از قضیه ۱۵-۹ بر احتمال انباشتن این نتیجه می‌شود که اگر $\rho = A'(1) > 1$ باشد معادله:

$$A(z) = z \quad (i)$$

دارای یک ریشه واحد مثبت $\pi_0 < 1$ است. از طرفی، احتمالات حالت گذرای $\{\delta_i\}$ موافق با معادله (۱۵-۲۳۶) می‌باشد. با جایگذاری مستقیم با $x_i = \pi_0^i$ نتیجه می‌گیریم که

$$\sum_{j=1}^{\infty} p_{ij} x_j = \sum_{j=1}^{\infty} a_{j-i+1} \pi_0^j \quad (ii)$$

از آن‌جایی که از $p_{ij} = a_{j-i+1}$, $i \geq 1$ در (۱۵-۲۳) برای هر صف $M/G/1$ با استفاده از $k = j - i + 1$ در (ii)، به صورت زیر کاهش می‌یابد:

$$\begin{aligned} \sum_{k=2-i}^{\infty} a_k \pi_0^{k+i-1} &= \pi_0^{i-1} \sum_{k=0}^{\infty} a_k \pi_0^k \\ &= \pi_0^{i-1} \pi_0 = \pi_0^i = x_i \end{aligned} \quad (iii)$$

از آن جایی که π_0 موافق با (i) است. بنابراین اگر $\rho > 1$ باشد سیستم $M/G/1$ زودگذر با احتمال $\delta_i = \pi_0^i$ می‌باشد.

(۱۶-۱۵) الف) ماتریس گذار احتمال در این جا نسخه بریده شده از (۱۵-۲۳) به صورت زیر داده می‌شود:

$$P = \begin{pmatrix} a_0 & a_1 & a_2 & \cdots & \cdots & a_{m-2} & 1 - \sum_{k=0}^{m-2} a_k \\ a_0 & a_1 & a_2 & \cdots & \cdots & a_{m-2} & 1 - \sum_{k=0}^{m-2} a_k \\ 0 & a_0 & a_1 & \cdots & \cdots & a_{m-3} & 1 - \sum_{k=0}^{m-3} a_k \\ \vdots & \vdots & \vdots & & & \vdots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & \cdots & a_0 & a_1 & 1 - (a_0 + a_1) \\ 0 & 0 & 0 & \cdots & \cdots & 0 & a_0 & 1 - a_0 \end{pmatrix} \quad (i)$$

و این برابر قسمت چپ بالای ماتریس در (۱۵-۳۴) است که به دنبال آن m امین ستونی را می‌سازد که مجموع هر سطر برابر مقدار واحد است.

ب) با جای‌گذاری مستقیم (i) در (۱۵-۱۶۷)، احتمالات حالت گذار $\{q_j^*\}_{j=0}^{m-1}$ برابر است با

$$q_j^* = q_0^* a_j + \sum_{i=1}^{j+1} q_i^* a_{j-i+1}, \quad j = 0, 1, 2, \dots, m-2 \quad (ii)$$

و شرایط نرمالیزه شده نتیجه می‌دهد:

$$q_{m-1}^* = 1 - \sum_{i=0}^{m-2} q_i^*. \quad (iii)$$

توجه کنید که (ii) مشابه با اولین $m-1$ معادله در (۱۵-۲۱۰) برای یک صف $M/G/1$ است. بنابراین جواب مطلوب $\{q_j^*\}_{j=0}^{m-1}$ بایستی هم‌چنین موافق با اولین $m-1$ معادله در (۱۵-۲۱۰) باشد. از آن جایی که تنها جواب مجموعه (۱۵-۲۱۰) به وسیله $\{q_j^*\}_{j=0}^{\infty}$ در (۱۶-۲۰۳) است، این نتیجه می‌شود که احتمالات مطلوب در معادله زیر صدق می‌کنند:

$$q_j^* = c q_j, \quad j = 0, 1, 2, \dots, m-1 \quad (iv)$$

از آن جایی که $\{q_j^*\}_{j=0}^{m-1}$ مانند (۱۶-۲۰۳) برای یک صف $M/G/1$ است. از (iii) هم‌چنین c ثابت نرمالیزه شده به صورت زیر می‌باشد:

$$c = \frac{1}{\sum_{i=0}^{m-1} q_i} \quad (v)$$

۱۶-۱۶ الف) پیشامد $\{X(t) = k\}$ به روش‌های متعدد ناسازگار قابل وقوع است. در فاصله زمانی $(0, t)$ تعداد n مشتری می‌رسند و بعد از زمان t تعداد k مشتری به دریافت خدمات ادامه می‌دهند. فرض کنید پیشامد "تعداد n ورود در فاصله $(0, t)$ " و $A_n =$ "پیشامد خدمت‌رسانی دقیقاً k مشتری از n مشتری بعد از زمان t دریافت خدمت ادامه یابد. با قضیه احتمال نام داریم:

$$P\{X(t) = k\} = \sum_{n=k}^{\infty} P\{A_n \cap B_{k,n}\} = \sum_{n=k}^{\infty} P\{B_{k,n}|A_n\}P(A_n).$$

اما $P(A_n) = e^{-\lambda t} (\lambda t)^n / n!$ و برای محاسبه $P\{B_{k,n}|A_n\}$ به صورت ادامه بحث می‌کنیم: از (۹-۲۸) تحت این شرط که تعداد n ورود در فاصله $(0, t)$ وجود دارد، توزیع مشترک لحظات ورود موافق با توزیع مشترک n متغیر تصادفی مستقل مرتب شده به ترتیب صعودی و یکنواخت توزیع شده در فاصله $(0, t)$ است. بنابراین احتمال این‌که زمان خدمت S با زمان شروع داده شده X که دارای توزیع یکنواخت در فاصله $(0, t)$ است، در زمان t خاتمه نیابد عبارت است از

$$p_t = \int_0^t P(S > t - x | x = x) f_x(x) dx$$

$$= \int_0^t [1 - B(t - x)] \frac{1}{t} dx = \frac{1}{t} \int_0^t (1 - B(\tau)) d\tau = \frac{\alpha(t)}{t}$$

پس $B_{k,n}$ با A_n داده شده دارای توزیع دو جمله‌ای است، یعنی

$$P\{B_{k,n}|A_n\} = \binom{n}{k} p_t^k (1 - p_t)^{n-k}, \quad k = 0, 1, 2, \dots, n.$$

$$\begin{aligned}
 P\{X(t) = k\} &= \sum_{n=k}^{\infty} e^{-\lambda t} \frac{(\lambda t)^n}{n!} \binom{n}{k} \left(\frac{\alpha(t)}{t}\right)^k \left(\frac{1}{t} \int_0^t B(\tau) d\tau\right)^{n-k} \\
 &= e^{-\lambda t} \frac{[\lambda \alpha(t)]^k}{k!} \sum_{n=k}^{\infty} \frac{\left(\lambda t \frac{1}{t} \int_0^t B(\tau) d\tau\right)^{n-k}}{(n-k)!} \\
 &= \frac{[\lambda \alpha(t)]^k}{k!} e^{-\lambda \left[t - \int_0^t B(\tau) d\tau\right]} \\
 &= \frac{[\lambda \alpha(t)]^k}{k!} e^{-\lambda \int_0^t [1 - B(\tau)] d\tau} \\
 &= \frac{[\lambda \alpha(t)]^k}{k!} e^{-\lambda \alpha(t)}, \quad k = 0, 1, 2, \dots
 \end{aligned}$$

(i)

(ب)

$$\begin{aligned}
 \lim_{t \rightarrow \infty} \alpha(t) &= \int_0^{\infty} [1 - B(\tau)] d\tau \\
 &= E\{s\}
 \end{aligned}
 \tag{ii}$$

که در آن از (۵۲-۵) - (۵۳-۵) استفاده کرده‌ایم. با استفاده از (ii) در (i) داریم:

$$\lim_{t \rightarrow \infty} P\{x(t) = k\} = e^{-\rho} \frac{\rho^k}{k!} \tag{iii}$$

که در آن $\rho = \lambda E\{s\}$ است.